This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

PG
1189.5
M3N37
1860

КОЕТО КУЧЕ НИ ЗАЛАЕ ПОБЪСНЕВА
КИРИЛЪ ДРЪНИКОВЪ
ex libris

401 | 382 A 125.=

X1 x 374 P

125._

НАРОДНЕ ПЕСМЕ

МАКЕДОНСКИ БУГАРА.

скупио

СТЕФАНЪ И. ВЕРКОВИЋЪ.

КЊИГА ПРВА.

ЖЕНСКЕ ПЕСМЕ.

У БЕОГРАДУ.

Правителственомъ Књигопечатњомъ.

1860.

STANFORD LIBRARIES
HOOVER INSTITUTION

НѢНОЙ СВЕТЛОСТИ,

ПРЕМИЛОСТИВОЙ ГОСПОІИ,

КНЯГИНЬИ ЮЛІИ

МИХАИЛА ОБРЕНОВНЬА,

РОЂЕНОЙ ГРОФИНЬИ ХУНЯДИ,

РЕВНОСТНОЙ ПОКРОВИТЕЛЬИЦИ НАРОДНОГЪ ОБРАЗОВАНЯ И НАПРЕДКА.

ВАША СВЕТЛОСТЬ,

Прежилостива Госпоя Княгиньо!

Кадъ самь се рѣшіо издати на светъ ове женске песме македонски Бугара, оне гране славенскогъ народа, коя найдалѣ на югу европске Турске живи, помешана са странимъ народима, и вальда найманѣ позната свету измеђъ свію Славена, увиђао самь, да небы ово мое дѣлце никако могло пріятніе учинѣно, нити већма препоручено быти нашемъ славенскомъ свету, него тымъ, кадъ бы дичнимъ именомъ ВАШЕ СВЕТЛОСТИ украшено было. По обште познатой благой снисходителности, и любави оной, кою ВАША СВЕТЛОСТЬ указуе према свемъ ономъ, што служи образованю и напредованю народа, ВАША є СВЕТЛОСТЬ имала велику милость мою найпокорнію молбу благонаклонно услишати и дозволити, да ову

књигу могу посветити обштелюблѣномъ имену ВАШЕ СВЕТЛОСТИ, коя указана ми милость, нiе само мене на найвећу благодарность према ВАШОЙ СВЕТЛОЙ ОСОБИ обвезала, него ће заиста обрадовати и тронути и све оне читаоце ове књиге, за ков є она найвише наменута и у кои' домовини самь песме ове скупіо.

Пріймите СВЕТЛА ГОСПОІО са прирођеномъ и обичномъ ВАМЪ добротомъ и милости изразъ найпокорнієгъ высокопочитанія, съ коимъ пребивамъ

ВАШЕ СВЕТЛОСТИ

У Београду
7. Фебруара 1860.

найпонизвіи слуга
Стефанъ И. Верковићъ.

ПРЕДГОВОРЪ.

Путуюћи крозъ више одъ деветъ година по Македонiи и по околнимъ предѣлима европске Турске, поради истраживаня како нашы' народны' славенскы' старина' и споменика', тако и класичкы' древности свакогъ рода, имао самъ прилику покрай тога главногъ посла скупити єдну збирку бугарскы' народны' песама, кою садъ ево печатану саобштавамъ свету, а нарочито бугарскимъ и осталимъ славенскимъ любительима народне словесности и кньижевности наше.

Ове песме принадлеже оной грани славенскогъ народа, коя є вальда найманѣ позната свету између свію другы' у турскомъ царству живећи Славена. Она обитава у македонскимъ предѣлима, о коима се до садъ по ученомъ западу мысли и пише, да су они сасвимъ грчки или влашки (цинцарски), а слабо се и знаде да тамо и Славена има. Грци и сви скоро западни списатели безъ разлике, кои су о Турской писали, ове

књигу могу посветити обштелюблѣномъ имену ВАШЕ СВЕТЛОСТИ, коя указана ми милость, нів само мене на найвећу благодарность према ВАШОЙ СВЕТЛОЙ ОСОБИ обвезала, него ће заиста обрадовати и тронути и све оне читаоце ове књиге, за ков є она найвише наменута и у кои' домовини самь песме ове скупіо.

Пріймите СВЕТЛА ГОСПОІО са прирођеномъ и обичномъ ВАМЪ добротомъ и милости изразъ найпокорнієгъ высокопочитанія, съ коимъ пребивамъ

ВАШЕ СВЕТЛОСТИ

У Београду
7. Фебруара 1860.

найпонизвін слуга
Стефанъ И. Верковићъ.

ПРЕДГОВОРЪ.

Путуюћи крозъ више одъ деветъ година по Македоніи и по околнимъ предѣлима европске Турске, поради истраживаня како нашы' народны' славенскы' старина' и споменика', тако и класичкы' древности свакогъ рода, имао самъ прилику покрай тога главногъ посла скупити єдну збирку бугарскы' народны' песама, кою садъ ево печатану саобштавамъ свету, а нарочито бугарскимъ и осталимъ славенскимъ любительима народне словесности и кньижевности наше.

Ове песме принадлеже оной грани славенскогъ народа, коя є вальда найманѣ позната свету између свію другы' у турскомъ царству живећи Славена. Она обитава у македонскимъ предѣлима, о коима се до садъ по ученомъ западу мысли и пише, да су они сасвимъ грчки или влашки (цинцарски), а слабо се и знаде да тамо и Славена има. Грци и сви скоро западни списатели безъ разлике, кои су о Турской писали, ове

предѣле обично грчкима називаю, а зашто они тако чине, излишно є овде доказивати, то сваки мыслећи читаоцъ лако ће моћи докучити.

Но почемъ я ево већъ деветъ година живимъ и путуємъ по реченимъ предѣлима, зато самъ имао довольну прилику добро познати ій и ньіове жителѣ, а како самъ увѣренъ, да ће особито моимъ славенскимъ читаоцима мило быти, штогодъ обстоятельніе и ближе дознати о овой ньіовой удалѣной браћи, и о предѣлима у коима они живе, зато овде у кратко наводимъ границе онога предѣла Македоніе, у комъ ти бугарски Славени седе.

Предѣлъ тай у комъ ови македонски Славени обитаваю, лежи међу планиномъ Родопскомъ и Егейскимъ моремъ. Родопска планина пружа се у многимъ гранама у Македонію, кое имаю разна имена; тако у предѣлу Цуме Дупничке кодъ села Србинова зову се Кресно планина, кодъ Меленика Перинъ планина, кодъ Сереза Меникеонъ, а кодъ Просочина Калапотъ. Цео тай предѣлъ дели се на области или нахіе: Солунску, Серезку и Драмску. Границе пакъ овога предѣла у южной Македоній одъ бугарскы'

Славена заузетога и населѣнога, простиру се по момъ известномъ знаню као што слѣдуе.

Одъ Солуна къ северу пружаю се овн Бугари преко варошица Калкаша (бугарски Кукушъ), Доріяна и Петрића до вароши Меленика, коя лежи у єдномъ планинскомъ ждрелу на подножію гласовите Перинъ планине, (старогъ Орбеллоса); одъ Меленика истоку упутивши се продужуе се черта ова равницомъ покрай планине Родопске преко Демир-исара (бугарски Валовишта) и Сереза, кои градъ лежи на подножію планине Меникеонъ; далѣ иде преко Субаш-кіойе, Везниково, Довишта, Просочина, Драме и Кузлукіойе до реке Неста, коя дели Тракію одъ Македоніе. Градъ Драма лежи у поляма Филипскимъ и одстои 3 сата одъ развалина старогъ града Филипи, славногъ престолногъ места негдашньи македонскы' кралѣва. А одъ реке Неста прелази черта ова у Тракію, и пружа се покрай планине Родопске преко Ксанта, (турски Скеѣа) Кюмурџине и Макри до Ферри кодъ мора, гди се планина Родопска окончава и губи. Цео овай тракійскій предѣлъ, лежећи између означене черте, реке Неста и Егейскогъ мора спада подъ Драмску нахію, и поделѣнъ є на два му-

дирлука или среза: Кюмурџијскій и Ѕницкій, и има у дужину 30 а у ширину 5 сати. Савъ є раванъ и врло плодоносанъ. Око Ѕнице расте гласовити турски дуванъ познатъ у свету подъ именомъ: „Ѕницебошча“ съ коимъ се жива трговина води.

У овомъ предѣлу были су следеħи стари градови: Абдера на утоку реке Неста у море, Ортагореа кодъ Болустре на мору Егейскомъ, нѣне развалине одстоѕ одъ Ѕнице 3 а одъ Ксанта 5 сати, Дикеа, коѕ развалине леже северно подъ планиномъ на краю Бистонійске баре, на по пута између Ксанта и Кюмурџине, коѕ се сада зову: „Буро-кале,“ и Маронеа, коѕ развалине леже на мору прама острову Самотраки. По сата хода одъ развалина' старе Маронее северно Кюмурџини идући има єдно велико село, броѣе око 500 куħа, коѕ се истимъ именомъ зове.

А одъ Солуна къ западу пружа се граница, делеħа Славене те одъ Грка' узъ заливъ солунскій до предгорія Олимпа, гди река Бистрица утиче у заливъ солунскій. А одъ реченогъ предгорія узъ реку Бистрицу продужую се преко Кожана, Саħисте и Костура до границе Епирске. Река Бистрица дакле при-

родна є граница између Македоніе и Тесаліе, или другимъ речма: између Славенскогъ и Грчкогъ света и до ове реке по селима свуда имаю превагу бугарски Славени. Према Кожана на 4 сата хода съ оне стране реке Бистрице, на єдной врло стрменитой низбрдици планине Олимпа, леже развалине старогъ града Сервіе, а мало ниже изподъ развалина има мала варошица коя се и данасъ тако зове. Многа села Бугарска налазеħа се између Битола и Кожана и данасъ се тимъ именомъ зову, пре 6 година путуюħи изъ Битоля у Кожанъ я самъ три таква села забележіо, т. є. Сервія, Сервичъ и Серфичъ, а ямачно быħе ій и више. Овде у предѣлу одъ Бугара и Цинцара а понешто Грка' и Арнаута населѣномъ, осимъ назначени места іошъ ова заслужую да се спомену, т. є. Вардар-єница (бугарски Лука), коя лежи на развалинама старе Пелле, Водена коя лежи гди є стари градъ Еге быо, у комъ су се македонскы' кралѣви сараньивали, и Науста (бугарски Негушъ), гди роди врло изредно вино.

Именована овде места, до коы' и око кои Славени живе, удалѣна су између себе као што следуе; одъ Солуна до Калкаша има 8 саты' конячичкы'. Одъ

Калкаша до Доріяна 5, одъ Доріяна до Петрића 16, одъ Петрића до Меленика 6, цела дакле ова линна има дужине 35 саты'. Одъ Меленика до Демир-исара има 10 сати, одъ Демир-исара до Сереза 5, одъ Сереза до Шубаш-кіойе 2, одъ Шубашъ-кіойе до Везникова 2, одъ Везникова до Довишта 1, одъ Довишта до Просочина 8, одъ Просочина до Драме 2, одъ Драме до Кузлу-кіойе 5 а одъ Кузлу-кіойе до реке Неста опетъ 5 саты'; одъ реке Неста до Ксанта има 5 саты', одъ Ксанта до Кюмурцине 6 одъ Кюмурцине до Макри 8 а одъ Макри до Ферри 10 саты', источне дужине дакле има свега 68 саты'. Одъ Солуна до предгорія Олимпа има 8 сати, одъ предгорія Олимпа до Кожана 10, одъ Кожана до Саћисте 5, одъ Саћисте до Костура 10, западне дужине дакле има свега 33 сата. Вардар-ѣница одстои одъ Солуна 6 сати, Водена 15, Науста 14. Одъ Солуна до Битола (Монастира) има 30, а до Сереза 18 саты'. —

На овомъ тако пространомъ комаду землѣ живе четири разна народа измешана, т. ѳ. Славенскій, Македоно-влашкій или Цинцарскій, Грчкій и Османлійскій. Али Славени су найпретежніи одъ свію они другы' по брою, после ньи долазе

Цинцари. Грка пакъ и Османлія врло е маленъ брой. По свима главнимъ ме стима налази се такођеръ и Еврея, али найвише има ій у Солуну.

Да є Славенскій народъ найпретеж ніи, може се већъ отуда заключити, што сваки скоро Цинцаринъ покрай свога матернѣгъ єзыка, говори такођеръ и бу гарски, напротивъ редко се може нађи кои Бугаринъ, кои говори цинцарски. Бу гари найвише живе по селима, али има и по великимъ варошима читаве махале одъ чисты' Бугара населѣне, као што су у Серезу предградія Каменица и Арабаџи махала, а исто є тако и по другимъ ва рошима.

Грка обично онде има гди су у ста ро доба быле Елинске колоніялне варо ши, као: Амфиполъ, Еіонъ, Неополъ и т. д. но свагди у врло маленомъ брою Одъ Демир-исара гди починѣ велика рав ница Серезка, низъ обе стране реке Струме па до развалина Амфипола кодъ мора, а одъ Амфипола источно Кавали идући съ єдне и друге стране планине Пангеа, коя се садъ кодъ тамошньи сві ю жителя зове Пернаръ, има преко сто села бугарскы', а толико исто и цин царскы ће быти, а грчкы' єдва ако има

двадесетъ. А тако исто и преко реке Неста у срезу Кюмурцинскомъ и Сницскомъ, већина жительства Бугарскогъ є народа. Я самъ чуо одъ єдногъ знаменитогъ свештеногъ лица, да у Кюмурцинской епархіи има око 300 села бугарскы', а толико ће исто и у Ксантской епархіи быти. Найвише грчкы' села има идући одъ Солума Светой-гори обаломъ Егейскогъ мора, преко Кассандре и Аіо-Мама, гди су у старо време были Елински колоніялни градови, т. є. Акантосъ, Менде, Потидеа, Олинтосъ и Схіоне. Овай одъ Грка населѣни предѣлъ у старо време звао се Халкидика, а сада се зове: Мадеме-хорія, т. є. рударска села.

Исто тако и у онимъ предѣлима, кои на западъ одъ Солуна леже, као: Вардарницкомъ, Воденскомъ, Негушкомъ, Коканскомъ и Костурскомъ, већина села Бугарскогъ є народа. Османскы' села има разштркани на путу кои у Сересъ води око Лахана, па у равници Серезкой, у поляма Филипскимъ и око Кузлу-кіойе; такође и преко реке Неста у Тракіи, око Ксанта, Сниче и Кюмурцине. Осимъ правы Османлія има такођеръ и потурченяка Бугара више села, око Меленика и у Тракіи око Сниче, Ксанта и Кюмурцине, кои незнаю другій єзыкъ до свой матер-

ній бугарскій. Преповедали су ми, да многе фамиліє потурченяка Бугара и данасъ имаю презимена христіянска, на примеръ: Алія Петковъ, Юсуфъ Христовъ, Меметъ Марковъ и т. д. Османліє зову се кодъ тамошньи жителя Койнари, єръ су се они доселили у Македонію изъ предѣла Иконіума (Коніех) у малой Азіи. Бугарски селяци и у Македоніи отликую се, као прилѣжни и вешти земльодѣлци, баштовани и пастири, и они производе, за остале жителѣ и велике вароши нуждну раану и свакогъ рода єстиво. Има и занатлія Бугара по паланкама и по варошима, но ови сви знаю и грчки, и врло многи преливаю се у Грке, єръ осимъ куће єднако грчки или турски говоре, а деца іимъ у школи само грчки уче. У обште ова Славенска грана имала є найнесрећнію судбину, а у смотреню душевногъ напредка и развитка, између свію Славена кои подъ турскимъ жезломъ живе, найвише є занемарена. Безъ сваке народне самосталности и свести, живи она лишена своы' народны' старешина, главара и наставника не само мирскы' него и духовны'; нема свештенике ни учителѣ свога єзыка, него мора да држи грчке и цинцарске попове, а и кои су одъ овы' рођени Бугари, и они найвише држе се Грка. Услѣдъ тога ньіовъ народ-

ни єзыкъ морао є кодъ судова и кодъ мирски власти уступити место турскомъ, а у цркви грчкомъ єзыку, тако да се обично ни по селима неслужи славенски, него свуда грчки, и єдва се садъ у повдинимъ обштинама толико пробудила народна свесть, да желе и захтеваю богослуженіе на єзыку кои могу разумети.

Ньіови мирски господари (Турци) были су истина толико великодушни према ньима, да ако и нису водили бригу о ньіовой образованости и срећи, баръ нису дирали у ньіовъ законъ и єзыкъ, и нису овоме никакве препоне у смотренію цркве и школе на путъ ставляли. Напротивъ духовни ньіови господари (Грци), кое имъ є цариградска патріяршія шиля-ла, свагда су навалице на то ишли, како да имъ народность сасвимъ утамане и искорене. И тако съ временомъ по варошима и паланкама преотме махъ єзыкъ грчки, и скоро сасвимь исключи и истисне изъ явногъ живота и употребляваня єзыкъ бугарско-славенски. Но што се тиче села', тамо є было безуспешно свако насилѣ себичне грчке хіэрархіе, ако и єсу чинѣни свакояки покушаи, да се и ту славенска народностъ искорени, тако да є н. п. свуда богослуженіе на грчкомъ єзыку уведено, и учителъи гдегодъ има шко-

ле, силомъ све уче грчки. Но опетъ зато до данасъ сачувао є сеоскій овай народъ свой єзыкъ и свою народность славенску, и одржао га є онакавъ, какавъ му є одъ праотаца крозъ векове, као найдратоценіе наслѣдство оставлѣнъ, тако да є овай єзыкъ македонски' Бугара, у пркосъ своіой несрећной судбини, и при свемъ томъ што су се многе стране речи у нѣга увукле, и што му є граматика осакаћена, врло богатъ у коренимъ речима славенскима, коє су се одъ найдавніи времена одржале, а има и такови имена и понятія, коя іошъ изъ язичества славенскогъ происходе, и коя нѣгову негдашню свезу са другима, садъ одъ нѣга удалѣнима гранама славенскима посведочаваю, а у обште найвеће сродство садашнѣгъ живогъ єзыка македонскы' Славена, са єзыкомъ старославенскимъ или црквенославенскимъ показую. Али наравна є ствaръ, да є єзыкъ ове славенске гране, липенъ будући крозъ многе векове свake неге и раане, и изложенъ толикимъ шкодльивимъ упливима странаца, морао люто осакаћенъ быти и изменити се, како што се тиче правилности говора и граматични форми, тако и што се тиче благозвучности, коя толико одликує єзыкъ старославенскій. У Македоніи сваки скоро предѣлъ има своє особи-

то наречіѣ, ков се баръ у нечемъ разликув одъ осталы' наречія, а томе се нетреба чудити, вр ъ у сличнимъ околностима, безъ обделаваня и неге, безъ явногъ употребляваня и безъ кньижевности оставши вѣыци, не само што се кваре и сакате, него се и сасвимъ утаманюю и у друге преливаю. А што ова славенска грана ніѣ досадъ сасвимъ изгубила се и у друге народе прелила, има се вдино томе приписати, што в Бугаринъ врло оданъ своимъ вѣыку и своимъ народнимъ обичаима, и што, будући одъ природе врло кротке и безазлене нарави, цео скоро животъ свой проводи у своимъ селу, међу своима сонародницима, удалѣнъ одъ страногъ уплива, у непрестаномъ прилѣжномъ польскомъ раду, са дружевнимъ разговоромъ, преповеданѣмъ и певанѣмъ многобройны' своы' песама. У планини када стадо вов пасе или обилази, или када дрва сече, у полю када оре или копа, на ливади кадъ коси или сено купи, у празничне дане кадъ у дебеломъ ладу у друштву седи или кола игра, оре се брда и долине одъ нѣговогъ милозвучногъ и чувствителногъ певаня, ков в онъ заедно са своимъ вѣыкомъ, одъ своы' праотаца наследіо. Но особито женски полъ, подобно каквой

птици певачици, у младости цео свой животъ тако рећи у певаню проведе.

Да су се ови македонскы' Бугари, кома ове песме принадлеже, одпре звали Словени, о томе имамо ясно доказательство у списима св. славенскы' апостола Кирила и Методія и ньіови ученика', кои сви казую, да су превели св. писмо на словенскій єзыкъ, текъ доцніе пріймили су они име своы' завоєвателя Бугара, кое є дакле више политично и државно, него народно, Но я самь ове песме назвао бугарскима а не словенскима, због тога, єръ данасъ кадъ бы когодъ македонскогъ Славенина запитао: што си ты? съ места бы му одговоріо: я самь Болгаринъ, а свой єзыкъ зову болгарскимъ, премда многи іоле писмени люди, свагда себе називаю Славено-болгарима. Нарѣчія Бугарска према сѣверу одъ Македоніе, а особито у старой Србіи, око Вранѣ, Куманова, Дупнице, много се више приближую србскоме єзыку, нежели ово южномакедонско нарѣчіе.

Оволико засадъ о овимъ бугарскимъ Славенима, живећимъ найдалѣ на югу у Европи, а ако Богъ да здравлѣ, съ временомъ обширніе желимъ описати ньіовъ животъ и обичає, ньіова села и места,

докъ издамъ ньіове юначке песме и преповедке, одъ коьі самь већъ многе скупіо, но ков надамъ се, да ћу іошъ моћи знатно умножити.

Садъ да укратко проговоримъ о овимъ моимъ бугарскимъ песмама. Ова кньига садржава у себи разне женске песме, ков се овде деле на више родова, као што ій самъ народъ дели, т. є. на великденске, ђурђовске, константиновске, петровске, аргатске или польодѣлске, свадбинске, лазарске и одъ хоро, т. є. оне ков се у свако доба певаю, кадгодъ се игра коло.

Између многы' певачица на ков самъ се при скупляню ови песама намеріо, најзнатнія є Дафина изъ Сереза, жена редкогъ оштроумія и необичногъ дара памтеня, кою я због великогъ броя песама, ков ми є казала, држимъ за достойну да се бугарскомъ Омиркомъ назове. Она є родомъ изъ села Просеника, ков три сата югозападу одъ Сереза одстои и лежи у полю серезкомъ близу реке Струме, одъ куда се є она іошъ у младе године съ мужемъ своимъ у Серезъ преселила. Она ми є преповедала како є іошъ изъ млади година осећала у себи велику склоностъ и любавъ къ песмама

и певаню, тако да гдигодъ є чула у околици своіой за какву жену или мужа, кои многе песме умеду, она ій є морала наћи, и дотле ніє мировала, доклегодъ іой неби све песме изказали, коє знаю, а што се тиче дара памтеня, вели, да іой є доста было само єданъ путъ песму да чує и одма ю є упамтила. У 16 години свогъ века већъ є толико была на гласу збогъ певаня, да су ю у сва оближня села у време свадбе позивали, да руководи хоръ певачица докъ бы свадба траяла.

Ова дакле изредна народна певачица казала ми є око 270 разны' песама већомъ страномъ женскы', а нешто и таковы' коє међу мушке спадаю, какве онуда трапезарскимъ зову, па неколико и юначкы'. Ове трапезарске и юначке песме самъ изоставіо, коє ћу ако Богъ да скоро у другой кньиги заєдно съ другимъ юначкимъ песмама печатати, само самь неколико одъ нѣни трапезарскы' песама овой кньиги додао, коє су быле найлепше, и коє управо по садржаю свомъ у строгомъ смислу и нису мушке, него или митологійскогъ или любавногъ садржая.

Када ми є Дафина до двеста песама изказала, рекла є да више незна, но после неколико дана поручи ми, да іой є

опетъ неколико песама на паметъ пало, зато да дођемъ да ій препишемъ; после тога по другій путъ опетъ ми поручи, да су іой неке песме на паметъ пале, и тако самъ одъ нѣ преписао до 270 песама. Кадъ ю я запитамъ: како то да ньой песме тако на паметъ долазе? Одговори ми, да ій она єдино по напеву налази, т. є. како се сети каквогъ напева, кои є негда у младимъ годинама чула, одма іой затимъ и песма на паметъ дође. Я самъ мисліо да оне песме ков су іой такимъ начиномъ на паметъ долазиле, неће онако лепе и знамените быти, као остале, но зачудимъ се кадъ видимъ да међу ньима има и такови ков међу најлепше спадаю. Све песме у првомъ делу ове кньиге напечатане т. є. одъ 1—235 одъ нѣ су, а оне у другомъ делу скупіо самъ одъ више певачица, међутимъ и оне изъ Велеса све имамъ одъ єдне певачице.

Све ове песме врло су важне и любопитне како за єзыкословлѣ по своме чистомъ бугарскомъ єзыку наречія македонскогъ, као што овай данасъ у устима народа живи, тако исто за археологію, исторію и народопись у обште, због своегъ митологійскогъ и на народну прошлостъ и судбину, и на нѣговъ садашньи животъ и обичаѣ односећегъ се са-

држая. Што се пакъ тиче песничке ньiове лепоте и полета, мислимъ да ће свакiй читаоцъ, кои има поетичко чувство и непокваренъ вкусъ, ову лепоту при читаню ньiовомъ наћи и осећати, и тако уверити се, да бугарски ови Славени, ако су и имали жалостну судбину, и ако су штету многу одъ странскогъ уплива и притиска претрпили, баръ песничко чувство нису изгубили, и богатствомъ у прекраснимъ народнимъ песмама равни су осталимъ своимъ сродницима, гранама єдногъ великогъ славенскогъ народа, кои се савъ може назвати преимућствено пѣсничкимъ народомъ. Дафинине песме, чиними се, быће цветъ бугарскогъ народногъ пѣсничтва.

Єзыкъ у овимъ песмама трудiо самъ се онако верно написати, као што самъ га изъ уста певачица и певаца чуо, и нисамъ ни найманѣ што преиначiо. Я мыслимъ да є ово македонско славенско наречiє изменђу свiю славенскы' наречiя найближе старославенскомъ или црквеномъ єзыку, и да се може съ великомъ вероватношћу сматрати, као изъ толики буря' и несрећа заоставши и сачувани остатакъ, или болѣ рећи оштећена разва-

лина, оногъ езыка, на комъ су бесмртни учительи и апостоли славенски, св. Кирилъ и Методіе, кои су се у средини ове славенске гране родили, пре иляду година славенской просвети и ньижевности основъ положили.

Око педесетъ одъ ови песама поднео самъ пре нѣкогъ времена Императорской Академіи наука Петрбуршкой, но желећи ово драгоцено благо народно приступнимъ учинити и предати у руке ономъ народу, комъ принадлежи и одъ когъ е узето, и те самъ овде напечатао, знаюћи да учени труди и издаваня славногъ тогъ сословія, само врло тежко и редко, ако и не башъ никако, до нашы' предѣла и руку не долазе. Читательи ови песама лако ћеду се моћи уверити, да се ове одъ мене скуплѣне песме неналазе у досадъ печатанимъ збиркама, по новинама и кньигама бугарскимъ, нити у великой одъ свуда скуплѣной збирки Г. П. Безсонова, печатаной у 22-ой киьизи Временика Импер. Московскогъ Обштества Исторіе и древностей російскихъ, 1855-те год., него да су досадъ непознате и одъ мене прьвый путъ скуплѣне и явности предате. Осимъ ове збирке женскы' пе-

сама скупіо самъ већъ, као што горе реко, знатанъ брой мушки трапезарски и юначки песама, ков ћу ако Богъ да, докъ ій као што се надамъ умножимъ и уредимъ, исто овако у другой књиги на светъ издати, те тако и ньи а потомъ и народне преповедке и сказке Македонскы' Славена, любительима славенсконародне словесности саобштити.

У Београду, на данъ св. Савве, првогъ архіепископа и великогъ просветителя Србскогъ. 1860. године.

СТЕФАНЪ И. ВЕРКОВИЋЪ,
старинаръ изъ Босне,
садъ у Серезу живећи.

I. РАЗДЕЛАКЪ.

ПЕСМЕ ЖЕНСКЕ

ОДЪ ПЕВАЧИЦЕ

ДАФИНЕ

ИЗЪ ПРОСВИНКА КОДЪ СВРЗА.

I.

ПЕСНЕ ВЕЛИКДЕНСКЕ.

1.

Вихоръ ми вїе въ гора зелена,
Не ми е вихоръ лю ми е Юда,
Гора трошеше дворы градеше.
Темель зафашта се стари люды,
Се стари люды се съ бели брады.
Зидови зиде керпичи клава,
Керпичи клава се малки деца,
Кой отъ године кой отъ половина.
Дирецн клава се млади момчина,
Се армосане те не венчане.
Кирамиде клава се малки дивойки,
Се армосане те не венчане.
Две порти клава се младе невести.
Снаха доведе керка одведе,
Снаха доведе ризикъ нимала,
Ризикъ нимала чедо не добыла,
Не е добыла не е одревила,
Не е одревила деветъ годины,
Дѹръ на десета̀ дете добыла,
Довыла и одревила:
Бре мале мале стара Пехеро!

Ѧ оуземи древни ключевы,
Да ми отключишъ златни сандѹко
Да ми искарашъ златни пелены,
Златни пелены златни пояс,
Да си повїемъ машкото*) дете.

2.

Стойно ле Стойно невесто!
Подѹналъ е тихи ветеръ,
Три силны Билны ветерѹшкы;
Не ми были ветерѹшкы
Но са были до три Юды.
Дигна́ха ми те Стойно дигна́ха
Занесо́ха те Стойно занесо́ха,
Юдинско село големо.
Кладо́ха те Стойно кладо́ха,
Юдинско хоро да играшъ.
Стойна хоро играе и плаче,
Догледа га стара Юда,
Стара юда Самовила,
Та ѝ вели и говори:
Стойно ле Стойно невесто!
Што ти е Стойно та пла́чешъ?
Или ты е жалъ за майка?
Или ты е жалъ за башта?
Или ты е жалъ за браты?
Или ти е жалъ за сестры?
Или ти е жалъ за дрѹшкы?
Или ти е жалъ за люби?

*) У пределу Сересконъ изговараю Бугари обично: машки, но надкадъ чуе се и: мушки.

Барай юдо самовило!
Не ми е жалъ за майка,
Не ми е жалъ за башта,
Не ми е жалъ за браты,
Не ми е жалъ за сестры,
Не ми е жалъ за дрꙋшкы,
Не ми е жалъ за люби,
Лю ми е мило наймило,
Мꙋшкото дете малѣнко!
Кой ке го него повїе?
Кой ке го него залюла?
Кой ке го него набизае?
Юда й вели говори:
Стойно ле Стойно невесто!
За него грижа ми беришъ:
Ке подꙋна силенъ ветеръ,
Мзъ ке о тамо по-мина,
Та ке мꙋ люлька залюламъ,
Та ке го него повїм,
Та ке го него набизам. —

3.

Самовила градъ градила,
Градъ градила зыдъ зидила,
Порꙋчала*) е наръчала е,
Порꙋчала на граждане,
Да й пꙋстнетъ два юнака,

*) Бугари у Сересконъ предѣлу имаю средньи гласъ између а и у, кои смо ми свуда са ъ писали, на пр. поръчала, у место: поручила, ербо се нечуе ясно ни у ни а, премда више удара на а.

Ярмосане не венчане.
Те ѝ велетъ и говоре:
Барай Юдо Самовило!
Кой ти е там майка
Та ке пѹстне до два сына,
Ярмосане не венчане.
Порѣчала е наръчала е
Да ѝ пѹстнетъ две девойкы,
Ярмосане не венчане.
Те ѝ велетъ и говоре:
Барай Юдо Самовило!
Кой ти е там майка
Што ке пѹстнетъ до две керкы,
Ярмосане не венчане.
А Юда имъ зборѹваше:
Не ги пѹстнатъ сосъ похарно,
Да не ми мени атеръ остане:
Че ке лоше ке да пататъ!
Два юнака ке ги клада
Ке ги клада два дерека.
Две девойкы ке ги клада
Ке ги клада до две порты.
Кой ке видн да завнди!
Бре блазега там Юда
Што е клала два дерека,
Два дерека два юнака
Ярмосане не венчане.
Бре блазега там Юда
Што е клала до две момы,
До две момы до две порты;
Ярмосане не венчане.

4.

Барай Недо бела Недо!
На Неда са гости дошли,
Недини те деветъ брата,
Деветъ брата осамъ снахи,
И осамтѣ мѹшкы деца.
Те са яли и са пили,
Тѹкмѹ три дни и три ноштн.
Нединото милно внѹче наймалко то,
Припи мѹ се стѹдна їода.
Іода се є довршила,
Те мѹ Неда дватъ ройно вино.
Той нейке ройно вино,
На Богомъ се верно моли:
Іой ты Боже мили Боже!
Ѧ осамни м призори,
Ке си оумра за їодиѣка;
Іой Іодиѣка їой дѹшиѣка!
Неда ѝ се нажалило,
Зела є Неда нова стомна,
Тай отиде на бѹнаро,
Да налеє стѹдна їода.
Никна їода да налеє,
Сенка ѝ се засенило,
И га сие исправила,
Не є была мала сенка,
Ню є была стара Юда
Стара юда Самовила.
На Неда си зборѹваше:
Барай Недо бела Недо!

Ѩйде Недо сосъ менека
Сосъ менека предъ менека.
Ѧ Неда ѝ зборѹваше:
Барай юдо Самовило!
Іостави ме да си їида,
Да занеса стѹдна їода,
Че ми плаче мило внѹче
За стѹдена їода. —
Ѩйде Недо предъ менека
Предъ менека сосъ менека.
Ѧ Неда ѝ зборѹваше:
Барай юдо Самовило!
Іостави ме за Беликденъ,
Та си жла на Гюрговденъ,
На люлькы те потъ сенкыте.
Послѹша га стара Юда
Оставила бела Неда.
Отиде си бела Неда
Оѹхилена ожалена!
Недини те деветъ брата
На Неда си зборѹваха:
Барай Недо милна сестро!
Што си толко ожалена?
Ожалена оуплачена?
Барай варай моы те браты!
Дил' ми жзи отидѐ на вѹнаро,
Никнѐ їода да налеѥ,
Сенкл ми се засенило,
Не ѥ было мала сенка
Дю ѥ было верла Юда
Верла Юда Самовила.

Та ми вели и говори:
Ййде Недо сосъ менека
Сосъ менека предъ менека.
А мзи ѝ се помолила:
Барай юдо Самовило!
Остави ме да си ида
Да занеса студна їода.
А Юда ми зборувaше:
Ййде Недо сосъ менека
Сосъ менека предъ менека.
Те ѝ вели и говори:
Барай Юдо Самовило!
Остави ме за Великденъ,
Та си мла на Гюрговденъ,
Подъ сенкы те на люлькы те.
А браты ѝ зборувáха:
Барай Недо бела Недо,
Бела Недо милна сестро!
За това грижа ми беришъ.
Ке ти чина черно рухо
Черно рухо калугерско,
Белке Юда не познава?
Облеће се бела Неда
Черно рухо калугерско.
Стана Неда та отíде
Подъ сенкы те на люлькыте.
Сто Юда де дохóда,
Та ѝ вели и говори:
Барай Недо бела Недо!
Што си, Недо применила
Црно рухо калугерско?

Найде Недо предъ менека,
Предъ менека сосъ менека.
Стана Неда та отиде.

5.

Тодоро гюзелъ Тодоро!
Отишла е Тодора,
я въ гора зелена;
Седнала е Тодора
Подъ*) лоза грамада.
Марко змей ми Марко,
Честомъ го обижда,
Змъ китка й носи.
А Тодора вели,
Вели и говори:
Марко змей ми Марко!
Нешто да те пытамъ;
Право верно да ми кажешъ:
Да ли знаешъ Марко,
Потресъ да ми кажешъ?
Да потреса братъ ми,
Братъ ми и снаха ми;
И стара Іованица.
Проговори Марко:
Тодоро Тодоро!
Хубава гиздава,
Чунке терашъ потресъ,
Потресъ да ти кажа;

*) Подъ изговара се често и потъ, тако и назадъ или назатъ, и Бугари веле, то е све едно.

Да потресешъ брата ти,
Брата и снаха ти;
И стара Іованица.
И га герметъ тресне,
На оумъ да си имашъ,
Назатъ да си вернешъ;
Отъ зема персъ да земешъ;
Да посипишъ брата,
Брата и снаха ти,
И стара Іованица.
Тодора хѵбава,
На оумъ си нмала,
Назатъ си вернала.
И га гремна тресна,
Назатъ си вернала;
Отъ зема персъ зела.
Не посипа брата,
Брата и снаха ѝ;
И стара Іованица.
Лю посипа Марко,
Марко змей ми Марко.

6.

Ней море гюзелъ Тодоро!
Де є дошелъ денъ Великденъ,
Денъ Великденъ денъ Гюрговденъ.
Примени се гюзелъ Тодора,
Тенка ленена кошѵлѧ
Фосъ моралїѧ сагїѧ,
Запаша помсъ савички;
Та отидѐ на хорото. —

Не се фатѝ де идае,
Де идае де перлега;
Ю се фатѝ надъ момчина,
Надъ момчина до невесты;
Права ръка на момчина,
Лѣва ръка на Невесты.
Помина̀ Марко Тилингаръ,
Осъ деветъ теленгы по него;
На дрѹжина си зборѹва:
Дрѹжина верна зговорна!
Позапрейте Теленгыте,
Да чиниме малко сеиръ,
Мера сеиръ мера хоро.
Послѹша го дрѹжина,
Позапре́ха теленгыте;
Те́ чини́ха малко сеиръ.
Проговорѝ Марко телингаръ:
Селмны море селмны!
Искамъ нешто да вы питамъ,
Право верно да ми кажете.
Селмны велетъ говоре:
Бре варай Марко Тилингаръ!
Яко знаеме ке ти кажеме,
Як' не знаеме што да ти кажеме.
Селмны море селмны!
Там напреди што играе
Или е мома ил невеста?
Или е мома армосана?
Селмны велетъ говоре:
Бре варай Марко тилингаръ!
И нїе не га знаеме,

Или є мома ил' невеста?
Или є мома армосана?
Проговорѝ Марко тилингаръ:
Селяны море селяны!
Какъ не га вые знаете
Или є мома ил' невеста,
Или є мома армосана,
На едно хоро играете,
На една црква влѣвате.

7.

Бре Манойлъ Манойлъ Майсторъ!
Троица браты зговоръ чинѝха,
Зговоръ чинѝха церква да градетъ;
Црква да градетъ света Марїѧ.
Дена га градетъ вечеръ се рꙋти,
Вечеръ се рꙋти каменъ по каменъ;
Каменъ по каменъ темель по темель.
Зговòръ чинѝха троица браты,
Кой ке засꙋтромъ сꙋтромъ да дойде
Съ рꙋчокъ на глава съ кондиръ на рака.
Зговоръ чинѝха пакъ троица браты,
Сиѣкы да идатъ дома да кажатъ,
Да не засꙋтромъ сꙋтромъ да дойде.
Сиѣкы отидóха дома кажáха
Манойлъ майсторъ не є отишелъ,
Не є отишелъ дома да каже,
Не є кажалъ Манойлъ майсторъ.
Рано є ранила Стрꙋма Невеста
Съ рꙋчокъ на глава съ кондиръ на раки.
Бре ка га видѐ Манойлъ Майсторо,

Нѣкомъ поникна сѫлзы изрони,
Море те ѝ вели и говори:
Стрѫме ле Стрѫме невесто!
Дек' си остави првото люби?
Дек' си остави мѫшкото дете?
А Стрѫма вели вели и говори:
Бре варай варай Манойлъ Майсторъ!
На томта майка момта Пехера.
Отъ там' се назатъ подверна,
Отъ далекъ иде иде и вика:
Бре мале мале стара Пехеро!
А постельи ми рогозина,
И ферльи ми едно белъ проскефалъ,
Че ми е оутресла люта треска.
Постела ѝ рогозина,
Те ѝ ферльи белъ проскефалъ
Дѫри да легне и дѫша даде,
Едва е дѫша, дѫша проговори:
Бре мале мале стара Пехеро!
Иди да викашъ Манойло Майсторо,
Манойло майсторо мое прво люби;
И да гѫ вида и да ме види.
Дѫри да иде дѫри да дойде,
Дѫри да вика Манойлъ майсторо:
Бре Манойлъ Манойлъ Майсторе!
Стрѫма невеста дѫша ке даде
Бре да га видишъ и да те види.

8.

Останала Тиха мома,
Останала сираченце,

И безъ майке и безъ башта,
И безъ брата и безъ сестре,
Лю единъ биденъ стрико
И той воленъ ке да оумре.
Та ѝ вели и говори:
Барай Тиҳо мила внѹко!
Расти Тиҳо да порастнешъ
Да си га Стрико да їожени
Че самъ боленъ ке да умра
Ке о̑станешъ сираченце.
Послѹша го Тиҳа мома
Та є растнала порастнала.
Ти́раҳа га отъ тѹк' отъ там'
Отъ тѹк' отъ тамъ одредома;
Нигди стрико нега дадѐ
Нето сръце ѝ тергнало.
Дѹръ дойдо́ҳа отъ далеко,
Призъ три гори призъ четири
Презъ деветъ їоды стѹдены.
Тогай га ѝ стрико дадѐ
И Тиҳа га сръце тргна,
Сърце тергна за работа.
Речь фатиҳа лѣбъ кершиҳа,
По лѣво бы малокъ армасъ
Що армасѹ тежка свадба.
И га быше во Неделѧта
Во Неделѧта на свадбата,
Де дойдоҳа и юзе́ҳа га
Юзеҳа га верна́ҳа си
Отидо́ҳа до средъ пъто,
До средъ пъто' средъ гората,

Де излѣзѐ пѹштенъ Иленъ.
Онѣкы сватовы терчаха по Иленѹ
Да оутепатъ пѹштенъ Иленъ. —
Остана самъ си Зето сосъ невестата!
Оегнà рѣка да га фати
Пѹшка пѹкнà отъ рамото,
Та си оудри невестата.
Берна́ха си сватовы те:
Или назатъ или напретъ?
Ѳдва ѐ дѹша проговорѝ:
Ioй сватовы їой кѹмовы!
Ѩйде напретъ не мой натзадъ
Да не чѹѥ моїо стрико,
Да не дава на далеко
Призъ три гори призъ четири
Призъ деветъ їоды стѹдены.

9.

Бре Маро Маро бре бела Маро!
Родена є Мара на денъ Великденъ,
Керштена є мара на денъ Гюрговденъ.
Банѣна є мара сосъ благо млеко,
Хранѣна є мара сосъ рѹдо агне,
Запоена є мара сосъ ройно вино.
Проколната є мара отъ калитата,
Бре никакъ канка да неизлѣзе
Бре да га види ясното слѹнце
И темната їоблачина.
Излѣгла є Мара на денъ Великденъ,
Бре какъ га видѐ ясното слѹнце
Бре гермнà гермнà и се тресна

Отъ планина безъ облацы,
Бре та се тресна хубава Мара.

10.

Дафино на заамъ кадуно!
Терзїи пытатъ за шїенѣ
Да ли имате да шїеме?
Терзїи браты терзїи!
Да попытамъ Пехера ми
Да ли имаме за шїенѣ?
Пехара ѝ вели говори:
Дафино снахо хубава
Та имаме за шїенѣ,
А бикай снахо да дойдатъ.
Бикала ги Дафина:
Терзїи браты терзїи!
Та илайте да шїете.
Постелѧ имъ рогозина
И имъ кладе белъ проскефалъ.
Дафина служба ги служи и плаче.
Догледа а Пехера ѝ:
Дафино снахо хубава!
Што ти є снахо те плачешъ?
Или си гола и боса?
Или си гладна и жедна?
Иале ле стара Пехеро!
А гледай иале юнацы,
Ка ми се одборъ одбрали
Като одбрана пшеница,
Те ми се редомъ порели.
Пехера ѝ вели говори:

Ни гледай снахо юнацы,
Дю гледай снахо иманѣ,
Иманѣ гнило бѹниште.
Иманѣ мале иманѣ
И га мие харо на кѣтѹ,
Дафино снахо хѹбава!
Харо го мла майка ти.
Мале ле стара Пехеро!
Харо те мло тебека,
За сынъ ти мале за сынъ ти,
Черна ти была керпа ти.

11.

Радинке моме хѹбава!
Раденъ Тейко по дворы ходи,
По дворы ходи сѹлзы рони
Каште влѣва персты керши.
Догледа го Радинка:
Тате ле стари Тейко!
Што ти є тате те плачешъ?
По дворы ходишъ сѹлзы ронишъ,
Каште влѣвашъ персты кершишъ.
Радинке керко хѹбава!
Море не си чѹла разбрала
Отъ цареви ферманъ дошло,
Кой има сына, да пѹстне;
Кой не ма сына, па да пѹстне
Двашъ дванадесетъ хилады
И до четири стотине. —
Радинка мѹ вели говори:
Тате ле бре стари тейко!

За това грижа ми бери,
Азъ ке ида Тате ле на їойска,
Осъ стриковы те момчета,
Осъ моыте братучеды.
Купи ми коня хранѣна,
Купи ми рухо юначко,
Купи ми пушка бойлїа,
Купи ми сабя огнѣна.
Да изврича руса коса,
Азъ ке ида татко на їойска.
Купи ѝ коня хранѣна,
Купи ѝ рухо юначко,
Купи ѝ пушка бойлїа,
Купи ѝ сабя огнѣна,
Извричи си руса коса,
Те вихнáха те отидóха,
Осъ стриковы ѝ момчета;
Осъ нейны братучеды.
Там' седоха м'ра много мнóго,
М'ра много три годины;
Никой не я разнаа,
Че ми беше Радинка на їойска.
Отъ там' се назадъ вернáха,
Тамамъ край селото приближúха,
Край селото край хорото,
Припустна коня хранѣна,
Рашири ръкы широки,
Извиси гласы высокы:
Кре чуйте малко големо,
Радинка є была на їойска,
Мома отидо мома си дойдо.

12.

Митро гиздава девойко!
Юзела е Митра стомната,
Та отива за вода.
Оретѣ га Тѹрчинъ гидїм,
Те й вели и говори:
Митро гиздава девойко!
Море дай ми їода да пїемъ.
Тѹрчине лѹда гидїм!
Ти нейкешъ їода да пїешъ,
Ю сакашъ Митра да задрешъ.
Тѹрчинъ й вели говори:
Митро гиздава девойко!
Море отъ дека мѣ познавашъ!
Тѹрчине лѹда гидїм!
Познавамъ те познавамъ,
По рѫкыте по очыте!
Рѫкыте ти тресѣха,
Като листо на дерво то,
Очите ти играѣха,
Като звезде на небето.

13.

Гидѝ Недо гидѝ дѹшо,
Отъ тебе се село плаче,
Село плаче и комшїе,
И найвеке подарето,
Подарето отъ лозе то.
Презъ лозы си поминала,
Окѹты не си запрегнала.

Нето скꙋты не ръкавы.
Та сꙋронѝ бело грозде,
Бело грозде биловина,
И цервена дреновина.
Къномъ се закънили:
Нека нека бела Не́до,
Нейке дойде старъ кадїѧ,
Да мꙋ каже и прикаже.
Ѧ Неда имъ зборꙋваше:
Нека дойде старъ кадїѧ
И кажайте прикажайте.
Де си дойдѐ старъ кадїѧ,
Оште село не є дочꙋло,
Неда е дочꙋла,
Дочꙋла є и отншла:
Селамъ алекимъ старъ кадїѧ!
Алекимъ селамъ бела Недо.
Іой кадїѧ старъ кадїѧ!
Или сꙋди какъ да сꙋдишъ,
Или стани ѧзъ да седна,
ѧзъ да седна да отсꙋда.
Та си стана старъ кадїѧ,
Та си седна бела Неда.
Тай сꙋдила што є сꙋдила,
Отъ ютрена до проима,
Отъ проима до пладнина:
По момыте правината
На момчета є кривина та.
Деветина обесила,
Осемтина на колъ оудрѝ.

14. Бан. № 246

Море Дено моме Дено!
Што си Дено на денъ бела,
На денъ бела и црвена,
А на денъ си се зелена?
Барай дрꙋшкы неверницы,
И азъ не зна защто е Дена,
На денъ бела и црвена,
А на дени се зелена.
Море Дено мила дрꙋшко!
Кой ти дадѐ там китка,
Што га носишъ отъ денъ на денъ,
Отъ денъ на денъ на главата?
Море дрꙋшкы неверницы,
Там китка Стоянъ набрà,
Стоянъ набрà отъ гората.
Море Дено моме Дено!
Там китка тꙋ га нема,
Не во полѣ не во гора!
Барай Дено мила дрꙋшко!
Тебе Дено змей те люби.
Оште речтà не доречѐ,
Китка паднà, Денини те,
Денини те тенкы скꙋты.
Отъ аснина безъ облацы,
По китка та мóме Дено,
По китка та змей си паднà,
Змей си падна Денини те,
Денини ти тенкы скꙋты.
Одговори мома Дена:

Гледай дрꙋшкы да верꙋваш,
Зашто є Дена на денъ бела,
На денъ бела и црвена,
А на денъ самъ се зелена.

15.

Бре Стомне младъ Стомне!
Є бре чꙋлъ си или не си,
Пиле пее там гора,
Кой го чꙋє боленъ лежи,
Кой по два дни, кой по три дни.
Ка го дочꙋ примладъ Стомнъ,
Той си лежа м'ра много,
М'ра много три години,
И си скапà три постелѣ,
Три постелѣ трн покриве.
Веке майка додїмло,
Отъ диганѣ отъ слаганѣ,
И отъ главица верзованѣ,
Отъ понꙋды подаванѣ.
Та мꙋ вели и говори:
Бре Стомне, мили сынꙋ!
Кажи сынꙋ што грѣхъ имашъ?
А да оꙋмрешъ а да станешъ?
Барай мале мила мале!
Што човекъ самъ грѣхъ да имáмъ,
И га быме лꙋди млади,
Лꙋди млади ацамїє,
Ацамїє харамїє,
Та ходиме назъ гората,
Де си дойдѣ денъ Великденъ.

Та слѣгóхме до въ полѣто,
До въ полѣто край църквата,
Там' си найдо̀ до два гроба,
До два гроба пресны грова,
Никой сиракъ не наимна,
Да раскопа до два гроба,
Наимна се мзи сиракъ.
Та раскопа до два гроба,
До два̀ гроба пресны гроба.
Ѳдната быше невеста,
Дрꙋгата быше дивойка.
Невестата мила мале,
Ясно слꙋнце расгрïмла,
Пригрна га целива га.
А майка мꙋ зборꙋваше:
Бре Отомне мили сынꙋ!
Невестата мили сынꙋ,
Там быше томта снаха,
Дивойка та мыли сынꙋ,
Там быше томта сестра.
Оште толко ты да лежишъ,
Оште толко ты да скапешъ.

16.

Де є дошелъ денъ Гюрговденъ,
Та седна́ха да порꙋчатъ,
Порꙋча́ха и стана́ха,
Примени́ха наредо́ха,
Iотидо́ха на хорото,
Ое фатиха да играетъ.
Костандала харамïа,

Та си слѣзѐ отъ гората,
Отъ гората харамиче.
Та си слѣзѐ край црквата,
Край црквата на хоро то.
Там мома што играе,
Што играе найнапреди,
И хѵбава и гиздава,
Олънце грее. —
Как' га видѐ Костандата
Та си плеснà белы ръкы,
Пригрна га, сцелива га.
И га се назатъ обернасе,
Запали се там црква,
Там црква света Марїѧ.
На майка мѵ се зборѵва:
Барай мале мила мале!
Там мома што играе,
Што играе найнапреди,
Прнменена наредена,
Олѵнце грее мила мале,
Пригерна га целива га,
Церквата се запалила.
Барай сынѵ бре Костанда,
Там є сынѵ томта сестра,
Томта сестра наймалката.
Та си плеснà двете ръкы:
Грехотице мили Боже.
Грехъодъ Господъ срамъ отъ люды
Че целивà милнà сестра,
Милна сестра наймалка та.
Та се ферльи во огенью:

Гори гори пѹштень вогень,
Што си падна̀ отъ мснина,
Отъ мснина безъ облацы.

17.

Оженила се Отана невеста,
Оженила се, мошне далеко,
Мошне далеко, призъ три ми горе,
Презъ деветъ їоде їоде стѹдене.
Отана си мете рамны те дворе,
Емъ дворы мете, емъ на слънце вреви:
Ioй слънце їой мсно слънце!
Високо греешъ, редомъ гледашъ.
Да ли виде слънце моята майка?
Моята майка слънце и моы те брате,
Моы те брате слънце и моы те сестре,
Моы те сестре слънце и моы те снахе.
Слънце й̃ вели вели и говори:
Ioй Отано Отано млада невесто!
Тоята Отано майка си примен ѹва,
Чеке тн дойде на тебе на гости.
Тоы те браты конѣ седлéха,
Конѣ седлéха море ке ти дойдатъ
На тебе на гости. —
Тоы те сестре Отано! китке кичúха,
Китке кичúха Отано, море ке ти пѹстнатъ.
Тоы те снахы Отано, колакъ месéха,
Колакъ месéха Отано, море ке ти пѹстнатъ.
Сосъ тоята майка Отано, сосъ тоыте браты.
Бре оште речтà слънце слънце не дорече,
Пополнáха Отано тоы те дворы.

Как' ги видела Стана, Стана невеста,
Бре пригерна се сосъ стара Майка,
И тамо дꙋша бре є дала.

18.

Моле Мно хꙋбава!
Мна є сосъ башта ходила,
Башта ѝ сено косеше,
Мна є потъ сено кꙋпица,
Съ огледало то на колѣно,
Съ гребено на рѫкы те.
Съ белило то цервило то.
Тамо си Мна чешеше,
Чешеше Мна плетеше,
Там' ми га дремка нападна,
Подлегнала є подсаспала.
Горокъ си санлкъ санила,
Че є оумрела майка ѝ.
Спипна се Мна разбꙋди,
Цикна си Мна заплака:
Ioй леле Боже! до Бога,
Остана си сираченце,
Лю сосъ башта та безъ майка.
Башта ѝ вели говори:
Мно ле керко хꙋбава!
Што ти е Мно та плачешъ?
Мна мꙋ вели говори:
Барай тейко мили Тейко!
Дек' си чеша и си плета,
Тамъ ме дремка нападна;
Подлегна си подзаспа си,

Горокъ самъ санакъ санила,
Че е оумрела майка ми,
Останà си сираченце,
Лю сосъ башта та безъ майка.

19.

Ѧнѹдо гюзелъ Ѧнѹдо!
Потѹрчила се е Ѧнѹда,
На п'рвніо денъ Великденъ.
Как' си дойдѐ денъ великденъ,
Кинисало малко и големо,
Малко и големо старо и младо,
На церква да идатъ
Христоса да чинатъ,
Ѧнѹдо га ядъ паднало,
Ядъ паднало жалъ добыло,
Че на церква не отива,
Че Христоса не ке чѹе;
И на бѹле натемиса:
Натема ви пѹсте бѹле,
Што ми мене излажáхте,
Одъ вера ме одверúте,
Та ми мене потѹрчúте.
Ѧ глейте глейте кадѹне,
Ка отиватъ на церква та
Малко и големо, старо и младо.
Што немате денъ Келикденъ,
И немате денъ Гюрговденъ.
Бре блазѐ га там вера,
Што си има денъ Великденъ
Денъ Великденъ денъ Гюрговденъ.

А вїє лю единъ пѹштенъ Байрамъ.
И не гѹ не гѹ знаете,
Кой денъ ви є кои не є.
На вышенъ Господъ гледате,
Оосъ кѹршѹмъ го помниѹвате.
Кадѹне ѝ велетъ говоре:
Ѝ'лчи м'лчи Анѹдо!
Ке да дойде, нашїо Байрамъ,
И нїє ке се примениме,
Примениме наредиме.
Анѹда вели говори:
Барай барай пѹсте бѹле,
Ѳмь применишъ емъ наредишъ,
Кой ке тебе да те види,
Да на церква ты ке идешъ?
Што не ма те пѹста церква.
А бѹле ѝ зборѹваха:
Анѹдо гюзелъ анѹдо!
И нїе имаме џамїа.
Анѹда вели говори:
Барай барай пѹсте бѹле!
Бїє съ Тѹрцы не се беркате,
Бїє сосъ Христїаны не се беркате,
Дома седишъ кѹкѹвица. —

20.

Дивойко море Дивойко!
Искамъ нешто да те пытамъ,
Право верно да ми кажешъ.
Юначе лѹда гидїо!
Яко знаемъ ке ти кажа,

Ак' не знаѧ што ке кажа.
Дивойко море Дивойко!
Што вного сношти седо́хте,
Млого борина горе́хте,
Или сте боленъ гледали?
Или сте мертавъ чꙋвале?
Девойка и̂ ѧдъ паднало,
Ѧдъ паднало жалъ добыло,
Те мꙋ вели и говори:
Юначе лꙋда гидїо!
Майка ти боленъ да гледа,
Майка ти м'ртавъ да чꙋва
На менека са госты дошли,
Майчнни ми деветъ брата,
Майка браты мени оуйцы.,
Таткови ми деветъ брата,
Татко браты мени стрико.
Мене ми е татко даде́лъ,
Че ми мене армоса́ха,
На дрꙋгїо дрꙋгъ гидїѧ,
Дрꙋгъ гидїѧ ѧбанцїѧ.
Не ѧзъ го знаемъ.
Не той ме знае.
Тай мꙋ вели и говори:
Дивойко море Дивойко!
Верни не го земи мене,
Ѧ теа мꙋ вели и говори:
Юначе лꙋда гидїѧ,
Дек' се е чꙋло и видило́,
Што се зева да се врашта.

21.

Море Оалино цанъ Оалино!
Оалина га майка плете,
Майка плете лютомъ кълне:
Іой Оалино мила керко!
Сега майка да оплете,
До недела да соплете,
На два бела проскефала.
Дѵри слънце да огрее.
Оалина га люто втресло,
Люто втресло пелинате;
Дѵри слънце да си зайде,
Оалина е дѵша дала.
А майка ѝ зборѵваше:
Іой ты Юда Оамовила,
На рамо ли ми си седела,
На оушы ли ми си слѵшала.

22.

Єдно дрво Дафиново,
Цветъ цветило ротъ родило.
Найнавéрхѵ сревернъ прстенъ,
На перстено єдно пиле,
Пѣсна пее дѵри вреви:
Іой ты Боже мили Боже!
Ка си ходетъ братъ и сестра,
Братъ и сестра перво любе!
Дл ли зема ке се тресе,
Или зема ке се земе,
Ке погине мснина та,
Ка се зéха братъ и сестра.

Грехота є, Боже страмота є,
Гре́хъ отъ Господъ срамъ отъ люды.
Оште речта̀ не доречѐ,
Та тресесе мирна земѧ,
Потемна се ѧснина та,
Та погꙋбы братъ и сестра,
Братъ и сестра перво любе.

23.

Дано море гюзелъ Дано!
Седна ла є гюзелъ Дана,
Средꙋ дворе майчини и̃,
Там' си везе кошꙋлѧта,
Кошꙋлѧта оученичка.
Ръкавы то даловы те.
Данина та стара майка
По дворъ ходи Дана вреви:
Стани Дано стани керко,
Да разметешъ дворовите,
Да наредишъ столовите,
Че ке дойдатъ сватовы те,
Сватовы те за невеста
Да те зематъ да си в'рнатъ.
Дана не и̃ одревила
Не сосъ їочы прогледнала,
Не сосъ юста одревила.
Па повтори та и̃ рече:
Стани Дано стани керко,
Стани Дано не станала,
Не скапала кошꙋлѧта,
Кошꙋлѧта оученичка;

Што га везешъ три године,
Та се скрши триста иглы,
Де дойдо́ха Сватовы те,
Сватовы те за невеста,
Ке да зематъ гюзелъ Дана.
Юзеда га вернаха си,
Вернаха си дѵри дома.
И га быше понедельникѵ,
Понедельникѵ на свадба та,
На Дана га колакъ дошло́,
Дана калимана ке биде.,
Данини те два девера,
Конѣ седле Дана вреватъ:
Скоро Дано скоро снахо,
Скоро снахо да си дойдешъ.
Данини те до две золве,
Китке кичетъ Дана вреватъ:
Скоро Дано скоро сна́хо,
Скоро сна́хо да си дойдешъ,
Че ке назы тѵга падне,
Данина та стара пехера,
На Дана си зборѵваше:
Скоро Дано скоро снахо,
Скоро снахо да си дойдешъ,
Че ке мени тѵга падне;
Тѵга падне за тебека.
Примени се гюзелъ Дана,
Примени се кошѵлята,
Кошѵлята оученичка.
Кой часъ га є применела,
Той часъ дѵша є дала.

24.

Варай Радо бела Радо!
Зела є Рада нова стомна,
Та отива за їода.
Налѣла є и се вернала,
Де га сретóха до троица,
До троица лȣди млади́.
Та и̂ велетъ и говоре:
Варай Радо бела Радо!
Кажи Радо кой пȣтъ иде,
Кой пȣтъ иде на высока,
На высока Беласица,
На пониска Богданица.,
Ѧ Рада имъ зборȣваше:
Варай варай до троица,
До троица лȣди млади,
И ѧзъ не знамъ кой пȣтъ иде,
Кой пȣтъ иде на высока,
На высока Беласица,
На пониска Богданица.
И ѧзи самъ скоро дошла̀,
Варай Радо бела Радо!
Море чȣнке си скоро дошла̀,
Та незнаешъ кой пȣтъ иде,
Кой пȣтъ иде кой дрȣмъ верви;
Ємъ чїє є това̀ дете,
Што гȣ носишъ отъ ръка та?
Три пȣтника три дрȣмника!
Золва ми́ сираченце,
Не ма майка да гȣ гледа,

Одмъ гѵ зела да гѵ гледамъ,
Да гѵ гледамъ да гѵ чешемъ.

II.

ПѢСНИ ГЮРГОВСКИ. *)

25.

Та кой се люлѧ, а въ гора зелена?
Мома се люлѧ, а въ гора зелена,
люлѧе се. **)
Лѵдо стои отъ спротиво та гледа,
Та ѝ вели и говори:
Ми люлѧйте моєто люби высоко,
Че є д'рво мравльиво,
Че є вѵже ванзальиво,
Ке се скине ке да падне.
Дрѵшки велетъ и говоре:
Є бре лѵдо та младо!
Што ти є тебе за нея,
Яко вѵже да се скине,
Яко падне да загине тоето любе,
Тина не си венчано.

*) Пѣва се на люльама. на Ђурђевданъ
**) На краю сваке врсте додає се: люляе се.

III.

ПѢСНЯ КОНСТАНТИНОВСКА.*)

26.

Лѣтай Перѹго,
Отъ гора на гора,
Отъ полѣ на полѣ.
Олѣгò до оу полѣ то,
Припѝ ми се їода.
Найдò дивойка,
Дек' їода налѣва,
Налѣва разлѣва.
Потира и кова,
Не ми дадѐ кова,
Лю ми дадѐ стомна.
Ѳ де їода блага,
Ѳ де мома харна.
Иди мале терай ми га,
Яко ми га дадатъ мале,
Окоро да си дойдешъ,
Харъ да донесешъ;
Харай да ограда.
Яко не га дадатъ мале,
Харъ да донесешъ,
Харай да сограда.
Сынѹ мили сынѹ!
Майка отишла є,
И двашъ сынѹ и тришъ.

*) Пѣва се на Константиновъ денъ на люлькама.

Момини те брати,
На мома не даватъ,
Мома на тебека.

IV.

ПЕСНА ПЕТРОВСКА.

27.

Іой Ѧно, Ѧно хꙋбава Ѧно!
Море не си чꙋла, чꙋла разбрала,
Кай зам'рзнало црното море,
На средꙋ лѣто Петрови пости,
И замирзнали Ѧно деветъ геми́хи.
Єдна̀ гемїѧ Ѧно се стари люди,
Се стари люди Ѧно сосъ бели вради.
Дрꙋга гемїѧ Ѧно се млади момчина,
Трета гемїѧ Ѧно се млади невести.
Четв'рта гемїѧ Ѧно се млади дивойки.
Са се зам'рзнали Ѧно са се погꙋбили,
Млади зелени Ѧно не находене,
Не находене Ѧно не наносене
Не наносене Ѧно не нагледане.

V.

ПЕСНЕ ОТЪ ХОРО́.

28.

Свири Нено свири,
Де го дочꙋ Юда,
Юда Самовила;

Та мѹ̀ вели вели:
Ioй ти Нено Нено!
Нено бре чобано,
Ти да свиришъ Нено,
Ѧзи да играѧ.
Ѧзъ каѹлъ чина:
ѧко Нено ти натсвиришъ
Ке ти дадемъ Нено,
Наймалката керка,
Юда Гелмарѹда.
ѧко те надиграѧ,
Ке ти зема Нено,
Томта рѹса глава.
Свирилъ Нено свирилъ,
Три дни и три ноштн.
Играла є Юда,
Три дни и три ноштн,
Оѹморн се Юда:
Доста Нено доста,
Доста не мой свиришъ,
Ке ти дада Нено,
Наймалка та Юда Гелмарѹда.
Дадо́ха мѹ Нено,
Юда Гелмарѹда,
Те чини́ха свадба,
Ожени се Нено,
Калесалъ калитата.
И добиха мъшко дете.
Калеса́ха калитата,
Да имъ крсти мъшко дете.
Крсти́ха седна́ха,

Седнáха да рѹчатъ.
Проговорилъ Калитата:
Кѹмице кѹмице!
Ти да ми играшъ,
Юдинско то хоро.
Калитате Калитате!
Постой и почекай,
Дас' набизам,
Моето мъшко дете,
Да га клада,
Въ златна та люлька.
Та постоѧ и почекà,
Та си заспà мъшко дете,
Я въ златната люлька.
Зела да играе!
Закачила горе,
Горе и планине.

29.

Доне добре Доне!
Дона болна лежи,
Болна ке да оумре.
Iотъ тешка та болесъ,
И отъ в'рлата чѹма.
На майка ѝ вели,
Вели и говори:
Мале мила мале!
Мзи ке си оумра,
Млада и зелена,
Та не находена,
И не наносѐна.

А майка ѝ вели,
Вели и говори:
Доне мила керко!
Не бой ми се керко,
Ази самъ таксала,
Кърбанъ големъ кърванъ,
Іовенъ петъ годишенъ,
Юнецъ три годишенъ.
Ми бой ми се Доне,
Белке не оумиреш.
А Дона ѝ вели,
Вели и говори:
Мале мила мале!
Чума неке мале,
Овенъ петъ годишенъ,
Юнецъ три годишенъ.
А да не ти просто,
Майчино ти млеко,
Яко дадешъ мале,
Чъзди гробъ да копатъ,
Мене да закопатъ.
Ази имамъ мале,
До четири брата,
Тые гробъ да копатъ,
Мене да закопатъ.
Тые да оставе,
До четири врата.
Една врата мале,
Отъ декъ слънце грее,
И га ке разгрее.
Въ петеръ да разгрее,

Да разгрее мале,
Моето бело лице.
Дрѹга врата мале,
Отъ декъ ветеръ, дѹе.
И га ке ветеръ дѹхне,
Презъ нетре да мине,
Да разноси мале,
Мом та бела мѹхла.
Трета врата мале,
Отъ декъ роса роси,
И га ке зароси,
И въ нетеръ да зароси,
Да нароси мале,
Мои те црни ïочи.
А четврта врата,
Отъ декъ дрѹшки идатъ.
За ïода ке идатъ,
Та ке ме викатъ:
Хайде Доне хайде,
За ïода да идеме.
А мзи ке имъ река:
Дрѹшки мили Дрѹшки!
Хайде отивайте,
Не мой ме чекайте,
Мене не ме пѹшта,
Д'рвено Деверо,
Земана пехера,
Мене не ме пѹштатъ,
За ïода да дойда.

30.

Карафило рано пиле,
И га легнешъ дал' ме сонишъ?
Та што ми си да те сона!
Ѧми ѧзи сиракъ што да река,
Ѧю да легна тебе сона,
Че станáхме до два пилца,
До два пилца Ѧребици.
Та летнáхме пролетнахме,
Кѹндисаме тѹка доло,
Тѹка доло чаирити.
Ѧла мѹдро не седóхме,
Развркаме дребно сено,
Видóха ни косаџїе,
Надигнáха остре косе.
Та летнáхме пролетнáхме,
Кѹндисаме тѹка доло,
Тѹка доло шеници те.
Ѧла мѹдро не седóхме,
Разв'ркаме пшеница та,
Видóха ни оураквїе,
Надигóха с'рпови те.
Та летнáхме пролетнáхме,
Кѹндисаме тѹка доло,
Тѹка доло а въ лозете,
Ѧла мѹдро не седóхме,
Оѹрониме бело грозде,
Видóха ни пѹдарето,
Надигнáха тенки пѹшки,
Разласкáха тенки пѹшки.

Та летнáхме пролетнáхме,
Отидóхме тѹка доло,
Тѹка доло край река та,
Мла мѹдро не седóхме,
Развркаме стѹдна їода,
Видóха ни бре моми те,
Та ни нази разпѹдúха.

31.

Кажѝ кажи Цвето море,
Кажѝ кажѝ дека спїешъ?
Мзи спїм лѹдо младо,
Натъ кашта та натъ греда та,
Татко ми и майка ми врсъ сохата,
Натъ сохата подъ лоза та.
Кажѝ кажѝ Цвето море,
Кажи кажи дек' да дойда?
Мла мла лѹдо младо,
Затъ кашта та градина та,
Градина та босильоко.
Затъ кашта та крѹша има,
Та се качи в'рсъ крѹша та,
Отъ крѹша та врсъ кашта та,
Отъ кашта та врсъ баща та,
Отъ баща та врсъ греда та,
Мзъ ке клада столъ да стъпнешъ.

32.

Бре Отомне млатъ Отомне!
Отомнъ иде отъ гората,
Три товара д'рва носи,

Д'рва носи свирка свири,
Свирка свири на свирка нареваше:
Ioй ты Боже мили Боже!
Кам' да сретемъ малкаѧ мома,
Применета наредена,
Жълта китка на глава та,
Съ нова стомна на ръките.
Оште речтѧ не доречѐ,
Де се сретѐ малкаѧ мома,
Применета наредена,
Жълта китка на главата,
Съ нова стомна на рамо то.
Стои лѹдо та се чѹди:
Ioй Боже ли мили Боже!
Или стомна да разбїѧ,
Или китка да йзема,
Или мома да целивамъ.
Ioй Боже ли мили Боже!
Стомната є на пазаро,
За две аспри,
Китка та є до пладнина,
Целиванѣ до живота!
Приг'рна га целива га.

33.

Юначе Юначе!
Гиди лѹдо дете!
Толко земѧ хойде
И си дойде;
Нигди мома не ѧ реса,
Мома не вендиса.

Дѹри дойдѐ дойдѐ;
Момино то село.
Тамо мома є реса̀ и бендиса̀.
Та си слѣзѐ отъ конѧ,
Та пободѐ штапо,
Та си в'рза̀ конье.
Фатѝ се на хоро,
На хоро на глава.
Двашъ хоро зав'ртѐ,
Тришъ папѹци стъпна.
А̀ моми мѹ велетъ,
Белетъ и говоре:
Юначе Юначе,
Гидѝ лѹдо дете!
Кротко хоро їоди,
Ми прашишъ моми те,
Ми стъпкай папѹци.

34.

Девойче мило хѹбаво!
Море ка се дѹма дѹмаѫме;
На едно̀ да вечера́ме,
По близѹ да се дѹмаме,
Оти ми морѝ не дойде?
Юначе лѹда гидїо!
Дребна ми роса заросло,
Милна ме майка не пѹстна̀:
Седи ми керко ми ходишъ,
Дребна є роса заросло,
Ке ти истопе самта,
Самта маскалѣна.

Лꙋдо и̑ порти затворило,
Девери кꙋче пꙋстнали,
Седи ми керко ми ходишъ.
Девойче мило хꙋбаво!
Море отъ Бога да найдешъ,
По пиле хаберъ да пꙋстнешъ,
Да ти допꙋстнамъ кепето,
Да си завїешъ саѧма,
Саѧта маскалѣна.
На Петрнѣъ ми є предана
На Софїѧ ми є ткаѧна,
На белъ ми Дꙋнавъ велена.

35.

Гиди Рино дꙋша той,
Ѧнгелина мои!
Ѧзъ отидо̀ и дойдо̀,
Тебе́ дома не найдо̀,
Лю те найдо̀ те найдо̀,
На новата маха́ла,
На горна та меха́на,
Сосъ Стоѧнъ кехаѧ та,
Море де ѧде́ха пїе́ха,
Рꙋдо ѧгне печено,
Ройно вино точено.
Море та те фатѝ отъ ръка,
Отъ ръка отъ ръкаво.
Море доведо́х те до дома,
Море та те кладо̀ да седнешъ,
Море да ѧдеме да пїеме,
Море рꙋдо ѧгне печено,

Ройно вино точено.
Море азъ вечерамъ ти дремешъ,
Азъ ты свиремъ ти плачешъ.
Море гидѝ с'рце дремльиво,
Гидѝ їочи плачльиве.
Море хайде да си мениме,
Море тоѥто с'рце на моѥто,
Море моѥ то с'рце за тоѥто,
Море тоѥ те їочи за моѥ те,
Море мои те очи на тои те.
Море ти не ми одревѝ,
Нето съ очи прогледнѝ.

36.

Іо мила моме ц'рноока!
Оношти минѝ край ваши те,
Край ваши те мали порти.
Порти бы́ха отворени,
Двори вы́ха разметени.
Реко' дȣшо да излѣзешъ,
Да излѣзешъ, не излѣзе́;
Ію излѣзе момина та майка,
Оъ фенеръ бор'на на ръки те,
Та ми фатѝ б'рза кона;
Іоди їоди дȣри дома,
Та ми кладѐ столъ да стѣпна,
Отоло стои той не слѣва.
И ми кладѐ лѣвъ да яда,
Лѣво зева та не яде.
Та мȣ тȣри чаша вино,
Чаша дига вино не пїѐ.

На Богомъ се верно моли:
Іой Боже ли мили Боже!
Ѧ подꙋхни ти́хинъ ветеръ,
Да зароси древна роса,
Да изгаси борина та,
Да целивамъ малкаѧ мома.
Оште речта̀ не доречé,
Де подꙋна̀ тихинъ ветеръ,
Та изгаси̇̀ борина та,
Приг'рна га целива га,
Мегю нейни црни їочи,
На нейно то бело лице.

37.

Вишо Вишо ц'рноока!
Море чꙋла си или не си,
Де са дошли̇̀ Ѧрнаꙋти,
Голи боси като псета,
Гладни жедни като х'рта.
На сиѣки те кондиса́ха,
Кой два мина кой троица,
Ѧ въ Вишени деветъ дꙋши,
Съ лꙋдо младо десетина.
Какъ ги видѐ Виша мома,
Постелѧ имъ рогозина,
И имъ ф'рльи белъ проскефалъ,
Та имъ кладѐ лѣбъ да ѧдатъ.
Сиѣки ѧдатъ сиѣки пїетъ,
Лꙋдо младо нето ѧде,
Нето ѧде нето пїе.
Лю си ходи назъ чардаци,

Найдѣ Биша дека спиє,
Приг'рна га целива га,
Мегю нейни ц'рни їочи,
На нейно то бело лице.
Биша вели и говори:
Барай лѫдо лѫдо младо!
Ке ти кажа на паша та!
Кажи Бишо на Паша та,
Ти си мени на дѫша та.
Ке ти кажа на кадїа.
Кажи Бишо на кадїа,
Ти си моа башъ ракїа.
Ке ти кажа на Бойвода,
Кажи Бишо на Бойвода,
Ти си моа стѫдна їода.

38.

Ѧла ми Ѧно по овамо,
Край моєто десно колѣно.
Не мой ме лѫдо, задеваш,
Ѧйка ми лѫдо, при мене,
При мене лѫдо, до мене.
Пѫстни го Ѧно въ комшїа,
Тина ми ѧла при мене,
При мене ѧно до мене,
На моєто десно колѣно.
Немой ме лѫдо, задеваш,
Ѧшта ми є лѫдо, при мене,
При мене лѫдо, до мене.
Пѫстни го Ѧне на ньива,
Ти на ми ѧла при мене,

При мене Ано до мене,
На моєто десно колѣно.
Ни мой ме лѵдо, задевай,
Брата ми лѵдо, при мене,
При мене лѵдо, до мене.
Пѵстни го Ане на гора,
Тина ми ала при мене,
При мене Ано, до мене.
На моєто десно колѣно.
Ни мой ме лѵдо, задевай,
Снаха ми є лѵдо, при мене,
При мене лѵдо, до мене.
Пѵстни го Ане на майка,
Тина ми ала при мене,
При мене ано до мене.
На моєто десно колѣно.
Ни мой ме лѵдо, задевай,
Сестра ми є лѵдо, при мене,
При мене лѵдо, до мене.
Пѵстни го Ане при дрѵшки,
Тина ми ала при мене,
При мене Ано до мене,
На моєто десно колѣно.

39.

Море Марѵде кадѵнъ Марѵде!
Като продавашъ вино и ракїа,
Не си продавашъ рамната снага?
Ѧ бре лѵдо, лѵдо та младо!
Ѧко го давамъ, скѵпого давамъ,
Рамната снага за шестъ хилади,

Белото лице за петъ хиляди,
Црни те ѣочи за три хиляди,
Тенки те вежи за две хиляди.
Море Марѹде кадѹинъ Марѹде!
Постой Марѹде и почекай,
Да си продада рѹди те овци,
Рѹди те овци вакли те овни,
Баклите овни дребни мганца,
Азъ да прикѹпа томта рамна снага,
Рамната снага белото лице,
Белото лице ц'рните ѣочи.
Ц'рните ѣочи тенките вежи.
Та є потстомла и почекала,
Та си продадѣ рѹдите овци,
Рѹдите овци ваклѝте овни,
Баклите овни дребне мганца,
Та ѝ прикѹпѝ рамната снага,
Рамната снага за шестъ хиляди,
Белото лице за петъ хиляди,
Ц'рните ѣочи за три хиляди,
Тенките вежи за две хиляди.

40.

Пиперъ з'рно за две мале моме.
Кона вáхамъ коньо ацамїа,
И азъ дрѹга ацамїа.
Азъ гѹ карамъ то доло то горе.
Той ме кара на момини двори.
Да излѣзе мома, малка мома.
Не излѣзѣ мома, малка мома,
Но излѣзѣ момината майка.

На мома си вели, вели и говори:
Излѣзи керко здрава не излѣгла,
Како́ добро́ на портите дошло́,
Ка самъ стара самъ го ресала,
Да бы млада бы го залюбила.
Мълчи мале мълчи оунимела,
Оунимела мале ослепела!
Азъ го любимъ сега̀ съ Богомъ три години,
Никой мале не ме разна̀,
Позна̀ ни стара стричина ми,
Па се нїе скупо откупи́хме.
На Великденъ сосъ жълти папуцы,
На Гюрговъ денъ сосъ рудото агне.

41.

Іой леле Злато,
Агненце младо.
Оседнала є Злата,
Банка на двори,
На рогозина.
Кошула шїе,
Тенка ленена.
Рубове руби,
Отъ голо Злато,
Тегели тегли,
Отъ жълто злато.
Отъ там' помина̀,
Дудо та младо,
Море та й вели:
Іой леле злато,
Агненце младо!

На кого шїешъ,
Тамъ кошѹлѧ,
Тенка ленена?
Рѹбове рѹбишъ,
Отъ голо злато,
Тегели теглишъ,
Со жълто злато.
А бре лѹдо та младо!
Кой ке ме зѣме,
На него, тамъ кошѹлѧ
Іой леле злато,
Агненце младо!
Азъ ке те зема,
Дай га на менека!
Да га навїѧ,
На тенка пѹшка.
Тенка бойлїѧ.

42.

Бело Белико!
Што бело перешъ,
Та црно носишъ?
Ил' майка жалишъ,
Ил' башта тъжишъ?
А бре лѹдо!
Не майка жала,
Не башта тъжа.
Тѹкѹ си жала,
Првото любе,
Што є загинало,
Деветъ години.

Коньо мѵ дойдѐ,
Него гѵ нема.
На коньо има,
Нелено седло,
За седлото ѝ,
Книга пишана.
Кньигатà пеє:
Жени се Бело,
Нимой ме чекашъ.

43.

Девойко море девойко!
Пѣрнала фесо надъ око,
Нарела є перо надъ їоко,
Дигнала є ведро на главата.
Рашетà полѣ широко,
Тамо га видéха терзїе,
Терзїє оустабашїє. —
Бре та ѝ велетъ говоре:
Девойко море девойко!
Мла ми вамо по вамо,
Край моєто десно колѣно.
Юначе лѵда гидїо!
Да дойдемъ на тоєто десно колѣно,
Мзъ сакамъ фѵстанъ да ми сошїешъ,
Безъ ножници да го скроишъ,
Безъ игла да го сошїешъ.
Терзїѧ вели говори:
Девойко море девойко!
Мзъ сакамъ погача да месишъ.
Безъ сито да го отсеешъ,

Безъ їода да го измесишъ,
Безъ їогень да га испечешъ.
Излажѧ се терзїѧ!
Жома є била моштне хитра,
Брашно го є отсемла,
Безъ сито го є отсемла.
Отъ очи сълзи одпѹстни,
Измисѝ чиста погача,
На Богомъ се верно моли:
Огриме Боже слънцетѡ,
Да си испече погача.
Огрїѧ се слънцетѡ,
Та се испечѐ погача,
На терзїѧ вели говори:
Терзїи море Терзїи!
Камо ви вашо фѹстано,
Безъ ножници да го скроите,
Безъ игла да го шїете?
Ѳто ми мене погача.

44.

Жоре Белико морѐ кадѹно!
Изгоре ме опали ме, Белико,
Оѹчини ме сѹхо дрво Белико.
Сѹхо дрво жворово, Белико!
Земи телка осечи ме Белико,
Та ме стакни силенъ вогень Белико,
Жзъ ке стáна прáхъ и пепелъ Белико.
Та ме збери въ тенки скѹти Белико,
Та ме фрльи въ градината Белико,
Градина та босильоко Белико.

Азъ ке никна жълто цвѣће Белико,
Да ме берешъ малекитке Белико,
Ми ме давай на момите, Белико,
Че момите лѹдо носатъ Белико,
Денъ ваздаденъ на главата Белико,
Вечеръ ке си дома дойдатъ Белико,
Ке ме свалетъ отъ главата Белико,
Ке ме ф'рлѣтъ сретъ каштата Белико,
Сѹтролiъ рано ке да станатъ Белико,
Ке да сметатъ рамна каштa Белико,
Ке ме ф'рлѣтъ ванка на бѹниште Белико.
Да ме дадешъ по момчета Белико,
Тие че момчета мѹдро носатъ Белико,
Денъ ваздаденъ на главата Белико,
Вечеръ ке дома да дойдатъ Белико,
Ке ме кладатъ стѹдна їода Белико.
Сѹтромъ рано ке да станатъ Белико,
Ке ме зематъ отъ водата Белико,
Ке нареде на главата Белико.

45.

Море моме, малкаа моме!
Мештне ми си аресала,
Аресала бендисала.
Азъ ке пѹстнемъ да те терамъ.
Да ли ке те майка даде,
Майка даде башта такса?
Ѳ бре лѹдо лѹдо младо!
Што да пѹстнешъ да не пѹстнашъ,
Мене ме є майка дала,
Майка даде башта такса.

Мила моме, мила дꙋшо!
Отъ Богъ найде тоѫта майка,
Тоѫта майка, тоїо башта!
Што заградѝ дворови те,
Зидъ зазидѝ варваросa,
Та не мога да те видa.
Да бы пиле да прилета,
Тамо лѣто да лѣтꙋва,
Тамо зима да зимꙋва,
Дека везешъ тенка рида,
На тои те тенки скꙋти.

46.

Море Тодоро кадꙋнъ Тодоро!
Наꙋчила се є кадꙋнъ Тодора,
Дена за вода да не отива,
Ню ми вечеръ по месечината.
Дена да не га грее ясното слънце,
Да не га дꙋе тѝхинъ ветеръ.
Никнѐ їода да налее,
Сенка ѝ се засенило,
И га се є исправила,
Не ми є била мала сенка,
Ню ми є било лꙋдо младо.
Море та ѝ вели говори:
Море Тодоро кадꙋнъ Тодоро!
Тегли ми вода напой ми конѣо,
Конѣо сосъ кова, мене сосъ юста,
А Сеймени те сосъ бели ръки.

47.

Керко мила керко!
Кой чѹка на порти?
Мале мила мале!
Єдно лѹдо младо,
На мéхана є било,
Благо є вино пило,
Пило си и опило,
На насъ налетело,
Тѹка да приспїє.
Керко мила керко!
Иди го испъди.
Маае мила Мале!
Яко го испъдишъ,
Грехо ке мѹ берешъ.
Керко мила керко!
Вечера ке тера.
Мале мила Мале!
На лѹдо вечера,
Момта лак'рдїм.
Керко мила керко!
Ракїм ке тера.
Мале мила мале!
На лѹдо то ракїм,
Моето бело лице.
Керко мила керко!
И вино ке тера.
Мале мила мале!
На лѹдо то вино,
Мои те ц'рни очи.

Керко мила керко!
Постела ке тера,
Мале мила мале!
На лѵ̀до постела,
Момта рамна снага.
Керко мила керко!
Покриво ке тера.
Мале мила мале!
На лѵ̀до то покриво,
Момта бела сам.

48.

Моме малка моме!
Хѵ̀бава гиздава.
Знаешъ моме знаешъ,
Зашто ти самъ дошѐлъ,
Отъ в'рхъ отъ планина,
Стадо си остави,
Стадо не бромно,
Т'рло не агнено.
Огле да те гледамъ,
За тебе самъ дошѐлъ.
Лѵ̀до гидѝ младо!
Чѵ̀нке за мене дойдѐ,
Огледъ да ме гледашъ,
Камо ти китка армиганъ,
Отъ гора горѵ̀ цветъ,
Отъ полѣ грїандафилъ.
Моме малкам моме!
Бѝхъ набралъ китка,
Китка армнгана,

Отъ гора горꙋ цветъ,
Отъ полѣ трїандафилъ.
Призъ гора помина,
Закачи ми вейка,
Сꙋрони ми китка,
Отъ гора горꙋ цветъ,
Отъ полѣ трїандафилъ.

49.

Моме моме Бардаренке!
Пꙋшка пꙋкнà Бꙋдима града,
Кꙋршꙋмъ паднà широко полѣ,
Та си оудрѝ младо Барѧктарче.
Єдва є дꙋша, едва є̃ проговорѝ:
Іой їолдаши, їой моїи кардаши!
Харно коньо конѧ ми гледайте,
На бꙋнаро їода го поѧйте,
Харно мене мене зарїѧйте,
На глава ми барѧкъ пободейте,
На ноге ми чешма оградейте,
На чешмата башча оградейте,
На башчата китке раседейте,
Да доходатъ Бꙋдимски те дивойке,
Да налеѧтъ їода стꙋдна їода,
И да китке китке да набератъ,
И да мене мене да пожалатъ,
Лꙋдо младо што є погинало.

50.

Като море Катерино!
Прочꙋла се є Катерина,

Съ хѵбавина съ гиздавина,
А найвеке сосъ работа.
Прочѵла се є дѵръ на цара,
Дѵръ на Цара самъ Везира.
Допѵстналъ си є самъ си Царо,
Да го видетъ што човекъ є,
Што човекъ є што юнакъ є?
Почѵкнáха на порти те,
Да излѣзе Катерина.
Не излѣзѣ Катерина,
Ню излѣзѣ Катина та,
Катината стара малйка:
Та кой чѵка и кой вика?
А нїе сме отъ царїо,
Да видиме Катарина,
Што човекъ є, што юнакъ є?
А майка имъ зборѵваше:
Барай барай три юнака!
Катарина не є тѵка,
Отишлá є на дрѵшки те,
Оѵ дрѵшки вездa да зафашта.

51.

Недо бела Недо!
Недо Дойранчаке!
Та чѵла си Недо,
Царъ ке да помине,
Презъ Демир-капїа.
Та караше Недо,
Три синџира роби.
Єдинъ синџиръ Недо,

Ое млади юнаци,
Ое съ тенки ти пушки.
Втори синџиръ Недо,
Ое млади невести,
Ое съ мъшки деца.
Третїо синџиръ Недо,
Ое малки дивойки,
Ое сосъ тенки дари.
Юнаци се плачетъ:
Жили тенки пушки,
Та кой ке ви бриши,
И ви пълни,
И ке си таврува.
Невести си плачатъ:
Жили мъшки деца,
Та кой ке ви люля,
И ке си таврува.
Дивойке си плакатъ:
Жили тенки дари,
Та кой ке ви дарува,
И ке си таврува.

52.

Тодоро п'рво любе,
Хай сосъ мене,
Џумамта касабата,
Да ти купа антерїа,
Ти да носишъ Тодоро,
Азъ да гледамъ Тодоро.
Нека пукатъ душмани те,
И тои те и мои те.

Тодоро люби моїо!
Хай сосъ мене,
Џѵмамта касабата,
Да ти кѵпа с'рмл коланъ,
Ти да носишъ Тодоро,
Ѧзъ да гледамъ Тодоро.
Нека пѵкатъ дѵшмани те,
И тои те и мои те.
Тодоро любо моїо!
Хай сосъ мене,
Џѵмамта касабата,
Да ти кѵпа фина феса,
Фина феса мѵмлѐ шамѝ,
Ти да носишъ Тодоро,
Ѧзъ да гледамъ Тодоро.
Нека пѵкатъ дѵшмани те,
И тои те и мои те.
Тодоро люби моїо!
Хай сосъ мене,
Џѵмамта касабата,
Да ти кѵпа чивтъ папѵци,
Ти да носишъ Тодоро,
Ѧзъ да гледамъ Тодоро.
Нека пѵкатъ дѵшмани те,
И тои те и мои те.

53.

Не мой ми ходишъ, Пено море,
Вечеръ по двори по месечина.
На срешта седатъ троица Тѵрци,
Те ми ти пишатъ рамната снага,

На тенка га пѹшка.
ѧко гѹ пишатъ лѹдо море,
Нека га пишатъ неке га зематъ.
Не мой ми ходишъ Пено море,
Вечеръ по двори, по месечина,
На срешта седатъ троица Тѹрци,
Троица Тѹрци три ѧзаціи,
Че ми ти пишатъ белото лице,
На бела книга.
ѧко гѹ пишатъ лѹдо море,
Нека гѹ пишатъ,
ѧко гѹ пишатъ неке го зематъ.
Не мой ми ходишъ Пено море,
Вечеръ по двори по месечина,
На срешта седатъ троица Тѹрци,
Троица Тѹрци три ѧзаціи,
Ке ми ти пишатъ ц'рии те ѥчи,
На чивто пиштольи.
ѧко ги пишатъ лѹдо море,
Нека ги пишатъ, неке ги зематъ.
Не мой ми ходишъ Пено море,
Вечеръ по двори по месечина,
На срешта седатъ троица Тѹрци,
Че ми ти пишатъ тенките вежди,
На чивто паласки.
ѧко ги пишатъ лѹдо море,
Нека ги пишатъ, неке ги зематъ.

54.

Била се лоза вїена!
Не ми е лоза вїена,

Лю ми є Анке дивойка.
На две ми порти стоше,
Стревренъ ми венецъ д'ржеше.
Отъ там' помина кадїа,
Кадїа Ефендїа.
Єдно ми лѹдо караше,
Оковано ов'рзано,
Єѹръ потъ коньо оковано,
Бели ръки наопако.
Мома мѹ се насмнала:
Што ти п'рлѣга юначе,
Бели ръки на опако,
Като на мома колбае.
Што ти п'рлѣга юначе,
Бѹкаги те на ноги те,
Като на мома кондѹри.
На кадїа зборѹва:
Іой Кадїа Ефендїа!
Зашто гѹ ов'рза́хте,
Ов'рза́хте окова́те.
Анке ле Анке дивойко!
Єдна є мома целивалъ.
А лѹдо й бели говори:
Іой Кадїа Ефендїа!
Кога си сретатъ две стари,
Какъ се криво прогледнѹватъ,
Кога се сретатъ две млади,
Бре как' се мило прогледнатъ.

55.

Милинке, моме Милинке душо!
Море што те г'рло белее,
Г'рло белее дури листае?
Друшки ли Друшки неверне!
Што не ми на мене верувате,
На моїо пехерь Кадїм дойдѣ,
Олуга неймаше кой да служи,
Ми са викали мзь да гу служа,
Самь гу служила, три дни и три ноштн.
Отанà да си иде дарба ме дарѝ,
На бело г'рло жълти жълтици,
На руси коси вели двомци.
На вели рѣки черни колбаи,
На вели ноги ц'рни кондури.

56.

Мно ле моме хубава!
Оеднала е Мна седнала е,
Градина на рогозина,
Кошула шїе и плаче.
Отъ там' помина Димитаръ,
На Мна вели и говори:
Мно ле моме хубава!
Што ти Мно кошула шїешъ,
Кошула шїешъ и плачешъ?
Мно му вели и говори:
Димитаръ луда гидїм!
Нимой ми вревишъ,
Да не ти кажува:

Ѧзи си плака п'рвото любѐ!
Димитаръ вели говори:
Ѧно ле моме хꙋбава!
За люби грижа ми беришъ,
Двата село то ходи́ме,
Двата хоро то води́ме,
Двата моми те люби́ме,
За него грижа ми беришъ.

57.

Ви́хна си конѧ хранѣна,
На пътъ си сретò Илена,
Като го видò мале ле,
В'рна си коньо назади,
На майка ми вели говори:
Ѧ дай ми мале ракїѧ,
Да пїѧ да се їопїѧ,
По момини ѧдови,
По момини дердови.
Та пѝ си опѝ!
Ви́хна си конѧ хранѣна,
Оти́до бъ гора зелена,
Тамо найдò сꙋра Илена,
Дек' пасе трева зелена,
Дек' пїе їода стꙋдена.
Искарà сабѧ огнѣна,
Погꙋвѝ си сꙋра Илéна,
Изблювà трева зелена,
На Богомъ се верно моли:
Проштавай Боже грехови,
По момински те ѧдови.

58.

Оште ке, пиле море, мома ходишъ,
Мома ходишъ свето горишъ?
Кого видишъ вогень дакашъ,
Кого сретешъ разболувашъ.
Той си лежи кой по два дни,
Кой по три дни.
Ка се сретѐ премладъ Отомнъ,
Каго сретѐ разболело.
Той си лежа̀ м'ра млого,
М'ра млого три години.
На майка му додїа̀ се:
Кажи сину што грѐхъ имашъ,
Ѝ да оумрешъ а да станешъ?
Барай мале мила мале!
Што човекъ самъ грѐхъ да имамъ!
Ка се сретѐ малкам мома,
На їочи ми вогень даде,
На душа ми разболѣла.

59.

Гидѝ Недо гидѝ душо!
Отъ сънъ Неда открадѐха,
Откраде га войводата,
Па се Неда не разбудѝ!
Закара га тука доло въ врата,
Па се Неда не разбудѝ.
На сънь Неда одревила:
Дай ми мале студна вода,
Да расквасѝ кипра уста.

Ѧ войвода ѝ зборѹва:
Не си Недо при майка ти,
Лю си Недо при менека,
При менека а въ гората,
Па се Неда не разбѹдѝ.
На сьнъ Неда одревила:
Дай ми мале остро ножче,
Да расека жълта дѹнѧ,
Да раскваса кипра оуста.
Одговори войводата:
Не си Недо при майка ти,
Лю си Недо при менека,
При менека а въ гората.
Стои та се чѹди,
Какъ да Неда да разбѹди?
На Богомъ се верно моли:
Іой Боже ли мили Боже!
Ѧ подѹни тихинъ ветеръ,
И зароси дребна роса,
Да наросишъ Нединото,
Нединото бело лице,
Белке Неда ке разбѹди?
Оште речта̀ не доречé,
Та подѹна̀ тихинъ ветеръ,
И заросѝ дребна роса,
Наросѝ Нединото,
Нединото бело лице.
Тогай Неда разбѹдила,
И га гледа што ке види,
Нема майка нема никой.

60.

Помина момче Беличко,
Беличко коньо ѧхаше,
Беличко тȣра прив'рза.
Как' го видѐ дивойка,
На майка и̃ вели говори:
Ѧ дай ме мале за него,
Или сама ке ида по него.
Майка и̃ вели говори:
Седи ми керко ми ходи,
Дȣръ да дойде башта ти,
Башта ти керко отъ ньива.
Не стоѧ мале не чекамъ,
Ѧ дай ме ты на него,
Ил' сама ке ида по него.
Майка и̃ вели говори:
Постой керко и почекай,
Дȣри да дойде брата ти,
Брата ти керко отъ гора.
Не стоѧ мале не чекамъ,
Ил' дай ме мале на него,
Ил' сама ке ида по него.
Постой ми керко почекай,
Дȣри да дойде сестра ти,
Сестра ти керко отъ дрȣшки.
Не стоємъ мале не чекамъ,
Ѧ дай ме мале на него,
Ил' сама ке ида по него.
Постой ми керко почекай,

Дѵри да дойде снаха ти,
Снаха ти керко отъ майка.

61.

Ней море дивойко,
Ней море хѵбава,
Што любишъ, што гледашъ,
Той лѵдъ гидїѧ,
лѵдо таврацїѧ?
Само си таврà чини,
Б'рза кона ѧха,
И тай нее негова,
Чѵзда є, нее негова.
Дрѵшки неверници!
Как' да гѵ остава,
И да гѵ заборава,
Пѵсто тенко к'ртче,
Като люта змїѧ.
Ней море дивойко,
Ней море хѵбава,
Што любишъ, што гледашъ,
Той лѵдъ гидїѧ,
лѵдо тафрацїѧ?
Само си тафрà чини,
Тенка пѵшка носи,
И тея нее негова,
Негова бегова.
Дрѵшки неверници!
Как' да гѵ остава,
И да гѵ заборава,
Пѵсто бело лице,

Като бела книга.
Ней море дивойко,
Ней море хѵбава,
Што любишъ, што гледашъ,
Той лѵдъ гидїѧ,
лѵдо Тафрацїѧ?
Само си тафрà чини,
Чивто пиштольи носи,
И тихъ ней негови,
Негови Бегови!
Остави го дрѵшко,
Заворави го дрѵшко.
Дрѵшки неверници!
Какъ да гѵ остава,
И да гѵ заворава,
Пѵсти ц'рни очи,
Като ц'рно грозде.
Ней море дивойко,
Ней море хѵбава,
Што любишъ, што гледашъ.
Той лѵдъ гидїѧ,
лѵдо тафрацїѧ?
Само си тафрà чини,
Чивто паласки носи,
И тѝхъ не негови,
Негови бегови!
Остави го дрѵшко;
Заборави го дрѵшко.
Дрѵшки неверници!
Как' да гѵ остава,
И да гѵ заборава?

Пѹсти тенки вежди,
Като пїавици.
Остави го дрѹшко,
Заборави го дрѹшко.
Как' да гѹ остава,
Какъ да гѹ заборава,
Пѹсти бели ръки,
Като симичїа.

62.

Гюргїе моме хѹбава!
Азъ искамъ нешто да те пытамъ,
Право верно да ми кажешъ?
Пытай ме пытай ме юначе,
Яко знаемъ ке ти кажемъ,
Яко не знам што ке ти кажа.
Гюргїе моме хѹбава!
Море што си толко хѹбава!
Ил' си отъ Бога паднала?
Ил' си отъ земя никнала?
Ил' те златаренъ олїа?
Ил' си презъ п'рстенъ минала?
Юначе лѹда гидїа!
Дек' се е чѹло видело,
Мома отъ земя да никне,
Мома отъ Господъ да падне,
Мома златаренъ да лее,
Мома презъ п'рстенъ да мине.
Мене ме майка родила,
На доберъ денъ Великденъ,
На подоберъ к'рстила,

Гюрге ми име тꙋрила,
Благо ме млеко банала,
Рꙋдо ме агне хранила,
Ройно ме вино поила.
Харна самъ майка имала,
Харно ми мене гледала,
За това самъ толко хꙋвава.

63.

Море Маро бела Маро!
Море чꙋла си или не си,
Де излѣзѐ подарчето,
Подарчето отъ паша та.
Да си вере ангарїа,
Да мꙋ жнїетъ пшеницата,
Пшеница та ц'рнокласо,
Ячмено честоредо.
На сѣкото село си викáха,
И на Мара га викáха:
Хайде Маро и ты ала,
И ты да жнїешъ пшеници те,
Пшеници те ц'рнокласо,
Ячмено честоредо.
Мара майка не го пꙋшта:
Седи Мара ми отивашъ,
Тꙋка доло Серско полѣ,
Серско полѣ Тꙋрска земя.
А Мара Майка не послꙋща!
Та си юзѐ с'рпъ на ръки,
К'рпа на рамото.
Отанà Мара та отиде,

Та отиде тѹка доло,
Тѹка доло Серско полѣ,
Серско полѣ Тѹрска земя.

64.

Белилино бело злато!
Кинисала є Белилина,
ОѰ дрѹшки везда да зафашта.
Пѣти выше Белилина,
Да помине презъ селото.
Не помина Белилина,
Не помина презъ село то,
Ю помина презъ бейлико,
Бейликъ бише полно Тѹрци.
И ресате Белилино,
Ресате едно Тѹрче,
Те си плесна бели ръки,
Приг'рна си Белилина.
Приг'рна га, та га ф'рлѣи,
Та га ф'рлѣи, на в'рхъ конѣо,
На в'рхъ конѣо, отъ задъ него.
Припаша га съ тенка рида.
Белилина верно моли:
Барай Тѹрчинъ дрѹга вера!
Остави ме, варай Тѹрчинъ,
Остави ме да си ида,
Да си ида до майка ми,
До майка ми до башта ми,
Да си зема тенка прикїа.
Излажа се това Тѹрче,

Та си пѹстна Белилина,
Да си земе тенка прика.

65.

Ана є села бела лоза,
Та гѹ є села и градила,
Та є градила та и копола,
И копала и гледала.
Лоза є дало бело грозде,
Та є брала бела Ана,
Та є брала бело грозде,
Та є чинила бело вино.
Насрави се лѹдо младо,
Насрави се бело вино,
Да с' напива денъ, година.
Єдно́чь дойдѐ и двашъ дойдѐ,
Третїо пѫтъ па си дойде,
Те си напѝ бело вино,
Ка се напѝ и си їопѝ.
Отанà лѹдо да си иде,
Пѹшката си заборавило,
Заборави си чивтъ пиштолѣ.
Де го текнà лѹдо младо,
Нема пѹшка на рѣките,
Чивтъ пиштолѣ на појсо.
Подв'рна се да ги тера,
Ана мѹ се насмїала:
Бре лѹдо лѹдо младо!
Кай се напѝ бело вино,
Пѹшка та си заборавѝ,
Чивтъ пиштолѣ си загѹбѝ.

Осрамѝ се лѫдо младо,
На Ѧна си зборѫваше:
Ѧко е Ѧно тѫка пѫшка,
Да ми дадешъ тенка пѫшка,
Тенка пѫшка чивтъ пиштолѣ.
А Ѧна мѫ зборѫваше:
Карай лѫдо лѫдо младо!
На ти, на ти бело вино.

66.

Море Маро, бела Маро!
Одговорѝ п'рво любе!
П'рво любе бре млатъ Отомнъ:
Море Маро п'рво любе!
Запрегни си тенки скѫти,
Тенки скѫти и ръкави,
Да оумесишъ чиста пита,
Да наточишъ две здравици вино,
Че ке идеме на майка на гости.
Послѫша го Мара.
Запрегна си скѫте,
Скѫте и ръкави,
Та измесѝ чиста пита,
И наточѝ две здравици вино.
Братче два девера!
Наседлейте конѣ.
Наседлѣха конѣ.
Станѫха т'ргнѫха,
Съ нейно п'рво любе,
Съ нейни два девера.
Приближѝха селото,

Одговорѝ Мара:
Отоме ли люби!
Братче два девера!
Исф'рлѣйте пѹшки,
Белке майка чѹе,
Нази да посрете.
Исф'рлеха пѹшки,
Оѹдриха си Мара,
Вдва е дѹша одговорѝ:
Отоме ли люби!
Да ходишъ да гледашъ,
Да гледашъ да терашъ,
Таквá да не найдешъ.
Таквà и хѹбава,
Хѹбава и гиздава,
Тенка та высока,
Бела та рѹмена,
Таквà ц'рна ока.

67.

Пѹста Невено! *)
Невена седнала е въ градина,
И въ градина на рогозина.
Там' си везе тенка рида,
Ѳмъ га везе емъ плаче,
И ѝ вели и говори:
Барай ридо тенка ридо!
Мзъ те веза и те плака,
Мзъ не знаемъ тенка рида,

*) На краю сваке врсте додае се: „Пуста Невено“ —

Кой ке тебе да кердоса,
Или Тѹрчинъ нл' каѹринъ?
Лѹдо младо отъ спротиво,
На Невена си зборѹва:
Азъ ке тебе да кердосамъ,
Да ми дадешъ тенка рида,
Да навїм тенка пѹшка.
Та мѹ вели и говори:
Ајде отъ тѹк' лѹдо младо.

68.

Море Тоне, моме Тоне!
Тона иде отъ башчата,
Китка невенъ на главата,
Бардакъ носи на рамото,
Грозда кошничка на рѫката.
Лѹдо иде отъ баната,
Орешба иде да се срета,
Лѹдо вели и говори:
Море Тоне моме Тоне!
Дај ми Тоне китка невенъ.
Тона вели и говори:
Ѳ бре лѹдо лѹдо младо!
Там китка не га давамъ.
Дај ми Тоне китка невенъ,
Макаръ да є отъ метлата.
Дај ми Тоне бардакъ вода.
Ѧ бре лѹдо лѹдо младо!
Там їода не га давамъ.
Дај ми Тоне бардакъ вода,
Макаръ нека є отъ барата.

Дай ми Тоне гроздà грозде.
Є бре лѹдо лѹдо младо!
Ѧзъ не давамъ гроздà грозде.
Дай ми Тоне гроздà грозде,
Макаръ нека є отъ къпина.

69.

Марѹше Марѹше!
Ѧсна месечино!
Коньо за краденѣ,
Моме за грабенѣ.
Открадóха Марѹша,
Закарáха Марѹша,
Ѧрнаѹцка земѧ.
Кладóха Марѹша,
Хоро да имъ игра.
Марѹша хоро води,
И сълзе рони.
Догледа те Марѹше,
Стара Ѧрнаѹтка,
Та ти вели Марѹше,
Вели и говори:
Марѹше Марѹше!
Гидѝ моѧ снахо!
Ты што не аресà,
И не бендисà?
Ил' люби не аресà,
Ил' люби не бендиса?
Ил' пехеръ покара,
Ил' пехеръ Пехера?
Ил' деверъ покарà,

Ил' деверъ ил' зола?
Мале стара пехеро!
Стара Арнаутке!
И люби ме аресà,
Не пехеръ покарà,
Не пéхеръ пехера,
Не деверъ не зола,
Мене не ме аресà,
Башинското рухо.

70.

Бре Мильо, бре мили сынъ!
Мильо мъ глава болеше,
Майка мъ натъ глава седеше,
На Мильо вели говори:
Бре Мильо, бре мили сынъ!
Харно сношти вечерáхме,
Вечерáхме си легнáхме,
И похарно станáхме,
Има сега што те найдè?
Ил' отъ сношти благо вино?
Ил' отъ сутра башъ ракïа?
Бре мале, бре мила мале!
Не отъ сноштно благо вино,
Не отъ сутра башъ ракïа.
Чера самъ на село былъ,
Ази самъ речи дочулъ,
Отъ Тодорини адове.
Мене ми глава болеше,
Тодора мом не вижда.
Майка мъ вели говори:

Бре Жильо, бре миленъ сынꙋ!
Чера самъ была на село,
Жзи самъ речи дочꙋла,
Тодора том ке биде.

71.

Патрꙋно моме хꙋбава!
Море што є това отъ тебе?
Като сѣбота мїанѣ,
Мїанѣ гидѝ плетенѣ.
Като недела на градо,
На градо гидѝ на пазаръ.
Море што є това отъ тебе?
Ката година кърнина!
Село быше сто кашти,
Тына го чинѝ петъ кашти.
Ката година кърнина,
Тава година дꙋри две!
Двата ти брата закаха.
Патрꙋна вели говори:
Юначе аꙋда гидїо!
Де гидѝ деликанлїо!
Отъ кого бре за кого?
Патрꙋно моме хꙋбава!
Отъ тебе море за тебе.

72.

Ракито тенка селвїо!
Тꙋри ми вино да пїа,
Да пїа да се їопїа.
На скꙋти да ти врѣпїа,

На г'рди да ти лѣтѹва.
Ѳѹлюманъ, море Ѳѹлюманъ!
Чера самъ была на градо,
На градо телалъ личеше:
Тѹрчинъ на вино да не пїе,
Каѹрска мома да не люби,
Тѹрчинъ на їойска да иде.
Ракито тенка селвїо!
Да ли ме мене пышáха?
Ѳѹлюманъ аго Ѳѹлюманъ!
Тебе напреди пышáха,
Ты ц'рвенъ баракъ да носишъ.

73.

Тименѹше райтанѹше!
Бела сам бело бїе,
А лѹдо се въ г'рди бїе:
Іой ты Боже мили Боже!
Кога ке їе*) том заманъ,
Да приграштамъ рамна снага,
Рамна снага бела сам,
Да целивамъ малкам мома,
Бело лице ц'рне очи.
Дойдѣ заманъ и помина,
Ожени се лѹдо младо,
Та приграшта рамна снага,
Рамна снага бела сам,
Та целива бело лице,
Бело лице ц'рни очи.

*) Іе, значи дойде. Кога ке іе = кадъ ће доћи.

74.

Моме ле моме хубава!
Легнала е мома, легнала е,
Пот това дрво маслина,
Подуна ветер фортуна,
Откина вейка маслина,
Потопи мома по лице,
Онпна се мома разбуди,
На ветер лютом си кълне:
От Бог да не дунал ветеро,
Што откина вейка та,
Та ми потопи по лице,
Што слатко бы си заспала.
Горок са сън сънила,
Че ми са дошли три любовни,
Единїо абулка даваше,
Вторїо п'рстен даваше,
Третїо китка даваше.
Што то ми абулка даваше,
Понуда да му га подава.
Што то ми п'рстен даваше,
През него да го помина.
Што то ми китка даваше,
От него да се кердосаме.

75.

Елкено добра дивойко!
Зела е Елкена стомна та,
Та и стомна кова та,
Море та отива за вода,
Налѣла е и си в'рнала,

На пътъ си срете Ѳлкена,
Бинаре тенки Бардаре,
Море та й велетъ говоре:
Ѳлкено довра дивойко!
Море дай ны ты отъ платно то,
Отъ платно то половина та,
Да ти дада отъ вино то,
Отъ вино то половина та.
Ѳлкена вели говори:
Бинаре тенки Бардаре!
Ѧзи ви нейко вино то,
Ѧю ви сакамъ момчето,
Оно напреди што иде,
На сива маска што вѧха.
Бинари велетъ говоре:
Ѳлкено довра дивойко!
Онова момче напреди што иде,
На сива маска што вѧха,
И оно ны є армасано,
Това вино за свадбата.

76.

Гюргице залѹмъ дѹшице!
Зарана вечера готви,
Зарана предъ говеда та,
Че ке зарана да дойда,
Конѣ то на чанри то,
Момци то на чадоре то,
Нїе два та в'рсъ чардако,
Честомъ да се напиваме,
Реткомъ да се целиваме.

Челеви венѹмъ мзаци!
Зарана вечера зготвила,
Пѹстни конѣ на чаирито,
А момцито подъ чадорето,
Ала ми вамо по вамо,
На мое то десно колѣно,
Честомъ да се напиваме,
Реткомъ да се целиваме.

77.

Море Димано, цанъ Димано Димано!
Кой быше то што помина отъ тѹка?
Там быше цанъ Димана, Димано,
Што носише рамна снага на нем,
Да бы далъ Богъ да се стана сосъ нем.
Кой быше то што помина отъ тѹка?
Там была цанъ Димана, Димано,
Што носише бело лице на нем,
Да бы даль Богъ да се стана сосъ нем,
Да целивамъ бело лице на нем.
Кой быше то што помина отъ тѹка?
Там быше цанъ Димана, Димано,
Што носише ц'рни очи на нем,
Да бы даль Богъ да се стана сосъ нем,
Да целивамъ ц'рни очи на нем.
Та Богъ помогна та се стана сосъ нем,
Та приг'рна рамна снага на нем,
Та целива бело лице на нем,
И целива ц'рни очи на нем.

78.

Море моме малкаѧ моме!
Мома стои покрай Дꙋнавъ,
На Дꙋнавъ си огледова,
Па си сама зꙋлѣпсꙋва:
Іой Боже ли, мили Боже!
Ка самъ тенка та высока,
И самъ бела та рꙋмена,
Оште да бы̀ ц'рна ока,
Ке залюба царїото,
Царїото хазнадарче,
Беговото челебиче.
Деѧ вечеръ хазна̀ брои,
Та не може да доброи,
Двата ке го доброваме.
Дега дочꙋ царїото,
Царїото хазнадарче,
Беговото челебиче.
Даде двеста та го оузѐ,
Даде триста та се венча̀.
Та са броили царїота,
Царїота хазна̀.

79.

Никола море Никола!
Никола конѧ играеше,
Никола каменъ меташе,
Отъ высоко то бꙋниште,
Отъ пониско игралиште,
Испадна̀ха мꙋ ножови,

Отъ стребрена ножница.
Никнѫ ножови да земе,
Оуводилъ ми се Никола,
И въ клето с'рце осойно,
Рашири рѣки широке,
Извисѝ гласи высоке:
На дрѹжина зборѹва:
Дрѹжина мом зговорна!
Ѧ идейте кажайте,
На момта стара майка,
Не мой ѝ право кажайте,
Че се є Никола оуводѝлъ.
Ѧю идейте кажайте,
На момта стара майка,
Че се Никола армасѫлъ,
За билолика Белика,
За ц'рноземка дивойка.

80.

Карагюзлѝ Видо ле,
Карагюзлѝ дѹшо ле,
Ты ракїе не пїешъ,
На ракїѧ мирисашъ.
Ѳ вре лѹдо та младо!
Дрѹшките ми пїеха,
Мом та дѹша мириса.
Карагюзлѝ Видо ле,
Карагюзлѝ дѹшо ле,
Ты босильокъ не носишъ,
На босильокъ мирисашъ.
Ѳ вре лѹдо та младо!

Не гѹ носа на глава,
Лю га носа пазѹва,
Пазѹва ми мирисатъ.
Карагюзлѝ Видо ле,
Карагюзлѝ дѹшо ле,
Ты карафилъ не носишъ,
На карафилъ мирисашъ.
Ѳ вре лѹдо та младо!
Не гѹ носа на глава,
Лю га носа на ръки,
Ръките ми мирисатъ.
Карагюзлѝ Видо ле,
Карагюзлѝ дѹшо ле,
Ты трамбика не носишъ,
На трамбика мирисашъ.
Ѳ вре лѹдо та младо!
Не га носа на глава,
Дрѹшки ми га носáха,
Момта глава мириса.

81.

Милке ле Милке хѹбава!
Море лзъ ке ида на пазаро,
Порѣчи Милке наръчи,
Што да ти кѹпа донеса?
Кѹпѝ ми мене вре Христо!
За десетъ гроша мѹниста,
Да си направа герданче,
Да гѹ подреса алтине,
Лзъ да гѹ носа, вре Христо!
Ты да ме гледашъ да горишъ.

Порѣчи Милке наръчи,
Што да ти кѹпа донеса?
Кѹпи ми на мене, бре Христо!
До две загїи папѹче,
Мзъ да ги носа, бре Христо!
Ты да ме гледашъ, да горишъ:
Порѣчи Милке наръчи,
Што да ти кѹпа донеса?
Кѹпи ми мене, бре Христо!
До две мѹмлени шамїи,
Мзъ да ги носа, бре Христо!
Ты да ме гледашъ, да горишъ.

82.

Запали запали борина, дѹне вела,
Да не ти дойда въ темнина.
Яко ми дойдешъ, дойди лѹдо море!
Да не ти стапта сама.
Яко га стаптишъ, стапти го,
Брата си имамъ терзїа,
Дрѹгъ ке ми фѹстанъ сошїе,
Та ке го него наредн.
Запали запали борина, дѹне вела,
Да не ти дойда въ темнико.
Яко дойдешъ дойди ми.
Ке ти состапкамъ гердано.
Яко го стапкашъ стапкай го, лѹдо море!
Комшїа имамъ златаренъ,
Та ке ми гердань олев,
Та ке го него насипи.

83.

Дивойко мила хѵбава!
Излѣзи дѵльверъ, излѣзи,
Банка дѵльверъ, на двори,
Да гледамъ да се нагледамъ.
Че ке нда моштне далеко,
Далеко дѵльверъ, далеко.
Юначе лѵда гидїо!
И азъ сосъ тебе ке дойда.
Дивойко море дивойко!
Дивойко мила хѵбава!
Ази те нма море оумна,
Тына си была безѵмна.
Как' ке дойдешъ тына сосъ мене,
Ази си имамъ дивойко,
На секой дѵѣанъ и любе,
На секой градъ и любе.
Юначе лѵда гидїо!
Тына ке скоро дойдешъ?
Дивойко море дивойко!
Там' ке седа три године.
Юначе лѵда гидїо!
Не мога три дни безъ тебе,
Дили до три године.

84.

Што е тама врева въ негови конаци?
Или мѵ е кадѵна оумрела?
Или мѵ сынъ отъ їойске дойде?
Не мѵ е кадѵна оумрела,

Не му е сынъ отъ їойске дойде.
Ію му е робина бегала,
Та му е зела бегу б'рза кона,
И му зела бегу мушко дете,
Та бегала Елена робина.
Стои бего та се чуди,
Как' да найде Елена робина.
Тай пустналъ е до три юнаци,
Три юнаци три бумбашира,
Да си стигнатъ Елена робина.
Гонили га, гонили фатили,
Та й велетъ велетъ и говоре:
Зашто бегашъ Елено робиньо?
Море бегамъ бегамъ, ергени левене!
Да не робувамъ на бегове конаци.
Чунке бегашъ Елено робиньо,
Да не робувашъ въ бегови конаци,
Зашто зевашъ бего б'рза кона?
Зевамъ зевамъ, ергени левене!
Пишакъ да не хода.
Зашто зевашъ бего мушко дете?
Зевамъ зевамъ сама да не хода.

85.

Кога майка кара оучи,
Де бре дели Нано, гиди паликаро!
Ми се често применувай,
По двашъ по тришъ неделата,
Деветъ пъта а въ мѣсецо.
А ти майка не послуша,
Де бре дели Нано, гиди паликаро.

Отгна ръкà въ цепови те,
Те искара ключови те,
Ключови те отъ сандȣко.
Де бре делѝ Нано, гидѝ паликаро!
Те отключи сандȣци то,
Де бре делѝ Нано, гидѝ паликаро!
Примени се башъ примена Белкденска,
Примени се нареди се,
Та отиде на хороте,
Та се фати де идае,
Де идае де п'рлѣга,
Де бре делѝ Нано, гидѝ паликаро!
Надъ моми те до невесте.

86.

Милке ле Милке хȣбава!
Што много знае майка ти,
Много магïе да чини.
Живо е пиле фатила,
Живо го въ зема зарила,
Та мȣ е рекла нарекла:
Ка писка пиле во зема,
Такай и Отоманъ за Милка.
Милке ле Милке хȣбава!
Што знае много майка ти,
Много магïе да прави.
Живо е агне фатила,
Живо го въ зема зарила,
Та мȣ е рекла нарекла:
Ка блее агнѣ за майка,
Такà и Отоманъ за Милка.

Милке ле Милке хѵ̈вава!
Што знае много майка ти,
Много магїе да прави.
Жнво е змїе фатила,
Жива га е въ вогень ф'рльила,
Та й е рекла нарекла:
Ка писка змїя à вогень,
Такà и Стоянъ за Милка.

87.

Море Бомно, гюзелъ Бомно!
Надъ Бомнини облакъ се вїе,
Не ми е облакъ што ми се вїе,
Ню ми е лѵ̈до Бомна тера,
Бомна тера Бомна гледа.
Море Бомно, гюзелъ Бомно!
Безми ме везми, гюзелъ Бомно!
Остави ме мене лѵ̈до та младо,
Оште самъ малка малећка,
На дванадесетъ године,
На тринадесетъ кошѵ̈лѣ,
Не мога изметъ да чина,
Не мога диванъ да стоя.
Море Бомно, гюзелъ Бомно!
Азъ не те зевамъ за робина,
Изметъ да чинишъ, диванъ да стоишъ,
Азъ ке те зема за п'рво любе,
За п'рво любе, бре сосъ робина.

88.

Море Гини, бело Гини, Гини ле!
Кинисало є бело Гине, Гини ле,
Оу дрȣшки веза зафашта, Гини ле.
Оретóха те Гини ле,
Вервешки те човане,
Карадарски койнари,
Оретóха те, юзеха те, Гини ле.
Карáха те Гини ле,
До сретъ пъто сретъ гора та, Гини ле,
Гина се є ȣморила, Гини ле,
Отъ пътъ ми се є оуморила, Гини ле,
Отъ прàхъ ми се є испрашила, Гини ле.
Отговори найп'рвнїо,
Найп'рвнїо бре чобано,
На дрȣжина си зборȣва:
Дрȣжина верна зговорна!
Позапрейте силно стадо, Гини ле,
Да издоимо силно стадо, Гини ле,
Да измїємо Гинино то бело лице, Гини ле.
Че ни є Гина оуморена, Гини ле,
Отъ пътъ ми є оуморена, Гини ле,
Отъ прáхъ ми є испрашена Гини ле.
Послȣша го дрȣжина, верна зговорна,
Потзапрéха силно стадо, Гини ле,
Та издóиха силно стадо, Гини ле,
Та измúха Гинино то бело лице, Гини ле.
Че є Гина оуморена, Гини ле,
Отъ прáхъ ми є испрашена, Гини ле.

89.

Петро бела Петро!
Петро ѣрнаѵтко!
Богъ да бїе Петро,
Томта стара майка,
Што те пѵстна Петро,
Отъ ванка село то,
За стѵдена їода,
Іода да налеешъ,
Коса да измїешъ.
Оретóха те Петро,
Голїе ѣрнаѵти,
Оретóха те Петро,
Юзéха те Петро,
Занесóха те Петро,
Въ ѣрнаѵцка земѧ.
Кладоха те Петро,
Хоро да имъ їодишъ.
Петра хоро їоди,
И сълзи си рони.
ѣрнаѵти пытатъ,
Беле и говоре:
Петро бела Петро!
Отъ кой земѧ си?
Отъ кой вилаетъ си?
А Петра имъ вели,
Бели и говори:
Барай варай стара ѣрнаѵтко!
Ази не знамъ сношти што вечерà,
Отъ сѵтра што рѵчà,

Дили азъ да знам,
Отъ ком зема самъ,
Отъ кой вилает самъ

90.

Ioй Стое Стое!
Ioй мала моме!
Кавга е карамўла,
На новата махала,
До троица ергени,
До троица левене,
За Стом си каратъ.
Азъ ке ѝ кўпа шам-антерїа,
Та Стом е мом.
А дрўгїо вели, вели и говори:
Азъ ке ѝ кўпа чивтъ папўци,
Та Стом е мом.
А третїо вели, вели и говори:
Азъ ке ѝ кўпа мўмле шамїа,
И га ке га носи, да га поноси,
Така Стом е мом.
А четврти вели, вели и говори:
Азъ ке ѝ кўпа сермалѝ коланъ,
И га ке го носи, да го поноси,
Па Стом е мом.
А дрўгїо вели, вели и говори:
Дрўжина верна зговорна!
Азъ ништо не кўпўвамъ,
Па Стом е моя.
Това ми е мене отъ лўдо младо,

Што ништо не кȣпȣва,
Та па ке ме кердоса.

91.

Недо ле Недо хȣбава!
Неда є Тȣрчинъ любила,
Любила го є мамила,
За двести бели двоѧци,
За триста жлъти жълтици.
Неда го шака читае,
Тȣрчинъ на шега незнае.
Та є калесалъ наткалесалъ,
До триста тȣрци атлїе,
До двести Бȣле съ кочіе.
Неда си дворе метеше,
Бȣле по пъта в'рвѐха,
На Неда велетъ говоре:
Недо ле Недо хȣбава!
Соблећи Недо соблећи,
Соблећи рȣхо каȣрско,
Облећи рȣхо кадȣнско.
Неда имъ вели говори:
Кадȣне море кадȣне!
Ѧзи га шега читаѧ,
Ѧзика Тȣрчинъ не зевамъ.
Ѧзи шега гȣ читаѧ,
Тȣрчинъ на шега не знае.
Кадȣне велетъ говоре:
Недо ле, Недо хȣбава!
Чȣнке ми Тȣрчинъ не зевашъ,
Зашто си гȣ тына мамила,

За двести бели двомци,
За триста жълти жълтици?
Тога се є Неда смислила,
Цикнà си Неда заплакà:
Ioй леле Боже, до Бога!
Грéхъ отъ Бога, стрáмъ отъ люди!

92.

Дано гюзелъ Дано!
Кинисала є Дана,
На гости да иде,
Осъ майка, сосъ башта,
И сосъ п'рво любе,
Презъ Бардаръ на гости.
И га отидоха,
Бардаръ былъ присѵшилъ,
И га се в'рнáха,
Бардаръ былъ притекалъ.
Дана имъ се моли:
Гемиціи брате!
Поминейте башта,
Дарба да ви дара,
Две тенки кошѵлѣ,
Безъ ветеръ да се вестъ,
Безъ слънце да се сѵшетъ.
Те поминáха башта.
Дана имъ се моли:
Гемиціи брате!
Поминейте майка,
Дарба да ви дара,
Две тенке мáхрамѣ,

Безъ ветеръ да се веѐтъ,
Безъ слънце да се сѫшетъ.
Поминáха майка.
Дана имъ се моли:
Гемиціи брате!
Поминейте любе.
Гемиціи велетъ,
Белетъ и говоре:
Дано гюзелъ Дано!
Ѧзи нейко Дано,
Дарба да ми даришъ,
Две тенки кошѫльи,
Да ми дадешъ Дано,
Тоето бело лице.
Ѧзи нейко Дано,
Да ми дадешъ Дано,
Две тенки мáхрамѐ,
Лю да ми дадешъ Дано,
Тоите ц'рни очи,
Да помина любе,
Да ми дадешъ Дано,
Томта рамна снага.

93.

Кито море Кито моме!
Ѧрмоса си Кита мома,
За Поповъ сынъ граматико,
Граматико сынъ Іоко.
Дега сретѐ бѫлюкбаша,
На Кита си зборѫваше:
Кито море Кито моме!

Искамъ нешто да те пытамъ,
Право верно да ми кажешъ?
Пытай пытай бѫлюкбаша,
Яко знаємъ ке ти кажа,
Як' незнаємъ што ке ти кажа.
Мома ли си ил' невеста?
Или мома армосана?
Барай варай бѫлюкбаша!
Не самъ мома не невеста,
Не премлада евдовица,
Ю самъ мома армосана,
За Поповъ сынъ граматико,
Граматико сынъ Іоко.
Бѫлюкбаша й зборѫва:
Леле Кито Кито моме!
Не п'рлѣга Кито моме,
Ц'рна ока мома на рѫсъ юнакъ,
Ц'рна ока мома на црноокъ юнакъ п'рлега.
На Кита га ждъ паднало,
Ждъ паднало, жалъ добило,
Та искара ключовите,
Ключовите отъ сандѫко,
Отключи си сандѫцито,
Та искара прикїата,
Запалиго средо дворо,
Та стакна силни вогень,
Изгоре си прикїата,
Та й вели и говори:
Гори гори пѫста прика,
Така гори момта дѫша.

94.

Дойне Паѵнъ Дойне!
Дойна Паѵнъ пасе,
Пасе три године.
Де гѵ пасе задримала,
Задримала и заспала.
И га си є развѵдила,
Де се зададо́ха,
До три тѵмбе Тѵрци.
Цикна̀ Дойна цикна̀,
Цикна̀ та се заплака̀:
Їой леле Боже!
Боже до Бога!
Дека ке се скрїѫ,
Ѫзи отъ тїе тѵрци?
Ѫ Паѵнъ ѝ вели,
Вели и говори:
Дойне Паѵнъ Дойне!
Ѫлчи Дойне мълчи,
Ѫлчи ни мой плачешъ,
Ѫзи ке разкрилимъ,
Моите златни крила,
Тебе ке те скрїѫ.
Тамамъ приближи́ха,
До три тѵмбе тѵрци,
Летна̀ Паѵнъ летна̀,
Летна̀ отиде си,
Останала є Дойна.
Плини́ха ми га Дойна,
Плини́ха и юзе́ха,

Закара́ха Дойна,
Земѧ Ѧнадолска,
Ѧнадолска се тѹрска.
Ѧ Дойна незнаеше,
Тѹрски да имъ вреви,
На Дойна си велетъ,
Белетъ и говоре:
Дойне Паѹнъ Дойне!
Отъ коѧ земѧ си?
Отъ кой вилаетъ си?
Ѧ Дойна имъ вели,
Вели и говори:
Тѹрци Ѧнадолци!
Ѧзи незнаемъ,
Вїе што кажѹвате.

95.

Леле Дойне Паѹнъ Дойне!
Ѩйде Дойне по нагоре,
По нагоре на спанчове.
Отидо̀ мале по нагоре,
По нагоре на спанчове,
Тамо найдо̀ Дойнината,
Дойнината бела сам,
Сошїена оставена,
Оѹжали га оплача га,
Па га тамо ѧзъ оставѝ.
Хайде Дойне по нагоре,
По нагоре на Спанчове.
Ѧзъ отидо мале, по нагоре,
По нагоре мале, на спанчове,

Тамо найдò Дойнината,
Дойнината с'рмà коланъ,
Сѹпашано оставено,
Оѹжали го оплача гѹ,
Пак' га тамо ѧзъ оставѝ.
Ѧйде Дойне по нагоре,
По нагоре на спанчове.
Ѧзъ отидò мале, по нагоре,
По нагоре мале, на спанчове,
Тамо найдò мале, Дойнината,
Дойнината мале, мѹмлѐ шамѝ,
Искарана оставена,
Оѹплача го, оужали га,
Пак' га тамо ѧзъ оставѝ.
Хайде Дойне по нагоре,
По нагоре на спанчове,
Ѧзъ отидò мале, по нагоре,
По нагоре на спанчове,
Там' найдò мале, Дойнините,
Дойнините чивтъ папѹци,
Собоени оставени,
Оѹжали ги, оплача ги,
Пак' ги тамо ѧзъ оставѝ.
Ѧйде Дойне по нагоре,
По нагоре на спанчове.
Ѧзъ отидò мале, по нагоре,
По нагоре на спанчове,
Тамо найдò мале, Дойнината,
Дойнината нова стомна,
Наполната мале, оставена,
Оѹжали га мале, оплача га.

96.

Митаръ ли, Митаръ Митаръ Делїа!
Таа пїана пїана бекрїа!
Кона играе Митаръ Делїа,
Кона играе Неда да стигне,
Неда да стигне китка да земе.
Неда му вели, вели и говори:
Бре варай Митаръ, Митаръ Делїа!
Гиди пїана, пїана бекрїа!
Што кона играшъ мене да стигнешъ,
Мене да стигнешъ китка да земешъ?
Яко те видетъ моите брати,
Моите брати до деветъ брата,
И моите двандесетъ братучеда,
Бре ако те фататъ та ке те в'рзатъ,
Та ке те в'рзатъ до бели ръки,
Белите ръки бре наопако,
Та ке те ф'рлятъ темна зандана.
Как' га дочуха хубава Неда,
Единити брати,
Бре та гу фатиха, бре та гу в'рзаха,
Бре бели ръки, ръки наопако,
Бре дребенъ синџиръ, синџиръ на г'рлото,
Бре та гу ф'рлиха въ темна зандана,
До м'ра млого три години.

97.

Голубъ гука на селото,
Де Илене Гюргелимъ,
Да не шїетъ и старете,

Да не шїетъ кюрковете,
Де Илене Гюргелимъ,
Лю ги шїетъ не ги носатъ,
Де Илене Гюргелимъ,
Пѹсти стоятъ на сандѹци,
Де Илене Гюргелимъ.*)
Голѹбъ гѹка а въ селото,
На момчета порѫчѹва:
Да не шїетъ кошѹлѣте,
Море лю ги шїетъ не ги носатъ,
Пѹсти стоятъ а въ сандѹкѹ.
Голѹбъ гѹка на селото,
Да не шїетъ а момите,
Да не шїетъ бели сае,
Лю ги шїетъ не ги носатъ,
Пѹсти стоятъ на сандѹци.

98.

Ѳ бре Стойче, бре младо їовчарче!
Пило ли е силно стадо їода?
Нето е пило, не трева пасало,
Богъ да бїе до три врашке моме,
Што то би́ха тенке та высоке,
Што то би́ха беле та рѹмене,
По те самъ си калпако загѹбилъ.
Ѳ бре Стойче, бре младо овчарче!
Пило ли е силно стадо їода?
Нето е пило, не трева е пасало,
Б'са ноштъ е на т'рло лежало.

*) Овако се повторава припевакъ и далѣ, као што е довде.

Богъ да бїе до три врашке моме,
Што то би́ха тенке та высоке,
Што то би́ха беле та рѹмене,
По те́хъ самъ си пѹшката загѹбилъ.
Ѳ бре Стойче, бре младо овчарче!
Пило ли є силно стадо їода?
Нето є пило, не трева є пасало,
Б'са ноштъ є въ т'рло лежало,
Богъ да бїе до три врашке моме,
Што то би́ха тенке та высоке,
Што то би́ха беле та рѹмене,
По те́хъ самъ си чивтъ пиштольи загѹбилъ.
Ѳ бре Стойче, бре младо овчарче!
Пило ли є силно стадо їода?
Нето є пило, не трева є пасало,
Б'са ноштъ є въ т'рло лежало,
Богъ да бїе до три врашке моме,
Што то би́ха тенке та высоке,
Што то би́ха беле та рѹмене,
По те́хъ самъ си чивтъ паласки загѹбилъ.

99.

Барай Стано малкам Стано!
Стана брата, Стана вреви:
Море Стано мила сестро!
Ке да дойде войводата,
Ке те земе на колѣно,
Ты да не си одревила,
Не со їочи прогледнала.
Оште речтà не доречѐ,
Де се дойде войводата,

Пополни́ха Станините,
Станините рамне дворе.
Та га изѣ малка Стана,
Та га изѣ на колѣно,
На колѣно на големо,
Стана не мꙋ є одревила,
Не сосъ очи прогледнала.
Одговорѝ войводата:
Іой сеймени, їой ергени!
Оти Стана не одрева?
Не сосъ очи прогледнова?
Ѧ идейте докарайте,
Две дивойке писнополке,
Да запеѧтъ жално тъжно,
Жално тъжно за жаленѣ,
За жаленѣ за плаченѣ,
Белке Стана ке одреви,
Ке одреви ке прогледна.
Докара́ха две дивойки,
Две дивойки песнополки,
Та запе́ха жално тъжно,
За жаленѣ и за плаченѣ,
Та нмъ Стана не одревѝ,
Не сосъ очи ги прогледна́.
Па одговорѝ войводата:
Іой сеймени, їой ергени!
Ѧ идейте докарайте,
Два юнака кафалцїи,
Да засвиретъ да затъжетъ,
Белке Стана ке одреве,
Ке одреве да прогледна?

Та стана́ха докара́ха,
Два юнака кафалцїи,
Засвири́ха жално тъжно,
За жаленѣ за плаченѣ,
Па имъ Стана не одревѝ,
Не сосъ очи ги прогледна̀.
Одговорѝ Войводата:
Варай Стано малкаѧ Стано!
Іоти тына не одревашъ?
Не сосъ їочи прогледновашъ?

100.

Найдо ле, Найдо невесто!
Кинаса̀ Найда киниса̀,
Сосъ нейно малко деверче,
На гости Найда да иде.
Зададо́ха се Татари,
Татари ц'рни Манафи.
Бре стои Найда се чꙋди,
Как' да ги Найда помине,
Тїе Тꙋрци дꙋшмане.
Деверъ и̑ вели говори:
Найдо ми снахо хꙋбава!
Айде да пливаме по Дꙋнавъ.
Послꙋша го Найда невеста,
Та са пливали по Дꙋнавъ,
Пливнали гидѝ пливали,
Тꙋкмꙋ три дни и три ношти.
Деверъ и̑ вели говори!
Найдо ми снахо хꙋбава!
Пливай Найдо да пливаме,

Че ны Тѹрци пристигна́ха.
Найда мѹ вели говори:
Братче ли малко деверче!
Не мога веке да пливамъ,
Отъ това̀ тешко иманѣ.
Деверъ ѝ вели говори:
Найдо ми снахо хѹвава!
Ооскини Найдо ф'рльи го,
Нека го носи белъ Дѹнавъ.

101.

Брамвакино дивойко!
Брамба кона сапина,
Тай сапина распина.
Там' га дремка нападна̀,
Подлегнала є, заспала є,
Покрила си є лицето,
Съ тенка бела ма́храма̀.
Помина̀ юначе,
На капина зборѹва:
Д'рж' капино д'рж' сестро,
Дѹръ да дойда при нея,
Азъ га ништо не чина,
Ѳдночь да го приг'рна,
Двашъ тришъ да га целивамъ.
Яко не ми га да д'ржишъ,
Оосъ їовце ке те пѹстна,
Б'рши да ти изедатъ,
Коренъ да ти состъпкатъ.
Яко ми га да д'ржишъ,
Съ юста вода ке носа,

Коренъ да ти навада,
Б'рши да ти подмлада.
Той га ништа не чинѝ,
Двашъ тришъ га целивà,
Отъ юста вода носише,
Коренъ ѝ вадеше,
Б'рши ѝ подмладова.

102.

Ней море море дивойко!
Отъ ка мина край вази,
Отъ тогà мзъ лежа,
Дай ми билѣ да стана.
Дивойка мѵ зборѵва:
Бре юначе гидїм!
Оште м'ра полежи,
Сламка снага да чинишъ,
Комаръ коня да вѧхашъ,
Отъ игла да се подпирашъ,
Той ѝ вели говори:
Дивойко море дивойко!
Мзъ лежа мзъ сиракъ,
Отъ тоите дердове,
Отъ тоите ѧдове.
Ѧ дивойка зборѵва:
Юначе лѵда гидїм!
Што ти е тебе за мене?
Ты да лежишъ за мене?
Отъ моите ѧдове?
Отъ моите дердове?
Дивойко море дивойко!

От' не ми си рода роднина,
От' не ми си не сестра не братѹчедка,
За това дердовите берамъ,
За това ядовите имамъ.

103.

Маринке моме хѹбава!
Тирáха ми те Маринке,
Отъ тѹк' отъ тамо одредома,
Нигди майка не те дадѐ,
Не тебе те с'рце т'ргнà,
О'рце т'ргнà за работа.
Дѹри дойдóха Маринко,
Призъ три горе призъ четири,
Призъ деветъ їоде стѹдене.
Тирáха ми те дадóха,
Речь фатúха хлѣбъ к'ршúха,
По лѣбо бы малокъ армасъ,
По армасѹ тешка свадва.
Майка й' вели говори:
Маринке керко хѹбава!
Харно те нїе дадóхме,
Призъ три горе четири,
Призъ деветъ їоде стѹдене,
Мла каштата незнаеме,
Мла каштата тайфата,
Та и тайфата момчето.
Сватови велетъ говоре:
Маринке моме хѹбава!
Каштата є моштне богата,
Тайфата моштне є харна,

Мла момчето є грозно,
И грозно Боже, нефелно.
Маринка вели говори:
Ioй сватови, їой кѹмови!
Хайде напретъ, не мой назатъ,
Да не дава момта майка,
Да не дава на далеко,
Не пытано не шетано.

104.

Море Недо, бела Недо!
Неда майка зборѹваше:
Барай мале, мила мале!
Чобанъ свири за планина,
Свири свири дѹри вреви.
Ке ида мале, да гѹ вида,
Яко ми є ротъ ротнина,
Чекай мале до пладнина,
Яко ми є чѹздъ чѹздинакъ,
Чекай мале до година.
Неда майка зборѹваше:
Море Недо мила керко!
Не є Недо ротъ ротнина,
Ню є Недо чѹздъ чѹздинакъ.
Барай мале, мила мале!
Азъ ке ида мале, да гѹ вида,
Чѹнке ми є чѹздъ чѹздинакъ,
Чекай мале до година,
Оѫ машко дете на ръкитѣ.

105.

Оеднала є Неда; седнала є,
Градина на рогозина.
Тамъ везе Неда, там' везе,
Ръкавито даловито,
Окѵтовито гюловито.
Там' ми га дремка нападна,
Подлегна заспа си.
Помина лѵдо размина,
Окитакса Недо градина,
Юзеха ѝ герданъ отъ г'рло,
Позлатенъ гайтанъ отъ коса,
И ѝ юзе ръкавито.
Оипна се Неда разбѵди,
И га гледа што да види!
Герданъ ѝ нема отъ г'рло,
Позлатенъ гайтанъ отъ коса.
Цикна се Неда заплака:
Ioй леле Боже! до Бога!
Герданъ ми нема отъ г'рло,
Позлатенъ гайтанъ отъ коса.
Ръкавито даловито,
Гюловито скѵтовито.
лѵдо ѝ вели говори:
Недо ле моме хѵбава!
За това грижа ми беришъ,
Гердано ти є на мене,
Позлатенъ гайтанъ отъ коса,
Дена го носа въ пазова,
Вечеръ го клавамъ изглаве.

106.

Дивойко море дивойко!
Дивойка плива по море,
Чобанъ стои край море,
На дивойка зборѹва:
Дивойко море дивойко!
Да ми дадешъ да те целивамъ,
Дека ти стои гердано,
Край гердано бисеро.
Дивойка вели говори:
Юначе лѹда гидїм!
Тѹк' не се мома целива,
Тѹкѹ се мома целива,
На майчини дворове,
На баштини трѣмове.
Излажа се чобано,
Искара го отъ море,
Доведе га до дома,
На майчини дворове,
На баштини трѣмове,
Отъ далекъ иде и вика:
Излѣзи мале, излѣзи,
Чобанъ иде сосъ мене.

107.

Карафило малкам моме!
Залюбила є карафила,
Дервешкото мзаиче,
И помладо челебиче.
Любила го мало млого,

Мало млого три годинѣ.
Изеде мѹ сирмїата,
Сирмїата отъ дѹкїано,
Б'рза кона отъ пайвано.
Мзаиче верно й се моли:
Карафило малкам моме!
Баре дай ми половината,
Половината отъ сирмїа,
Да си кѹпа б'рза кона.
Теа мѹ вели и говори:
Барай варай мзаціа!
Море не п'рлега на тебека,
Ты да мхашъ б'рза кона.

108.

Димано море Димано!
Димана лѹдо зборѹва:
Димано кадѹнъ Димано!
Запали море борина,
Да идеме горъ на градина,
Да се рашетаме а въ градина.
Послѹшала го Димана,
Запалила є борина,
Отиде въ горна градина,
Лѹдо по нея отива,
Изгаси й борина,
Рамна й снага приг'рна,
Бело й лице целива.
Натъ гердане бисеро,
На алтине хамайлїе.
И га быше оутрената,

Оутрената денъ пладнина,
лѹдо Димана зворѹва:
Димано кадѹнъ Димано!
Кой выше сношти сосъ тебе?
Юначе лѹдо гидїо!
И азъ незнамъ, кой выше сосъ мене!
Изгаснáхме борина,
Темно выше не ви́до,
Кой ми выше сосъ мене?
Кой ми снага приг'рнà?
Кой ми лице целивà?
Като на тебе мнесаше,
Като томта кошѹлм,
Като тоите тозлѹци,
Като тоите вели рѣки,
Като тоите ц'рни їочи.

109.

Гюрге кадѹнъ Гюрге!
Отанала є Гюрга,
Горска лребица,
Польска голѹбица.
Как' га видѐ лѹдо,
Отои та се чѹди,
Как' да Гюрга кладе,
Кладе на рѣките,
Горска лребицо,
Бѣла голѹбицо.
А Гюрга мѹ вели,
Вели и говори:
лѹдо гидѝ младо!

И толко си ацамїа,
И това дат' наўча.
Пўстни стройници до майка,
До майка лўдо, до башта.
Яко не ме майка даде,
Майка даде башта такса,
Сама мома ке ти дойде,
Въ ръки да га кладешъ,
Горска мребицо,
Польска голўбица.

110.

Пиле лѣта по море,
На момите кажўва:
Да са живи момите,
Да порастнатъ, нарастнатъ,
Като 'рже по полѣ,
Като тенке тополе.
На момчета кажўва:
Да са живи момчета,
Да са живи и здраве,
Да порастнатъ големе,
Като трева потъ каменъ,
Што га тапкатъ момите.
Пиле лѣта по море,
На момите кажўва:
Да не везетъ недела,
Чѐ ке болне полежатъ,
Та што ке имъ понўда,
Ц'рно кўче печено,
Сосъ ц'рво накачено.

Пиле лѣта по море,
На момчета ,кажѹва:
Да не оратъ недѣлѧ,
Че ке болни да лежетъ,
Та што ке имъ понѹда,
Рѹдо мгне печено,
Ройно вино точено.

111.

Море ты си болна лежала,
На мене не си кажала,
Понѹда да ти донеса,
Петрићка блага мѣлка.
Юначе лѹдо гидїѧ!
Милна ме майка не пѹстнѧ.
Море ты си болна лежала,
На мене неси кажала,
Понѹда дати донеса,
Стрѹмичка люта раѣїѧ,
Да пїешъ Кальо, да станешъ.
Юначе лѹда гидїо!
Милна ме майка не пѹстнѧ.
Море ты си болна лежала,
На мене неси кажала,
Понѹда да ти донеса,
Петрићко грозде хѹбаво,
Да ѧдешъ, Кальо, да станешъ.
Юначе лѹда гидїо!
Милна ме майка не пѹстнѧ,
На тебе хаверъ да чина,
Ты да ме мене понѹда,

Да кȣпишъ лȣдо, донесешъ,
Да ѧда лȣдо, да ста́на.

112.

Барай Радо бела Радо!
Делѝ Дервишъ сарай гради,
На Рада си зборȣваше:
Барай Радо бела Радо!
Блѣзи Радо а въ сараѧ,
Рашетай се, огледай се,
Ѧко ти се сараѧ реса,
Двата да се кердосаме.
Ѧ Рада мȣ зборȣваше:
Мълчи Дервишъ, не мой вреви,
Ке ны чȣетъ по старите,
Та ке ны нази прикълнетъ:
Да са живи да са здрави,
Колко листа на д'рвото,
Толко години тїе да лежатъ,
Толко постельи да скапатъ.

113.

Ѳ бре Митре, делѝ Митре!
Митре тера бела Рада,
Той го тера теа го неке,
Теа го неке мȣ се смеє,
Та мȣ вели и говори:
Ѳ бре Митре, делѝ Митре!
Като тебе ѧзъ да зева,
Градина бы оградила,
Босильокъ бы расадила,

Тебе порта те вы клала,
Кой помине да те тапте,
А найвеке ке самъ Рада,
Денъ ваздаденъ въ градината,
Градината восильоко.
Да навера белъ босильокъ,
Да нареда рѵси коси,
Та да нда съ моите дрѵшки,
Да излѣгатъ момчетата,
Азъ да носа да ме гледатъ,
Та да гледатъ и горетъ.

114.

Аманъ дивойчино,
Аманъ Горготино,
Аманъ ти се мола,
Аманъ ти се клана,
Аманъ да ме фатишъ,
Аманъ на хорото,
Аманъ на главата,
Аманъ до момата,
Аманъ до Катерина.
Аманъ дивойчино,
Аманъ Горготино,
Аманъ ти се мола,
Аманъ ти се клана,
Аманъ да ме фатишъ,
Аманъ на хорото,
Аманъ на главата,
Аманъ до Ѳѵлтана.
Аманъ дивойчино,

Ѧманъ Горготино,
Ѧманъ ти се мола,
Ѧманъ ти се клана,
Ѧманъ да ме фатишъ,
Ѧманъ на хорото,
Ѧманъ на главата,
Ѧманъ до момата,
Ѧманъ до Ѧригото.
Ѧманъ дивойчино,
Ѧманъ Горготино,
Ѧманъ ти се мола,
Ѧманъ ти се клана,
Ѧманъ да ме фатишъ,
Ѧманъ на хорото,
Ѧманъ до момата,
Ѧманъ до Илена.
Ѧманъ дивойчино,
Ѧманъ Горготино,
Ѧманъ ти се мола,
Ѧманъ ти се клана,
Ѧманъ да ме фатишъ,
Ѧманъ на хорото,
Ѧманъ на главата,
Ѧманъ до момата,
Ѧманъ до Гина.

115.

Ѧоре кинисало є лѹдо младо,
Отъ гора да си иде,
Кинисала є малкаѧ мома,
По него отива.

Лѹдо ѝ вели, вели ѝ говори:
В'рни се дивойко, здрава не в'рнала,
Тѹка има честа гора,
Как' ке поминеме?
Хайде лѹдо, лѹдо младо,
Ты напреди мзъ по тебе,
Ке поминеме.
Море в'рни се моме,
Здрава не в'рнала,
Тѹка има стѹдна їода,
Стѹдна їода ц'рно море,
Как' ке поминеме?
Хайде лѹдо, лѹдо младо,
Ты зато̀ каҳаръ ми берешъ,
Мзъ ке стана морска рива,
Та ке плива по море,
Та ке плива ке поминеме.
Море в'рни се моме,
Здрава не в'рнала,
А си имамъ стари башта,
Как' ке поминеме?
Барай лѹдо, лѹдо младо!
Яко имашъ стари башта,
Ке мѹ чина дребенъ хизметъ,
Ке поминеме.
Море в'рни се моме,
Здрава не в'рнала,
А си имамъ люта майка,
Как' ке поминеме?
Теа люта мзъ бланова,
Ке поминеме.

Море в'рни се моме,
Здрава не в'рнала,
А си имамъ п'рво любе,
П'рво любе, машко дете.
Теа мѹ вели и говори:
Отъ Богъ найдѐ лѹдо младо,
Што тынака мене излагà,
Какъ ази да се назатъ в'рна,
Отъ гора зелена?

116.

Море кинисале три девойке хѹбаве,
Да да идатъ а въ гората,
Да отсекатъ четири сохи высоки,
Да направетъ высокъ чардакъ да седатъ.
Отъ там' минà лѹдо младо, та младо,
На момите зборѹва:
Море три дивойке хѹбаве!
Да се кача на чардако да седна.
Тïе не го кладóха в'рхъ чардако да седи,
Кладóха го потъ чардако да седи.
Потера имъ стѹдна їода да пïе,
Не мѹ даде стѹдна їода да пïе,
Дадóха мѹ даждовница да пïе.
Потера имъ белъ босильокъ да носи,
Теа мѹ даде бела метла да носи.

117.

Моме малкам моме!
Имате вино за продаванѣ,
До влаго вино, аюта ракïм?

А вре юначе лѹда гидїо!
Имаме вино за продаванѣ,
До благо вино люта ракїа,
Имаме вино мла є скѹпо,
Отомната мѹ є до тринадесетъ,
Крондира мѹ до дванадесетъ.
Море дивойко кѹзѹмъ хѹбава!
А што ти врева, ты не се сешташъ.
До благо вино тои ц'рни очи,
Люта ракїа тое бело лице.
А теа мѹ вели вели говори:
А вре юначе лѹда гидїо!
Ты мома гледашъ, мла аспре немашъ.

118.

Ано ле, дѹшо ле!
Отани мени отори,
Отъ маленката вратинка,
Оосъ десната ръчинка,
И азъ при тебе да дойда.
Лѹдо ле младо ле!
Ни мога да стана,
На лози самъ была,
Лозе самъ копала,
Ръке доболѣле,
Не мога да стана,
Тебе да отора.
Ано ле, дѹшо ле!
Отани мени отори,
Отъ маленката вратинка,
Оосъ десната ръчинка.

И азъ при тебе да дойда.
Дѫдо ле, младо ле!
Не мога да стана,
Азъ самъ оуморена,
Не мога да стана,
На река самъ была,
Платно самъ белила,
Капанъ самъ вртела,
Плешкети ме болетъ,
Ни мога да стана,
Тебе да отвора,
При мени да дойдешъ.
Дно ле, дѫшо ле!
Отани мени отвори,
Оосъ десната ръчинка,
Отъ маленката вратинка.
Дѫдо ле, младо ле!
Ни мога да стана,
Тебе да отвора,
Майка ми при мене,
Не мога да стана,
Тебе да отвора,
Тебе да отворемъ.
При мени да дойдешъ,
Майка ке ми чѫе,
На мене ке рѫга.

119.

В море Калью, Кальино!
Доваръ си ризикъ имала,
Имала нимала!

Майка ӥ зела момчето,
Калина зе едно̀ старо харо!
Майка ӥ вели говори:
Є море Кальо, Кальино!
Пȣстни го керко на гора,
Белке го мечке изедатъ?
Белке го вълци разкапатъ?
Ней море мале Милинка!
Пȣстна го мале на гора,
Белке го мечке изедатъ,
Да га вълци разкапатъ,
Єто гȣ мале де иде!
Нето го мечке изели,
Нето го вълци разкапале.
Єто го мале де иде!
Заволъ мечка по него,
Дрȣгата иде сосъ него.

120.

Земи ме моме, зела те їода!
Што ми є на мене, та не ме зевашъ?
Ѧзи си имамъ секака стока,
Отъ жаба нога цела паст'рма,
Ємъ ѧзи ѧда, емъ на комшїи давамъ,
На комшїи давамъ свадба да чина,
Свадба да чина тебе да зема,
И па оумдисамъ да ми артиса.
Земи ме моме, земи ме дȣшо!
Зела те їода, што ми є на мене,
Ѧзи си имамъ отъ сиħко нешто,
Отъ миши кожа пълно сиренѣ!

Омъ ази ада, на комшїи давамъ,
На комшїи давамъ, и па оумдисамъ,
И па оумдисамъ да ми артиса,
Па да артиса свадба да чина,
Овадба да чина тебе да зема.
Земи ме моме, земи ме дѹшо,
Земи ме дѹшо, зела те їода!
Што ми є на мене, та не ме зевашъ?
Ази си имамъ секаква стока,
Отъ влъха кожа пълно масленце,
Омъ ази ада, на комшїи давамъ,
И па оумдисамъ да ми артиса,
Да ми артиса, свадба да чина,
Овадва да чина, тебе да зема.
Земи ме моме, земи ме дѹшо,
Зело те ода, што ми є на мене,
Ази си имамъ секаква стока,
Трнъ да завърти, нема дек' да фати.

121.

Іоване Іоване!
Ермосалъ си є Іованъ,
Там малка мома,
Малка като бачва,
Тенка като вѣрчва.
Ермосалъ є Іованъ,
Дойде вакатъ Іованъ,
Да се жени Іованъ.
Пѹстналъ є Іованъ,
И сватови кѹмове.
Качи́ха невеста,

Качи́ха на коньо,
Бисна̀ коньо пѹкна̀.
Одговорѝ самъ си зето:
Сватови кѹмови!
Докарайте кола,
Да качиме невеста.
Т'рча́ха сватове,
Докара́ха кола,
Да качетъ невеста.
Качи́ха на кола,
Ривна̀ виволъ пѹкна̀.
Одговорѝ Іованъ:
Іой сватови кѹмови!
Заводейте невеста,
Пишакъ нека ходи,
Дома да га донесеме.
Заводи́ха невеста,
Закара́ха въ Іованове,
Іованове дворе.
Зеха да венчѹватъ,
Там малка мома,
Малка като вачва,
Тенка като в'рчва,
Чѹдомъ почѹди́ха,
Невеста оумрела.

122.

Запрегни Бело, запрегни,
Запрегни скѹте ръкави,
Измеси Бело, измеси,
Измеси чиста погача,

Ке дойдатъ Бело, ке дойдатъ,
Ке дойдатъ селски сеймени,
Постельи имъ Бело, постельи,
Постельи Бело, рогозина.
Ф'рльи имъ Бело, ф'рльи имъ,
Ф'рльи имъ Бело, проскефалъ.
На сиѣки Бело, на сиѣки,
На сиѣки хизметъ да чинишъ.
На едно Бело, на едно,
На едно лѹдота младо,
На него изметъ да не чинишъ,
На него гозба да не гѹ гостишъ.
Запрегна Бело, запрегна,
Запрегна скѹте ръкави,
Измеси чиста погача.
Дойдоха Бело, дойдоха,
Дойдоха селски сеймени.
На сиѣки Бело, на сиѣки,
На сиѣки конью имъ фати,
На сиѣки изметъ имъ чини.
На едно Бело, на едно,
На едно конью не фати,
На едно изметъ не чини.
Лѹдо ѝ Бели говори:
Бело ле, Бело Белико!
Оти ми конью не фати?
Оти ми хизметъ нечинишъ?
Азъ ке те тебе кердосамъ..

123.

Тодоро Тодоро!
Хѫбава гиздава!
Море чѫла си Тодоро,
Чѫла или неси?
Ферманъ ми є дошло,
Рахманъ бѫлюкбаша,
Да иде Тодора,
Сосъ бой да се бїе,
Яко не да иде,
Глава ке ѝ земе,
Рахманъ бѫлюкбаша.
А какъ дочѫ Тодора,
Олѣзела є Тодора,
Кашти потземници,
Наседла Тодора,
Нѣйна бърза кона,
Примени Тодора,
Рѫхо халимбачко,
Та слѣзѣ Тодора,
Тѫка до въ полѣто,
Та мѫ вели Тодора,
Вели и говори:
Барай Рахманъ бѫлюкбаша!
А излѣзи сосъ бой да се бїеме.
Кай излѣзѣ Рахманъ бѫлюкбаша,
Сосъ бой да се бїе.
Кай искарà Тодора,
Сабя колакліа,
Зав'рте Тодора,

На лѣво на десно.
Рахманъ бѫлюкбаша
А той ѝ вели,
Вели и говори:
Тодоро Тодоро!
Земи мене Тодоро,
Ѧскеръ ми погѫбишъ,
Мене ми погѫбѫвай.
А Тодора вели,
Вели и говори:
Барай Рахманъ бѫлюкбаша!
Ты си Тѫрчинъ дрѫга вѣра.

124.

Бомно гюзелъ Бомно!
Отомнъ Бома зборѫва:
Бомно гюзелъ Бомно!
Море аззъ ке ида на ново село,
На там нова механа,
Вино да пїм, ракїм.
Море ты да ми си мене чекала,
Отъ п'рвни петли до втори,
Ты да ми порти отворишъ.
Чекала го Бома,
Отъ п'рвни петли до втори,
Митра є вѫбаки испрела,
Товаръ є д'рва горела,
Срана є борина светила,
Бачва є вино продала,
На варвешкети чобани,
На карадарските койнари,

Оште го Стоанъ нема!
И приплаче машко дете.
Стоанова стара майка,
Ноштъ в'са ноштъ играла,
Осъ помалкото ратейче,
Бре та й вели говори:
Болю снахо хубава!
Стани ми снахо, легни си,
Че ти плаче машко дете,
И га Стоанъ ке дойде,
Азъ ке те тебе скорнамъ.
Лю што є легнала заспала,
Сто го Стоанъ на порти,
Неє скорнала Болна,
Лю му отвори майка му,
На Стоанъ речи наклава:
Стоане, сыну Стоане!
Болна ми уморена,
Лю є легнала заспала,
Ноштъ в'са ноштъ играла,
Осъ помалкото ратейче.
Стоанъ го ядъ паднало,
Та искара остро нокче,
Та си убоди Болна.
Сдва є душа одговори:
Стоане, люви Стоане!
Што ти самъ толко втесала?
Азъ самъ тебе чекала,
Отъ п'рвни петли до втори,
Литра самъ бубакъ испрела,
Товаръ самъ д'рва горела,

Срана самъ борна светила,
Бачва самъ вино продала,
На варвешкети чобани,
Карадарски койнари,
Оште ти тебе те нема,
Ми приплаче машко дете.
Ѧ майка ти ноштъ в'са ноштъ играла,
Сосъ помалкото ратейче!
Майка тебе вели говори:
Стани Боѧно, легни си,
Да не плаче машко дете,
Ѧзъ ке те тебе скорна,
И га ке дойде млатъ Стоѧнъ,
Да мꙋ на Стоѧнъ оторишъ.
На мене не ме скорнала,
Лю на тебе речъ накладѐ.
Ѧдъ мꙋ паднà на примладъ Стоѧнъ,
Самъ си себе юбодѝ. —

125.

Іо море Митро їо!
Дꙋльберъ Митро болна лежи,
Іо море їо! *)
Болна лежи ке да оумре.
Никой Митра не верꙋва,
Че ми Митра болна лежи.
Што то митра верꙋваше,
Верꙋваше милꙋваше,
И той тꙋка не се найдѐ!

*) На краю сваке врсте додає се: Іо море іо! —

Отишелъ є Стамболъ града,
Стамболъ града ђумрукчїѧ.
Ђумрукъ бере, вино пїе,
На чаша му хаберъ дойде:
Хайде хайде лудо младо!
Дульберъ Митро болна лежи,
Болна лежи ке да оумре,
Никой Митра не верува,
Не верува не милува!
Пътъ му быше две неделѣ,
Кладѐ чаша в'рхъ трапеза,
Па си дойдѐ денъ пладнина.
Сретѐ Митра де га носатъ четорица,
Та имъ вели и говори:
Варай варай Митрините!
На ви двеста свалейте га,
На ви триста открейте га,
Да си вида п'рво люби!
Дадѐ двеста свали́ха га,
Дадѐ триста откри́ха га,
И га гледа што ке види!
Бело лице помремнѧло,
Ц'рни очи посàхнале.

126.

Койко ле, Койко юначе!
Оти не дойдешъ Койко,
На тета на гости?
На доберъ денъ Великденъ,
На подобаръ Гюрговденъ.
Койко си майка примени,

Майка мѵ вели говори:
Койко ле сынѵ милото!
Скоро сынѵ да дойдешъ,
Че ке ны тъга да падне.
Койко го сестре китке кичéха,
Сестре мѵ вели говоре:
Койко ле братче милото!
Скоро братко да дойдешъ,
Че ке ны тъга да падне.
Онахе мѵ колакъ месéха,
На Койко велетъ говоре:
Койко ле братче милото!
Скоро братче да дойдешъ,
Да не ны тъга да падне.
Койко го брати конью седлéха,
На Койко велетъ говоре:
Койко ле братко милото!
Скоро братко да дойдешъ,
Да не ны тъга да падне.
Отанà си Койко отидѐ,
На доберъ денъ Великденъ,
На подобаръ Гюрговденъ.
Момите хоро играха,
Пѣсна, ка го видóха на Койко,
Пѣсната си заборавíха.
Момчета каменъ фърлѣха,
Как' го видóха на Койко,
Камено си заборавíха.
Отарици вино піéха,
Чашата си заборавíха,
И Койко дѵша дадело,

Єдва є дѵша проговори:
Тето ле тето милинка!
На майка хаберъ да чинишъ,
На сестри хаберъ да пѵстнешъ,
На снахи хаберъ да пѵстнешъ,
На брати хаберъ да пѵстнешъ,
Да не гы тъга да падне.
Ю да имъ хаберъ да чинишъ:
Сестро ле, сестро милинка!
Койко сме го женили,
За ц'рноземка дивойка,
За билолика Белика,
Да не ти тъга да падне.

127.

Леле Боїо, бела Боїо!
Бела Боїо вада копа, їода мами,
Іода мами, цвети вади.
Там' дек' копа, там' дек' мами,
Там' га дремка нападнало.
Погледнала є подзаспала,
Покрила си лицето,
Съ тенка бела махрама.
Де помина лѵдо младо,
Отои лѵдо та се чѵди,
Или мома да разбѵди?
Или лице да целива?
Та се мома не разбѵди.
На Богомъ се верно моли:
Іой ты, Боже, мили Боже!
Ѧ подѵни тихинъ ветеръ,

И зароси дребна роса,
Да наросишъ моминото,
Моминото бело лице,
Белке мома ке разбѹди?
Де подѹнà тихинъ ветеръ,
И зарòсѝ дребна роса,
Те нарòсѝ моминото,
Моминото бело лице,
Приг'рна га целива га,
Тогай мома разбѹди се.

128.

Море Сипо, Сипо Сипано!
Де гидѝ на зламъ сѹлтàно!
Рашетала се є Сипана,
На Баловишка*) чаршїм.
Кой как' ми те видéха,
Сиħки на ноге станáха,
Сиħки на ръке те зéха.
Ѳднò ми врашко копилчѐ,
И то ми те видело,
На ноге нее станало,
На ръки не те юзело,
Море та ти вели говори:
Сипо Сипо Сипано!
Де гидѝ на зламъ сѹлтано!
Мла ми вамо, по вамо,
Край моето дèсно колħно,
Мзи да те тебе сошїм,

*) Валовиште, варошъ коя се зове турски Демиръ-Хиссаръ.

Дошикѵсане папѵци,
И долгѵсане терлици,
Ты да ги носишъ Ѳипано,
Азъ да те гледамъ Ѳипано.
Ты да ме мени сошїешъ,
Две арнаѵцке кошѵлѣ.
Безъ ножници да ги скроишъ,
Безъ игла да ги сошїешъ.
Азъ да ги носа Ѳипано,
Ты да ми мене да гледашъ.

129.

Ѳ бре Марко, левенъ Марко!
Левенъ Марко яде, пїе,
Ѳедамдесетъ побратима,
Осамдесетъ прїятельи,
Яде пїе зевъ си чини!
Ке помине Ѳнгелина млада,
Применета наредена,
Жълта китка на главата.
На дрѵжина си зборѵва:
Ioй дрѵжина, мои дрѵжина!
Ѳедамдесетъ побратими,
Осамдесетъ прїятельи,
Да излажа малка мома Ѳнгелина,
Да ми земе чаша отъ ръките.
Та й вели и говори:
Барай барай Ѳнгелина млада!
Ми дигай се на големо,
Ты неси отъ големо.
Нїе быме единъ заманъ,

Сосъ татко ти побратими,
Побратими пріятельи,
Мла земи чаша вино.
Излажа се малка мома,
Та му узѣ чаша вино,
Дигнà дигнà та се напѝ.
Как' га видѣ дели Марко,
Та си рукнà и подрукнà,
Седамдесетъ побратими,
Осамдесетъ пріятельи:
Кай излажà малка мома,
Те ми зе чаша вино,
Дигнà дигнà та се напѝ.

130.

Ракито тенка Селвїо!
Што ашикъ станà за тебе,
Дуръ да си стана сосъ тебе.
Юначе луда гидїа!
Чунке си ашикъ за мене,
Камо ти тоите чифлици?
Ѧльино фиданъ градино!
Продадò чифлиците,
Дю да си стана сосъ тебе.
Юначе луда гидїо!
Чунке си ашикъ за мене,
Камо ти коня хранѣна?
Ѧльино фиданъ градино!
Продадò коня хранѣна,
Дю да те земе на тебе.
Ѧльино фиданъ градино!

Што ашикъ стана̀ за тебе.
Юначе лѹда гидїо!
Чѹнке си ашикъ за мене,
Камо ти пѹшка бойлїа?
Ялькино фиданъ градино!
Продадо̀ пѹшка за тебе,
Дѹръ да се ста́на сосъ тебе.
Ялькино фиданъ градино!
Што ашикъ стана̀ за тебе!
Юначе лѹда гидїо!
Чѹнке си ашикъ за мене,
Камо ти чивтѹ пиштольи?
Ялькино фиданъ градино!
Продадо̀ чивтѹ пиштольи,
Лю да си ста́на сосъ тебе.
Ялькино фиданъ градино!
Што ашикъ стана̀ за тебе,
Дѹръ да си ста́на сосъ тебе.
Юначе лѹда гидїо!
Чѹнке си ашикъ за мене,
Камо ти чивтѹ паласки?
Ялькино фиданъ градино!
Продадо̀ чивтѹ паласки,
Лю да си стана сосъ тебе.

131.

Гини калешъ Гини!
Гелъ бирѝ покрай одамта,
Шекеръ да ядеме, бадемъ да пїеме,
Да ти кѹпа Гине шамъ антерїа.
Гелъ бирѝ покрай одамта,

Шекеръ да ядеме, бадемъ да пїеме,
Да ти кѵпа Гине сермалѝ коланъ.
Гини калешъ Гини!
Гелъ вирѝ покрай одамта,
Да ти кѵпа Гине мѵмлѐ шамїѧ,
Ты да носишъ Гини,
Ѧзъ да гледамъ Гини,
Да гледамъ да гора.

132.

Кито керко, кой чѵка на порти?
Мале мила мале, стройници са были.
Кито керко, ты ми си малѣка!
Мале мила мале, стига ми и толко.
Кито керко, ты прикїѧ немашъ.
Мале мила мале, стига ми и там.
Кито керко, ты дарови си немашъ,
Да дарѵвашъ керко.
Мале мила мале, стига ми и тїе.

133.

Кала мѵ вели:
Битино д'рво зелено!
Отече їода стѵдена.
Кала мѵ вели:
Битино д'рво зелено!
Пилъ ли си там їода стѵдена?
Любилъ ли си там мома хѵбава?
Кала мѵ вели:
Битино д'рво зелено!
Ѧ бре лѵдо та младо!

Што ме гледашъ и пыташъ?
Не се пïе тамъ їода стѹдена,
Не се люби тамъ мома хѹбава!
Че та є отъ брата, ты отъ сестра.
Че сте вïе п'рвни братѹчеди,
Ке си пѹстне силенъ вогень,
Отъ мснина безъ облаци,
Ке ви вази да изгори.
Оште речтà недоречѐ,
Де се спѹстнà силенъ вогень,
Отъ мснина безъ облаци,
Изгоре се товà лѹдо.

134.

Димовице бре невесто!
Кадѐ є Димо?
Харамїи мили брати!
Нее тѹка Димо,
Отишелъ є на гората,
На гората ловъ да лови!
Димовице бре невесто!
Чѹнке Димо нее тѹка,
Ѳто коня тѹка є было.
Харамїи мили брати!
Димо има до два коня,
Ѳдинъ съ него дрѹга дома!
Димовице бре невесто!
Чѹнке Димо нее тѹка,
Чѹнке Димо ловъ си лови,
Тенка пѹшка тѹка є была!
Харамїи мили брати!

Димо има до две пѹшки,
Єдна̀ съ него, дрѹга дома.
Димовице бре невесто!
Чѹнка Димо нее тѹка,
Нее тѹка ловъ си лови,
Остра саба тѹка є была!
Харамїи мили брати!
Димо има до две сабе,
Єдна̀ съ него дрѹга дома.
Димовице бре невесто!
Чѹнке Димо нее тѹка,
Чивтъ пиштолѣ тѹка были!
Харамїи мили брати!
Димо има до два чивта,
Єдно̀ съ него дрѹги дома.
Єто Димо де дохо́да,
Фати́ха гѹ в'рза́ха гѹ,
Бели ръки наопако.
Димо вели и говори:
Харамїи мили брати!
Пѹстнейте бели ръки,
Да си вида п'рво любе,
П'рво любе, машко дете.
Пѹстна́ха мѹ бели ръки,
Искара си колакъ саба,
Ка зав'рте и на лѣво,
И на лѣво, и на десно.

135.

Гюргїе моме хѹбава!
Море несн чѹла разврала?

Панагиръ ми се береше,
На света гора монастиръ.
Синѣки са чѹли, отишли,
Гюргїѧ є чѹла, тера да иде.
Майка ѝ вели говори:
Гюргїє моме хѹбава!
Тамока има делїѧ,
Там пїѧна бекрїѧ,
Сосъ сила моме целѝва!
Гюргїѧ майка не слѹша,
Станѐ Гюргїѧ отиде.
Как' га є виделъ делїѧ,
Море та ѝ вели говори:
Гюргїє моме хѹбава!
Ѧла ми вамо по вамо,
Край моето десно колѣно.
Сосъ права ръка пригрнѐ,
Сосъ лѣва ръка го оубодѐ.
Синнѐ панагиръ да бега,
Че є станало к'рмнина,
Гюргїѧ вели говори:
Бре стой панагиръ, не бегай,
Сама є Гюргїѧ к'рмнина чинила,
Сама ке глоба да плати.

136.

Море Недо бела Недо!
Болна лежи бела Неда,
Болна лежи три године,
Не оумира не станѹва.
Отара майка натъ главата,

Беке майка ѝ додїмло,
Огъ диганѣ отъ слаганѣ,
Отъ главица в'рзѹванѣ,
Отъ понѹди подаванѣ.
На Неда си зборѹваше:
Барай Недо мила керко!
Кажи Недо кажи керко,
Кажи керко што грѣхъ имашъ?
А да оумрешъ а да станешъ.
А Неда ѝ зборѹваше:
Барай мале, мила мале!
Што човекъ самъ грѣхъ да имамъ?
И га быме лѹде младе,
Лѹде младе аџамїе,
Си любѝме стриковъ чованъ,
Си любѝме, не се земе.
Запалиме стриковъ егрекъ,
Изгорѣха триста жанца.
И га дойдо́ха триста млазници,
И га блена́ха триста млазници,
Земата се люлеше,
Небето се расцепѹваше.

137.

Залюбили се до две ми лѹди,
Любили се до м'ра много,
До три године.
Никой не ги разнаѧ,
Разнаѧ ги кѹчка маштеа,
Тай отишла Оолѹна града,
Та си є кѹпила за две отрова.

Та си є отрѹла момчето кадѝ пладнина,
Момата гѹ отрѹ кадѝ икиндїа,
Момчето го зарѝха предъ цр̀квата,
Момата га зарѝха затъ цр̀квата.
Момчето си никна высокъ кипарищъ,
Момата никна цр̀на череша.
Па си стана̀ коренъ сосъ коренъ,
Коренъ сосъ корень, вр̀ши сосъ вр̀шн.
Кай каскандисала кѹчка маштеа,
Та си є юзела остра балтїа,
Та си отсечѐ высокъ кипарищъ,
И си отсечѐ цр̀на череша.
Та ги стакнала два вогена,
Па си стана̀ вогень сосъ вогень,
Вогень сосъ вогень, пламенъ сосъ пламенъ,

138.

Леле Яно малешовко! *)
Де море Яно де! **)
Барай Яно бела Яно!
Отъ Богъ найде тоата майка,
Тоата майка, тоїо башта,
Што те роди на тебека,
И хѹбава и гиздава.
Иди речи на майка ти,
Да не роди дрѹга мома,
Дрѹга мома като тебе,
И хѹбава и гиздава.

*) Ова песма пева се такођеръ и на свадби.

**) На краю сване врсте додае се: „Де море Яно де.“ —

И дрѹгъ сиракъ да изгори,
И дрѹгъ сиракъ като мене.
Барай лѹдо, лѹдо младо!
Дѹръ да ида, дѹръ да дойда,
Майка роди дрѹга мома,
И хѹбава и гиздава.
И га плаче злато точи,
И га вреви бисеръ плюе,
И дрѹгъ сиракъ изгорела,
И дрѹгъ сиракъ като тебе.
Барай Ѧно бела Ѧно!
Бела Ѧно да бегаме,
Нашето село на далеко.
Нашето село двашъ во година,
Двашъ во година седба сеѣтъ,
Двашъ во година жетва жнїетъ.
Бегай лѹдо, ѧзъ не бегамъ,
Платно имамъ на разбоїо!
Барай Ѧно бела Ѧно!
Остави го на сестра ти,
Нека ткае нека плаче,
Нека плаче нек' те мисли.
Нашата Ѧна забегнала,
Забегнала на далеко.
Бегай лѹдо, ѧзъ не бегамъ,
Рида имамъ на ђерђефо!
Остави го на сестра ти,
Нека везе нека мисли.
Бегай лѹдо, ѧзъ не бегамъ,
Оам имамъ на терзїѧ.
Остави го на сестра ти,

Нека носи нек' те мисли.
Нашата є сестра забегнала,
Забегнала на далеко.

139.

Мла Радо мла,
Брата да си видишъ,
Ка се применова,
И се орѫжова.
Мома ке да гледа,
Отъ новото село,
Нова махалѫнка,
Поповата керка,
Дѫковата мнѫка.
Мл' не мѫ га даватъ,
Оти кашта нема,
Кашта и пѫлати,
Осъ желѣзни врати.
Оти лозе нема,
Лозе съ бело грозде!
Мла Радо мла,
Брата да си видишъ,
Какъ се применова,
И се орѫжова.
Кашта ке си кѫпи,
Кашта и пѫлати,
Осъ желѣзни врати.
Лозе ке си кѫпи,
Лозе съ бело грозде.
Така мѫ га дадóха,

Поповата керка,
Дѧковата мнꙋка.

140.

Тира́ха те Мано отъ тꙋкъ отъ тамо,
Отъ тꙋк' отъ тамо одредома,
Нигди майка не те дадѐ,
Нето тебе с'рце т'ргна̀,
С'рце т'ргна̀ за работа,
Дꙋръ дойдо́ха отъ далеко,
Призъ три гори призъ четири,
Призъ деветъ їоде стꙋдене,
За Стоѧнъ кехаѧта.
Тогай е те майка дадѐ,
С'рце т'ргна̀ за работа.
Речь фати́ха лѣбъ к'рши́ха,
По лѣбо бы малоки армасъ,
По армасꙋ тещка свадба.
И га быше въ Неделѧта,
Въ Неделѧта на свадбата,
Си собра́ха Манините,
Манините милни дрꙋшки,
Єдни дрꙋги си зборꙋватъ;
Стоѧнъ люби дрꙋго любе,
Дрꙋго любе отъ Бꙋдима,
Отъ Бꙋдима Бꙋдимчака!
Одговорѝ Мана невеста:
Барай мале, мила мале!
Ѧ чꙋй, ѧ чꙋй, моите дрꙋшке:

Стожнъ люби дрꙋго любе,
Дрꙋго любе отъ Бꙋдима,
Отъ Бꙋдима Бꙋдимчака!
А майка и̂ зборꙋваше:
Мълчи Мано, ни мой вревишъ,
Ти каскандисоватъ, за това̀ вреватъ!
Оти ке идешъ на чꙋено,
На чꙋено, на фалѣно.
Де дойдо́ха сватовите,
Юзе́ха га в'рна́ха се,
Помина́ха презъ Бꙋдима,
Излѣгла е Бꙋдимчака,
Съ мала китка на ръките,
Права ръка мала китка,
Лѣва ръка чаша вино.
Стоянъ дава̀ мала китка,
На Мана си чаша вино.
Мана нейке да гꙋ земе!
А Стоянъ и̂ зборꙋваше:
Земи Мано чаша вино,
Ты не ми си отъ големо,
Не дигай се на големо,
Дигни Мано та се напи.
Дигна Мана та се напи,
Отидо́ха дꙋри дома,
Стоянови рамни двори.
Стоянови до две сестри:
Та̀ ти е братко невестата,
Прифалѣна̀ причꙋена,
Съ хꙋбавина съ гиздавина?
А Стоянъ имъ зборꙋваше:

Отъ пѣтъ ми є Мана оуморена,
Отъ пра́хъ ми є испрашена,
И Мана є дѹша дала.

141.

Мнке ле море Ѧнгелино!
Море чѹла си или неси,
Тѹрци земѧ поплени́ха,
Што бы старо погѹби́ха,
Што бы младо пороби́ха,
Останала лю Мнинка,
Лю Мнинка и Мнкѹла.
Та растна́ха порастна́ха,
Изнайдо́ха и се зе́ха,
И доби́ха машко дете.
Нее дете като деца,
Лю є дете люта змїѧ.
Прикѹпи́ха стара баба,
Стара баба робинчица,
Да имъ люлѧ машко дете.
Сосъ ръка имъ фѹрка преде,
Сосъ ноге имъ дете люлѧ,
Сосъ оуста мѹ песна пее:
Нане нане машко дете,
Че си отъ братъ и отъ сестра!
Отговори Ѧнгелина:
Барай варай млатъ Мнкѹла!
Мѧ чѹй, ѧ чѹй, стара баба,
Стара баба робинчица:

Оосъ рѣке си фѹрка преде,
Оосъ ноге си дете люлѧ,
Оосъ оуста гѹ песна пее:
Нане нане машко дете,
Чеси отъ братъ и отъ сестра!
Отговорилъ ѝ є Ѧнкѹла:
Барай бабо, стара мале!
Отъ дек' сме нїе братъ и сестра?
Ioй Ѧнкѹла, млатъ Ѧнкѹла!
И га земѧ се земало,
Тѹрци земѧ попленѝха,
Што бѣ стаpо погѹбѝха,
Што бѣ младо поробѝха,
Останала лю Ѧнинка,
Лю Ѧнинка и Ѧнкѹла,
Ои изнайдо́хте та се зе́хте,
Незнаете што сте́ братъ и сестра.

142.

Море моме Б'рждоланке!
Брала є мома зеленъ б'ршлѣнъ,
Денъ гѹ є брала, денъ гинала,
Денъ гѹ є китки навивала,
Денъ ги по дрѹшки раздавала.
Останала є една китка,
Една китка б'ршлѣнова.
Подв'рна се мома Б'рждоланка,
Де га срете лѹдо младо,
На мома си зборѹваше:

Море моме Б'рждолянке!
Дай ми моме там китка,
Што га носишъ на главата,
На главата надъ окото.
А бре лѵдо, лѵдо младо!
Там китка не те дава,
Да га носи лѵдо младо.
Той ѝ вели и говори:
Оти моме не га носа,
Не га носа там китка?

143.

Е бре Димо, Карà-Димо!
Карà-Димо вино пïе,
И люта бела ракïа.
Пилъ е и не се опйлъ.
Бихнà коня Юдинска,
Полинà мостове Юдинске.
На мосто сретѐ Карà-Димо,
Стара Юда Самовила,
Та мѵ вели и говори:
Барай Димо, Карà-Димо!
Дзъ ке те нешто да пытамъ,
Право верно да ми кажешъ?
Пытай стара Юдо,
Яко знам ке ти кажа,
Яко незнамъ што ке кажа!
Барай Димо, Карà-Димо!
Колко си майка разплакàлъ,

Колко си села запалѝлъ?
Барай Юдо Самовило!
Никакъ самъ село не запалѝлъ,
Една самъ майка изгорѐлъ.
Едно си синче имаше,
Емъ го фатѝ, емъ заклà,
Татко му кладò фурна да пали,
Да пали, гидѝ да свири.
Майка му кладò да пее,
Искара го гидѝ отъ фурната,
Емъ го кладò гидѝ да ѧдатъ,
Да ѧдатъ, гидѝ да пеѧтъ.
Тїе некетъ да гу ѧдатъ,
Ѧ ѧзи зуби имъ к'рцнà,
К'рцнà гидѝ прогледна.
Айде со здравїе Димо, да си отивашъ.

144

Стоѧне море Стоѧне!
Стоѧнъ гу майка зборува:
Стоѧне сыну Стоѧне!
Да идешъ сыну на ньива,
Да орешъ бразне широке,
Та и широке длъбоке.
Ѧзъ ке ти Злата допусна,
Тоето п'рво любе,
Съ ручòкъ на глава, съ крондиръ на раки,
Да ти ручокъ донесе,
Тамъ да га Злата зарїешъ.
Станáлъ е Стоѧнъ, станáлъ е,

Отíде Отоманъ отíде,
Нѣива оре широка бразна длъвока.
Вто га Злата де иде,
Оъ рѹчокъ на глава, крондиръ на раки.
Хѹбава Злата по пътъ иде,
По пътъ иде китке бере,
Китке бере глава реди.
Как' га е виделъ Отоманъ,
Нѣкомъ поникнà, сълзи изронѝ,
На Злата вели говори:
Злато ле любе хѹбава!
Што по пътъ идешъ китки берешъ,
Китки берешъ глава редишъ?
Злата мѹ вели говори:
Отомане п'рво любене!
Оти ке дойда при тебе,
Китки бера, глава реда.
Отомане п'рво любене!
Та мла нїе да рѹчаме,
Та седнáха да рѹчатъ.
Отоманъ ѝ вели говори:
Злато ле любе хѹбава!
Да идешъ тына да кажешъ,
На момта майка постара,
Што ми е майка поръчà,
Не можа да оучина. —
Жале ле, стара пехеро!
Што си на Отоманъ поръчала,
Не може Отоманъ да чини.
Пехера ѝ зборѹва:
Злато ле снахо хѹбава!

Жла да ти измїѧ рѹса коса.
Не ѝ измѝ косата,
Лю ѝ зе главата.

145.

Барай Стано, малка Стано!
Гидѝ ц'рна черешо!
Море чѹла си, чѹла си?
Море по пътъ тѹрци в'рвéха,
Та в'рвéха и караха,
Єдно лѹдо в'рзано,
И в'рзано оковано,
Дѹръ потъ коньо оковано.
Какъ гѹ видела Стана мома,
Та мѹ вели и говори:
Бре варай лѹдо, та младо!
Што си тына оковано, ов'рзано,
Или си малко ровенче?
Лѹдо ѝ вели говори:
Барай Стано, малка Стано!
Гиди ц'рна черешо!
И га самъ было малѣко,
Самъ излѣгалъ на дрѹме,
Та самъ пътишта загѹбилъ,
Те ми са мене пленили.

146.

Ѧно ѧгненце!
Што се сношти скара́хте,
На доврата вечера?
Ѧно ѧгненце!
На ѧ҆гнето̀ пе́чено,
На виното точено.
Лꙋдо та младо!
Кой те тебе кажꙋва,
Че се нїе скара́хме
На доврата вечера,
На ѧгнето пече́но,
На вино̀то точе́но.
Ѧно̀ ѧ҆гненце!
Ѧзи стоѧ затъ врата.
Лꙋдо та младо!
Кой те тебе отворѝ?
Ѧно ѧгненце!
Тоѧта майка постара,
Ѧзъ да дойда при тебе.
Лꙋдо та младо!
Іоти ты не дойдѐ?
Ѧно ѧ҆гненце!
Пожали̇̀ те пакъ тебе,
Че те тебѐ кара́ха,
И те тебе рꙋга́ха.
Лꙋдо та младо!
Не ме є майка карала,
Не ме є татко рꙋгалъ є,
За тебека сꙋдили.

147.

Стое море мала моме!
Стоѧ майка покарала,
П'рвнїо денъ на Великденъ.
Стоѧ й се нажалило,
Нажалило ѧдъ паднало,
Та си юзѐ кошȣлѧта,
Кошȣлѧта оученичка,
Тай отиде затъ каштата,
Затъ каштата градината,
Там' си везà денъ ваздаденъ,
Оште м'ра останало,
И слънцето ке да зайде.
Стоѧ мȣ се помолила:
Погрїй погрїй ѧсно слънце,
Да извеза кошȣлѧта,
Кошȣлѧта оученичка.
Постоѧло ѧсно слънце,
Постоѧло є, и почекало є,
Извезела є кошȣлѧта,
Кошȣлѧта оученичка,
Кой часъ га є извезла,
Той часъ є ослепела,
Ослепела съ двети очи.
Стоината стара майка,
Подлегнала є потзаспала є,
На неѧ си сонъ сонило,
Да соберѣ Стоините,
Стоините милни дрȣшки,
Да развезатъ кошȣлѧта,

Кошꙋлѧта оученичка,
Нето конче да не скинатъ,
Нето игла да не ск'ршетъ,
Такай Стоѧ ке прогледне.
Та собра́ха Стоините,
Стоините милне дрꙋшки,
Развеза́ха кошꙋлѧта,
Кошꙋлѧта оученичка,
Нето игла са ск'ршили,
Нето конче са скинали,
Прогледнала є мала Стоѧ.

VI.

ПЕСНЕ АРГАТСКЕ.

148.

Слънце си майка зборꙋва:
Зарана слънце заходай,
Да не те кълнетъ аргати,
Аргати сынꙋ, на полѣ,
Д'рвари сынꙋ, на гора.
Ѧ слънце и҃ вели говори:
Зарана мале, захождамъ,
Зарана мале, зарана,
Да не ме кълнетъ аргати,
Аргати мале, на полѣ,
Д'рвари мале, на гора.
На пътꙋ самъ се забавилъ,
М'ра самъ сеиръ починилъ.
Евреинъ свадба чинише,
Та са заклали, мале ле,

До триста аганца млади,
Та не имъ мале, стигнало.
Та са заклали, мале ле,
До триста овне големе,
Та па не имъ стигнало.
Та са заклали, мале ле,
Єдничокъ Стоянъ на майка,
На деветъ сестре големе.
И га викна́ха, мале ле,
Гласи имъ би́ха на неби,
Сълзи имъ би́ха на полѣ,
Стояне братко Стояне!
К'рвава река протекло.

149.

Кинисалъ юнакъ кинисалъ,
Зарана село да иде,
Белке ке срете дивойка,
Дивойка млада хѫбава.
Той не сретѐ дивойка,
Лю си сретѐ невеста,
Невеста млада хѫбава,
Та ѝ вели говори:
Невесто млада хѫбава!
Искамъ нешто да те пытамъ,
Право верно да ми кажешъ?
Юначе лѫда гидїо!
Я́ко знаемъ ке ти кажемъ,
Я́к' незнам што ке кажа.
Море невесто млада хѫбава!
Имате моми хѫбави?

И карагюзлѝ невести?
Юначе лȣда гидїо!
Има́хме моми хȣбави,
И карагюзлѝ невести.
Море скоро и̑хь чȣмата є было,
Та є момите сомело,
Та и моме невести.
Лю є една̀ останала,
Золва ми кадȣнъ Божана.
И теа ванка не излѣва,
Да га види ѧсно слънце,
И темната їоблачина,
И ѧсната месечина.
Ѧ той и̑ вели говори:
Невесто млада хȣбава!
Дал' можешъ да го излажешъ?
Да излѣзе ванка,
Да га види ѧсно слънце,
И темната облачина,
И ѧсната месечина.
Големъ даръ ке ти дарȣвамъ,
За двести бела махрама̀,
За триста злато на неѧ.
Отъ далекъ иде и вика:
Золва ми кадȣнъ Божана!
Майка и тейко доходатъ,
Сиви галаби доневатъ,
Бела пшеница хранѣни,
Сосъ ройно вино поени.
Излѣгла є Божана на двори.
Не є было майка и̑,

Лю є было лѹдо младо,
Откраде га Божана.

150.

Леле Ѧно Малешовке!
Єдночь дойдо̀ вашето село,
На доберъ денъ Великденъ,
На подобаръ Гюрговденъ.
Ѧ момите хоро игратъ,
Момчетата каменъ ф'рлѧтъ,
Єдни дрѹги си зборѹватъ:
Хай да ф'рльиме добелъ камень,
Кой натъ кого ке натф'рльи,
Той ке земе бела Ѧна.
Сиѣки момци натф'рльи́ха,
Премлатъ Стоѧнъ назатъ стои!
Ка си юзе добелъ каменъ,
Ка си микна добелъ каменъ,
Натф'рльи го добелъ каменъ,
Та си юзѐ бела Ѧно. —

151.

Моме малка моме!
Хѹбава гиздава.
Не стой на белъ каменъ.
Ми извиши гласи,
Че тихинъ ветеръ дѹє,
Та гласи ти носи!
Чобанъ стадо брои,
Та мѹ загрешовашъ.
На стадо си кълне:

Стадо пѹсто стадо!
Дамно̀ испѹкало,
За денъ и пладнина,
Дена по хилѧда,
Вечеръ две хилѧде.
Ѧзъ да слѣга,
До въ полѣто,
И ѧзъ да се находа,
Зима сосъ дрѹжина,
Лѣто сосъ аргати,
Сосъ малки дивойки.

152.

Стомно моме хѹбава!
Отъ Богъ да найде майка ти,
Што ми те пѹстна Стомно,
Сосъ братѹчедъ ти Никола,
Да жнѣете пшеница,
Пшеница ц'рна класица.
Та сте жнали, што сте жнали,
Отъ ютрена до проима,
Отъ проима до пладнина.
Та сте жнали, што сте жнали.
Проговорилъ е Никола:
Стомно моме хѹбава!
Ѧйде нѣе да слѣземе,
Потъ тѣе сенки дебели,
На тѣе ѣоди стѹдени,
Да идеме да пладнѹваме.
Послѹшала го Стомна,
Та станáха отидóха,

Потъ тїе сенки девели,
На тїе їоде стѹдене,
Та седнáха да пладнѹватъ.
Проговорилъ є Никола:
Отомно моме хѹбава!
Море хайде да се любиме,
По любавъ да си земеме.
Проговорила є Отомна:
Никола, море Никола!
Грéхъ отъ Господъ, страмъ отъ люди,
Ке ны пѹстне силни вогень,
Ке ны Господъ да изгори,
Че сме двата братѹчеди.
Отъ аснина безъ облаци,
Оште речтà не доречѐ,
Те се спѹстна силенъ вогень,
Отъ аснина безъ облаци,
Та си изгорѐ Отомна,
Отомна гидѝ братѹчедъ ѝ Никола.

153.

Богъ да га бїе пѹстата Тоцка!
Што є допѹстналъ до три бѹмбашири,
Хисеинъ Гега да тератъ,
Него да тератъ, него да палатъ.
Хисеинъ Гега кючѹцѹкъ Митра,
Осъ триста дѹши, триста сеймени,
Агне си ядатъ, вино си пїятъ.
Хисеинъ Гега коньо си седли,
Кона си седли, кона си юзди,
Кона си юзди, на Митра вреви:

Халалъ да чинишъ кючѫцѫкъ Митро,
Што те задива сосъ триста дѫши сеймени.
Халалъ нека ти є, Хисеинъ Гега,
Моїо побратимъ!
Што ме задива сосъ триста дѫши сеймени,
Тына да ходишъ по мирна зема,
Мене да фалишъ. —
Халалъ да чинишъ кючѫцѫкъ Митро,
Халалъ да чинишъ тенка кошѫла!
Халалъ да ти є, Хисеинъ Гега,
Моїо побратимъ!
Што самъ га прела цела година,
Што самъ га ткала и половина,
Што самъ га шила до три години,
Отъ бела коприна.
Халалъ нека ти є тенка кошѫла,
Тына да ходишъ по мирна зема,
Тына да носишъ тенка кошѫла,
Ты да га носишъ по мирна зема,
И мене да фалишъ. —
Халалъ да чинишъ Хисеинъ Гега,
Халалъ да чинишъ жълте жълтици,
Жълте жълтици на бело г'рло.
Халалъ нека ти са кючѫцѫкъ Митро,
Ты да ги носишъ, мене да фалишъ,
По мирна зема. —
Халалъ да чинишъ с'рмалѝ коланъ!
Халалъ нека ти є, кючѫцѫкъ Митро,
Той с'рмалѝ коланъ,
Ты да га носишъ, мене да хвалишъ:
Той с'рмалѝ коланъ ми га є кѫпилъ,

Хисеинъ Гега моïо повратимъ! —
Богъ да го бïе пѹстата Тоцка,
Што искарà стребрена кѹмбïа,
Та си наполнà тенката пѹшка,
Та си юдарѝ Хисеинъ Гега.

154.

Моме малка моме!
Хѹбава гиздава!
Нистой срешта мене,
Изгоре за тебе.
Като ленъ за їода,
А босильокъ за сенка,
И мзи за тебе!
Гори лѹдо, гори,
Гори да изгоришъ,
Майка не ме дава,
Мене на тебека.
Та што самъ ходила,
И што самъ носила,
И што си гледалъ,
И си горелъ;
Типѹра ке хода,
Типѹра ке носа,
Типѹра ке гледашъ,
Ке гледашъ, ке горишъ,
Като ленъ за їода,
Босильокъ за сенка.
Дѹде си ожена,
Пеперъ ке да чекамъ,
Деверъ ке да чекамъ,

Изметъ да имъ чина.
Томта стара майка,
Въ село ке ходи,
Вечеръ ке да дойде,
На тебе речи ке кладе:
Отомне Отомне!
Тоето п'рво люби,
Дома не доходи. —

155.

Отомне Отомне!
Отомнъ си майка зборѹва:
Отомне, море сынѹ Отомне!
Мла сынѹ мла,
Паша ми те вика!
Мале, мила мале!
Зашто мене мале,
Паша ме вика?
Мла сынѹ мла,
Мла паша ми те вика!
Зашто мале мене,
Паша ме вика?
Мзи немамъ мале,
Нето да мѹ давамъ,
Нето да мѹ земамъ.
Мла, сынѹ мла!
Паша ми те вика.
Мале, мила мале!
Искамъ да ти кажа,
Право да ти кажа:
Оноштн пойдо мале,

Ази на чешмата,
Коньо дас' напом,
Бода дас' налѣа.
Азъ помина̀ мале,
Край пашови порти!
Порти би́ха отворени,
Двори би́ха разметени,
На дворъ стоише мале,
Пашовата керка.
Как' го видо̀ мале,
Отъ ръка й' мана̀,
Осъ їоко га намигна̀.
Видо́ха ме мале,
Пашови сеймени,
Видо́ха, кажа́ха,
За това̀ ме мале,
Паша мене вика.

156.

Што ти е Стано море,
Та болна лежишъ?
Глава ме боли, треска ме тресе,
Азъ ке си оумра млада зелена,
Млада зелена, не находена.
Не вой ми се Стано море,
Азъ ке ида оу Битола града,
Ке ти испиша три хаймалїе,
Єдна̀ отъ глава, дрѹга отъ вочи,
Трета отъ треска.
Да не загинешъ млада зелена,
Млада зелена, не находена.

157.

Варай Ѧно, бела Ѧно!
Лꙋдо младо конѧ седли,
Бела Ѧно юзда д'ржи,
И га пыта и разпыта:
Кажи кажи бела Ѧно,
Што да кꙋпа да донеса?
Кꙋпи кꙋпи лꙋдо младо,
На два брата два калпака,
Да не кажатъ на майка ми,
Што се двата брѐ люби́хме.
Оште кажи бела Ѧно,
Што да кꙋпа да донеса?
Кꙋпи кꙋпи лꙋдо младо,
На две снахи чивтъ папꙋци,
Да не кажатъ на майка ми,
Че се двата брѐ люби́хме.
Оште кажи бела Ѧно,
Што да кꙋпа да донеса?
Кꙋпи кꙋпи лꙋдо младо,
На две сестри с'рмà-коланъ,
Да не кажатъ на майка ми,
Че се двата нїе брѐ люби́хме.
Оште кажи бела Ѧно,
Што да кꙋпа да донеса?
Кꙋпи кꙋпи лꙋдо младо,
На менека мꙋмле шамѝ,
Мꙋмле шамѝ, фина феса,
Да прив'рза стамбол-баши.

158.

Отрѹмке ле, Отрѹмке дивойко!
Безми ме, Отрѹмке*) везми ме?
Не мога лѹдо, не мога,
Оште са малка малећка,
На дванадесетъ години,
На тринадесетъ кошѹльи.
Не мога да те зема,
Не мога изметъ да чина,
На томта стара майка,
И на тоїо старъ башта,
И на тоите милни брати,
И на тоите милне сестре.
Безми ме, Отрѹмке, везми ме,
Ѧзъ не те зема за робина,
Ню ке те зема за кадѹна,
За кадѹна Отрѹмке, сосъ робина,
На високъ чардакъ да седишъ,
На шаренъ ћерћефъ да везешъ.

159.

Покри Недо, покри,
Тоето бело лице,
Да не поцрнеешъ,
И да не изгоришъ.
Дрѹшки, мили дрѹшки!
Нимой ми времейте,
Да не вы кажѹва:

*) Везми ме само се у песмама чује, обично се каже: земиме-узмиме.

Не ме жени майка!
Дю мѣ зарѝ майка!
Не ме даде майка,
На едно лѫдо младо,
Дю ме дадѐ майка,
На едно старо харо!
Брадата мѫ е дрѫшки,
Като ижовина,
Дѫхо мѫ мириса,
На сено спарено.
На ръка мѫ легна,
Като на грамѫда!
На лѫдо на младо,
Брадата мѫ е дрѫшки,
Като тѫлѫкъ бѫбакъ,
Дѫхо мѫ мириса,
На моминъ босильокъ.
На ръка мѫ легнà,
Като на проскефалъ.
А старо то харо,
Придъ мене отива,
Като вальивѫга,
А лѫдо то младо,
Придъ мене отива,
Като жребица.

160.

Море Тодоро, кадѫнъ Тодоро!
Юзела е Тодора нова стомна,
Та отива на бѫнаро,
Да налее стѫдна їода,

Да измїе рѹса глава,
Да оплете рѹси коси.
А майка и вели,
Бели и говори:
Тодоро, Тодоро!
Хѹбава гиздава!
Што си сношти забавила,
Оношти на бѹнаро?
Мале, мила мале!
Искашъ право да ти кажа,
Што самъ забавила,
Оношти на бѹнаро.
Осъ Османъ челебїм,
Братъ мѹ мзацїм,
Яргати берéха,
И мене викáха:
Онъ да гелъ Тодоро!
Нейко да ми жнїешъ,
На край да стоишъ,
Пѣсни да ны пеешъ,
Яргати да варкашъ,
Яспри да имъ давашъ.

161.

Бре Бельо, Бельо чобано!
По дворъ ми ходи Бельо, съ кафалъ свири,
На кафало си наревaше:
Опїешъ ли Недо ил' дремишъ?
Море развѹди се,
Да ти порѣчà Недо, наръчà,
Че ке ида на планината,

Сосъ триста дꙋша, Недо,
Сосъ триста чобана.
Море ты да си готвила,
До триста дара.
На кехамта тенка кошꙋла,
На кехаица до тенка кꙋрпа.
Отъ там' ке дойда Недо, свадба ке чина,
Свадба ке чина Недо, тебе ке зема.
Ты да дарꙋвашъ до триста дꙋши,
До триста дꙋши Недо, до триста чобани.
На кехамта тенка кошꙋла,
На кехаица до тенка кꙋрпа.

162.

Море Вено, Вено, кадꙋна Вено!
Пꙋшка ми пꙋкна Бꙋдима града,
Та си оудри́ха кадꙋна Вено,
По вело гꙋрло, по кованъ герданъ.
А майка ѝ вели, вели и говори:
Ioй Вено, Вено, милинка керко!
Да мартирисашъ кой ми те оудри,
По вело гꙋрло, по кованъ герданъ?
Бре мале мале, милинка мале,
Што да мартирисамъ, да не мартирисамъ,
Отъ Богъ да найде момта сестра,
Тꙋрчинъ любила, тꙋрчинъ мамила,
Та па мꙋ се насмїала,
На нем фꙋрльи, на мене оудри!
Да не ти просто майчино ти млеко,
Яко ѝ дадешъ момта прикїа,
Тва да га носи тафрꙋва.

Лю да га дадешъ моѧта прикїѧ,
На моите дрꙋшки!
И да га носатъ, и да ме проштаватъ.

163.

Стоѧне, сынꙋ Сто́ѧне!
Стоѧнꙋ си майка зборꙋва:
Камо ти сынꙋ калпа̀ко?
Камо ти сынꙋ пꙋшката?
Камо ти сынꙋ пиштольи?
Камо ти сынꙋ паласки?
Бре мале, бре мила мале!
Нимой пытай за калпако,
Нимой пытай за пꙋшка,
Нимой ме пытай за пиштолѣ,
Нимой пытай за паласки.
Пытай ме мале, пытай ме,
Пытай ме мале, за стадо,
Тꙋрци ми стадо плиниха,
Презъ белъ го Дꙋнавъ мина̀ха.
Дай ми мале кафало,
Ѧзъ да ида покрай Дꙋнафъ,
Да засвира жално тъжно,
Белке ме чꙋетъ тꙋлꙋнца̀,
Тꙋлꙋнца̀ овенъ карабашъ.
Та мꙋ даде кафало,
Та отидѐ покрай Дꙋнавъ,
Та засвирѝ жално тъжно,
На кафало нареваше:
Ѧ чꙋй ме овенъ карабашъ,
Да ми стадото припливашъ,

Млѹци да ти остава,
Рогови да ти позлата.
Дочѹ го овенъ каравашъ,
Та мѹ стадото приплива.
Та мѹ млѹци оставѝ,
Та мѹ рогови позлатѝ.

164.

Дома ли си, сама ли си, Оирмо море!
Дома ли самъ, сама ли самъ, лѹдо море.
Ке ти дойда некой вечеръ, Оирмо море,
Некой вечеръ до вечера, Оирмо море.
Мла лѹдо, ако дойдешъ празанъ ми
доходай,
Лю си фати емъ башъ агне,
Што е бизмло деветъ майки,
Осъ нѣгова десетà са. —
И товари товаръ вино!
Послѹша го товà лѹдо,
Та си фѣрльи въ мандрата,
Та си фатѝ емъ башъ агне,
Што е бизмло деветъ майки,
Съ нѣговата десетà са,
И товарѝ товаръ вино.
Отанà лѹдо та отиде.
Та са мли и са пили,
Тѹкмѹ три дни и три ношти,
Виното се довѣршило,
Ракїм се е домерила,
Та ѝ вели и говори:

А запали фенѣръ борна,
Испрати ме до портите.
Послуша го Оирма море,
Та запали фенѣръ борна,
Испрати го до портите,
Изгасна й борината,
Пригерна га, целива га,
До сеа ми быше посестрима, Оирмо море!
Отъ сеа да си п'рво любе.

155.

Отомнъ пасе силно стадо, Отомне,
Край Койнарски градине, Отомне,
И си люби Хатицам кадуна, Отомне.
А майка му зборуваше: Отомне,
Бре Отомне, мили сину Отомне!
Ни пасешъ силно стадо, Отомне,
Край Койнарски градини, Отомне,
Нимой любишъ Хатицам кадуна,
Хатицам има деветъ брата, Отомне,
Ке те фататъ, ке те в'рзатъ, сину ле.
Отомнъ майка не послуша, Отомне,
Та закара силно стадо, Отомне,
Край Койнарски градини, Отомне,
Фатиха гу Койнари, Отомне,
Фатиха гу заклаха като агне, Отомне.
Распориха гу като риба, Отомне,
Завиха гу съ ферецето, Отомне,
Ф'рлиха гу а въ мандрата, Отомне.
Силно стадо разблеяло, Отомне.
Нема никой да собере, Отомне,

Стара майка двори мете, Стоане,
На неа си гласи чѹха, Стоане,
Че є разблемло силно стадо, Стоане,
И га стана, та отиде стара майка, Стоане,
Тай отиде на мандрата, Стоане,
И га гледа што ке види, Стоане,
Сиракъ Стоанъ заклали гѹ, Стоане.

166.

Раденъ Тейко по дворъ ходи Рада бѹди:
Стани ми стани галена Раде,
Да товариме пѹста мирїа,
Деветъ товари бела пшеница.
Д'рвари викатъ, на гора идатъ,
На гора идатъ, сосъ Рада вреватъ:
Рада є заклана, Стоанъ оубоденъ.
Раденъ Тейко по дворъ ходи,
По дворъ ходи Рада бѹди,
Стани ми Рада, стани ми керко,
Да товариме пѹста мирїа,
Деветъ товари бела пшеница.
Хорачи в'рватъ, на ньива идатъ,
На ньива идатъ, сосъ Рада вреватъ:
Рада є заклана, Стоанъ оубоденъ.
Раденъ Тейко по дворъ ходи,
По дворъ ходи и Рада бѹди:
Стани ми стани галена Рада,
Да товариме пѹста мѹрїа,
Деветъ товари бела пшеница.
Радини дрѹшки за їода идатъ,
За їода идакъ, сосъ Рада вреватъ:

Рада е заклана, Отоманъ оуводенъ.
Тогай ги дочѵ Раденъ Тейко,
И га подигна басма їорганъ,
Бре и га гледа што ке види!
Радино г'рло а въ к'рвъ оутонало,
Ш'рвото е любе лю повенело.

167.

Море барай Рѵже, вело Рѵже!
Море чѵла си, или неси?
Де излѣгло подарчето,
Подарчето отъ селото,
Да си беретъ селски моми,
Да жнїетъ ангарїа,
Ангарїа жълто просо,
И на Рѵжа си зборѵватъ:
Айде Рѵжо, айде дрѵшко,
Да идеме тѵка долу,
Да си жнїеме жълто просо.
А Рѵжа майка не га пѵшта:
Оеди Рѵжо, седи керко,
Че оутри ми два празника,
Ѳмъ Илинъ денъ, хемъ Маринъ денъ.
Рѵжа майка не послѵша,
Та си юзе с'рпъ а въ ръки,
К'рпо на рамото.
Рѵжа майка проколна га:
Барай Рѵже, мила керко!
Лю да никнешъ да зажнїешъ,
Да те изеде люта змїа,
Люта змїа десна ръка.

Та станáха отидóха.
Рŭжините милни дрŭшки,
На Рŭжа си зборŭваáха:
Барай Рŭже мила дрŭшко!
Никни Рŭже да зажнѣешъ,
Че ты имашъ лека рѫка.
К'рстъ си чинѝ бела Рŭжа,
К'рстъ си чинѝ срешта слѫнце,
Никнà Рŭжа да зажнѣ,
Изеде га люта змѣ,
Люта змѣ осойница.
А Рŭжа си зборŭваше:
Кешке майка да послŭша!
Барай дрŭшки, мили дрŭшки!
А идейте а кажайте,
На молта стара майка;
Да не кажете ка ме изедѐ,
Люта змѣ осойница,
Ню идейте и речейте:
Рŭжа сме го оженили.

168.

Марко, левенъ Марко!
Марко боленъ лежи,
Боленъ ке да оумре,
Отъ тешката болесъ,
Отъ в'рлата чŭма.
На майка мŭ вели,
Вели и говори:
Мале, мила мале!
Мзи ке си оумра,

Младо и зелено.
Иди викай мале,
Моѧта армасница,
Ѧна, бела Ѧна.
Марко мили сынꙋ!
Нибой ми се Марко,
Тына не оумирашъ,
Майка є таксала,
Кꙋрбанъ, големъ кꙋрбанъ,
Овѐнъ петъ годишенъ,
Юнѐцъ три годишенъ.
Мале мила мале!
Чꙋма неке мале,
Овѐнъ петъ годишенъ,
Юнѐцъ три годишенъ.
Тꙋкꙋ тера мале,
Марко доберъ юнакъ.
Иди викай мале,
Моѧта армасница,
Да га вида мале,
Да ме види мале,
Да́ га проста мале,
Да ми прости мале.
Да ѝ проста:
Жълтите жълтице,
Златени папꙋци.
Теа да ми прости:
Безани пиштимале.
Марко мили сынꙋ!
Майка отишла є,
И двашъ и тришъ, сынꙋ,

Анините врати,
На Ана непѹштатъ.
Але, мила але!
Иди да имъ речешъ,
На Анините врати:
Добрѡ оутрови свато!
Тына ке ти рекатъ:
Дай Богъ добро сватба.
Тые ке те пытатъ:
Сватба, мила сватба!
Та што чини Марко?
Тына да имъ речешъ:
Посполай на Бога,
Пристаналъ е Марко,
Отишелъ е Марко,
На в'рхъ на планина,
Стадо да їобиде,
Т'рло да разгледа.
П'рстъ ми е заболелъ,
Да ми пѹстнешъ Ана,
Рѹбе да испере,
И лѣбъ да омеси.
Анините врати,
На Ана си велетъ:
Ано мила сестро!
Айде иди Ано,
Рѹбе да исперешъ,
лѣбъ да измесишъ.
Стана Ана, стана,
Стана та отиде,
Рѹбе да испере.

Как' га видѣ Марко,
Та си рѹкна Марко:
Мла Мно, мла!
Момта армасница,
Да ме видишъ Мно,
Да те вида Мно,
Да ми простишъ Мно,
Да ти проста Мно,
Златени папѹци,
Шарени терлици.
Да ти проста Мно,
Жълтите жълтици,
На белото г'рло.
Да ми простишъ Мно,
Пишани мѹци,
Везани пиштимали.

169.

Кого майка кара оучи,
Отига Нано, досна седнишъ,
Досна седнишъ по вечери,
Чѹма бїе наше село,
Кой ом'ркне не осамне,
Што осамне не ом'ркне,
Нимой седнишъ моштне досна.
Барай мале, мила мале!
Што ке чѹма а въ назика,
Че м самъ една на майка,
Мзъ да оумре кой да остане.
Нек' иде во стрикови,
Отрикови има много деца,

И ке оумретъ, и ке останетъ.
Оште речта̀ не доречѐ,
На Нана га є люто втресло,
Оум'ркнала не осамна̀.
Ѧ майка и̑ зборȣваше:
Барай Нано, мила керко!
Дилъ ми те кара̀, оуча,
кара̀, оуча, да наȣча.
Сега майка кой ке скорна,
Кой ке скорна да га пȣстна,
Да донесе стȣдна їода,
Да си майка да напїє.
Де га дочȣ̀ стара чȣма,
Та и̑ вели и говори:
Барай варай стара майко!
Нимой кълнешъ в'рла чȣма.

170.

Слънце зайдѐ за зелена гора,
Марȣдина майка за стȣдена їода,
Де га сретѐ Хайдаръ харамїѧ,
Та и̑ вели, вели и говори:
Барай варай Марȣдината майка!
Та̀ кадѐ ми є кадȣнъ Марȣда,
Да донесе стȣдена їода?
Барай варай Хайдаръ харамїѧ!
Сношти самъ га ѧзи закопала,
Сношти каде зайдѐ слънце.
Ѧ Хайдаръ харамїѧ вели и говори:
Барай варай Марȣдината майка!
Иди лажи когȣ лажешъ,

Ты на мене не мож' да излажешъ.
Оноштн Марѵда при мени є спала,
На десната ръка, на добра постелѧ,
Дѵръ мн ръка, ръка от'рнала,
От'рнала гндѝ исанала!
Та нимога кюрка да с' наметна,
Момци ми са кюрка наметнали.
И нимога коня да с' наседла,
Момци ми са коня наседлели.
Та нимога и на коня да вѧхна,
Момци ми са на коня качили,
Момци ми са на ловъ испратили.

171.

Опїешъ ми моме? море разбѵди се,
Да ти поръча моме, да ти наръча,
Че азъ ке ида млатъ гемиціѧ,
Млатъ гемиціѧ кальомбашїѧ.
Ты да ме чекашъ до три години,
Ты да ме чекашъ, да не се женишъ.
Ѧзъ ке ти пѵстна китка по море,
Яко є китка китка зелена,
Ты да ме чекашъ, да не се женишъ,
Яко є китка китка вената,
Ты да се женишъ, да не ме чекашъ.
Чекала го є до три години,
Та ѝ пѵстнѧ китка по море,
Китка ми дойдѐ, китка вената,
Бре стои мома, стои и се чѵди!
Какъ да заборави п'рвото любе,
Бре цикнѧ мома, бре цикнѧ заплакѧ:

Іой леле Боже, до Бога!
Моето п'рво любе или є женето?
Или є женето, или є оумрело?
Чини ме Боже пиле соколово,
Ази да летна, ази да нда,
Ази да нда на ц'рно море,
Азъ да си вида п'рвото любе,
Или є женето, или оумрено?

172.

Дивойко, море дивойко!
Излѣзи дѹльберъ, излѣзи,
Да видишъ дѹльберъ, да видишъ,
Каква є цвилва по полѣ?
Ил' са чобани съ кафали,
Или са моме крадене?
Излѣгѡ дѹльберъ, излѣгѡ,
Разгледа доло и горе,
Та разчѹ дѹльберъ, та рашчѹ,
Каквà є цвилба по полѣ.
Неса чобани съ кафали,
Не ми са моме крадене,
Лю ми є стадо блеало.
Найвеке дѹльберъ, найвеке,
Оно напреди што иде,
Іоно ми моштне блееше,
На чобано зборѹва:
Чобано, моїо стопано!
Ѧ позапрейте силно стадо,
Че ми се є додїало,
Отъ пѹстенъ пѣтъ ходенѣ,

Отъ пѹсто стадо тегленѣ,
Отъ тїе пѹсти правови.

173.

Дек' се є чѹло видело,
Мома кирїѧ да кара!
Карала га є карала,
Отъ Софїѧ сосъ кирїѧ.
На пѫтъ га треска тресѐ,
На дрѹмъ га чѹма оудрило,
Одва ѐ дѹша одговорѝ:
Іолдаши, мои кардаши!
Харно коньо гледайте,
Бѹнаръ го їода полйте,
Чаиръ го трева пасейте,
Харно ми мене зарейте,
На майка ми хаберъ чинейте.
Немой право кажайте,
Че є мома оумрела.
Дю на майка кажайте,
Мома си є армосала,
За ц'рноземско юначе,
Та Недела малокъ армасъ,
До Недела тешка свадба.
Та са га мома зарили,
Та отидо́ха на момината,
Момината стара майка.
Как' ги видѐ момината,
Момината стара майка,
Та имъ вели и говори:
Барай барай момните,

Момините їолдаши, гидѝ кардаши!
Та кадѐ є малкам мома?
Тїе ѝ велетъ говоре:
Барай баво, стара майко!
Мома сме га армасали,
За ц'рноземско юначе,
Та Недѣлѧ малокъ армасъ,
До Недѣлѧ тешка свадба.
А майка ѝ зборѹваше:
Їолдаши, гидѝ кардаши!
Ѧзъ ке дойда да га видѧ,
Што човекъ є, што юнакъ є?
Дрѹжина велетъ говоре:
Барай баво, стара майко!
Што да дойдешъ да не дойдешъ,
Што да видишъ да не видишъ,
Мома ны є оумрела. —

174.

Дѣле Петро вела Божо!
Море дека си вчера жнала?
Є бре лѹдо, лѹдо младо!
Што ти є тебе за менека,
Ѧзъ дека самъ вчера жнала.
Покрай Отрѹма на в'рхъ брего,
Тамо жнїѧ жълто просо,
Тамо лѣгна, тамо стáна.
Дѣле Петро бела Божо!
Море чѹнке тинаке тамо легнешъ,
Тамо легнешъ тамо станешъ,
Кой ми ти рѹчѡкъ донева.

А бре лѫдо, лѫдо младо!
Што ти е тебе за менека?
Кой ми рѫчокъ мене донева.
Моїо рѫчокъ жъната дѫна,
Жълта дѫна въ пазѫвата.
Леле Петро бела Божо!
Кой ти носи стѫдна їода?
А бре лѫдо лѫдо младо!
Моята їода три годишна,
Три годишна даждовница.
Леле Петро бела Божо!
Отъ кого легнешъ, съ кого станешъ?
О бре лѫдо, лѫдо младо!
Сама ранила хранѣниче,
Хранѣниче машко дете,
Отъ него лѣгна, съ него стáна.

175.

Леле Ано бела Ано!
Ано е Бога помолила:
Ioй ты Боже, мили Боже!
Дай ми Боже една болесъ,
Да полежа м'ра много,
М'ра много три месеца.
Ке да семъ бобаците,
Ке ги семъ ке досемъ.
Ке ги копатъ бобаците,
Ке ги копатъ ке докопатъ.
Ке зажнїетъ стара седба,
Ке зажнїетъ ке дожнїетъ.
Ке зав'ршетъ стара седба,

Ке зав'ршетъ ке дов'ршетъ.
Да пристана за Богородица,
Ке да нда на панагиро,
Па да дойда па да легна,
Па да легна па да лежа,
Да полежа м'ра млого.
Ке да вератъ и лозето,
Ке да вератъ да довератъ.
Ке да варатъ ракїето,
Ке да варатъ да доварятъ.
Да пристана за Димитровъ денъ,
На Димитровъ денъ за свадбите,
Азъ да нда на хорото,
На хорото на главата,
Натъ момчета до невести.

176.

Лозо ми, море лозано!
По пътъ ми иде лозана,
Китка си носи въ раките,
Китката ми смильова.
Омъ ми отива га рони,
Китка се рони смильова.
Чобанъ сосъ стадо по нея,
Море та ѝ вели говори:
Лозо ми, море лозано!
Нимой ми ронишъ китката,
Китката смильова,
Та ми пелме стадото!
Лоза му вели говори:
Чобано лъда гидїо!

Што ми зворѹваш зорови,
Там китка ней за тебе,
Там китка лю за мене.
Дена га носа въ рѣките,
Вечеръ га клавамъ изглаше.
Чованъ ѝ вели говори:
Дозо ми, море Дозано!
Дай га на мене китката,
Дена да га носа въ рѣките,
Вечеръ да га клавамъ изглаше.
Дозо мѹ вели говори:
Човано лѹда гидїо!
Мълчи, човано, ми врешиш,
Ке те чѹетъ моите брати,
Моите брати деветъ брата,
И двандесетъ братѹчеда.
Ке ны нази да погѹбетъ,
Млади и зелене,
И не находене,
И не наносене.

177.

Салато моме хѹбава!
Нимой ми ходишъ, Салато,
Вечеръ по вечере,
По ясна месечина,
По темна їоблачина,
Вечеръ по полѹноштъ,
Оште петлите не пели,
Не се знае што време е?
Юначе лѹда гидїо!

Што ти е тебе за мене,
Оти ода ѧзи по вечеръ,
Вечеръ по вечере,
По ѧсната месечина,
По темната їовлачина,
На самъ на полꙋноштъ!
Ѧзи си имамъ два брата,
Два брата два славика,
Бре та ми велетъ говоре:
Полꙋноштъ е, Оалѧто, полꙋноштъ,
Ми ходишъ вечеръ полꙋноштъ.
Дрꙋгїо пее ранина:
Станꙋвай дꙋльберъ Оалѧто,
Ранина е дꙋльберъ, ранина.
Што ти е тебе за мене.

178.

Велико моме хꙋбава!
Отъ што ти се е додїѧло,
Те ти е с'рце т'ргнало,
Тꙋрцка невеста да видешъ.
Іоване, братко Іоване!
Ми се е додїѧло,
Отъ таѧ пꙋста механà,
Като вечеръ добаръ вечеръ,
Добаръ вечеръ благо вино.
Като сꙋтромъ добро оутрови,
Добро оутрови башъ ракїѧ.
Велико сестро хꙋбава!
Море чꙋнке ти се додїѧло,
Отъ моѧта пꙋста механà,

Като вечеръ добро вечеръ,
Като сѫтромъ, добро оутрови,
На мене неси кажала,
Азъ да ти любе да найда,
Юнакъ доберъ юнакъ,
Отъ менека похѫбаво,
Похѫбаво и погиздаво.
Белика се пишманъ чинила:
Іоване, вратко Іоване!
Дек' да ме мене да скрїёшъ?
Іованъ си Богомъ молеше:
Ioй ти Боже, мили Боже!
А пѫстни ми синьите облаци,
Да си скрїёмъ моята сестра,
Да не га тѫрци кердосатъ.
Оште речтѣ не доречѣ,
Он спѫстнáха синьите облаци,
Та се скрила Белика.
Тѫрци са дворови поминаи,
На Іованъ велетъ говоре:
Іоване, море Іоване!
Камо ны Белика,
Белика тѫрцка невеста?
Іованъ имъ вели говори:
Ягалари гидѝ бегови!
Белика отиде за вода,
Да налее стѫдна вода,
Да измїё рѫса коса,
Че ке стане невеста,
Невеста гидѝ кадѫна,
Кадѫна гидѝ съ робина.

179.

Рѹме ле, Рѹме ле, Рѹме Рѹмено!
Не ти п'рлега Рѹме Рѹмено,
По чардакъ да ходишъ, коприна да предешъ.
Лю ми ти п'рлега Рѹме Рѹмено,
Лю ти п'рлега с'рпъ на рѣки,
О'рпо на рѣки, к'рпо на рамо,
Жетва да жнїешъ, и топла вода да пїешъ.
На чардакъ ходишъ коприна предешъ,
Коприна предешъ, стѹдена вода пїешъ.
Рѹма мѹ вели, вели говори:
Я бре ли тѹрчино, тѹрчинъ гидїо!
Што ти е тебе, тебе за мене?
Не ти п'рлега Тѹрчинъ гидїо,
Не ти п'рлега на д'рвенъ да сединшъ,
На д'рвенъ да сединшъ пѹшка на рамо,
Пѹшка на рамо д'рвенъ да бранишъ,
Лю ти п'рлега тѹрчинъ гидїа,
Овинѣ да пасешъ штапо на рѣки.

180.

По пѣто ндатъ троица тѹрци,
По пѣто ндатъ, врева си вреватъ:
Жилити моме, моме каѹрски,
Онѣкото лѣто, лѣто лѣтомно,
Жетва ми жнїетъ, море, чапа копатъ,
Брелата вода, вода га пїатъ,
Та па са беле, беле ц'рвене,
Беле ц'рвене като калѣина!

Нашата вера тȣрската вера,
Тȣрската вера нашите кадȣне,
Сиħкото лѣто, лѣто лѣтомно,
Лѣто лѣтомно коприна предатъ,
Коприна предатъ, на сенка седатъ,
На сенка седатъ, стȣдена їода пїѧтъ,
Стȣдена їода пїѧтъ, та па са жълте,
Жълте като жълта дȣнѧ.

181.

Злато ле, Злато ле хȣбава!
Отъ Бога да найде майка ти,
Здраве не виделъ башта ти,
Што не те дадѐ на мене.
Лю ми те дадѐ Злато ле,
На тешка кашта богата.
На пехеръ Злато, пехера,
На осамъ деветъ девера,
На дванаесетъ чобана,
На тринаесетъ ратеѧ.
Што тегли Злата да тегли,
Отъ нейна пȣста пехера,
До две золве до две кȣчке,
Денъ ваздаденъ на село ходи,
Вечеръ си дома дохода,
На Стоѧнъ речи наклава:
Стоѧне, сынȣ Стоѧне!
Тоето п'рво любе,
Денъ ваздаденъ на село е было,
Сега си вечеръ дошла̀ ми.
Та немашъ Злато, та немашъ,

На никой да се поплачешъ,
Отъ нейна пȣста пехера!
Не отъ майка помайчима,
Не отъ башта побаштиме,
Не отъ брата побратиме,
Не отъ сестра посестриме.

182.

Барай Ѧно, бела Ѧно!
Море чȣла си Ѧно, или неси?
Де се беретъ Ѧно харамїи,
На двестите Ѧно, два чаȣша,
На тристата Ѧно, три барѧка.
Та си бра́ха Ѧно, тȣкмȣ три дни,
Тȣкмȣ три дни, Ѧно, и три ношти.
Та стана́ха, Ѧно, та т'ргна́ха.
Разболелъ се Ѧно сȣлакчето,
Та чини́ха Ѧно, вера и клетва,
Онѣки на ретъ Ѧно, да го носетъ.
Носи́ха гȣ Ѧно, кой по два дни,
Кой по два дни, Ѧно, кой по три дни,
Ѧ брата мȣ Ѧно, три неделѣ.
Беке брата Ѧно, додїѧло,
В'рза Ѧно коньо за два дъба
Кладе брата Ѧно, подъ два дъба.
Та стана̀ Ѧно, та кинисà,
Тай отиде Ѧно, съ харамїи.
Ѧ сȣлакчето вели и говори,
На коньо си вели и говори:
Вискай, коньо, вискай, белке скинешъ,
Ти да си идешъ коньо дȣри дома,

На моата коньо, стара майка,
Отара майка, коньо, п'рва любе.
Белке майка коньо, ке се сети,
Че самъ боленъ коньо, ке да оумра.

183.

Море Недо мила керко!
Искамъ нешто да те пытамъ,
Право верно да ми кажешъ?
Барай мале, мила мале!
Пытай мале пытай,
Яко знам ке ти кажа,
Яко незнамъ што ке кажа?
Море Недо мила керко!
Кам' ти Недо мерцаните,
Мерцаните отъ г'рлото?
Барай мале, мила мале!
Оношти пойдо на бунаро,
Да налем студна їода,
Да измїя руса глава.
Никна їода да налѣм,
Испадна́ха мерцането,
Мерцането отъ г'рлото,
Отъ г'рлото во бунаро.
Барай Недо мила керко!
Иди лажи когу лажешъ,
Майка ~~керко~~, не мож' да излажешъ!
Неса керко на бунаро,
Лю са керко на чобано,
На чобано на планина.
Кога ке му тъга падне,

Тъга падне за тебека,
Да искара мерџането,
Мерџането отъ палацке,
Да му тъга да размине.

184.

Море дивойко Дринополанке!
Море неси чула, чула разбрала?
Де се собрали триста дивойке,
Триста дивойке и три невесте,
Цвете да берат край ц'рно море.
Та са станали, та са т'ргнали,
Та са т'ргнали, та са отишли,
Та са отишли цвете да берат.
Ка се никнали не се исправили,
И га се исправили, бре што ке видет,
И га ке видет, бре што ке видет!
Де са излегле до три гемїи,
До три гемїи ц'рни манафи.
Та са пленили триста дивойке,
Триста дивойке и три невесте,
Та ги плени́ха въ гемїето,
Та ги откара́ха въ ц'рно море,
И въ ц'рно море пусте робинке.
Ка се слаха́ха снаха и золва,
Снаха и золва въ една гемїа!
Снахата пее, золвата плаче,
Золвата ѝ вели и говори:
Ioй ми ты снахо, милинка снахо!
Не ти п'рлега што си запела.
Барай ми золво, милинка золво!

Тына ми плачешъ море ти п'рлега.
Язи да плака не ми п'рлега,
И тѫк' ровина, и там' ровина!
Томта стара майка на робина ме има.
Тоїо миленъ брата, и той ме ровина има,
Ты се заплакà ти п'рлега,
Дек' си оставѝ старата майка,
Дек' си оставѝ п'рвото любе,
П'рвото любе машкото дете.

185.

Гидѝ Недо, гидѝ дѫшо!
Море или любишъ ка се люби,
Или мени право кажи.
Денъ ваздаденъ безъ работа,
А ноштъ в'са ноштъ безъ постела.
Да не ходатъ по вечери,
Да ми лаятъ селски псета.
Та се збрало сиќко село:
Што є товà што ми ходи,
Што ми ходи низъ селото,
Та го лаятъ селски псета,
Или вампиръ, или є лѫдо?
Недниите до два брата:
Ioй селани метовани!
Нее вампиръ, лю є лѫдо,
Лю є лѫдо Неда люби,
Неда люби на Неда доходаше,
Нединото п'рво любе.
А селани мѫ зборѫватъ:
Барай варай Недините,

Недините до два брата!
Чѹнке є Нединото,
Нединото п'рво любе,
Зашто̀ то на вечеръ ходи,
Вечеръ ходи, вечеръ люби?

186.

Море море дивойко!
Чобанъ мома зборѹва:
Хайд' да жнїеме пшеница,
Ц'рно-класица.
Яко ме тына натжнїешъ,
Да ти дада стадото,
Отъ стадото половината.
Яко те ѧ натжнїѧ,
Ѧзъ ке те тебе да зема.
Та са жнали, што жнали,
Отъ ютрена до проима,
Отъ проима до пладнина.
Разлени се чобано.
Та поводѐ штапчето,
Та си ф'рльи фереце,
Та си седнà на сенка,
На мома си зборѹва:
Море море дивойко!
Ѧл' ми седни потъ сенка.
Дивойка мѹ зборѹва:
Бре чобано гидїо!
Яйд' да броиме снопите,
Та и снопе раколке.
Та са броили снопите,

Та и снопе раколке,
Мома гѹ є натжнала,
Двести снопа натжнала,
А триста се раколке.
Мома мѹ вели говори:
Бре чобано гидїо!
Хайде лѹчи стадото!
Чобанъ ѝ се верно моли:
Земи ме мене дивойко,
Дека ке ида отъ дрѹжински срамове,
Отъ момински смехове.
Че ме мома натжнала.

187.

Мно ле моме хѹбава!
Мна си брата зборѹва:
Пладнина є, вратко, пладнина є,
Ке се идемъ, братко, ке се идемъ,
За стѹдена їода, їода да налѣа.
Не те пѹштамъ, сестро, не те пѹштамъ,
За стѹдена їода.
Тына некешъ сестро, їода да налеешъ,
Чобанъ любишъ, сестро, чобанъ любишъ,
Чобанъ любишъ, сестро, отъ планина.
Яко люба братко, язи чобанъ,
Да си немамъ, братко, стара майка,
Ми се къани сестро, за майка ми.
Пладнина є, братко, пладнина є,
Че си ида братко, за стѹдена їода.
Не те пѹштамъ сестро, за стѹдена їода,
Тына некешъ сестро, їода да налеешъ,

Чобанъ любишъ сестро, отъ памина.
Ке си идамъ братко, ке си идамъ.
Не те пȣштамъ Ѧно, мила сестро,
Чобанъ любишъ, не те пȣштамъ,
Тебе не верȣвамъ.
Чȣнке люба чобанъ ѧзи,
Да си немамъ братко, милна сестра.
Ми си кълни сестро, за сестра ми,
Лю кълни си сестро, за тебека,
За тебека сестро, за їочите,
Да ти исп'рснетъ сестро, ц'рни їочи.
Чȣнке ѧзи люба, братко, ѧзи чобанъ,
Мене не верȣвашъ,
Да исп'рснетъ братко, моите ц'рни очи,
Бретенъ место, братко, на далеко,
Бретенъ место, лѣха полѣ!
Оште речта̀ братко, не доречѐ,
Исп'рсна́ха братко, ц'рни їочи.
На брата си Ѧна кълне:
Отъ Богъ найде братко, милинъ брата,
Што ми мене братко ты прокъана̀,
Прокълна̀ ме, братко, и ме видѐ.

188.

Марко, левенъ Марко!
Кинжалъ е Марко,
На гости да иде,
Моштне на далеко,
Оосъ майка сосъ башта,
И сосъ п'рво любе.
На пътъ сретѐ Марко,

Троица бомціе,
Та имъ вели Марко,
Вели и говори:
Бомціи врати!
Какво вапєѵате,
Синьо и зелено,
Бело и ц'рвено?
Бомціи велетъ,
Белетъ и говоре:
Марко, левенъ Марко!
Ми ны пыташъ Марко,
Какво вапєѵаме,
Синьо и зелено,
Бело и ц'рвено.
Ніе кинисáхме,
За томта сестра.
А в'рни се Марко,
Че сме га пречѵаи,
Че мошние є работна,
Гости да дочека,
Гости да испрати,
Че є хѵвава,
Хѵвава гиздава.
А Марко имъ вели:
Бомціи врати!
Хайде отивайте,
За момта сестра,
Назатъ ке се в'рна,
Аѕи ке ви стигна,
Сестра да ви дада,
Че мошние є икрамцина.

VII.

ПѢСНѢ ЛАЗАРСКѢ.

189.

Море колко те люба дивойко,
Толко се чȣвай,
Да не те срета пїанъ теснина,
Пїанъ теснина, трезенъ оулица.
Море ако ме сретешъ (юначе,)
Што ке ми чинишъ?
На самъ дивойка, азъ ке си ида,
На моята майка, на моїо башта.
Море колко те люба дивойко,
Толко се чȣвай,
Да не те срета пїанъ теснина,
Пїанъ теснина, трезенъ оулица.
Море ако ме сретешъ юначе,
Што ке ми чинишъ?
Несамъ лвȣлка да ме скрїешъ пазȣвата.
Несамъ неранча да ме расечешъ,
Да ме расечешъ, да ме раздадешъ,
По тоа дрȣжина, по монте дрȣшки.
Море ако те срета девойко,
Знамъ што ке чина,
На г'рло носишъ ситно г'рданче,
Ке го соскина, ке го соз'рна,
Азъ ке го чина з'рно по з'рно,
З'рно по з'рно, конче по конче.
Ако го скинешъ юначе, па ке го зѣера,

Па ке го звера, па ке го нижа,
Па ке го нижа, па ке го н оса.

190.

Недо, бела Недо!
Што си повенела,
И си посáхнала,
Като китка невенъ?
Стомне, Стомне!
Как' да не повена!
На село самъ была,
Речи самъ дочѵла,
За тебе, за мене,
Че ты дрѵга любишъ?
Недо, бела Недо!
Чѵнке дрѵга люба,
Та тебе те мама,
Майка да ми оумре.
Стомне, Стомне!
Ми къли си майка,
Ю къли се себе,
Себе за їочите,
Іочи да исп'рснатъ.
Недо, бела Недо!
Яко дрѵга люба,
Та тебе те мама,
Кона да ми пѵкне.
Стомне, Стомне!
Ми къли си кона,
Ю къли се тебе,
Тебе за їочите,

Очи да испрснатъ.
Недо, бела Недо!
Чѹнке дрѹга люба,
Та тебе те мама,
Очи да испрснатъ,
Бретенъ на далеко.
Оште не доречѣ,
Очи испрснáха.
А Неда мѹ вели,
Бели и говори:
Отомне, Отомне!
От' не ми право,
Право да ми кажешъ.

191.

Аглико моме хѹбава!
Море оти не носишъ Аглико,
Китка одива вртьига?
Отомне първо любенѣ!
Бре какъ да носа китка одива вртьига!
Оношти ме е майка таксала,
На дрѹгїо дрѹгъ гидїа,
Дрѹгъ гидїа абанцїа,
Не ме знае, не гѹ знам,
Не азъ негѹ, не той мене.
Аглико моме хѹбава!
Море кога ке ти е свадбата?
Отомне първо любенѣ!
Та Недела малоки армасъ,
До Недела тешка свадба.
И ты да дойдешъ Отомне,

Да не земешъ пишàнъ кафàлъ.
Стоѧ̀нъ Ѧглика не слꙋшà,
Та си юзѐ пишàнъ кафàлъ,
Тà отидѐ на портите.
Ѧглика на конѧ качꙋватъ,
Стоѧнъ на порти свнрише,
На кафало нареваше:
Ѧглико моме хꙋбава?
Доста се нїе любúхме,
Сегà съ Богомъ три години.
Ка го є дочꙋла Ѧглика,
Отъ конь се є на долъ ф'рльила,
Та си паднà Стоѧновите,
Стоѧновите тенки скꙋти,
Майка и̃ вели говори:
Ѧглико керко хꙋбава!
Чꙋнке си любе имала,
На мене неси кажала!

192.

Рꙋжи цвете рано цавти!
Подъ Рꙋжето є рогозина;
На рогозина белъ проскефалъ,
Там' седише старъ Новако.
Там' си ѧде и си пїе,
Рꙋдо ѧгне припечено,
Ройно вино наточено.
Де дойдóха три голꙋба,
Кꙋидисáха на Рꙋжето,
Сꙋронúха Рꙋже цвети,
Та мꙋ велетъ и говоре:

Барай барай старъ Новако!
Харно идешъ и си пѣешъ,
Рѹдо агне припечено,
Рейно вино наточено.
Ке погѹватъ милна сына,
Сосъ нѣгово п'рво любе,
П'рво любе ѣнгелина,
Сосъ негово мѹшко дете.
Оште речтѣ не дорече,
Пополни́ха рамне двори,
Погѹби́ха милна сына,
Милна сына, п'рво любе,
И негово машко дете.

193.

Гюргице, Гюргице!
Гїорге кона седли,
Гюргица мѹ свети,
И го ти́хомъ пыта:
Гїорге п'рво любе!
Дека ке да идешъ?
И азъ ке да дойда,
И язи сосъ тебека,
Гюргице, Гюргице!
Седи, ми доходай,
Язи ке да ида,
Село, ново село,
На нова механа,
Вино ке да пїм,
И люта ракїа,
Сосъ монте дрѹжина.

Ке да си їопїѣ,
Мзи ке да падна,
Отрамъ ке ти оучина,
Претъ моите дрѹжина.

194.

Мило Мне, мило цвети!
Мило цвети Цароградско,
я въ Цароградъ расцавтено,
Бела книга завїено,
На Мна є поклонѣно.
Да гѹ носи отъ денъ на денъ,
Отъ денъ на денъ на Лазаро,
На Лазаро, на Белигденъ.
Мна мѹ се є рас'рдила,
Нето поклонъ мѹ є зела,
Нето китката мѹ носи.
Какъ га видѣ това лѹдо,
Каномъ мѹ се заканило:
Нека нека бела Мно,
Овгà есенъ та до есенъ,
Дойке есенъ да те земамъ.

195.

Што ми ходишъ ситно дребно,
Ситно дребно рас'рдено?
Дѹльберъ Мно ле, на зламъ злате ле!
На кого си рас'рдена?
Дѹльберъ Мно ле, на зламъ злате ле!
Ил' на майка, ил' на башта?
Дѹльберъ Мно ле, на зламъ злате ле!

Ил' на брата, ил' на сестра?
Дѫльверъ Ѧно ле, на злѫмъ злате ле!
Ил' на тонте милни дрѫшки?
Дѫльверъ Ѧно ле, на злѫмъ злате ле!
Барай лѫдо, лѫдо младо юначе!
Несамъ лзи рас'рдена,
Дѫльверъ юначе лѫдо та младо!
Не на майка, не на вашта,
Дѫльверъ юначе лѫдо та младо!
Не на сестре, не на брати,
Дѫльевръ юначе лѫда гидїа!
Не на моите милни дрѫшки,
Дѫльверъ юначе лѫда гидїа!
На тебе самъ рас'рдена,
Дѫльверъ юначе лѫда гидїа!
Оиѣки моме армосаше, дѫльверъ юначе!
Ѧзика армосана, лѫда гидїа!
Оиѣки моми сосъ папѫци, сосъ чарапи,
Дѫльверъ юначе лѫда гидїо!
Оъ древни емишъ во цеповите.
И лзика армосана не папѫци, не чарапи,
Дѫльверъ юначе лѫда гидїа!
Нето древни емишъ во цеповите,
Дѫльверъ юначе лѫда гидїо!
Нека нека вело Ѧне,
Не ти дойдо на лазаро,
Ке ти дойда на Великденъ,
Сосъ папѫци, сосъ чарапи, дѫльверъ Ѧно ле!
Оъ древни емишъ во цеповите, на злѫмъ
злате ле!

196.

Димоно димончице!
Капнала ти рамна снага,
Што га толко пристегнѹвашъ.
А бре лѹдо, лѹдо младо!
Што ми кълнешъ рамна снага,
Иди кълни терзїята,
Што шїе бели саїи,
Та ги толко притокмѹва,
Капнали мѹ бели ръки.
Димоно ле, димончице!
Капнало ти бело лице,
Што го толко примиваше,
Примиваше притокмѹва.
А бре лѹдо, лѹдо младо!
Што ми кълнешъ бело лице,
Пойди кълни телалката,
Што продава белилото.
Димоно ле, димончице!
Капнали ти ц'рни їочи.
Де бре лѹдо, лѹдо младо!
Што ми кълнешъ ц'рни очи,
Пойди кълни ц'рно грозде,
Таквиви са моите очи.
Димоно ле, димончице!
Капнали ти тенки вешки.
О бре лѹдо, лѹдо младо!
Што ми кълнешъ тенки вешки,
Пойди кълни пїявице,
Таквиви са моите вешки.

197.

Невесто млада хѹвава!
Море оти неси като п'рвната,
П'рвната година, по вторно лѣто?
Отоме п'рво любенѣ!
Какъ да самъ мзка като п'рвна година,
По вторно лѣто,
Като самъ добыла машкото дете.
Не ми є дете като децата,
Ню ми є дете до люта змїа.
Дена не ми дава съ дрѹшки да се зб'ркамъ,
Бечеръ не ми дава мзъ дома да си ида,
Дома да си ида и мзъ да си вида,
П'рвото люве.
Бре варай варай, млада невесто!
За това грижа ми да га берешъ,
За нашето машко дете,
Што не остава съ дрѹшки да се зб'ркашъ,
И што не остава дома да си дойдешъ.

198.

Што га имашъ мома там снага?
Имамъ га немамъ га лѹдо, за ц'рната зема.
Ц'рната зема моме, сполай не ти вели,
Дай га на мене моме, сполай да ти реча.
Зашто̀ га имашъ моме, това̀ бело лице?
Имамъ га лѹдо, имамъ га за белата мѹхла.

Белата мѹ́хла сполай не ти вели,
Дай гѹ на мене, сполай да ти речемъ.
Зашто̀ ги имашъ моме, тїе ц'рни їочи?
Имамъ га немамъ лѹдо, за лютите змїи.
Лютите змїи моме, сполай не ти велетъ,
Дай ги на мене, сполай да ти речемъ.
Зашто̀ ги имашъ моме, тїе тенки вешки?
Имамъ ги немамъ лѹдо, за ц'рната земя.
Ц'рната земя моме, сполай не ти велитъ,
Дай ги на мене, сполай да ти реча.

199.

Море даваш Никола,
Хѹбава ли на тѹрцка вера?
Море глава си давамъ войвода,
Ли не давамъ на тѹрцка вера.
Та мѹ отсекóха едната ръка.
Море та па го пытатъ, и го распытатъ:
Море даваш Никола,
Хѹбава ли на тѹрцка вера?
Глава си давамъ войвода,
Ли не давамъ на тѹрцка вера.
Отсекóха мѹ и дрѹгата ръка,
Море та па го пытатъ, и го распытатъ:
Море даваш Никола,
Хѹбава ли на тѹрцка вера?
Море глава си давамъ войвода,
Ли не давамъ на тѹрцка вера.
Море отсекóха мѹ едната нога,
Море та па го пытатъ, и го распытатъ:
Море даваш Никола,

Хубава Ана на турцка вера?
Море глава си давамъ войвода,
Ана не давамъ на турцка вера.
Море отсекóха му и другата нога,
Море та гу пытатъ, и гу распытатъ:
Море даваш Никола,
Хубава Ана на турцка вера?
Море глава си давамъ войвода,
Ана си не давамъ на турцка вера.
Те му искарáха едното око,
Море та гу пытатъ, та гу распытатъ:
Море даваш Никола,
Хубава Ана на турцка вера?
Море глава си давамъ войвода,
Ана си недамъ на турцка вера.
Та му искарáха и другото око.
Та па гу пытатъ, и гу распытатъ:
Море даваш Никола,
Хубава Ана на турцка вера?
Глава си давамъ войвода,
Ана не давамъ на турцка вера.
Та го юзéха хубава Ана,
Та га качúха на ройна коня.
Море Ана му вели, вели говори:
Остани съ Богомъ, братъ ми Никола!
Ййде сосъ здравïе хубава Ано.
Ноге си немамъ да те испрата.
Ръке си немамъ да те приг'рна.
Очи си немамъ азъ да те вида.

200.

Бре Стоане младъ Стоане!
Што честомъ честишъ на хоро?
То до хоро, то до дома,
Съ писанъ кафалъ на ръките,
Съ моръ фереце на рамото.
Барай мале, мила мале!
Люби имамъ на хорото,
Наймайката, найкрайната,
Што играє до оуйнико.
Иди мале терай ми га,
Яко ми га дадатъ, мале ле,
Скоро мале хаберъ да донесешъ.
Яко ми дадатъ, башча да ограда,
Башча да ограда, сарай да заграда,
Дъри да расада дънѣ и калине.
Яко не га дадатъ мале,
Скоро хаберъ да донесешъ,
Сарай да растъра,
Башча да сограда,
Дънѣ да сосека,
Дънѣ и калине.

201.

Кралъо ле, Кралъо невесто!
Седнала є Кралѣ, седнала є,
Градина на рогозина.
Кошъла шїе и плаче,
Кошъла шїе на Гїорги.
Ѧ пехера ѝ вели:

Кралье ле, снахо хѵбава!
Што ти є снахо та плачешъ?
Мале ле, стара пехеро!
Да знаєшъ мале, да знаєшъ,
Дек' шїм мале, дек' шїм,
Тамо ме дремка нападнà.
Подлегнà мале, подзаспà,
Горокъ самъ сонъ сонила,
Че є паднало небето,
Осъ сиѣки звезди в'рзъ мене,
Оште гѵ Гїорги нема!
Ѧ пехера й зборѵва:
Кралье ле снахо хѵбава!
Небето є снахо любето,
Стани ми снахо да видишъ,
Белке си Гїорге дохода?
Станала є Краля, станала є,
Разгледà доло и горе:
Ето гѵ мале, ето гѵ,
Ето гѵ Гїорги де иде,
Осъ три робиньи по него.
Пехера й зборѵва:
Кралье ле снахо хѵбава!
Ѳдната метла ке мете,
Дрѵгата їода ке носи,
Третата лѣбъ ке оумеси.

202.

Моме, малкаѧ моме!
Сношти минà моме,
Край вашите порти,

Порти биха моме,
Порти отворене,
Двори разметене.
Мощне ми си моме,
Мощне аресала.
На душа ми моме,
На душа ми кундисала.
Мъз ке пустна моме,
Тебе да те тера,
Тебе на менека,
Отъ томта моме,
Томта стара майка,
Тоїо постаръ башта.
А мома му вели,
Вели и говори:
Пустни лудо, пустни,
Тына да ме терашъ,
Мене на тебека,
Белке майка даде,
Башта да ме такса?
Яко не ме майка даде,
Башта да ме такса,
Сама ке да дойда,
На добра вечера,
Подобра постела,
На десна'га ръка.
Мзи да ти хода,
Назъ дворе да хода,
Като горска жребица,
Раке запрегна'те,
Коси расплетене.

203.

Летале Мароле, деветъ реда галаби,
Та дека са паднали Мароле?
Паднали са, паднали,
Целепови дворови.
Што чинише целепо?
Ройно вино мерище,
И галаби поише.
Бела пшеница мерише,
На галабе ф'рльише,
На галаби зборꙋва:
Ѧште пите, галаби,
Па отъ година ѧлайте.
Неса были галаби,
Лю са были Ѧнгели.

204.

Изгреѧли са, изгреѧли са две слънца,
Не са были две слънца,
Лю са были два сына,
И двата отъ една вода мїе́ха,
И двата отъ една рида се бришеха,
И двата ги отъ едночь армоса̀,
И двата отъ едночь ожени̇̀,
Оти се моштне милꙋва́ха,
Да не имъ хатеръ остане.
Докара́ха до две снахи,
До две снахи до две кꙋчки,
Разделѝха до два брата,
Мегю брати гора расади́ха,

Негю брати вода донесóха,
Да не могатъ да си видатъ,
Не да видатъ, не да чуетъ.
Големъ брата съзе рони,
Съзе рони, Бога моли:
Ioй Боже ли, мили Боже!
Да исáхни там гора,
Да присушишъ там вода,
Да си вида миленъ брата,
Што се нïе милуваме,
Милуваме драгуваме.
Богъ поможè та исáхна там гора,
Богъ поможè та присуши там вода,
Та си видè миленъ брата,
Приг'рна го душа даде.

VIII.

ПЕСНЕ СВАДБИНСКЕ.

205.

Кадъ полазе сватови по дѣвойку.

Лѣтай лѣтай яребица!
Налетела є на орачо,
Та му вели и говори:
Ioй орачо самъ стопано!
Разри бразна скри ми мене,
Че ме гонатъ в'рли турци,
В'рли турци харамïе.
Разре бразна скри на нем.
Неса были в'рли турци,
В'рли турци харамïе,

Дю са были сватовите,
Сватовите за невеста.
Нее было той орачо,
Той орачо самъ стопано,
Дю е было самъ си зето,
Самъ си зето за невеста,
Ке да иде да га земе.
Юзе́ха га в'рна́ха си,
Отидо́ха до сретъ пъто,
До сретъ пъто сретъ врата.
Потерала е студна їода:
Ioй ты зето самъ стопано!
А дайте ми студна їода,
Че ке душа да излезе.
А зето си зборува:
Ѧребицо п'рво любе!
Дека е їода ке да найда,
Да донесе студна їода,
На сретъ пъто сретъ врата,
И мома е душа дала.

206.

Два каргуа два брата,
Што высоко лета́ха,
На далеко гледа́ха,
Крилата имъ в'рзане,
Съ два зелени гайтане,
Съ три ц'рвени ремене.
Самъ си карго зборува:
Ioй ты куме калитате!
А отпустни ми крилате,

Азъ да помина одануътъ,
Азъ да вида што люба?
Тенко ли є высоко?
Бело ли є румено?
Та па да є ц'рнооко?
Та му пустна крилате,
Та помина одануътъ,
Ка се видѣ п'рво любе,
Тенко та высоко,
Бело та румено,
Оште ц'рнооко.
Самъ си карго зборува:
Ioй ты куме калитате!
Хайде да ны венчате.
Юзéха да ги венчуватъ
Дека ги венчуваха,
Попови са оунимели,
Дякови са ослепели!
Одговори самъ си карго:
Ioй ты Боже, мили Боже!
Дали є сестра, ил' братучедка?
Што попови оунимéха,
Што дякови ослипéха?
Самъ си Господъ проговорѝ:
Ioй ты карго самъ си зето!
Теа отъ сестра, ты отъ брата.

207.

Иленъ плива по море,
Рогови му са витини,
На рогови пиргове,

На пиргове проскефалъ,
На проскефалъ дивойка.
Там' нижеше белъ бисеръ,
На две игли сребрене,
На три конце смилѣви.
Отъ там' помина̀ юначе,
Юначе лѹда гидїѧ,
Таѧ пїѧна бекрїѧ,
Пот'ргна и̑ скѹтове,
Истѹри и̑ белъ бисеръ,
Сѹск'рши и̑ иглите,
Сѹскина и̑ концето.
Цикна̀ мома заплака̀:
Ой леле Боже, до Бога!
Истѹри́ха ми бисеро,
Здрови́ха ми иглите,
Скина́ха ми концето.
Ѧ юначе зборѹва:
Мълчи мълчи дивойко,
Двата ке го збереме,
Двата ке го нижеме.

208.

Села є мома дѹнѧ и калина,
Та го є села и вадила,
И вадила ротъ родило.
Насрави се риба златно крило,
Изеде и̑ дѹнѧ и ка́лина.
Мома мѹ се каномъ заканила:
Нека нека риба златно крило,
Неке дойде Г'рче праматарче.

Да си кѵпа секаква коприна,
Да исплетемъ мрежа копринена,
Да излова риба златно крило,
Да изгоста кѵма и кѵмица,
Што ке остане зете и невеста.

209.

Кадъ полази младоженя.

Іой ты Радешъ, Радешъ,
Радешъ доберъ юнакъ!
Радешъ коня кове,
Конью не мѵ стои,
На коньо си вели,
Бели и говори:
Постой конью, постой,
Постой да те кова,
Че ке те пѵстна,
За Кита невеста.
А коньо мѵ вели,
Бели и говори:
Іой ты Радешъ, Радешъ,
Радешъ доберъ юнакъ!
Харно ке ме пѵстнешъ,
За Кита невеста!
Ты да не ме дадешъ,
Жена да ме вáхне,
Лю да ме дадешъ,
Момче да ме вáхне!
И га ке засвиретъ,
Свирки и тапани,
Ке се разиграе,

Моето пѹсто с'рце.
Жена ке отф'рлѧ,
Отрамъ ке ти оучина!
Момче да ме вѧха,
Овирки ке да свиретъ,
Овирки и тапани,
Ке се разиграе,
Моето пѹсто с'рце,
Момче в'рсъ мене,
Ѧзи ке играм.

210.

Кадъ свекаръ донесе свадбено одело за венчанѣ.

Никни поклони се, гиздава невесто,
Пеперъ ти доходa, та што ти донева?
Невестинско рѹхо голо и ц'рвено.
Никни поклони се, ты да го дарба даришъ,
Дарба да гѹ даришъ тенка кошѹлѧ.
Никни поклони се, гиздава невесто,
Деверъ ти доходa, што ти донева?
Златени папѹци, шарени терлици,
Шарени терлици, алови чарапе.
Никни поклони се, гиздава невесто,
Море ты него да гѹ дарба даришъ,
Дарба да гѹ даришъ, до бела махрамѧ,
За двести злато на нем.

211.

Када облаче девойку.

Ioй Ирино, Ирино дивойко!
Ирина га майка дребно плете,

Древно плете, тихо оучи:
Ioй Ирино ты милинка керко!
Да не ти просто майчиноти мляко.
Ке да дойде Радешъ доберъ юнакъ,
Ке те каче на ройната кона,
Ке те занесе Радешеви дворе,
Ке ти рекатъ: слѣзи Гилино, отъ бр̀зата кона.
Нето да си слѣгла, нето да проговориш,
Дв̀ръ да не ти дадетъ дванадесетъ ключови,
Да отключишъ дванаесетъ зандана,
Да искарашъ дванаесетъ темничара.
Оште речтà не доречѐ,
Пополни́ха рамне дворе,
Та га качи́ха на бр̀зата кона.
Закара́ха Радешеви двори,
Та и̑ велетъ, велетъ и говори:
Море слѣзи Гилина, отъ бр̀зата кона.
Нето слѣва, нето проговора,
Дв̀ръ не и̑ дадо́ха дванаесетъ ключови,
Та отключѝ дванаесетъ зандана,
Та искарà дванаесетъ темничара,
Тогай слѣгла отъ бр̀зата кона.

212.

Окара си майка и керка,
Баръ да бы было за нешто,
За нешто работа,
За зетовата кошв̀ла,
Оти нее тенка предена.

Мајка ѝ вели говори:
Иди си керко, иди си,
Доста ми кашта развїѧ!
Керка ѝ вели говори:
Ке си ида мале, ке си ида,
Днеска самъ тѹка и оутри,
И оутри кадѐ пладнина.
Мзъ ке те тебе ке вида!
Ке дойде башта отъ ньива,
Кой ке мѹ зегваръ разпрегне?
Ке земешъ зегваръ да разпрегнешъ,
И ке ми мене да смислишъ,
Кадѐ си керко да дойдешъ,
Ты да ми зегваръ распрегнешъ.
Ке земешъ кашта да сметешъ,
И да ми мене да смислишъ:
Кадѐ си керко да дойдешъ,
Ты да ми кашта да сметешъ?
Ке земешъ дворе да сметешъ,
И да ми мене размислишъ:
Кадѐ си керко да дойдешъ,
Ты да ми дворе да сметешъ.
Ке дойде брата отъ гора,
И ке ми мене да смислишъ:
Кадѐ си керко да дойдешъ,
Ты да ми брата посретешъ.

213.

Кадъ се прашта девойка съ родительима и родбиномъ.

Лоза се вїе, мома се моли:
Прости ми мале, чеке си ида,
На чѫзда кашта, чѫзда чѫздинска,
На чѫзди мале, мале ке речемъ.
Лоза се вїе, мома се моли:
Прости ми башта, чеке си ида,
На чѫжда кашта, чѫжда чѫждинска,
На чѫзди башта, башта ке речемъ.
Лоза се вїе, мома се моли:
Прости ми брата, чеке си ида,
На чѫзда кашта, чѫзда чѫздинска,
На чѫзди братко, братче ке речемъ.
Лоза се вїе, мома се моли:
Прости ми сестро, че ке си ида,
На чѫзда кашта, чѫзда чѫздинска,
Ооѫ си сестре, сестре остава,
На чѫзди срици, сестра ке речемъ.

214.

Кадъ девойку предаю сватовима.

Маргиде лѫда безѫмна!
Море ти се лѫдо фалеше,
Те и фалеше къланеше,
Че ти по раберъ не ходишъ!
Кой ми те тебе излажа?
Излажáха ми те, излажáха,
Гидинските дѫшмани,

Оосъ златените папѹци,
Оосъ шарените терлици.
Оом си майка остави,
На чѹзди мале ке речешъ.
Оом си башта оставишъ,
На чѹзди башта ке речешъ.
Оом си брата оставишъ,
На чѹзди братче ке речешъ.
Оом си сестра оставишъ,
На чѹзди срици ке речешъ.
Койке ти дворе разметѐ?
Кой ке ти каштa да смете?
Кой ке ти цвети полее?
А та имъ вели говори:
Братче ли малко деверче!
А отпѹстни ми ръката,
Та ръката и ръкаво,
Азн се назатъ подв'рна,
Да си поръча, наръча,
На момта сестра наймалка,
Теа да ми двори разметѐ,
Теа да ми каштa да смете,
И да ми цвети полее.

215.

Кадъ се сватови крену одъ отчине куће съ девойкомъ.

Денъ Петровъ денъ карагюзли!
Доста си мома ходила,
Доста си глава в'рзала,
Отъ сегà кахаръ да берешъ.

Пехеръ да чекашъ отъ пазаръ,
Люби да чекашъ отъ ньива,
Деверъ да чекашъ отъ гора.
Темна темница предъ очи,
Тешко желѣзо на ръки.
Темна темница любето,
Тешко желѣзо детето.
Тешка е бѹгла на глава,
Тѣшка е бѹгла каштата.

216.

Кадъ путую съ девойкомъ приближуюћи се женикомъ дому.

Ней море, море Тодоро!
Видела ли си, видела,
Какви са тѹрци минали?
Те са карали, карали,
До три ми рова робинки,
Та са карали, карали.
Єдната е была Влахинка,
Дрѹгата быше Г'ркинка,
Третата быше Тодора.*)
Рѹсе си косе мокнаше,
По белъ ги Дѹнавъ ф'рлѣше,
На Дѹнавъ вели говори:
Носи ги носи белъ Дѹнавъ,
На майчини ми дворови,
На баштини ми тремови,

*) Некои путъ у место Тодора вели се „Булгарка“ —

Белке си майка досети,
Че є Тодора пленета.

217.

Кадъ невесту донесу у младоженьину кућу.

Изникнала є калинчица,
На два пѣте, на два дрѵма,
Кой помине се откине.
Де помина̀ примлатъ Стоманъ,
Как' га фатѝ отъ в'ршото,
Искара го отъ корено,
Наметна га б'рхъ коньо,
На в'рхъ коньо, отзатъ него,
Отъ далекъ иде и вика:
Излѣзи мале, излѣзи,
Да видишъ мале, да видишъ,
Каква̀ ти одмена мзъ носа!
На тебе каште сметене,
На тебе дворе сметене.
На башта мале, на башта,
На башта їода стѵдена.
На брати мале, на брати,
На брати риде везани,
На сестри мале, на сестри,
На сестри коси плетени.
На мене мале, на мене,
На мене п'рво любенѣ.

IX.

ПѢСНѢ ТРАПѢЗАРСКѢ.

218.

Барай варай, огнѣна Маріа!
Зема ке дели до троица брати,
На единїо падна зема Ермелійска,
На другїо зема Дукатинска,
Не свети Ілїа зема Каравлашка.
Какъ ги дочу огнѣна Маріа,
По дворъ ходи сълзе рони,
Каште влѣва п'рсти к'рши.
Какъ га видѣ свети Ілїа,
Те й вели и говори:
Барай сестро огнѣна Маріо!
Што ти є тебе хатеръ останало,
Оти нїе земата делихме,
А на тебе делъ не те дадохме?
Барай братко свети Ілїа!
Не ми мени хатеръ останало,
Оти вїе земата делихте,
Те на мене делъ не ми дадохте.
Ала мене хатеръ останало:
На единїо зема Ермелїйска,
А на другїо зема Дукатинска,
А на тебе зема Каравлашка!
Тїе братко незнаатъ,
Ни кой є майка, ни кой є башта,
Ни кой є брата, ни кой є сестра,
Ни кой є малко, ни кой є големо,

За това ми мене хатеръ останало.
Барай сестро огнѣна Маріо!
За това грижа ми беришъ,
Азъ ке се качимъ горе на небето,
Ке да земемъ отъ Господъ ключови,
Ке заключамъ ц'рните облаци,
Три години даждъ да не фати.
Те се качи горе на небето,
Те си зе отъ Господъ ключови,
Те заключи ц'рните облаци,
Три години даждъ нее фатило!
Децата пепелъ топáха,
Па ти на иманъ не дойдóха.
Па незнаатъ кой е майка, кой башта,
И незнаатъ кой е брата, кой сестра,
И незнаатъ ко е малко, ко е големо.
Отои свети Илїа те чÿди,
Какъ да ихъ на иманъ донесе,
Тїе Каравласи?
Іой ты Боже, мили Боже!
А пÿстни ми в'рла чÿма,
Да сотрїимъ тїе Каравласи.
Та си пÿстна в'рла чÿма,
Та йхъ была три години,
Па тїе на иманъ не дойдóха.
Останаха седамдесетъ кральи,
Та вйхнаха тїе б'рзи коньи,
Па незнаатъ кой е майка, кой башта,
И незнаатъ кай е брата, кой сестра.
На Бога се верно моли:
Іой ты Боже, мили Боже!

Да поглꙋтнешъ тїе Каравласи,
Земѧ зина̀ поглꙋтна си Каравласи.
Што остана̀ седамдесетъ кралѧ,
На Бого мꙋ се верно молетъ:
Іой ты Боже, мили Боже!
И нїе да знаемо кой е майка, кой е башта.

219.

Стоѧне, море Стоѧне!
Стоѧнъ си майка зборꙋва:
Стоѧне, сынꙋ Стоѧне!
Ѹтромъ сынꙋ, празникъ е,
Празникъ е света Неделѧ,
Тына ке идешъ на ц'рква,
На цр҃ква сынꙋ, да псалишъ,
И майка сынꙋ, да скорнешъ,
И майка сынꙋ, да дойде,
И майка ц'рква да види,
И майка свешта да запали,
На света Петка Неделѧ!
Стана̀ си Стоѧнъ отидѐ,
На майка хаберъ нечинѝ,
И майка цр҃ква да види,
И майка свешта да запали,
На света Петка Неделѧ.
Сипна̀ си майка, разбꙋдѝ,
На Стоѧнъ тешко прокълна̀:
Стоѧне, сынꙋ Стоѧне!
Оти не ме мене ты скорна,
И ѧзъ цр҃ква да вида,
И ѧзика свешта да запала,

На света Петка Неделя.
Да ходишъ сынъ, да ходишъ,
Две на едно да не донесешъ,
Едно кърпа да не вързешъ,
Па на Господъ ты да паднешъ:
Чини ме Боже Иленче,
Сосъ ясно слънце на чело,
Сосъ месечина на гърло,
Сосъ дребни звезде на снага.
Така га майка прокълна!
Отъ дека си Отомънъ псалише,
Оште и църква непъстна,
Полъдѣ Отомънъ, залъдѣ!
Ходилъ е Отомънъ, ходилъ е,
Едно кърпа нее вързалъ,
Две на едно не донесѣ.
Па на Бога си е падналъ:
Чини ме Боже Иленче,
Сосъ ясно слънце на чело,
Сосъ месечина на гърло,
Сосъ дребни звезде на снага,
Да пасе трева зелена,
Да пїе їода студена.
Чини го Господъ Иленче,
Сосъ ясно слънце на чело,
Сосъ месечина на гърди,
Сосъ дребни звезди на снага.
Отиде оу гора зелена,
Да пасе трева зелена,
Да пїе їода студена.
Отъ село дошло ангарїя,

Сиѣки на ангарїѧ да идатъ,
Отъ гора дꙋрва да вератъ.
И на Стоѧнова стара майка,
И на неѧ на ангарїѧ викатъ,
Отъ гора д'рва да бере.
Сиѣкото є село отишло,
И Стоѧнова стара майка,
И тенака на гора отишла.
Сиѣки са збрали, в'рнали,
Де си излѣзѐ Иленче,
Сосъ ѧсно слънце на чело,
Сосъ месечина на г'рди,
Сосъ дребни звезди на снага.
Сосъ рогови го набрало,
Сосъ колене го наснопѝ,
Та й̃ вели и говори:
Барай вабо стара майко!
Што се є въ гора видело,
А въ село да неси кажала,
Сосъ рогови па й̃ товарѝ.
Кинисала Стоѧнова майка,
Отъ гора въ село да иде,
Па й̃ Стоѧнъ одговорѝ:
Барай вабо стара майко!
Моштне ти се верно мола,
Што си въ гора видела,
Да неси въ село кажала.
Оште Стоѧнова стара майка,
Оште д'рва не разтоварѝ,
На селѧни зборꙋва:
Селѧни, море селѧни!

Сиѣки сме были а въ гора,
Дали сте вїе видели?
Ѧзи са видела Иленче,
Сосъ ѧсно слънце на чело,
Сосъ месечина на г'рди,
Сосъ дребни звезди на снага.
Сосъ рогови да ми набере,
Сосъ колинеа да ми наснопи,
Та ми поръча̀, наръча̀:
Барай бабо стара майко!
Што си а въ гора видела,
Да неси на село кажала,
Па се в'рна̀ ми товарѝ:
Сосъ рогови ми товарѝ,
И верно ми се помоли:
Барай бабо стара майко!
Што си въ гора видела,
Да неси въ село кажала!
Стоѧновъ милъ калитата,
Моштне тꙋфекцїѧ.
Те се собра́ха селото,
Да су гонетъ Иленче.
Гони́ха го што гони́ха,
Само Иленче излѣзѐ.
Стоѧновъ милъ калитата,
Какъ зав'ртѐ пꙋшката,
Та си оудрѝ Иленче,
Ѳдва̀ є дꙋша проговорѝ:
Селѧни, море Селѧни!
На сиѣки делъ дадейте,
На мой калитата,

Големъ делъ да даете,
И на майка големъ делъ да дадете,
Белке се майка наеде,
Што ме тешка клетва прокълна!
Тога га е майка текнало,
Че го на Отоанъ прокълна.

220.

Отомне, море Отомне!
Отомнъ си майка зборува:
Азъ ке нда мале на там,
На там Перинъ планина,
Осъ моите верни дружина,
Да видемъ млатъ кехам,
На триста душе чобани.
Отомнъ си майка зборува:
Отомне, сынъ Отомне!
Не ми оди та година,
Да не видешъ млатъ кехам,
На триста душе чобане.
Отомнъ си майка неслуша,
Те се стана те отиде,
Осъ негова верна дружина,
Съ триста душе чобане.
Там' седоха мало млого,
Мало млого девет месеца.
Оиѣки чобани вакато дойде,
Да слѣгатъ доло на полѣто,
Т'рло расипаха, стадо т'ргнало,
Отомнъ кехамта Била е завила
Самовила,

Та мꙋ извадѝ и двете очи.
Стои Стоѧнъ та се чꙋди,
Што да чини, какъ да прави,
Іочи си нема т'рло да расипи,
Т'рло да расипи, стадо да мꙋ т'ргне.
Верно си моли Стоѧнъ кехаѧта:
Барай Юдо, Юдо Самовило!
Што ми юзѐ ц'рните очи,
Нели да ми земешъ рꙋсата глава,
Што юзѐ ц'рните очи!
Сиѣки дрꙋгари т'рло расипа́ха,
Т'рло расипа́ха и стадо т'ргна́ха,
Моето т'рло нее расипано,
Нетото стадо нее т'ргнало,
Стадо ми блеи, тера да си иде,
Долъ на полѣто на моѧта майка.
Юда мꙋ вели, вели и говори:
Стоѧне, море Стоѧне!
Ѧзъ не те тебе втесꙋвамъ,
Лю втесꙋва стара майка!
И га ты кинисà,
Да идешъ въ гора зелена,
Сосъ триста дꙋше дрꙋгари,
На таѧ Перинъ планина.
Майка ти вели говори:
Седи ми сынꙋ, неходи,
Ѧ ты майка непослꙋшà,
Та си т'ргна сосъ чобани,
Сосъ триста дꙋше дрꙋгари,
Тешка ѝ клетва проклела:
Стоѧне, сынꙋ Стоѧне!

Да идешъ сынѹ, да идешъ,
Да ми ѫти тебе оустрели,
Стара Юда Самовила.
Отъ майка ти изѹнъ имамъ,
Да искарамъ двете очи.
Да пѹстнешъ гласи высоки,
Белке те майка дочѹи,
Да чѹи майка, да те прости?
На дрѹжина Стоянъ зборѹва:
Дрѹжина верна зговорна:
А дайте ми пишанъ кафалъ,
Да засвира желно тъжно,
Белке ми майка дочѹе,
Че є Стоянъ ослепелъ,
Белке ми майка да прости,
Че ми майка непѹшта,
Че ѝ самъ вного втесалъ,
Те отидѐ на тая Перинъ планина.
Послѹша го дрѹжина,
Та мѹ дадо́ха писанъ кафалъ,
Те засвирѝ жално тъжно,
На кафало наревaше:
Прости ми мале, прости ми,
Че азе самъ тебе втесало,
Тешка ми си клетва прокълнала.
Дека свири премлатъ Стоянъ,
Какъ го дочѹ стара майка,
Би́хна си коня хранѣна,
Запаша сабя огнѣна,
Наметна̀ пѹшка войлїа,
Та отидѐ Перинъ планина.

Сиѣки дрꙋжини доходетъ,
Отъ планината слиꙋватъ,
Отомнъ си го нема да слѣзе.
Отомнова стара майка,
На чобане вели говори:
Чобане, море чобане!
Та кадѣ е премладъ Отомнъ?
Карай мале, Отомнова стара майко?
Отомнъ оꙋ гора зелена на Перинъ планина,
Била Самовила че го е завила,
Та мꙋ извадѝ двете очи,
Та ниможе т'рло да расипи,
Стадо да мꙋ т'ргне,
Да слѣзе до оꙋ полѣ.
И га си отиде Отомнова майка,
Т'рло расипала, стадо е т'ргнало,
Та е слѣгло доле оꙋ полѣто,
Тогай е Отомнъ прогледнàлъ. —

221.

Отомне, море Отомне!
Подвикнà Отомнъ, подрꙋкнà,
Отъ ц'рно море далбоко,
Жалишъ ме мале, не жалишъ?
Отидѝ малекъ по море,
Оосъ там Далмнъ гемїм,
Оосъ тїе Тꙋрци дꙋшмани,
Отидо робче по море.
Жалимъ те сынꙋ, не жала,
Азъ ке те скоро прижала,
Кога ке гламнà отъ вогень изгасне,

Тогàй ке те мзъ прижала,
Тогай ке те мзъ заборава.
Подвикнà Отомнъ, подрꙋкнà,
Отъ ц'рню море далбоко,
Жалишъ ме тате, не жалишъ?
Отидо робче по море,
Осъ там далмнъ гемїм,
Осъ тїе тꙋрци дꙋшмани.
Жалимъ те сынꙋ, не жала,
Мзъ ке те скоро прижала,
Кога да море присáхне,
Да никне трева зелена,
Да косетъ чанръ липада.
Подвикнà Отомнъ, подрꙋкнà,
Отъ ц'рно море далбоко,
Жалишъ ме братꙋ, не жалишъ,
Отидо робче по море,
Осъ там далмнъ гемїм,
Осъ тїе тꙋрци дꙋшмани.
Брато мꙋ вели говори:
Жалимъ те братко, не жала,
Скоро те тебе прижала,
Дꙋръ да си стана съ дрꙋжина.
Подвикнà Отомнъ подрꙋкнà,
Отъ тоа море далбоко,
Жалишъ ме сестро, не жалишъ?
Отидо робче по море,
Осъ там далмнъ гемїм,
Осъ тїе тꙋрци дꙋшмани.
Жалимъ те братꙋ, не жала,
Мзъ ке те скоро прижала,

Дȣръ да влѣга во градината,
Градината босильоко,
Да набера белъ босильокъ,
Да си стана съ моите дрȣшки.
Подвикнà Стоѧнъ, подрȣкнà,
Отъ ц'рно море далбоко,
Жалишъ ме любе, не жалишъ?
Отидо робче по море,
Сосъ таѧ далѧнъ гемїѧ,
Сосъ тїе тȣрци дȣшмани.
Жалимъ те любе не жала,
Ѧзъ ке те тебе прижала,
Дȣръ да зема дрȣги любе.
Подвикнà Стоѧнъ, подрȣкнà,
Отъ ц'рно море далбоко,
Жалишъ ме сынȣ, не жалишъ,
Отидо робче по море,
Сосъ таѧ далѧнъ гемїѧ,
Сосъ тїе тȣрци дȣшмани.
Жалимъ те тате, не жала,
Ѧзъ ке те тебе прижала,
Кога ке вида дрȣжина,
Тїе сосъ татко да идатъ,
Ѧ ѧзи малко сираче,
Тогай ке те ѧзе прижала,
Тогай ке те ѧзъ заборава.

222.

Маргарито п'рво любе!
Ка се тера́хме, те се зе́хме.
Кашта не ма́хме, кашта доби́хме,

Стока немáхме стока добúхме,
Мла отъ с'рце чедо не добúхме!
Море бре Стоане п'рво любе!
Мзи самъ сонила еденъ сонъ,
Да направишъ малъ монастиръ,
Малъ монастиръ свети Іованъ.
Зидовите алтинлїи,
Диреците тѹмбаклїи,
Каламоти сѹхо злато,
Кирамиде дребне аспри,
Калдареме карагроши,
Такай Господъ чедо ке ны даде!
Те си викнà примладъ Стоанъ,
Майсторите дѹнѣрите,
Те направѝ малъ монастиръ,
Зидовите алтинлїи,
Диреците тѹмбаклїи,
Каламоте сѹхо злато,
Кирамиде дребне аспре,
Калдереме карагроши,
Пази назе Господъ чедо не ны даде.

223.

Сношти дойдѐ малко земя Мнадолска,
На самъ на полѹношть,
Сосъ крадена девойка.
Двашъ подвикнà, тришъ подрѹкнà:
Мъ излѣзи мале да отворишъ,
Дѹръ да чѹе стара майка,
Дѹръ да т'рчи да отвори,
Малко се ф'рльи сосъ б'рза коня,

Со б'рза конѧ, со крадена девойка.
Ка влѣзе малко во рамни двори,
Двори разгрїѧ́ха отъ мала дивойка,
Те ѧ кладѐ на вишни дивани,
Дивани се расвети́ха!
Седна̀ малко да вечера,
Те и̑ вели, вели и говори:
Ѧла, малка дивойко, да вечераме,
Не бери грижа за майка ти,
Не бери грижа за брата ти,
И за тоите милни сестри.
Ѧзи имамъ стара майка,
И ѧзъ имамъ милни брати,
И ѧзъ имамъ милни сестри.

224.

Излагана (преварена) чума.

Леле Ѧно, бела Ѧно!
Чꙋма бїе наше село, леле Ѧно!
Што ом'ркне не осемне,
Што осемне не ом'ркне.
Сиѣко село разбегало, бенꙋмъ Ѧно!
Разбегало вижанїи,
Бела Ѧна неє бегала,
Лю си ткае тенко платно,
Тенко платно бꙋмбакерно.
Заключила бела Ѧна мала порта,
Де є дошла̀ в'рла чꙋма,
Почꙋкнала на портите.
Стана̀ Ѧно, отвори и̑,

Какъ го видѣ бела Ѧно,
Одговорѝ в'рла чѹма:
Саде Ѧно мене ме стига!
Проговорѝ бела Ѧна:
Барай чѹмо, в'рла чѹмо, бенѹмъ чѹмо!
Да те фата посестрима, гидѝ чѹмо!
Посестрима прїятелка,
Да т' занеса бежанїи,
Ты да видишъ каквѝ моми,
Каквѝ моми и невести,
Ѧ найвеке момчетата,
Да исткае тенко платно,
Тенко платно бѹмбакерно.
Послѹша го в'рла чѹма,
Леле Ѧно, бенѹмъ Ѧно!
Те га фатѝ посестрима,
Посестрима прїятелка,
Остави га да исткае,
Тенко платно бѹмбакерно.
Бела Ѧна не го ткала, бенѹмъ Ѧно!
Отанѝ Ѧна, та си бегѝ.
Чинѝ два дни, чинѝ три дни,
Отанѝ чѹма та отидѐ,
Тай отидѐ на Ѧнини,
Почѹкнала на портите,
Нема Ѧна, нема никой!
Цикнѝ чѹма, та заплакѝ:
Саде Ѧна ми стигаше,
Ѧмата майка нефаташе,
Посестрими прїятелки,
Да отива бижанїи.

Ѧми ѧзи што ме мене излажа́ха,
Та си фатѝ посестрима,
Посестрима пріѧтели.
Ѧзъ да ида бижанїи,
Че тамъ има харне моми,
Харне моме и невесте,
Ѧзъ останà и безъ Ѧна.

225.

Колакъ ми є дошелъ, мила мале!
Колакъ дойдѐ отъ кадѹнъ Тодора,
Отъ кадѹнъ Тодора, отъ пѐрвото любе,
Да ида да га венча!
Какъ да ида да га венча,
Че ми пѐрвото любе,
Илѝ да ида, илѝ да ѝ сѐрда?
Иди венчай, мили сынѹ,
Немой да се сѐрдишъ.
Какъ да ида мале, какъ да га венча,
Като ке ѝ вида пѐрстене на рѫка,
Што ѧзи ги леа, та теа ми светеше,
Като ке искара дарба да ме дари,
Те ке подѹне горенъ тихинъ ветеръ,
Ке є развее цѐрвенїо чѹмберъ,
Какъ ке вида жълтите жълтици,
На белото гѐрло,
Што ѧзи ги леа, та теа ми светеше.
Какъ да ида мале, какъ да га венча?
Иди сынѹ, иди, иди венчай га,
Немой ѝ се сѐрдишъ.
Осъ юста га венчай, сосъ сѐрце го колни!

Ѧхъ! отидо̀ мале, мзи да га венча,
Кай искара́ха мале, кадѹнъ Тодора,
П'рвото ми любе,
Като го видо̀ мале, отъ земѧ се оудри.

226.

Барай Ѧно, бела Ѧно!
Ка се тера́хме Ѧно, така̀ се зе́хме,
Кашта нема́хме Ѧно, кашта доби́хме,
Отока нема́хме Ѧно, стока си доби́хме,
Ѧла отъ с'рце чедо не доби́хме,
Ѧзъ ке те тебе Ѧно остава!
Бре варай любе, бре п'рво любе!
Какъ да ме мене ты да оставишъ?
Ѧзи да ти кажа и да ти прикажа:
Ига самъ была малка малечка,
Ѧлка малечка до люта змїѧ,
Ѧйка ми люлька люлѧше,
И ми мене колнеше:
Бре варай, варай, милинка керка!
Да ми си жива, да ми си здрава,
Да ми порастнешъ тына голема,
Да си га майка бре да ожени,
Ѧла отъ с'рце чедо да нестигнешъ,
Дѹри да неидешъ на ц'рно море,
Тына дѹръ да не чѹешъ каменъ ка свири,
Каменъ ка свири, мрамо̀ръ ка пее,
Ѧрамо̀ръ какъ пее, риба какъ вреви!
Бре та ѝ вели п'рвото любе:
Ioй Ѧно, хѹбава Ѧно!
Хайде нїе да идеме край ц'рно море,

Белке ке чȣеме каменъ какъ свири,
Каменъ какъ свири, мраморъ какъ пее,
Мраморъ какъ пее, риба какъ вреви.
Бре та станáха та отидóха,
Край ц'рно море метла да бератъ.
Какъ е никнала хȣбава Ѧна,
Да си набере до ц'рна метла,
Та е дочȣла каменъ какъ свири,
И е дочȣла мраморъ какъ пее,
И риба какъ вреви!
И машко й̈ дете заиграло,
И заиграло и га заболело,
Че ке да роди еднò машко дете,
Бре та мȣ вели и говори:
Бре варай любе, бре п'рво любе!
Ѩйде нїе да си отиваме,
Ѧзъ ке да рода еднò машко дете.

227.

Радинке моме хȣбава!
Зашто се сношти скарáхте,
На вашатà добра вечера,
На вашетò ягне печено,
На вашетò вино точено?
Речъ по речъ скарáха се,
Окарáха се, легнáха се.
Ю што е легнала заспала,
Станалъ е Отоманъ, забегналъ!
Сипнà се Радинка, разбȣди,
Нема гȣ Отоманъ, гȣ нема!
Дот'рчала е на портата:

Капиціи мили брати!
Отъ какъ са петли припели,
Колко са души минали?
Радинке моме хубава!
Отъ какъ са петли припели,
Триста са души минали.
Капиціи мили брати!
Дали го видохте на Стомнъ?
Радинке моме хубава!
Не го видохме на Стомнъ.
Дотрчала е на гемиіи:
Гемиціи мили брати!
Отъ какъ са петли припели,
Колко гемиіи минахте?
Радинке моме хубава!
Отъ какъ са петли припели,
Триста гемиіи минахме.
Гемиціи мили брати!
Не видохте Стомнъ?
Радинке моме хубава!
Стомнъ найнапретъ помина.
Отъ там' се назатъ подв'рна. —

228.

Мно агненце, вера верихме,
Не ты да се женишъ Мно,
Не м да се жена.
Море азъ ке ида Мно, на чюзда земя,
На чюзда земя, на чюздъ мемлекетъ,
Да си добіа Мно, три хилади,
Мно агненце!

Ѳднà хилѧда Ѧно, за б'рза конѧ,
Дрꙋга хилѧда Ѧно, за тенка пꙋшка,
Трета хилѧда Ѧно, за п'рво любе.
Отъ там' да дойда Ѧно, свадба да чина,
Свадба да чина Ѧно, тебе да зема.
Ѧно ѧгненце.
И га си дойдò Ѧно, тебе ненайдò,
Лю ми си зелъ Ѧно, дрꙋги гидїѧ,
Та ме калесà Ѧно, и наткалесà,
Ѧзъ да дойда, Ѧно море, да те венча.
Ѧно Ѧгненце!

229.

Карафило каралите майка?
Нето ме кара, нето ми проговорова,
Лю ме пꙋшта оу Дꙋнавъ за їода,
Ѧзи Дꙋнавъ незнаѧ дека тече.
На Богомъ се верно моли:
Іой Боже ли, мили Боже!
Ѧ чини ме пиле соколово,
Да прилѣтнамъ той белъ Дꙋнавъ,
Тамо има се хꙋбава момчета,
Ѧзъ да си найда юнакъ спроти мене,
Што то носи голема кошꙋлѧ,
Што то носи чохене тозлꙋци
Што то носи алови колчаци.
Та си станà пиле соколово,
Та прилѣтнà той белъ Дꙋнавъ,
Та си найдѐ юнакъ спроти неѧ,
Што то носи широка кошꙋлѧ,
Чохене тозлꙋци, алови колчаци.

230.

Стомне, море Стомне!
Та година зла скѹпїа,
Шиникъ жито за флорина,
Баръ да є жито като жито,
И то мн є канкальиво.
Стомнъ има много деца,
Жито нема да ги рани,
Стои Стомнъ та се чѹди!
Стомнови до два брата,
Жито иматъ кираціи,
Кє да дигатъ, да го носатъ,
Да го носатъ да продава.
Стомновото наймалкото,
Наймалкото машко дете,
Та мѹ вели и говори:
Барай тате премлатъ Стомнъ!
Стрико има много жито,
Товари́ха кираціи,
Иди тате да мѹ речешъ,
Да мѹ речешъ нашо стрико,
Да ти даде шиникъ жито.
Стана̀ Стомнъ та отидѐ,
Та отидѐ на брата мѹ:
Барай братко, мили братко!
Да ми дадешъ шиникъ жито,
Да прира́хна дребни деца,
Че та година зла скѹпїа.
Боре Стомне, мили брата!
Какъ да тебе да ти дада,

Да ти дада шиникъ жито,
Шиникъ жито за флорина,
Тына немашъ нето аспра,
Нето аспра не половина.
Кирацїи отидо́ха,
Ѧ ѧзика ке да вѧ́ха,
Ке да вѧ́хна б'рза конѧ,
Ке да идатъ кирацїи.
Сподв'рна̀ се сиракъ Стоѧнъ,
Изѹмрели машки деца.

231.

Петли те пеѧтъ, осамна Ѧно,
Осамна Ѧно, осамна,
Ке си ида Ѧно, ке си ида.
Неса петли, като петли,
Полежи лѹдо, поспи си,
Лю са петли лажовници,
Полежи лѹдо, поспи си.
Хоца викатъ на цамїѧ,
Осамна Ѧно, осамна,
Ке си ида Ѧно, ке си ида.
Неє хоца, като хоца,
Полежи лѹдо, поспи си,
Неє хоца, като хоца,
Лю є магаре на бѹнаро,
Полежи лѹдо, поспи си.
Хорачи в'рватъ на ньива идатъ,
Осамна Ѧно, осамна.
Ако в'рватъ, нека в'рватъ,

Полежи лѹдо, поспи си,
Че ке идатъ на работа,
Полежи лѹдо, поспи си.
Жоми идатъ за стѹдена вода,
Осамна Жно, осамна.
Жоре ако идатъ, нека идатъ,
Полежи лѹдо, поспи си.

232.

Барай Жно, бела Жно!
Жна є пила сноштна вода,
Та є испила люта змїа,
Люта змїа съ деветъ главе,
Съ деветъ главе, осамъ пашке.
Бела Жна с'рце жде,
С'рце жде болна лежи,
Болна лежи, ке да оумре.
Стара майка неверѹва:
Кажи, кажи, бела Жно!
Отъ кога си тына тешка,
Ил' отъ тѹрчинъ, ил' каѹринъ?
Барай мале, мила мале!
Несамъ мале, нето тешка,
Не отъ тѹрчинъ, не каѹринъ.
Кога жзи ке да оумра,
Тына мене да распоришъ,
Да распоришъ жаленъ коремъ,
Ты да видишъ та што има?
Та што има моєто с'рце?
Ты ми велишъ какъ самъ тешка,

Ил' отъ тѹрчинъ, ил' каѹринъ.
Та оумрела бела Ѧна,
Распрала га стара майка,
И га гледа што ке види!
Искараха люта змїа,
Съ деветъ глави, осамъ пашки,
Тогай майка вервѹвала,
Че га Ѧна с'рце яде.

233.

Ѧзъ ке стана горска яребица,
Ѧзъ ке лѣтна, лѣтна да пролѣтна,
лѹдо, лѹдо, гидѝ младо!
Ѧзъ ке станемъ шахинъ по полѣто,
Ке да лѣтна, тебе ке те лова,
лова, гидѝ лова да излова.
Ѧзъ ке лѣтна, а въ гора зелена,
Ке се скрїя при їода стѹдена,
лѹдо, лѹдо, гидѝ младо!
Ѧзъ ке стана шахинъ по полѣто,
И да дойда въ гора зелена,
лова да излова, тебе ке да лова,
лова да излова, рѣке да те клада.
Барай лѹдо, лѹдо, гидѝ младо!
Ѧзъ ке лѣтна, лѣтна да пролѣтна,
Ѧзи ке се скрїемъ Перинъ планина,
Дека ке ме найдешъ тына да ме изловишъ?
Ѧзъ ке стана овчаръ на земята,
Овце ке да пасамъ, тебе ке да ловамъ,
ловамъ да изловамъ,

Дова да излова, ръке да те клада,
Ръке да те клада, дома да занеса,
Дома да занеса на добра вечера.
На добра вечера, подобра постелѧ,
Подобра постелѧ, на десната ръка.

234.

Деспо ле, Деспо Дилбаско!
Седнала є Деспа, седнала,
Покрай ми то белъ Дѹнавъ,
Шаренъ ми гѣргевъ придъ неѧ,
На гѣргевъ везе и плаче,
На Дѹнавъ лютомъ се кълне:
Дѹнавъ ми, белъ ми Дѹнавъ!
Седамъ години да течешъ,
Отъ седамъ сетни да запрешъ,
Да ти присахне одата,
Да ти белме песоко,
Да ти испѹкатъ рибите.
Тогай Дѹнавъ отговорѝ:
Деспо ле, Деспо Дилбаско!
Дѹнавъ што ѝ Дѹнавъ одревѝ:
Што ти самъ толко втесàлъ,
Та ты ме лютомъ кълнешъ?
Деспа мѹ вели говори:
Дѹнавъ ми, белъ ми Дѹнаве!
Што ми оудавѝ мой брата,
Сосъ триста дѹши сватови,
Сосъ дванаесетъ михтарїи,
Съ млада невеста по него,

Брата ми деверъ до него,
Милна ми сестра до невеста,
Што ми млади оудави.
Дȣнавъ и̂ вели говори:
Деспо ле, Деспо Дилбаско!
Дȣнавъ што и̂ Дȣнавъ одревѝ:
Той милинъ брата самъ си втесà,
Та си оудави сватови,
Млада невеста по него,
И дванаесетъ михтарцїи,
Брата мȣ деверъ до него,
Милна мȣ сестра до невеста.
Вчера Господъ отъ тȣка поминà,
Та ми поръчà наръчà:
Дȣнавъ ми, белъ ми Дȣнаве!
Деспина врата Дилбаскинъ,
Свадба чини п'рвнїо денъ на Великденъ,
Светò в'рватъ на ц'рквата,
На ц'рквата да си комкатъ.
Ты да гȣ него оудавишъ,
Че се съ мене пеза бїе!
Ако не гȣ оудавишъ,
Да ти исáхне одата,
Да ти песокъ белѧе,
Да ти рибите испȣкатъ.
За товà го ѧзи оудавѝ,
Оти Господъ поръчà,
Поръчà Деспо, наръчà.

235. *)

Ѧнꙋдо, гюзелъ Ѧнꙋдо!
Потꙋрчила се є Ѧнꙋда,
На п'рвнїо денъ на Великденъ.
Де се дойдѐ денъ Великденъ,
Денъ Великденъ, денъ Гюрговденъ.
Сиѣки идатъ на ц'рквата,
Малко и големо, старо и младо,
Да си чꙋетъ „Христосъ анешти," —
Какъ ги видѐ Ѧнꙋда,
Ѧдъ и̑ паднà, жалъ и̑ добѝ,
На бꙋле си натемиса:
Натема ви пꙋсте бꙋле,
Што ми мене излажáхте,
Излажáхте потꙋрчи́хте,
Одъ вера ме одверихте,
Одъ дрꙋшки ме оделúхте.
Ѧ бꙋле и̑ зборꙋвáха:

---

*) Ова песма принадлежи међу Великденске, и само є пространіє и уредніє повторенѣ песме 19-те; кадъ самъ то єстъ Дафини написане већъ песме по другый путъ прочитавао, ради веће исправности, она небуде задовольна съ песмомъ 19-томъ него рече, пиши ову на ново а тада ми ю каже овако, као што є овде подъ № 235. То као да посведочава да Дафина одъ толики стотина песама многе и сама своимъ песничкимъ даромъ дотерує и као права импровизаторка дате мысли у речи одева.

Молчи, молчи, Мнѹдо!
Неке дойде нашїо байрамъ?
И нїе да се примениме,
Примениме наредиме?
Мнѹда имъ вели говори:
Барай, барай, пѹсте бѹле!
Дю единъ пѹштенъ байрамъ,
И него не гѹ знаете,
Кой денъ ви е, кой нее!
На вишенъ Господъ гледате,
Оъ кѹршѹмъ га оударате,
На памїм не отивате,
Оосъ мажи не се в'ркате.

Памунъ Братовъ
въ Свищов

II.

РАЗДЕЛАКЪ.

ПЕСМЕ ЖЕНСКЕ

ОДЪ ВИШЕ ПЕВАЧИЦА ИЗЪ
РАЗНЫ' ПРЕДѢЛА
МАКЕДОНСКЫ'.

I.

ПЕСНЕ ВЕЛИКДЕНСКЕ.

236.

(Изъ Серезскогъ предѣла.)

Море Дино, тенка Дино!
Што си Дино на денъ бела?
На денъ бела и ц'рвена?
На денъ синѧ дȣръ зелена?
Или Дино конѧ шеташъ, змей си любишъ?
Ѧ Дина имъ зборȣваше:
Хайде, хайде, милни дрȣмки!
Ми пȣстнала ц'рна Юда,
Да си беремъ малки моме,
Малки моме песнопольке,
Ѧ ергене кафалцїе.
Оште речта̀ не доречѐ,
Зададе се ц'рна Юда,
Задимила є, запрашила є,
Та є собрала малки моме,
Малки моме песнопольке,
Ѧ ергене кафалцїе.
Та є собрала малка мома,
Малка мома, тенка Дина.

237.

А бре Димо, делѝ Димо!
Хоро игра назатъ гледа,
Мома гледа да ѧ реса.
Аресалъ е, бендисалъ е,
Поповата хранѣника,
Пꙋстнàлъ Димо да га тера.
Ѧ майка мꙋ зборꙋваше:
Оеди Димо, нимой терай,
Та година зла скапїѧ,
Отъ година евтинїѧ,
Октаръ жито за еднà аспра,
Отомна вино за флорина.

238.

Бре Никола, млатъ Никола!
Млатъ Никола, млатъ майсторо,
Каште гради кадїове,
Кадїица бела Божа,
Применета наредена,
На Никола си зборꙋва:
Бре Никола, млатъ Никола!
Айде двата да бегаме.
Море Кадїице бела Божо!
Като нїе да бегаме,
На пътъ ке ны тꙋрци сретатъ,
Та кой ке имъ селамъ дадатъ?
Селамъ дадатъ, селамъ зематъ?
Ѧ Божа мꙋ зборꙋваше:
Айде, айде, бре Никола!

Божа ке имъ селамъ дадетъ,
Оселамъ дадетъ, селамъ земетъ.
Та станáха, та бегáха,
На пътъ са ги тѹрци срели,
Отъ далеко селамъ дадѐ,
Отъ близо имъ селамъ земà.

239.

Барай Недо, бела Недо!
Неда ѝ се додїмло,
Отъ месенѣ, отъ перенѣ,
Отъ добри гости причеканѣ,
И чобани испраштанѣ.
На татко ѝ зборѹваше:
Барай татко, стари башта!
Гледай татко, армасай се,
Армасай се, ожени се,
Оти ми се додемло,
Отъ месенѣ, отъ перенѣ,
Отъ добри гости причеканѣ,
И чобани испраштанѣ.
Онъ ѝ вели и говори:
Барай Недо, мила керко!
И мзъ гледамъ да се армасамъ,
Дас' армасамъ, дас' оженимъ.
Нема керко като майкати,
И хѹбава и работна.
Барай тате, стари башта!
Дек' се е чѹло и видело,
Керка и татко да се зема!
Иди си пытай на старъ Бладика.

Отидо̀ керко ѧзъ и пыта̀,
Онъ ми вели и говори:
Што ке идешъ на чꙋздина,
Нїе да се земеме два мина.
Та мꙋ вели и говори:
Иди татко да се пыташъ.
Па онъ и̑ вели и говори:
Нїе двата да се земеме.
Айде татко да идеме двата.
Тай отидѐ на старъ Владика:
Молба моли, сълзе рони:
Іой Владика, старъ Владика!
Дек' се є чꙋло и видело,
Татко и керка да се зева,
Нето на тꙋрци, не тꙋркмене,
Нето на нашето каꙋри!
Барай Недо, бела Недо!
Онъ не ми вели и говори,
Оти да се зеве татко и керка,
Тꙋкꙋ ми вели и говори:
Онъ си има една ѧлова крава,
Што ке го даде на чꙋздина,
Си га запире заради него.
Оꙋфати́ха стари башта,
Гꙋ ф'рльи́ха въ ц'рно море.

240.

Стано ле, Стано хꙋбава!
Стано ле, снахо невесто,
Іотъ неси толко хꙋбава?
Като п'рвната година,

Като вторната Неделѧ?
Ioй татко, мили пехеро!
Какъ да самъ ѧзи хѹбава,
Като п'рвната година,
Като вторната Неделѧ.
Ката година е дете,
Та година дѹри две!
Какъ да самъ ѧзъ хѹбава?
Стано ле, снахо хѹбава!
Ѧзи на Стоянъ ке река,
Стоянъ на тебе да остави,
Стоянъ похарна да найде.
Стана ми дворе метеше,
И древне сълзе ронише,
Сто гѹ Стоянъ де иде,
На Стана вели говори:
Добро оутрови любо хѹбава!
Стана неможе да одв'рне,
Стоянъ ѝ вели говори:
Ошто̀ неможешъ да одв'рнешъ,
Отъ жаленѣ отъ плаченѣ?
Стояне люби хѹбаво!
Какъ да ти ѧзи одв'рна,
Татко ти вели говори:
Ты на мене да оставишъ,
Iотъ не ти самъ хѹбава,
Като п'рвната година,
Като вторната Неделѧ,
Iонъ ке ти найде похариа,
Похарна любе хѹбаво.
Стоянъ ѝ Стана говори:

Отано ле, любе хȣбаво!
Милата севда̀ хȣбава,
Отъ Богъ да найде татко ми,
Здраве не найде майка ми,
Нїе два да се кердосаме.

II.

ПЕСНЕ ОТЪ ХОРО.

241.

Гело ле, Гелȣшо!
Села е Гела, море,
До дребъ белъ босильокъ,
Низъ Юдинската река.
Безъ ноги ходила,
Безъ ръки га села:
Безъ їода вадила,
Дека в'рватъ ергенито.
Сиѣки што ходили шестисали,
Што станало моштне высоко.
Та си збрала Гела, Гелȣша,
Та си правила до бели метлите,
Та разметела неїино дворо.
Та в'рвели чобанито,
Та какъ видели Гела, Гелȣша:
Море нїе, Гело, Гелȣшо!
Море нїе песната ке искараме,
На панагиро да га пееме,
На манастиро света гора.

242.

Мила дивойко, кѹзѹмъ хѹбава!
Ое чинишъ канлъ оу васъ да дойда,
Отъ конь да слѣга, на столъ да седна,
На столъ да седна, мгне да мда,
Мгне да мда, вино да пїѧ.
Бре варай, варай, лѹдо та младо!
Нїе сосъ майка двете сме канлъ,
Мл' неса канли мои четири брати,
Мои четири брати, двата женети,
Двата женети, двата ергени.
Што са женети и така и така,
Што са ергени две люти змїи,
Две люти змїи две осойници.
На порти стоетъ, два ножа д'ржатъ,
И нази чакатъ да поминеме,
Да ны сосекатъ залакъ по залакъ,
Наймалокъ залакъ мравка што носи.

243.

Мито Митано, бела Божано!
Мзѹкъ Мито на тебе, а грѣхъ на мене,
Толко лажа Митро, толко махмеме,
Толко понѹди, Митро море, кѹпѹвани,
Одночь неможа Митро, да те излажѣ,
Да те излаже, да те измама,
Да те докарамъ на нашата кашта,
На нашата кашта терзїи шїетъ,
Терзїи хѹставашїи,
На табе фѹстанъ, на мене елекъ.

Мита му вели, вели и говори:
Кой ти велеше лудо, да га шїешъ.
Мила ми быше Митро, те ти га шиха.
Не ти самъ сестра лудо, да ти самъ мила.
Отъ мила сестра Митро, по ми си мила.
Толко лажа Митро, толко мамеме,
Вдночъ немога да те излажа,
Да те докарамъ на нашата каштa,
На нашата каштa златари ковать,
Златари коватъ Мито, чисти сребрари,
На тебе гердань Митро, на мене л'рстенъ.
Кой ти велеше лудо, те ги ковеше?
Мила ми быше Митро, те ти га кове,
Не ти самъ сестра лудо, та ти самъ мила.
Отъ мила сестра по ми си мила.

244.

Іоване, море Іоване,
Іоване луда гидїм!
Іованъ си чешма градеше,
Край чешма башча правеше,
На башча цвети садеше,
Синьо зелено шибойче,
Бело ц'рвено замбаче.
Синѣките моми отиватъ,
Студена вода налеватъ,
Отъ ератъ китки, си редатъ.
Тенинка Неда не дойдѣ.
Іованъ га вели говори:
Тенинке Недо худава!
Синѣките моме доходатъ,

Отꙋдена вода налеватъ,
Отъ бератъ китки, си редатъ.
Неда мꙋ вели говори:
Іоване лꙋда гидїѧ!
Ѧлꙋкꙋ самъ загꙋбила,
Година што самъ гꙋ везала,
Половина самъ гꙋ ц'рнила.
Іованъ га вели говори:
Тенинка Недо хꙋбава!
Не бери кахаръ и грижа,
Ѧлꙋка ти є на мене,
Денѧ го носа на пазꙋва,
Вечеръ го клавамъ потъ изглаве.

245.

Маро, Марїо, фиданъ бойлїо!
Колко си мала Маро, толко си врага,
Та ми откраде Маро, б'рзата конѧ,
Братъ ти го ѧха Маро, ѧзи гледамъ,
Ѧзи гꙋ гледамъ Маро, та горемъ.
Пойди мꙋ речи Маро, да ми го даде.
Пойдо̀, реко̀ лꙋдо, не ми го дава,
Не ти го дава лꙋдо, той ке го вѧ́хва.
Маро, Марїо, фиданъ бойлїо!
Колко си мала Маро, толко си врага,
Та ми откраде Маро, тенката пꙋшка,
Братъ ти го носи Маро, ѧзи гледамъ,
Ѧзи гꙋ гледамъ, гледамъ та гора,
Пойди мꙋ речи Маро, да ми га даде.
Пойдо̀, реко̀ лꙋдо, не ми га дава,
Не ми га дава, той ке го носи.

Маро, Марїо, фиданъ бойлїо!
Колко си мала Маро, толко си врага,
Та ми откраде Маро, чивтꙋ пиштольи,
Братъ ти ги носи Маро, ѧзи гꙋ гледамъ,
Ѧзи гꙋ гледамъ Маро, гледамъ та гора,
Пойди мꙋ речи Маро, да ми гꙋ даде.
Пойдо̀, мꙋ реко̀, не ми гꙋ дава,
Не ти го дава лꙋдо, той ке го носи.
Маро, Марїо, фиданъ бойлїо!
Колко си мала Маро, толко си врага,
Та ми откраде Маро, чивтꙋ паласки,
Братъ ти ги носи Маро, ѧзи гꙋ гледамъ,
Ѧзи гꙋ гледамъ, гледамъ та гора,
Пойди мꙋ речи Маро, да ми гꙋ даде.
Подо̀, мꙋ реко̀ лꙋдо, не ти го дава,
Не ти го дава, той ке ги носи.

246.

Опетъ то мало друкчіе, изъ Врондіе.

Марꙋшъ, Марико, море карагюзли̇ко!
Колко си мала толко си знала,
Лагама лага, дꙋръ ми излага,
Дꙋръ ми излага б'рзата конѧ,
Море та є даде на брата си,
Братъ ти є ѧхатъ, ѧзи гꙋ гледамъ.
Като го гледашъ отъ гꙋ неземешъ,
Какъ да гꙋ зема не ми гꙋ дава.
Марꙋшъ Марико, карагюзлико!
Колко си мала толко си знала,
Лагама лага, дꙋръ ми излага,
Дꙋръ ми излага тенката пꙋшка,

Тенката пѹшка, пѹшка отъ рамѹ,
Братъ ти е носи, язи ѓѹ гледамъ.
Като го гледашъ, бре земи си е.
Марѹшъ Марико, карагюзлико!
Лагама лага, дѹръ ми излага,
Чиите пиштолѣ отъ помсете,
Излага ми ги, пакъ не ме зе.

247.

Паднало з'рно пепелано,
Никнало просо до колѣна,
Втасало дѹри прикапало,
Та нема кой да го жнїе.
Та са клали мома и момче,
Та са жнали, што са жнали,
Отъ оутрена до проима,
Отъ проима дѹръ на пладнина,
На мома їода ѝ се припило,
На лѹдо вели гоїори:
Бре варай лѹдо, та младо!
Їода ако ти се припїело,
Да идеме на стешната река.
Тай отишла на стешната река.
Никнала, се напила,
Съ нейнити вели ръки,
Измїела бело лице,
Што се ѝ е напрашило,
Отъ ясно слънце погорело.

248.

Слꙋжи Отано, немой дреми!
Де слꙋжила бела Отана задремила,
Оонъ сонила два галꙋба.
Неса были два галꙋба,
Тꙋкъ ми са в'рли тꙋрци.
Іоште речта̀ не доречела,
Довтаса́ха в'рли тꙋрци.
Три дни Отана сонъ спала,
Га дигнали в'рли тꙋрци,
Та га откарали три дни и три вечера,
Откара́ха га на белъ Дꙋнавъ,
Тогай се є Отана разбꙋдила:
Дай ми мале, ц'рно нокче,
Да расечемъ жълта дꙋнѧ,
Да раскваса моѧ кипра оуста.
Тогай веле и говоре:
Ѧ распꙋстнейте бели раци,
Оꙋв'рзайте рамни нози,
До сеа ѧзъ ваша и вїе мои,
Да измїемъ бело лице отъ белъ Дꙋнавъ.
Прик'рстила се ф'рльила се на белъ Дꙋнавъ,
Ни вїе мои, ни ѧзъ ваша,
Дꙋнавъ ме радꙋва̀.

249.

Недо ле, Недо хꙋбава!
Де се є чꙋло и видело,
На сонъ мома си открала,
Мегю майка, мегю башта,

Негю нейни деветъ брата,
Деветъ брата, осамъ снахи,
И дванаесетъ древни деца.
Откралъ га е войводата,
Войводата Драмлїата.
Та га кара̀ Дринополѣ,
Дринополѣ чанрито,
Чанрито ливадето.
Направи и̃ высокъ чардакъ,
Колко е высокъ, толко е широкъ.
Извиши га на высоко,
На высоко на широко.
Три дни е спала и три вечера,
Па не се е разбѹдила.
И га е было четвѣртъ вечеръ,
Тогай Неда се разбѹди,
На сонъ їода потерала:
Дай ми мале, студна вода,
Да натопе пѹста юста,
Че ми е оуста погорела,
Като кора калинкова.
Тогай вели войводата:
Неси Недо при майка ти,
При майка ти, при башта ти,
Тѹкъ си Недо, при менека,
При менека въ чанрето.
Тогай вели бела Неда:
Дай ми аго їостро ножче,
Да расека жълта дѹня,
Жълта дѹня и неранца,
Да растопе пѹста юста,

Че ми юста погорела,
Като кора калинкова.
Послуша го войводата,
Подаде й їостро ножче,
Да расече жълта дуня,
Жълта дуня и неранца.
Не расече жълта дуня,
Ню си оуводѐ клето с'рце.

250.

Тодоро, море Тодоро!
Оседнала Нанко, седнала,
На велъ каменъ, на синь мраморъ,
Книнга гледа сълзе рони,
И вели п'рсти к'рши.
Догледало гу керка му,
Керка му кадунъ Тогора,
Та му вели и говори:
Барай тейко, мили тейко!
Што книнга гледашъ и плачешъ?
А той й вели говори:
Тодоро, керко Тодоро!
Какъ да гледамъ да неплака,
Вчера самъ билъ на пазаръ,
На пазаръ гидѐ на Дойранъ,
Та што самъ чуло гледалъ!
Два пъта телалъ вика́ха,
Три пъта личба личи́ха,
Што биде Турчинъ ергенинъ,
На силна їойска да оди,
И што има кауринъ ергенинъ,

На силна їойска да пойде,
Ѧзи снракъ сына немамъ.
Ѧ теа мꙋ вели говори:
Барай тейко, миленъ тейко,
Ми бери грижа голема,
Ѧзъ ке пойда на їойска.
Кꙋпи ми тейко, кꙋпи ми,
Кꙋпи ми б'рза конѧ,
Кꙋпи ми тенка пꙋшка,
Кꙋпи ми морна доламà,
Ѧзъ ке пойда на їойска,
Ѳосъ вꙋйкови ми сынови.
Послꙋшалъ го є татко и҃,
Та и҃ кꙋпи б'рза конѧ,
И кꙋпи пꙋшка бойлїѧ,
Та си станà, та отиде.
Там' седе мало млого,
Мало млого три године.
Она напретъ отивала,
Ѳинь зеленъ барѧкъ носила,
На четв'ртата година дойдѐ,
Отъ далекъ иде и вика:
Излѣзи тейко, излѣзи,
Да видишъ тейко, да видишъ,
Да видишъ кадꙋнъ Тодора,
Отъ їойске дохóда,
Ѳосъ вꙋйкови сынови,
Те се викнà и подрꙋкнà:
Чꙋйте малко и големо!
Де се є чꙋло видело,
Мома на їойска да пойде,

Младо барактарче да биде,
Синь зеленъ барякъ да носи,
Мома ойдѫ, мома дойдѫ,
Сосъ вѫйкови ми сынови.

251.

Бело Белико!
Што бело перешъ,
Што црно носишъ?
Ил' майка жалишъ?
Ил' башта тъжишъ?
Дрѫшки дрѫгарки!
Какъ да ви река,
Какъ да ви кажа,
Срамъ є отъ люди,
Грехъ є отъ Бога.
Ни майка жала,
Ни башта тъжа,
Лю си жала,
Първото любе,
Што є загинало,
Сеа мало млого,
До три године.
Дрѫжина пойде,
Дрѫжина дойде,
По дрѫжината,
Конью си є пѫштилъ,
На конью има зелено седло,
На седло има бре бела книига,
Бре бела книига, млъ црно писмо.
Бело Белико, што пее книига?

Дрꙋшки дрꙋгарки, какъ да ви река,
Какъ да ви река, какъ да ви кажа,
Книгата пеѥ: нека се жени,
Бела Белика, ми да ме чека,
Ази си любемъ Влашка Влахина,
Ке ме излаже, ке ме измаме,
Нека се жени Бела Белика моштне далеко,
Моштне далеко отъ момта майка,
Да не га гледа момта майка,
Неа да гледа, мене да плаче,
Менъ да плаче, мен' да жали.
Те ѝ велетъ и говоретъ:
Бело Белико, испиши книига пꙋшти на Стомнъ,
Нека си дойде млади Стомнъ,
Имꙋ се родило едно машко дете,
Нека дойде да си гꙋ кр̀сти.

252.

Гюргїѥ, моме Гюргїѥ!
Море кого майка караше,
Те и караше оучеше,
Мим' се често применовай,
Применовай, наредовай,
По двашъ по тришъ Неделмта,
Деветъ пъти месецо.
Гюргїа майка не слꙋша,
Те отиде горни каште,
Горни каште килярето,
Те отключи сандꙋцето,
Те искара башъ премена,

Башъ премена каквагодна,
Янтерїѧ чичеклїѧ,
Кошѹлата копринена,
Братова моръ долама.
Искара братове моръ шалваре,
Искара братови шалѝ кошакъ,
И искара махрамѐта,
Махрамѐта каквагодна,
Каквагодна праматарска.
Набели се, нац'рви се,
И заводе до две игле,
Игле праматарске,
Ѳдна бела, втора жълта.
На белата белъ трїандафилъ,
На жълтата жълтъ трїандафилъ.
И си обѹ братови лькъ ємени,
И заводѐ братово ѝ їостро нокче,
Іостро нокче еничарско.
Те кинисѐ салѹмъ незламъ,
Те отиде на хорото,
На хорото сретъ звералто.
Не се фатѝ де идае,
Лю се фатѝ до момите,
Натъ невести до юнаци.
Кой какъ є видѐ Гюргїѧ,
Синѣки на ноге станѐха,
На ръке га дочекѐха.
Дек' га видѐ Ѳминъ аго,
Ѳминъ аго Ѳрменлїѧ,
Ѳрменлїѧ Дойранлїѧ,
Те га фати за ръката,

За ръката за ръкаво.
На Гюргїѧ ѧдъ паднало,
Те искара їостро нокче,
Іостро нокче братово й.
Те оубодѐ Ѥминъ аго,
Ѥминъ аго Ѥрменлїѧ.
Сипнà панагиръ да бега,
Сама гȣ є Гюрга заиграла:
Играй ми, играй панагиръ,
Сама гȣ є Гюрга оубола,
Сама ке глоба да даде.
Іодговори Ѥминъ аго:
Аферимъ моме Гюргїє!
Женско си рȣхо носила,
Машко си с'рце имала,
Што оубодѐ Ѥминъ аго.
Сипнà панагиръ да бега,
Сама гȣ є заиграла.

253.

Леле Милке, пашà Милке!
Стȣдна вода войводова,
Жешко каве кадїово.
Прошета се пашà Милка,
Отъ сараѧ до бȣнара,
Загȣби се с'рмà коланъ,
Пов'рна се да гȣ тера,
Там' се найде лȣдо младо,
Ѧ Милка мȣ зборȣваше:
Барай лȣдо, лȣдо младо!
Да не найде с'рмà коланъ?

Не самъ Йилке, кѵми ми Бога,
Кѵми Бога, кѵми вера,
Тако ми двете ц'рни їочи.
Барай лѵдо, лѵдо младо!
Исп'рснали ти ц'рни очи,
Лѣха место на далеко,
Бретенъ место на широко.

254.

Карамфиле малой моме!
Какъ ми легне те ми заспа,
Не сонали сонъ за мене,
Като азъ два за тебе.
Чини'ме се два голѵби,
Та в'ркнеме емъ летнеме,
Отидомо тѵка долѵ,
Тѵка долѵ низъ лозата,
Да зобиме бело грозде,
Бело грозде гѵмазово,
И ц'рвено лисичано.
Видеха не подарето,
Исв'рлаха тенки пѵшки,
И оѵдриха златни крила.
Карамфило малой моме!
Призъ дорите їода тече,
Градината полна невенъ.
Набери ми една китка,
Една китка белъ босильокъ,
Белъ босильокъ, ранъ карамфилъ,
Да е кладемъ на главата.
Дена носамъ на главата.

Вечеръ кладемъ на каштата.
На каштата мисиръ їода,
Да се крави белъ босилѣкъ,
Какъ се крави лѹдо младо,
Мзъ за тебе карамфиле. —

255.

Мла, мла, Бело море, до хамбара,
Отъ хамбара, Бело море, до сарам,
Да ми видишъ, Бело море, кошѹлата,
Каква ми є, Бело море, рѣѣосана,
Три години не перена,
Три години не кр'пена.
Земай ми є, Бело море, пери ми є,
Пери ми є, Бело море, к'рпи ми є.
Зела є бе лѹдо, прала є бе,
Млай немамъ, лѹдо море, раки сапѹнъ.
Тоите раке два калѹпе,
Два калѹпе ръки сапѹнъ.
Земай ми є, пери ми є.
Зела є бе, прала є бе,
Мл' си немамъ стомна їода.
Тоите оѣи стомна їода,
Земе ми є, пери ми є.
Зела є бе, прала є бе,
Колѣ нема да є просре.
Тоете вежди два простора,
Зевай ми є, просрїє.
Зела є бе, прала є бе.

256.

Запали Дѵна борина,
Да не те влега въ темнина,
Да не те стѵпна на г'рло,
Да не те строша ђердана.
Дѵна мѵ вели говори:
Блези ми лѵдо, влези ми,
Здроби ми лѵдо, ђердана,
Златаренъ ми є побратимъ,
Па ће ми ђерданъ искѵе.
Дѵна ли, пиле шарено!
Запали Дѵна борина,
Де не те влегамъ вътемнина,
Да не те стопнамъ самта.
Дѵна мѵ вели говори:
Блези ми лѵдо, влези ми,
Отопни ми лѵдо самта,
Терзїа ми є комшїа,
Па ће ми сам сашїе.
Дѵна пиле шарено!
Запали Дѵна борина. —

257.

Де се чѵло, чѵло видело!
Мома Гроздена делба делила,
На сека мома по добаръ юнакъ,
На мома Гроздена ц'рно арапче.
Чѵдела се мома Гроздена!
Качила го на бела коња,
Онъ се ц'рнее, конь се белее.

Одвела го на реката,
Два дни го мила, три дни го т'рла,
Здробила му є десното оухо.
Оедналa мома да го плаче:
Дека бе ц'рно да не би чипо.

258.

Ой ленo, ленo, пиле шарено!
Одъ дека дойдо празенъ не дойдо.
Въ ръците носи благе яболки,
Да ти ги дадемъ белке ги земешъ,
Белке ги земешъ, белки ги ядешъ?
И да ги земемъ не ги ядемъ,
Декъ да ги ядемъ отъ моята майка.
Ой ленo, ленo, пиле шарено!
Одъ дека идемъ, празенъ не идемъ,
На тебе носимъ жолте с'рвење,
Да ти ги дадемъ, белки ги носишъ?
И да їи земемъ, лудо, дека да їи носимъ!
Дек' да їи носимъ, одъ моити сестре.

259.

Бегай злато, бегай керко,
Бегай да бегаме,
Паша ке помине,
Паша силенъ паша,
Паша Гичкенлїя.
Барай мале, стара мале!
Нее паша мале,
Паша силенъ паша,
Паша Гичкенлїя.

Тѹкѹ ми е мале,
Там в'рла чѹма,
Пѹста зла панѹкла.
Мене ми е оудрила на десната рѫка,
На десната рѫка, на левата биска.
Барай мале, стара мале!
Отключи ми мале сандѹците,
Да искарашъ мале, моето чисто рѹхо,
Моето чисто рѹхо, моето невестинско,
Несѹмъ гѹ носила, не нарадовала.
Да ме облечешъ, мене да наредишъ,
Мене да наредишъ, мене да ме плачешъ.
Да искарашъ момта бела риза,
Да ми в'рзешъ моите бели рѫци,
Да искарашъ моїо златенъ чаршафъ,
Да постелешъ на рамне рогозине,
Да ми кладешъ момта рамна снага,
Мене да наревашъ да ме плачешъ.
Искарай ми и момта пѹста прикїа,
И да викнешъ моите милне дрѹшке,
Да раздадешъ момта пѹста прикїа,
Оне да га носатъ и ты да гледашъ,
Оти не га наносила, не нарадовала.

III.

ПЕСНЕ ЯРГАТОКЕ.

260.

Іокете пѹстна мила мале!
Момa да ми тедишъ.

Отъ горната махала,
Отъ лева страна,
Поповата керка цанъ Катерина,
Млого ми га фалетъ че є работница.
Яко ке га дадатъ мале,
Постой и почекай,
Да га докимасашъ,
Или є икрамџика ил' измечика?
Човекъ да дочека,
Човекъ да испрати.
Яко не ти га даватъ,
Скоро да се в'рнешъ,
Калѹгеръ ке стана,
Ц'рква ке ограда,
Ц'рква ке ограда,
Башча ке направа,
Цвете ке расада,
Дѹнѣ и калине,
И благе мбѹлке.

261.

Море не ти се додемло,
Отъ болно лежанѣ?
Отъ лекови пїенѣ?
Мени ми се додемло,
Отъ лекови кѹпованѣ,
Отъ парѝ даванѣ,
Парѝ даванѣ, конье виханѣ,
Отъ патишта ходенѣ.
Мна мѹ вели, вели говори:
Бре вдолй, вдолй, п'онъ додинъ!

Бре аз несамъ болна, болна отъ Бога,
Бре ли самъ болна, болна отъ тебе.
Декъ си е чѫло, чѫло видело,
На бела лоза цр̀но грозде,
На цр̀на лоза бело грозде,
Та и Бѫлгарка ѣрапинъ да люби.

262.

Море (леле) Калѣ, дѫльберъ Калѣ!
Пленили ги деветъ моме,
Пленили ги, карали ги,
Карали ги Бѫдимъ града.
Оиѣки моме припродали,
Дѫльберъ Кала не продали,
Оти (га) тератъ скапа цена,
Никой Кала не кѫпѫва.
Наимнà се едно Г'рче,
Паре брои натброїова,
Ѧ алтине натф'рльова.
Прикѫпи го, заведе го,
Откара го чаирето,
Чаирето чадорето,
Излага га приг'рна га,
Измами га, целива га.
Дека дойдѐ едно пиле,
Едно пиле ластавица,
Та сосъ оуста (имъ) погѫкнова,
Та сосъ крили поплѣснова.
Тогава се досетили,
Досетили, доѫмили,
Че тїе са братъ и сестра.

Бре Стоѧне, млатъ Стоѧне!
Отъ Бога нашла Стоѧнова,
Стоѧнова стара майка,
Што га скорна млади Стоѧнъ,
Сѹтромъ рано а въ Неделѧ,
Та го пѹстна градъ Солѹна,
Товари мѹ три товаре,
Три товаре сѹхо злато,
И дрѹги три белъ бисеръ.
Тай отидѐ градъ Солѹна,
Да прикѹпи сиѣко ново,
Сиѣко ново за невеста.
Те отидѐ премладъ Стоѧнъ,
Та е кѹпѝлъ сиѣко ново,
Пов'рна се па назаде,
И га видѐ што ке види!
И заборавилъ огледало,
Іогледало шикѹсано,
С'рветата отъ поѧсо!
Те се в'рнà па назаде,
Те кѹпѝлъ сиѣко ново,
Сиѣко ново за невеста.
Дойде, дойде, до сретъ пъто,
До сретъ пъто сретъ гората,
На Стоѧнъ мѹ се їода припѝ,
Іода припѝ, лѣбъ прїедѐ.
Те е седналъ да порѹче,
Да порѹче, да пладнѹва,
Дас' напїе стѹдна їода.

Де изѣгóха харамїе,
Харамїе зѹлѹмцїе.
Какъ ги виделъ млади Стоянъ,
Жално милно мѹ се моли:
Харамїе зѹлѹмцїе!
Што найдете се земейте,
Дюхѹ мене оставейте,
Че се имамъ стара майка,
И си имамъ п'рво любе.
П'рво любе и жали и не жали,
Стара майка ке ме жали,
Ке ме жали ке ме тъжи,
Дѹръ да гарванъ повѣлѣе,
Дѹръ да море да исáхне,
Дѹръ да гламна ластаръ пѹстне,
Дѹръ да в'рба гламна стане.

264.

Недо, бела Недо!
Неда болна лежи,
Седва се є заѣмало,
Неда се разболѣ,
Седва се є зажнала,
Неда їоште лежи,
Нито юмира, нито станѹва.
На майка ѝ вели,
Бели и говори:
Мале мила мале!
Искарай ме мале,
Банка на рамни дворове,
Да си вида мале,

Моите милне дрꙋшки,
Iотъ аргатлꙋкъ идатъ,
И пѣсна си пеатъ:
Недо милна дрꙋшко!
Седба се є заемло,
Неда болна лежи.
Послꙋша го Недината майка,
Га искара ванка на рамни дворове,
Та си зачꙋ Неда нейни милни дрꙋшки,
Какъ си песна пеатъ.
На майка ѝ вели и говори:
Халалъ да ми чинишъ мале,
Што ме си дигала,
И понꙋде што си давала.
А майка ѝ вели,
Вели и говори:
Просто нека ти є Недо, милна керко,
Толко є рекла и дꙋша є дала.

265.

Засвирило лꙋдото тꙋрче,
Призъ аргатите, призъ каꙋрките.
Догледа го неговата майка,
Море та мꙋ вели, вели говори:
Iой ялѝ, ялѝ, бизꙋмъ олꙋ!
Немой си свиришъ призъ аргатите,
Призъ аргатите, призъ каꙋрките,
Азъ не ти зевамъ каꙋрска мома,
Лю ке ти зевамъ кадꙋна мома,
Кадꙋна мома, хоцова керка,
Да ти докара млого прекїа,

Млого прекїм полна кочїм.
А той га вели, вели и говори:
Бре мале, мале, бре мила мале!
Мзъ не си зевамъ кадѵна мома,
Оиѣкото лѣто в'рсъ хамбаръ седи,
Б'рсъ хамбаръ седи, коприна сѵче,
Коприна сѵче, на гѣргевъ везе,
Та пакъ е жълта, жълта зелена.
Мзъ ке си зевамъ хѵбава Мина,
Хѵбава Мна сиѣкото лѣто,
Жнїе и копа, слънце го пече,
Та пакъ е бела, бела рѵмена.

266.

Гино море, Гино Бѵлгаръ казѝ!
Потѵрчи се да те земамъ,
Да ти кладемъ Тѵрско име,
Мени Мїм, тебе Мйшем.
Да ти кроемъ тѵрски рѵби,
На толта рамна снага,
Какъ си рамна ти прилега.
Да ти кѵпамъ тѵнѵсъ феса,
На толта рѵса коса,
Какъ си рѵса ти прилега.
Да ти кѵпа местъ папѵци,
На тонте беле ноге,
Какъ са бели ти прелега.

IV.

ПѢСНЕ ЛАЗАРСКЕ.

267.

Море Недо, вела Недо!
Дай ми Недо там китка,
Што га носишъ на главата,
На главата, на сраната.
А Неда му зборуваше:
Бре Отомане, млатъ Отомане!
Там китка не се дава,
Мени ми га е майка брала,
Денъ га брала, денъ га редила,
Денъ ги съ ръци привроила,
Денъ га китка наредила,
Вмъ пакъ ми е поръчала,
Да не дадемъ там китка.
Отоманъ Неда не а слуша,
Ю си сегна та га узе,
А Неда гу преколнала:
Бре Отомане, млатъ Отомане!
Колко листа на китката,
Толко години да лежишъ,
Колко листа на гората,
Толко постели да скапешъ.
А Отоманъ ѝ зборуваше:
Море Недо, вела Недо!
Колко листа на д'рвото,

Толко годнни да лежишъ,
Толко постели да скапешъ.

268.

Неранцо, моме Неранцо!
Неранца е дрехи испрала,
На градина га просрела,
Дека цавте жълто цвети,
А Неранца му зборува:
Цавти, цавти, жълто цвете,
Армасникъ ми е далеко,
Три дни хода да пойдетъ,
Три дни да дойде.
Запрегнала е скутовите,
Та е набрала жълто цвете,
Та е направила до три китки,
Та їи кладе пазувата,
Тай отиде на гемиціе,
На гемиціе си зборува:
Гемиціи мили брате!
Не помина мой армасникъ?
Неранцо, моме Неранцо!
Вчера мина̀ тоїо армасникъ,
Съ деветъ товари железа̀,
Тешки му бихатъ товарите,
Пропаднала е гемїата.
Цикна̀ Неранца, заплака̀:
Іой ты Боже, мили Боже!
Кам' да дуне тихинъ ветеръ,
Да присуши ц'рно море,
Да го оратъ биволите,

Да го сѣатъ жълто просо,
Да го жнїатъ малке моме,
Змъ да жнїатъ, змъ да пеатъ.

269.

Дивойко мила хѹбава!
Сношти срето отъ їода,
Море ты ми беше на кахаръ,
На кахаръ дѹшо, на гриѫа.
Дали ми веше плакала?
Ил' те є майка карала?
Или те брата садили?
Юначе лѹдо та младо!
Не ми є майка карала,
Не ми са брати садили,
Ню мене ми сношти дадоха,
За поповата делїа,
За поюнакъ канлїа.
Не ми є лѹдо, на дѹша,
На дѹша лѹдо, на с'рце.
Дивойко мила хѹбава!
Язъ ке те тебе привѹча:
Море оучини се дивойко, здрава болна,
Потерай тешка понѹда,
Отъ дива коза сиренѣ,
Кой ке тебе донесе,
Той ке тебе кердоса.

270.

Никола, сынѹ Никола!
Дека си синоштъ нокїовалъ?

Та самъ покїовалъ,
На Милкината градина,
Потъ Милкинъ дребенъ босилькъ.
Тамо самъ мале заборавилъ,
Момта медна ножница,
Оосъ сребрената верига.
Пойди мале да га терашъ,
Ѣмъ да искашъ гюзелъ Милка.
Никола, сынѵ Никола!
На насъ Милка не га даватъ,
Оти сме нїе сиромаси;
Сиромаси млого длажни,
На стотина по стотина,
На петина по хилада,
На оуйка ти брой се ематъ.
Iой ты мале, мила мале!
Сиромакъ самъ, баръ юнакъ самъ,
Сама мома ке ми дойде,
На момта добра вечера,
На момта мека постелѧ.

271.

Димитри, млади Димитри!
Завалъ ми бише Димитаръ,
И отъ майка, и отъ татко мѵ,
Два сиви коня на їода да кара,
Те отидѐ на чешмата.
Там' си найдѐ малкаѧ мома,
Малкаѧ мома Ѧнгелина,
Та ѝ вели и говори:
Ты да пѵстнешъ да те терамъ,

Саканъ да неси в'рнала,
Лю да си ричта дала.
Теа вели и говори:
Пȣштни Митре оштъ едночь,
Ако майка не ме даде,
Майка даде, тейко такса,
Сама ке бегамъ по тебе,
Сама сама дȣри домà,
На тоѧта слатка вечера,
На тоѧта добра постелѧ.
Стана Митаръ та отидѐ,
На майка мȣ зборȣваше:
Пойди мале терай ми га,
Терай ми га гюзелъ Милка.
И ако мени ми га дадатъ,
Скоро назатъ да се в'рнешъ,
На мене хаберъ да чинишъ,
Да направа тамбȣрата,
Тамбȣрата карађȣзинъ.
Ѧ майка мȣ зборȣваше:
Пойдо Митре едночь и двашъ,
Едночь и двашъ, двашъ и тришъ,
На насъ Милке не га даватъ,
Че сме нїе ѧбанцїи,
Ѧбанцїи скоро дошлѝ.
Той и̂ вели и говори:
Пойди мале їоштъ едночь,
Сношти би́хми на бȣнаро,
Там' си найдо гюзелъ Милка,
Единъ дрȣгъ си зборȣва́хме:
Ты да пȣстнешъ да те терамъ,

Саканъ да неси в'рнала,
Лю да си ричтà дала.
Теа мꙋ вели и говори:
Пꙋстни ми Митре оштъ едночь,
И ако майка мене не даде,
Сама ке бегамъ по тебе,
Сама сама дꙋри домà.
Какъ се Димитри армасà,
Домà Димитри не си дойдѐ,
Като вечеръ, като ютро,
Тамбꙋрата на ръките,
Съ еничаре побратиме,
На механà вино пїетъ,
Вино пїетъ и облокъ чинетъ.
И одговоретъ еничарѐ:
Димитри, млади Димитри!
Ѧ облечи нашето рꙋхо,
Нашето рꙋхо ѧничарско,
Дал' ми те тебе прелега?
Излажà се ꙗанъ Димитаръ,
Іоблеће се тéхно рꙋхо,
Тéхно рꙋхо еничарско,
Єдни дрꙋгъ си погледнáха,
Кревтомъ мꙋ се насмїѧ́ха,
Подвикнáха, подрꙋкнáха:
Чꙋйте малко и големо,
Че Димитаръ потꙋрчѝ.
Подвикнà Митре, подрꙋкнà:
Мила Милке армаснице!
Как' се двата миловáхме,
Не се двата кердосáхме,

Чꙋйте малко и големо,
Че се Димитеръ попцете.

272.

Изъ Легенскогъ предѣла. *)

Ой Іоване, Іоване,
Іоване хазнатаре!
Іоване иска кральовата керка,
Кральо дава, кральица не дава.
Одгоїори на Іованъ хазнатаре:
Оутре кажетъ Іованъ два празница,
Овета Петка и Неделѧ,
Ке иде кральица на ц'рква,
Тына ѧла Іованъ на портите,
Та почꙋкай Іованъ и полꙋпай.
Кай излѣзе Іованъ Бела да отори,
Ты га фати Іованъ за ръката,
Та ѧ метни Іованъ на коньите,

*) Башъ кадъ самъ хтео отићи изъ Сереза 'каже ми Дафина, да е дошла у Серезъ една стара жена, кои зна много песама, зато да дођемъ и да препишемъ неколико, да видимо дали су нѣзине песме болѣ или ове старе жене. Уедно ми рече, да се говоръ бугарски оногъ предѣла одкудъ е ова жена, разликуе одъ нѣногъ. На мое пытанѣ одкуда е жена, одговорими да е одъ Легенско. Я на то помислимъ да ће то место Богъ зна како далеко одъ Сереза и Просеника быти; но зачудимъ се кадъ чуемъ, да ніе далѣ одъ Сереза него 3. сата а одъ Просеника 5. сати хода, и да лежи на низбрдици планине Родопске, Демир-Исару идући. Тако препишемъ одъ нѣ овы' седамъ песама, кое се све певаю на хору.

На коньите Іованъ придъ тебѣка.
Оуслоушалъ го Іованъ хазнатаро,
Те отиде кральица на црква,
Та отидѣ Іованъ на портите,
Та почоукà Іованъ и полоупà,
Те излѣзѣ Бела та отори,
Та м фатѝ Іованъ за ръката,
Та м метна Іованъ на коньо моу,
Одведе га Іованъ до дома моу.

273.

Море Марго, Марго кадоуно!
Марга є майка ситно дребно плете,
И га плетѣ и га кълнѣ:
Море Марге, Марге!
Днеска майка ситно дребно плете,
Оутре майка м'ртво расплела.
На Марга си є тешко паднало,
Та си станà Марга, та отидѣ,
Та отидѣ Марга Цариграда,
На бербере си Марга збороуваше:
Ой ты бербере, ой брате мой!
Обричи ты ми роуса коса,
Остави ты ми до длоуга чоумба.
Оуслоушалъ га е берберето,
Избричилъ ѝ є роуса коса,
Останилъ ѝ м до длоуга чоумба.
Та си станà, та отидѣ,
Оосъ вервершките койнаре чобанъ да биде,
Да ми паседоу силно сгадо.
Та ми отидѣ до три године,

Та ми пасóха до силно стадо.
Та отъ там' се назатъ в'рнала,
Та си дойдѐ на майчини й,
На майчини й рамни двори,
Та си викнà и подвикнà:
Чȣйте, чȣйте, малко и големо,
Мома пойдо, мома дойдо.

274.

Милке Разложанке,
Млада пïинчанке!
Разболе се Милка,
Отъ тешката болесъ,
Отъ велика чȣма.
Милка майка вреви:
Мале, мила мале!
Я га оумре Милка,
Нем' да зовете,
Чȣзди погребача,
Лю да зовете,
Милкините брата,
Милка да подгребатъ.
Та да га однесатъ,
На високо б'рдо,
Потъ крéсато д'рво.
Да изгредатъ каштa мраморена,
Сосъ четири врати.
Отъ еднатa врата,
Слънце да огрева.
Отъ торатa врата,
Ветеръ да подȣва.

Отъ трета врата,
Роса да пророси.
Отъ четв'рта врата,
Милкинитѣ дрѹшки,
Отъ тѹк' ке помнетъ,
На Милка да викатъ:
Хайде Милке, хайде,
Айде наша дрѹшко,
За вода да идеме,
Бода да налѣкимъ,
Цвете да полѣкимъ.

275.

Бре Митре, Митре, Митре майсторче!
Отъ Бога нашлѧ толта майка,
Што ми те даде дѹнгеринъ да сѝ,
Дѹнгеринъ да сѝ, сарай да градишъ,
Да гѹ оградишъ за три години,
Ты гѹ изградѝ Митре, за три Недѣлѣ.
Отъ де дойдоха Митре Блашките моме,
Блашки ти вревятъ Митре, Блашки незнаешъ,
Г'рцки ти вревятъ, Г'рцки незнаешъ!
Ты се загледѧ Митре а въ Блашки моме,
Отъ сарай падна Митре, вре та се оудрѝ,
Та се оудрѝ Митре, вре на зло место,
Бре на зло место Митре, вре на с'рцето,
Бре одва ми дѹша, вре одгоïори:
Ой ти дрѹжина, верна дрѹжана!
Кога ке ите цанѹмъ, на нашето село,

Нем' да кажайте на момта майка,
Ди ми падна Митре отъ в'рхъ сараю,
Та се оудари Митре бре на зло место.
Лю да кажайте на момта майка,
Бре ди се той оугоди,
За малка мома за црноземка.

276.

Недо, море Недо!
Дай ми Недо, дай ми,
Едно црно око.
Неда мѹ зборѹва:
Мла лѹдо, мла,
Мла до вечера,
Кога свето лѹдо, вечероватъ,
Вечероватъ лѹдо, и легноватъ,
Тѹрци и амна,
Млади еничара.
Лѹдо ѝ зборѹва:
Недо, море Недо!
Ты незнаешъ Недо,
Ѧ си пасе Недо,
Конѣ и камиле,
Та неможе Недо,
Ѧзи да си дойде.
Неда мѹ зборѹва:
Лѹдо, море лѹдо!
Оудри лѹдо, оудри,
Коиѧ на бѹкаи,
Камиле на хортоме.

277.

Мила Митра ц'рноока!
Мила Митра драга ми си,
Море кѣ пѫстнамъ да те терамъ,
Ты да неси речъ в'рнала,
Ни ты дѫшо, ни майкати,
Ю да влѣзешъ въ башчата,
Да наберешъ китка невенъ,
И да земешъ нова стомна,
Да дойдешъ на чешмета,
Азъ да зема китка невенъ,
Ты да налѣешъ стѫдна вода.
Та си влѣзе въ башчата,
Та си набра китка невенъ,
Та отидѐ на чешмета,
Дѫдо й зе китка невенъ,
Мома налѣ стѫдна вода.

278.

Калѣзма ми дойдѐ мале, отъ Бѫдима града,
Да иде да венчам до кадѫнъ Тодора,
До кадѫнъ Тодора моя посестримка.
Да ли да га венчаемъ мале,
И се да га поколна?
Майка мѫ отгоïори:
Бре винчай га сынѫ, винчай,
Ним' га поколнавашъ,
Ю га Богославай.
Сега да венчаешъ до млада кѫмица,

Отъ година сына да идешъ да
к'ръштавашъ,
Машко крештелниче.
А сыно й вреви и гоïори:
Мале, мила мале!
Заманъ ке да дойде мале,
Да й дигне ц'рвенъ принечь,
А га ке й виде мале,
До велите раки ц'рни белижици,
На дльгите п'рсти древни п'рстена.
На мене мале како ср'це кае,
Щто самъ ги кьповалъ.

V.

ПЕСНЕ ТРАПЕЗИЧКЕ.

279.

(Изъ Добрининта у Разложкомъ предѣлу.)

Излекнало сиво соколе,
Отъ край Бьдимъ града,
По планина, по рьдина,
По Самовилски игралишта,
По Самовилски ф'рламишта.
Догледа го Самовила дивна Юда,
И мь вели, емъ говори:
Не се троши конь по моите игралишта,
По мои игралишта, по мои ф'рламишта,
Ке ти ф'ремъ сьсъ мои остра стрелка,
Остра стрелка ц'рноперка.
А льдо й говори:

Ф'рли стрела Самовило, дивна Юдо,
Ѧ стоимъ ти на мегданꙋ,
Да видимъ што кешъ чинишъ.
Ка дочꙋла Самовила, дивнна Юда,
Та мꙋ ф'рли сосъ остра стрелка,
Іостра стрелка ц'рноперка.
Онъ дочекà оу десна рака,
Скрши а, и га сломѝ,
И бꙋтнà коньо та по неа.
И Самовила какъ го виде,
И она побегнà.
Тꙋва дева да ѧ стигне,
Та ѧ стигнà на мостове мраморени,
Мраморени каменени,
И ѧ приг'рнà, и ѧ целивà,
И е истрошѝ сите коски,
Лежала е сите пости,
Сите пости Велики,
И Велики и Божики,
И отъ Петрови половина,
На мостови мраморени,
Мраморени каменени.
Тебе поемъ, сиви соколе,
Тебе поемъ, Бога хвалемъ.

280.

Заплакала стара планина.
Дочꙋла е Перинъ планина,
Одговорила Перинъ планина:
Зашто ми плачешъ стара планина?
Какъ да не плачемъ, какъ да не жалемъ:

Сека година бȣлюкъ айдȣци,
Тая година деветъ бȣлюци.
Згазиха ме ситната трева,
Разматиха стȣдната вода,
Истрошїа зелена гора,
Оук'рвавїа белите камени.
Єденъ ми є бȣлюкъ Меленичане,
Втори бȣлюкъ Петричане,
Трећїо бȣлюкъ Отрȣмничане.
Четв'рти бȣлюкъ Тиквешане,
Пети бȣлюкъ Прилепчане,
Шести бȣлюкъ Кȣчанчане,
Седми бȣлюкъ Цȣмалицане,
Осми бȣлюкъ отъ Пролошчане,
Девети бȣлюкъ ярнаȣте.

281.

Забегналъ чобанъ Нено,
Во долна земя што незнає,
И чȣжди лȣди што не познава.
Спечалилъ осамъ стотинъ вакли овци,
И деветъ стотини вакли овни,
И петнаестъ дȣши ценилъ чобане.
Кога излезе на Перинъ планина,
Та си направи вита страга,
Та навїе, та обїе.
Премȣзле вакли овце,
Мериха кой двадесетъ, кой тридесетъ,
Чобанъ Нено самъ педесетъ.
Кога беше на денъ Петровъ денъ,
Одговориха шилегаре:

О вре Нено, чобанъ Нено!
Да ны пѹстишъ да си идемо на селото,
На селото за премена.
Онъ їи пѹшти та си отидо́ха на селото.
Они не отидо́ха на селото,
Ѧми се собра́ха тридестъ дѹши харамїи,
Та дойдоха и одговори́ха:
О вре Нено, чобанъ Нено!
Да си в'рзешъ три кѹчина,
Осъ синџири и вѹкагїи,
Ће дойдо́ха твои братѹчеде,
Твои братѹчеде и твои браћа,
Што не те се видели деветъ години.
И онъ си в'рза до три кѹчина,
И они дойдо́ха на мандрата,
Та си фана́ха чобанъ Нено,
Мѹ в'рза́ха бели раци и мѹ рекоха:
О вре Нено, чобанъ Нено!
Чѹли те сме, емъ прочѹли,
Ке си моштне чорбаџїа,
Да ны дадешъ петъ стотини гроша
карагроша,
И шестъ стотини алтини.
Неималъ си е чобанъ Нено, да ги даде,
Петъ стотини гроша карагроша,
И шестъ стотини алтине.
Та га искара́ха на высока планина,
Одговори се чобанъ Нено!
Дрѹжина мили браћа да ми сте,
Одв'рзете ми беле раце,
Подайте ми писанъ кафалъ,

Да се опрости сосъ сиво стадо.
Засвири жално и тажно:
Дека да сте, три кѵчина,
Дека да сте сега да сте,
Зере мзе ке загине.
Кадъ дочѵха три кѵчинѣ,
Искинáха синџирето,
Истрошїм бѵкагите,
Искокнáха на высока планина,
Та найдóха трїесетъ дѵши харамїе,
И одговорúха на чобанъ Нено:
О бре Нено, чобанъ Нено!
Дали глави да имъ кинеме?
Или нозе да имъ трошеме?
Одговори си чобанъ Нено:
О кѵчина, до три кѵчина!
Нози да имъ трошете,
Оѵсилно вного кр̀въ ке се чини,
Поболе главе имъ скинете.
Тогай имъ те скинáха главите.

282.

Наканилъ е Отефанъ банъ,
Се банове, се кральове,
Да їи слѵжи, да їи гости,
Одна дѵма да дѵматъ,
Оденъ зговоръ да зговоретъ.
И одговири Отефанъ банъ:
О банове, емъ кральове!
Мзе искамъ да градемъ света ц'рква,
Света ц'рква Димитрїм,

Зидовето ѝ отъ грошове,
А покриво отъ жѵтица,
Отѵповето жѵти свешти.
И одговорїа банове и кральове:
О банѵ, Стафанъ банѵ!
Бола ти є, царство ти є,
Загради си света ц'рква,
Света ц'рква Димитрїа,
Зидовето отъ грошове,
А покриво отъ жѵтице,
Диреците жѵти свешти.
Загради є света ц'рква Димитрїа,
И є покри со жѵтица,
И направи диреци отъ жѵти свешти,
Па ц'рква не се дограждa.
Се чѵди Стефанъ бане што да чини!
Досети се наймалкото,
Наймалкото майсторче,
Мѵ одговори на Стефанъ банъ:
А ты банѵ, Стефанъ банѵ!
А земи си ситна мрежа,
Та си иди край Дѵнавъ,
Да си ф'рлишъ ситна мрежа,
Да си фанешъ безценъ каменъ.
Онъ си земà ситна мрежа,
Та си отидè край Дѵнавъ,
Та си ф'рлѝ ситна мрежа,
Та не си фанà безценъ каменъ,
Ми си фанà мренка риба.
Риба мѵ се милно моли:
О ти банѵ, Стефанъ банъ!

Пꙋшти тызе мене,
Ѧзъ ке ти фанамъ безценъ каменъ.
Тогай си пꙋшти мренка риба,
Та мꙋ фана̀ безценъ каменъ,
Тогай се ц'рква доградѝ.

ИЗЪ ВЕЛЕСКОГЪ ПРЕДѢЛА.

I.

ПЕСНЕ ВЕЛИКДЕНСКЕ.

283.

Што є врева задъ гора зелена?
Сака юнакъ задъ гора да иде,
Да накоси косиленъ до поѧсъ,
Та да види оу гора зелена,
Дали є вода, или є войвода?
Ние вода, ни па є войвода,
Ѧнкꙋла се съ деветъ браће кара,
Сите деветъ на него викаєтъ:
Ты ны братко кꙋћата расипа,
Отъ ѧденѣ, отъ пїенѣ,
Отъ твоите деветъ посестрими,
Оꙋште деветъ мили побратими.
А Ѧнкꙋла тихо имъ говори:
Барай браћа, мои деветъ браћа!
Отъ това се кꙋћа не познава.
Да ви дошла таѧ ц'рна чꙋма,
Да бы браћа чꙋма ви истепа,
Да бы браћа кꙋћата ви затвори,
Тогай браћа да ви се познає.

284.

Ѳй Тодорче младо дяче!
Што книга гледашъ, солзе ронишъ?
Солзе ронишъ, пръсте кършишъ?
Мори майко, стара майко!
Како да не книга гледамъ,
Книга гледамъ, солзе ронимъ,
Што ми книга кажѹеше,
Тѹрско царство навасало,
и каѹрско ће загине.
Оѹ се прочѹлъ дѹръ въ Анадолъ,
Со момта тежка книга,
Со момта хѹбавина.
Ће да дойдатъ клети тѹрци,
Клети тѹрци Анадолци,
Тебе стара ће загѹбатъ,
Мене младо ће попленатъ.
Оѹште речта не изрече,
Довтасаха клети тѹрци,
Стара майка загѹбиха,
Тодорчето плениха.
Го однели клета земя,
Клета земя Анадоска.
Тѹрско царсто ми се испѹнило,
и каѹрско погинало.

285.

Пита Анинка Али-бегъ,
Анинка дѹри отъ Белесъ,
Али-бегъ отъ градъ отъ Прилипъ.

Онъ а пита, она неће.
Она му се родъ кажуе,
П'рви втори братучеди.
Али-бегъ рода не гледа!
Извегна Ана, побегна,
До свом сестра Тодора,
До своего зета Никола.
Праћа допраћа Али-бегъ:
Никола, млади Никола!
Или ми Ана допрати,
Или ти глава пресеко.
Па ми си чуди Никола,
Како да Ана измами,
Какъ да а турци предаде?
Никола ли ѝ говори:
Анинко дилберъ балдузо!
А искачи се на чардакъ,
Погледни въ гора зелена,
Како е гора развила,
Зеленъ, здравецъ и петоп'рсъ,
Ц'рвено вело лилаће,
И това лале алово.
Ои измамила Анинка,
Ои искачила на чардакъ,
Погледна въ гора зелена.
Низъ гора шета Али-бегъ,
Колко а виде Анинка,
Добра си коня разигра,
Бели си раци разг'рна,
Та а Анинка прег'рна,
На добра е коня качи.

Ана си зета кълнеше:
Зетъ ли, зетъ Никола!
Што ти отъ с'рце падналo,
Оє оу търци ти отишло.
Кога а Ана водеха,
К'рвава роса росеше.
Кога а Ана търчиха,
Жешки камена в'рнеха.
Тогай си чъди Али-бегъ:
Што є ова чъдо големо?
К'рвава роса што роси?
Жешки камена што в'рнатъ?
Тогай а Али-бегъ прашаше:
Анинко дилберъ хъбава!
Дали си имашъ некого,
Или брата или братъчедъ?
Анинка ли мъ говори:
Али-бегъ, млади Али-бегъ!
Та а си немамъ никого.
Єденъ братъ малѣкъ съ имала,
Оуште малъ ми го пленеле.
Татари ми го пленеле,
Однели ми го, однеле,
Клета зема Анадолска.
Тогай си вика Али-бегъ:
Да ли си нишанъ негди имаше?
Оно си нишанъ имаше:
На десна рака на малъ п'рсъ.
И оуште нишанъ имаше,
На ръса глава подъ перчикъ.
Тогай си вика Али-бегъ:

Ѧнинко дилберъ хꙋбава!
Та нїе сме братъ и сестра.
Двата ми се заг'рнаха,
Живи ми се заг'рнаха,
Ѧ м'ртви ми ги разг'рнаха.

286.

Запеѧло слави пиле,
Запеѧло въ Димна гора,
Димна гора Богданова.
Што го чꙋло отъ роднина,
Се лежало по година.
Ми го дочꙋ сиракъ Стоѧнъ,
Онъ є лежалъ три години.
Майка ли мꙋ говореше:
Єй Стоѧне мили сынꙋ!
Кажи сынꙋ што гре имашъ?
Да си идемъ на монастиръ,
Да си викнемъ старъ калꙋѣеръ,
Да те сынꙋ исповеда,
Ѧ да оумрешъ, ѧ да станешъ.
Стоѧнъ ли й говореше:
Мори майко, стара майко!
Греховенъ сꙋ како несꙋ.
Дали знаєшъ паметꙋєшъ?
Кога беме со иштира,
Нїе беме седамдесетъ,
Седамдесетъ се дрꙋжина.
Кога назадъ се вратиме,
Па паднаме въ єдно село,
Въ село чꙋма мрїе.

Па кондисаме край ц'ркната,
Си имаше до два грова,
До два гроба и двата нови.
Па нїе сме обложиле,
Кой ће ми се юнакъ найме,
Да одкопа до два гроба,
Та да види дали ми се,
Дали ми се сынъ и майка?
Или ми се мажъ и жена?
Или ми се братъ и сестра?
Никой майко не се найде,
Да одкопа до два гроба,
А сирома а се найдо,
Си одкопа до два гроба.
Та не ми се сынъ и майка,
Ни па ми се мажъ и жена,
Ни па ми се братъ и сестра,
Токо му ми се снаха и зохова.
А што беше невестата,
И хубава и не толко.
А што беше девойчето,
Дека стои сонце грее.
Лицето е прахъ паднало,
Си извади танка к'рпа,
Танка к'рпа отъ пазуво,
И избриша бело лице,
Се наведо а целива.
На часотъ ми оуста пукна,
Три капки ми к'рвъ капнало.
Тогай майка му говори:
Ай ослепелъ младъ Отомне!

Това ти е твом сестра,
Твом сестра, мила снаха.
Колко што си сынѹ лежалъ,
Оѹште три толко да лежишъ.
Да ти никне низъ костите,
Да ти никне росна трава.
Низъ оуста ти изникнела,
Изникнела танка ела.
Како майка го прокълна.
Па ми лежалъ оуште три толко.
Па мѹ никна низъ костите,
Низъ костите росна трава.
Низъ оуста мѹ изникнала,
Изникнала танка ела.

287.

Имала Ѧна два мили брата,
Ѳднїотъ Петре, дрѹгїотъ Павле.
Петре Павлетѹ тихо говори:
Ой Павле, Павле, помали братѹ!
Нїе имамо салъ една сестра,
Салъ една сестра хѹбава Ѧна.
Да не мажиме нашата сестра,
Да ѝ сковаме сребрени венецъ,
Сребрени венецъ, сребрени ђерданъ.
Да ѝ скроиме се свилно рѹхо,
Се свилно рѹхо се невестинско.
Нека ны ходи нашата сестра,
Нека ны ходи како невеста.
Дена да ходи млада невеста,

Ноће да спїе левенъ девойка.
И ги дочўла кўчка Тодора,
Кўчка Тодора Ѧнина снаха.
Па ми се чўди кўчка Тодора,
Какъ да омрази хўбава Ѧна,
Какъ да омрази отъ мили враћа?
Па си отиде оу конюшница,
Та си отв'рзе добрата коня,
И го одв'рзе, и го оуводе.
Ѳмъ го оубола емъ навикўе:
Б'рго те, б'рго Петре и Павле!
Што ви сторила вашата сестра,
Вашата сестра хўбава Ѧна,
Би є оубола добрата коня.
Отъ милосъ на Ѧна ништо не рекли.
Па ми се чўди кўчка Тодора,
Па ми се чўди што да си стори.
Па си оулезе оу земникъ клети,
Си испўштила голема бочва,
Голема бочва отъ триста ведра,
Отъ триста ведра, се рўйно вино.
Ѳмъ го пўштила, емъ навикўе:
Б'рго те, б'рго Петре и Павлў!
Што ви сторила вашата сестра,
Би испўштила голема бочва.
Отъ милосъ Ѧне ништо не рекли.
Па ми се чўди кўчка Тодора,
Па си є заклала машкото дете,
Машкото дете пета година.
Ѳмъ го заклала, емъ си викнала:
Б'рго те, б'рго Петре и Павлў!

Што ви сторила ватата сестра,
Башата сестра хѵвава Ѧна,
Ѧи го заклала машкото дете.
Отъ милосъ Ѧне ништо не рекли.
Па се заплака хѵвава Ѧна,
На браћа ми се тихо говори:
Слѵшайте, слѵшайте, премили браћа!
Однесете ме оу гора зелена,
Исечете ме залакъ по залакъ,
Залакъ по залакъ што мрава носи.
Се заплакаха Ѧнини браћа,
Ѧ однесоха оу гора зелена,
Ѧ исекоха залакъ по залакъ.
Па се сторила ц'рква монастиръ,
Ц'рква монастиръ, деветъ попови.
Деветъ попови, деветъ владици.
Деветъ владици, осамъ ђачина.
Дома дойдоха Ѧнини браћа.
Па си ѧ зеха кѵчка Тодора,
Ѧ однесоха въ гора зелена,
Ѧ исекоха залакъ по залакъ.
Па се сторила две лѵти змїи,
Па заптисаха два дрѵма рамни,
Што поминало се є клѵкнала.

288.

Димана мете дворове,
Оо метлица босилкова,
Оо лопата страторова.
Засвире овчаръ задъ гора,
Колко го чѵла Димана,

Ф'рлила метла, лопата,
На майка си говори:
Мале ле, стара майчица!
Што свири, мале! овчарѣ задѣ гора?
Да идемѣ майко да видемѣ.
Не ходи ѣерко Димано, не ходи,
Това е Стоянѣ съ овците.
Ѣе идамѣ майко, ѣе идамѣ.
Яко е наше нашинче,
Чекай ме майко въ Недела,
Со рѹдо агне предѣ мене.
Яко е тѹѣо тѹѣинче,
Чекай ме майко въ година,
Со машко дете на раци,
Со харенѣ юнакѣ предѣ мене.
Димана майка не слѹша,
Токо си стана отиде,
Во таха гора зелена.
Тамо си седи Стояне,
Оно си было тѹѣинче.
Она си седи година,
Машко си дете родила.
Дома си дойде Димана,
Со машко дете на раци,
Со харенѣ юнакѣ предѣ нея.
Па е причека майка ѧ,
Со доберѣ юнакѣ сосѣ нея.

289.

Попиталѣ Ана Синанѣ войводе,
Заманѣ е пита деветѣ години,

Не му ѧ дали ни за десета.
Се разболела Ѧнина майка,
Та посакала тешка понуда,
Болно си лежи и си зборуе:
Што не си има оуште една ћерка,
Оуште една ћерка како Ѧинка,
Да ми донесе тежка понуда,
Тежка понуда, одъ лагумъ вода,
Да си напїемъ студена вода,
Или ћу оумремъ, или ћу станемъ?
И ѧ дочула хубава Ѧна.
Се променила, се натокмила,
Та си отиде долу подъ село,
Тамъ га найде Синанъ войвода,
Хубава Ѧна ли му говори:
Добре те найдо Синанъ войвода.
Синанъ войвода тихо говори:
Ѧ ће те прашамъ млада невесто,
Чїѧ си керка, кому си невеста?
Оубава Ѧна ли му говори:
Ѧ ће ти кажемъ Синанъ войвода,
Чїѧ сумъ ћерка, кому сумъ жена.
Петрова ћерка, Павлова жена.
Си наполнила студена вода,
Си наполнила, си кинисала.
Кога си дойде на полъ пата,
Тогай си вика оубава Ѧна:
Харамъ да ти є Синанъ войвода,
Бъ раци те дойдо па не ме позна.
И ми ѧ дочу Синанъ войвода,
Тогай си стегна добрата кона,

Да си а стигне хѵбава Ѧна.
Синанъ войвода на полъ пата дойде,
Оѵбава Ѧна на вити порти.
Синанъ войвода на вити порти дойде,
Оѵбава Ѧна оѵ земникъ клети.

290.

Грабилъ Богданъ оѵбава девойка,
Три дни бегалъ преко мѵтна вода,
Ѧ четири преко честа гора.
Беѣе мѵ сѵ коньи постанали,
И за вода, и за росна трава.
Богданъ ли ѝ тихо говореше.
Нее законъ оѵбава невесто,
Нее законъ да си погледнеме,
Ѧ дили си да проговориме,
Нее законъ Ѧно, да ти речемъ,
Ѧма ѣе ти речемъ.
Кога ѣешъ идешъ оѵ мои рамни двори,
Рамни двори, високи сараи,
Ѣе излезетъ твоята свек'рва,
Твоята свек'рва, моя зла маѣеха,
Она ѣе ислѣзе снаха да пречека.
Ѣе ти даде чаша рѵйно вино,
Оѵ чашата фармакъ ѣе ти тѵри.
Ты земи и хатаръ направи ѝ,
Поклони є на помалъ девера.
Како Богданъ невеста наѵчилъ,
Така она ми є посв'ршила.
Є поклонила на помалъ девера,
На часотъ ничкомъ падна.

291.

Попиталъ Іованъ Милица,
Милица кралова ћерка,
Краљ ћерка, баню внука.
Кралотъ Милица даваше,
Краљ даваше, кралица не даваше,
Оти є Іованъ делїа,
Демїа лѫда бекрїа.
Кралотъ Іована оучеше:
Іоване, Іованъ делїа!
Та ева Петокъ до Петокъ,
Кралица оди на гости,
Оу майка си, оу татка си,
Тамо седи по Недела.
Ты покани сто сватови,
Сто сватови, петъ кѫмови,
Петъ кѫмови, два девери,
Па дойди си по Милица.
Како го кралотъ оучеше,
Тако Іованъ посв'рше.
Си покани сто сватови,
Сто сватови, петъ кѫмови,
Петъ кѫмови, два девери,
Си отиде по Милица.
Ѧли пили за Недела,
Па си они кинисали.
Кога были на полъ пата,
На патъ їи срела кралица,
Я Іованъ ли й говори:
Кралице господарице!

Запрете кола, кочїѧ,
Дай да ти рака целива,
Нашата млада невеста.
Запрели кола, кочїѧ,
Па си рака целивала,
Нийната млада невеста.
Ровиики ли ѝ говоратъ:
Кралице господарице!
Како прилега невеста,
Како на наша Милица.
Па имъ се кара кралица:
Ајде одете алайки,
А дома си остави,
Милица кралева ћерка.
Кога си дошла кралица,
Въ незини рамни дворови,
Отъ далекъ иде вика:
Излези мом Милице,
Кочїѧ да ми прифанашъ.

292.

Радо, бела Радо!
Пеїо Рада вика:
Навези ми Радо, китенъ белъ тестемелъ.
Навестъ ћѹ ти Пеїо, како ћешъ го носи,
Како ћешъ го носи отъ мои деветъ браћа,
Деветъ браћа, деветъ братѹчеди?
Навези го Радо, касаветъ не бери,
Окришенъ ће го носимъ отъ твоите
браћа.
Он измами Радо, го завезе,

Го завезе Рада отъ денъ Илинденъ,
Го довезе за денъ за Лазара,
На Пеїо го даде на денъ Великденъ.
Се промени Пеїо, се натокми,
Се промени Пеїо, тестемелъ закачи,
Тестемелъ закачи, на соборъ отиде.
Девойките Пеїо, хоро си играатъ,
Юнаците каменъ си фърлаатъ.
Ретъ ми дойде до Пеа каменъ да фърлатъ,
Пеїо заборави, цѹве си собаѣе,
И морта долама.
Цѹбе си собаѣе, тестемелъ се види,
И го догледаха Радините браѣа,
Оборъ расипаха, по Рада пѹштиха.
Браѣа ѝ говоратъ:
Раде, вела Раде!
Раде наша сестра!
Ты ли мѹ навезе китенъ тестемелъ?
Браѣа, деветъ браѣа! а не мѹ навезо,
Тестемелъ си стои оу шарени сандѹкъ.
Тогай говоратъ Радините браѣа:
Дай Радо, дай ны ключе отъ ковчеготъ,
Па да си видимо китенъ белъ тестемелъ.
Рада имъ говори: браѣа, деветъ браѣа!
А сѹ загѹбила ключе отъ ковчеготъ.
И се разлютиха Радините браѣа,
И си скършиха шаренїотъ ковчегъ.
Кога си видеха тестемелъ нема.
Тогай а фанаха Рада нийна сестра,
А однесоха оу гора зелена,

А исекоха залакъ по залакъ,
Залакъ полакъ, што мрѣка носи.

II.

ПѢСНѢ ОТЪ ХОРО.

293.

Ергенъ шета, ергенъ оди,
Ергенъ оди сто години,
На сто и десетъ се ожени.
Млада сака, млада си зе,
Млада си зе спрема себе.
Се погодила болничева,
Кога глава, кога с'рце,
Кога танка половина.
Па си чѹди лѹдо младо,
Што да чини, да работи,
Сосъ негова пр'вна лѹба.
Па отиде на средъ село,
Тамо найде стари баби,
На баби имъ говореше:
Мори баби, стари баби!
Ѣе ве прашамъ и распрашамъ,
За моята п'рвна лѹба.
Ергенъ шета, ергенъ оди,
Ергенъ оди сто години,
На сто десетъ се ожени.
Млада сака, млада си зе.
Се погоди болничева,

Кога с'рце, кога глава,
Кога танка половина.
Ѧ баби мꙋ говореха:
Мори харо не дꙋгаво!
За неѧ є лекъ готовъ,
Мотиката и лопатата.

294.

Што ми є мило и драго,
Млатъ арамїѧ да идамъ,
Млатъ арамїѧ да идемъ,
Оу Негꙋшката планина,
Рꙋди ѧганца да ѧдамъ,
И тїе вели погачи,
Негꙋшко вино да пїємъ,
На села да се нашетамъ,
На моми да се нагледамъ. —
Отара мꙋ майка говори:
Не ходи сынꙋ, не ходи,
Ѧ сꙋ ти мома св'ршила,
Хоџова ћерка отъ Тиквешъ. —
Нећꙋмъ ѧ майко, ~~хоџова ћерка~~,
Хоџова ћерка отъ Тиквешъ.
Ѧ сꙋ си мома бендисалъ,
Попова ћерка отъ Негꙋшъ:
Она є бела ц'рвена,
Како тетовско ѧболко,
Незина дꙋша мириса,
На ц'рноокъ босилокъ.

III.

ПЕСНЕ СВАДБИНСКЕ.

295.

Анђелина шета низъ гора зелена,
Низъ гора се шета, лепа песна пее,
Речи на пеенѣ, гласи на плаченѣ.
Боже, мили Боже, майка кажуеше:
И ѧ сумъ имала една мила сестра,
Сестра ми викали кадунъ Тодора,
Зета ми викали Петре младъ войвода.
Низъ гору се шета Петаръ младъ войвода,
Низъ гору се шета, край Анђелина дође,
И ми ѧ говори:
Ѧ попей ми Анђелина таѧ лепа песна,
Малко речовита, много гласовита.
Белће ће познавашъ една мила рода,
Една мила рода сестра ти Тодора,
Сестра Тодора, зетата Петрета.
Ѧ запеѧ Анђелина таѧ лепа песна,
Боже, мили Боже, майка кажуеше:
И ѧ сумь имала една мила сестра,
Сестра ми викали вре кадунъ Тодора,
Зета ми викали Петре младъ войвода.
Тогай говори Петаръ младъ войвода:
Анђелино малой моме! чинишъ ли се каилъ?
Ѧ да те однесемъ на нашъ вилаетъ,
Белке ћешъ познаешъ Сестра ти Тодора,
Сестра Тодора, зетата Петрета.

Ѧнѣлина мѹ тихо говори:
Та се чинимъ, како не се чинимъ,
И ѧ да познаемъ сестра ми Тодора.
Па си є качилъ на коня задъ себе,
Па си є однесе на ниховъ виласт.
Кога є видела кралица Тодора,
Дека иде Петре младъ войвода,
Дека иде отъ ловъ отъ планина,
Оо себе си води єдно малой моме.
Кралица ми говори девойки робинки:
Каде иде Петре младъ войвода,
Оо себе си носи єдно малой моме,
Дека стои моме како сонце грее.
Девойки робини метете, ринете,
Правови кревайте да ѝ лице напрашите.
Отанали девойки, меле и ринеле,
Там лице нейзи напрашили.
Ѧнѣлина ми се избрисала со бела авлїѧ,
Оѹште толко како сонце грее.
Па є натерала оѹ хамбаръ да влезе,
Та да си извади до девет товари,
До девет товари се бела пченица,
И да є извади, и да є одее,
Да ѝ лице нейзи напраши.
Тогай ѝ говори Петре младъ войвода:
Ѳй Тодоро кралице!
Што ѝ зълѹмъ чинишъ на твоята сестра?
Тогай си станала Тодора кралица,
Живи ми се двете заг'рнаха,
Ми'ртви ми ги двете разт'ргнали.

296.

Шета Марко низъ Солуна града,
Ни купує Марко, ни продава,
Турилъ раци на свилни цепови.
Догледа го туркинка девойка,
Го догледа отъ високи сарай,
На Марка му лепо говореше:
Айде Марко младо потурчи се!
Да ти туримъ това̀ турско име,
Турско име Асанъ-ага.
А Марко и̂ тихо говореше:
Айде млада желна пок'рсти се,
Да ти туримъ това лепо име,
Лепо име левенъ Анђелина.
Па се она млада пок'рстила.
Заманъ было веће поминало,
Е однесе на жетва да жнїе.
До пладнина жнала и пеала,
Отъ пладнина жнала и плакала.
Марко седи подъ бела чадора,
Марко ли и̂ тихо говореше:
Та што жнїешъ и млада си плачешъ?
Харно си бе на турската вера.
Турската вера големи рахатъ,
Каурската вера големи заметъ.
А Марко и̂ нези говореше:
Варай, варай, млада Анђелино!
А не те доведо жетва да жнїешъ.
Те доведо да те доћимусамь,
Да ли си милуешъ каурската вера.

297.

Стоѧне, мори Стоѧне!
Стоѧнъ си фаналъ девойка,
И белолика евдовица.
Три села чинатъ давїѧ,
Четв'рто село мартири,
Бꙋйко мꙋ башъ давꙋцїѧ,
Стоѧна да го обесатъ.
Нраћа допраћа кадїѧ,
Какъ знае Стоѧнъ да дойде,
Голема давїѧ има на него.
Три села чине давїѧ,
Четв'рто село мартири,
А Бꙋйко мꙋ башъ давꙋцїѧ,
Стоѧна да го обесатъ.
Стоѧнъ е хитеръ разꙋменъ,
Ѧхна се конѧ добрего,
Отиде стадо големо,
Отврати овенъ найхаренъ,
И това ѧгне калешо.
Овенотъ ф'рли задъ себе,
Ѧгнето си зе предъ себе.
Право, право, на кадїѧ.
Коньо си в'рза подъ чардакъ,
Стоѧнъ си качи на чардакъ.
Ѧ Стоѧнъ ли си говори:
Селамъ алекимъ кадїѧ!
Алекимъ селамъ Стоѧне.
Ѳй кадїѧ ефендїѧ!
Што си допраћалъ до мене?

А кадїа му говори:
Отомне, мори Отомне!
Големъ си кабаетъ оучинилъ,
Тешка давїа на тебе,
Три села чинетъ давїа,
Бүйко ти башъ давүцїа;
Отомна да го обесатъ.
Тогай си зе овенотъ,
И това агне калешо,
Му ги поклони на кадїа.
А Отомнъ ли му говори:
Ой кадїа ефендїа!
Леле верүешъ по себе,
Како є младосъ и лүдосъ.
Тогай му вика кадїа:
Ајде ходи си Отомне,
Просто да ти є кабаетъ,
Чини си сефа што знаешъ.

298.

Садила мома ранъ белъ босилокъ,
Како садила не го видела.
Пораснало бүйно големо,
Бүйно големо конь да пладнүе,
Конь да пладнүе со добра юнака.
Помина лүдо, намина младо,
На моме вели говори:
Окини ми моме страче босилокъ,
Да си мириснемъ, да си закачамъ,
Да си закачамъ за бела чалма.
Бре варай лүдо, лүдо и младо!

Ајко си ергенъ ела кај мене,
Ајко си женетъ бегај отъ тѹва,
Ходи по патотъ, скрши вратотъ.
А лѹдо ли ѝ тихо говори:
А сѹ женето, сѹ поцрнето,
Што жена водашъ, што харо водашъ.
Кѹћата метѐ, катотъ не метѐ,
На среде кѹћа бѹниште бере.
Детето во бана не развїено,
Бабите бере да го развїатъ.
Глава си мїе не разплетена,
Момите бере да ѧ разплететъ,
Да ѧ разплететъ, да ѧ оплетатъ.
На бѹништето габи никнѹетъ,
Габите бере, чорба ги вари,
Та ги гоштева старите баби.

299.

Работило лѹдо младо на тѹђъ вилетъ,
Работило деветъ години.
Бреме дошло, земанъ дошло,
Бреме дошло дома ће си иде.
Кинисало малой моме съ него ће иде.
Лѹдо младо на малой моме тихо говоре:
Каде ће идешъ малой моме?
Та ѧ ће идемъ, лѹдо младо, и ѧ сосъ тебе.
Браћай ми се, малой моме, не вратило се,
Тамо има честа гора, немошъ поминешъ.
Тамо има матна вода, немошъ поминешъ.
Мори лѹдо младо, не бери каћаръ.
Оториђѹ се сиви соко, па ће прелетамъ.

Оторићꙋ се ѧребица, па ће прелетамъ.
Оторићꙋ се ластавица, па ће прелетамъ.
Мори ѧ врати се, малой моме, не
вратило се.
Ѧ си имамъ п'рвна лꙋба со машко дете.
Мори молчи, лꙋдо младо, и ѧ ће идемъ.
Ће и̂ видемъ ѧ робина на твоѧ лꙋба.

IV.

ПЕСНЕ КОЕ СЕ ПЕВАЮ НА ПРЕЛꙊ.

300.

Окарали се три девойки хꙋбави,
Окарали се, степали се,
За едно хꙋбаво младо.
Пр'вата е Бꙋгарка,
Втората е Влахинка,
Трећата е Г'ркинка.
Бꙋгарка вели говори:
Ѧ ће го земамъ лꙋдото,
Прикїѧ ће мꙋ однесемъ,
Деветъ товари кошꙋле,
Десети товаръ карагрошъ.
Влахинка вели говори:
Ѧ ће го земамъ лꙋдото,
Прикїѧ ће мꙋ однесемъ,
Деветъ товари чарапе,
Десети товаръ ресачки.
Г'ркина вели говори:
Ѧ ће си земамъ лꙋдото,

Прикїа ѣе мѹ однесемъ,
Деветъ товари алъ чоха,
Десети товаръ алтини.
Найпосли си го оузела Г'ркина.

301.

Заимче, младо Заимче!
Въ четв'ртокъ свадба чинило,
Въ петокъ мѹ хаваръ дойде,
Хаваръ дойде три татари:
Ајде Заимче на войска,
Царотъ не прати по тебе.
Заимче имъ се молеше:
Татари браћа роѣени,
Вчера сѹ се оженило,
Со невеста не сѹ се познаалъ,
Чекајте ме за Недела,
Со невеста да се познаемъ.
Татари ли мѹ говоретъ:
Заимче, младо Заимче!
Не те чекамо еденъ пладне,
Ај камоли за Недела,
Рѹса ти глава зимаме,
На Стамболъ ти а носиме.
Ое заплака Заимчето,
На невеста ѝ говори:
Ѳй невесто добро мое!
Оме венчани не лѹбени,
Запали си до две свећи,
Да идемо въ конюшница,
Да отседламъ добра коња,

Да отседламъ, да оврѫжамъ.
Невеста мѫ свѣћа свети,
Овећа свети, солзе рони,
Солзе рони, китка кити,
На Заимче мѫ говори:
На ти Заимче китка ва,
Тѫри а въ десна пазѫва,
Кога ће китка повене,
Тогай ће се омажемъ.
И си зело китката,
Он а тѫрило въ пазѫва,
Он киниса Заимчето.
Заманъ било поминало,
Се сторило три години,
Се свършила невестата.
Кога беше на свадбата,
Он дойдоха сватовите,
Да си зематъ невестата.
Раци, нози, къносани,
Бело лице телосано.
Па станала Заимчева стара майка,
Црна крпа забрадила,
Со чѫлъ си наметнала,
Со попракъ си опашала.
Потерала бели гѫски,
Ће ги тера на дрѫмови,
На дрѫмови да ги пасе.
Се задали темни магли,
Оѫ магліте Заимчето,
Майка ли го не познава.
Добро оутро, стара майко!

Дай Богъ добро, мили сынꙋ!
И ѧ тебе не познавамъ.
Мори майко, стара майко!
Та ѧ самъ си Заимчето.
Та што носишъ майко ц'рна к'рпа?
И што чꙋлъ си наметнала?
Гꙋске пасешъ емъ се плачешъ?
Како да не гꙋске пасемъ емъ се плачемъ,
Невестата ти се мажи.
Претъ портата варѧците,
Оу дворови сватовите,
Ѣе ти зематъ невестата.
И ѧ ти се милно моламъ,
Стегни конѧ, б'рзо ходи,
Да затечешъ невестата.
А што беше Заимчето,
Стегна конѧ, бр'го пойде.
Претъ портата барѧците,
Оу дворови бїѧтъ тапаните,
Сефа чинатъ сватовите.
Оу дворъ влезе Заимчето,
Си ги врати сватовите.
Си отишли сватовите,
Сватовите безъ невеста.
Си остана невестата,
Напишана, телосана,
Си остана Заимчето при неѧ.

V.

ПЕСНЕ КОЕ СЕ ПЕВАЮ НА СЕДЕНЮ.

302.

Се качиме тамо горе,
Тамо горе на планина,
Тамо има бела чешма,
Чешма има, вода нема.
Салъ си има стȣденъ каменъ,
На каменȣ боланъ юнакъ,
Боланъ юнакъ армосанъ,
Го кълваетъ ц'рни орли.
Юнакъ имъ се милно моли:
Орли, орли, ц'рни орли!
Не кълвайте ц'рни очи,
Ц'рни очи, десна рака,
Да напишемъ бела книга,
Бела книга, ц'рно писмо.
Да ѧ прата мой вилаетъ,
На татка ми, на майка ми,
Да ме жалатъ много време,
Много време три години.
Оти оумре на тȣђина,
На тȣђина оу планина.

303.

Ей Стоѧне, младъ Стоѧне!
Отъ малъ Стоѧнъ сиромашецъ,
Се главȣелъ дека овчаръ, дека козаръ.

Беѣе Господъ го измачи,
Казандиса много стока,
Он направи високъ сарай,
Он заради вела башча,
Он засади д'рва на башчата.
Господъ мѹ прати слави пилци,
Олави пилци размешани,
Да мѹ пеатъ на башчата.
До две мѹ сѹ пилци ексикъ,
Каде оди млади Отомнъ,
Каде оди Бога моли:
Што посака се ми даде,
Оуште ти се милно моламъ,
Да ми дадешъ оуште до два пилци,
На д'рвата ми сѹ ексикъ.
Господъ мѹ прати оуште до два пилци.
Пилци ли мѹ говореха:
Ѳй Отомне, младъ Отомне!
Комѹ радишъ и печалишъ?
Та не сме си до две пилци,
Токо смо си до два анѣели,
Господъ не прати дѹшата да ти взememе.
Тебе Господъ те милѹе,
Тебе даде много стока,
Тебе дѹша ѣе земеме сега.
Отомнъ имъ се милно моли:
Ѳй анѣели до два брати!
Немой дѹша ми земайте,
Да си идемъ на вилаетъ,
Да си видемъ стара майка,
Да е видемъ, да ме види,

Та пакъ дꙋша ми земете.
Тꙋва стана млади Стоѧнъ,
Си отиде на вилаетъ.
Млади Стоѧнъ си говори:
Добро оутро стара майко!
А она мꙋ говореше:
Дай ми Богъ, мили сынко!
Мили сынко нерођени.
Стоѧнъ ли и̂ говореше:
Стара майко, мила майко!
Та лели сꙋмъ млади Стоѧнъ.
Со ц'рна кр'па забрадена била,
На часъ к'рпа си одбрадила,
Оти те видо млади Стоѧнъ.
Стоѧнъ ли и̂ говореше:
Море майко, стара майко!
Не разбради ц'рна к'рпа,
Ће ѧ носишъ до живота.
Ће си дойдатъ два анђели,
Мене дꙋша ће ми земетъ.
Оꙋште така зборꙋећи:
Си дойдоха два анђели,
На часотъ си дꙋша даде.

304.

Вино си пїє дели Бекрамчо,
Вино си пїє на край на море,
На край на море, въ тенки т'рски.
Вино си пїє, личба си личи:
Кой ће ми се юнакъ изнађе,
Да ми измами дилберъ Боѧна,

Дилберъ Бомна цвеће ц'рвено,
Бакшишъ му давамъ триста алдъзи.
Никой се не наима юнакъ,
Ни се наимала престара баба,
Да м измами дилберъ Бомна.
Не бери кахаръ, дели Бекрамчо!
А ће идемъ ће е измамамъ.
Па е отишла старата баба,
И отишла на Бомнини вити порти,
Двашъ клъкнъла, тришъ викнала:
А излѣзи си дилберъ Бомно!
Што к'рчма дававашъ, што ће ти кажамъ?
Дека е оумрелъ дели Бекрамчо,
Дека е оумрелъ на край на море,
На край на море, въ тенки т'рски.
Ће ти се моламъ ай да идемо,
Да идемо да го видемо.
Постой, почекай, стара бабо!
Да си направимъ китка мешана,
И да направимъ две жолти свеће,
Да се променемъ, да се наредемъ.
Па отидоха на край на море,
На край на море, въ тенки т'рски.
Тамо найдоха дели Бекрамча,
Дека е оумрелъ оу тенки т'рски.
Тогай вика дилберъ Бомна:
Богъ да те прости, дели Бекрамчо!
Па кисметъ было м да те видемъ,
Да ти търемъ китка мешана,
Да ти запалемъ две жолти свеће.
Па е седнала надъ главата му,

Тогай си вика дилберъ Бояна:
Мори бабичко, стара бабичко!
Што мѹ сѹ очи како на погледъ?
Што мѹ сѹ раци како на пофатъ?
Што мѹ сѹ нози како на поскокъ?
Бабата ли й тихо говори:
Мори Бояно, дилберъ Бяно!
Немой се плаши дека мѹ сѹ очи на погледъ,
Не виденъ оумрелъ, за това мѹ сѹ на погледъ.
Тогай си стана дели Бекрамчо,
Раци разг'рна, те л прег'рна.
Добро ми дойде дилберъ Бояно,
Па л те сака за три години,
Сама ми дойде, въ раце ми падна.

305.

Женилъ се Петре войвода,
Деветъ си сестри поканилъ,
Десета сестра не канилъ,
Самъ є отишалъ по нея:
Дойде ми сестро на свадбѹ.
Сестра мѹ тихо говоре:
Неможемъ братко да дойдемъ,
Машко сѹ дете стигнала,
Тешка ми кѹћа на глава,
Бело ми платно на развой.
Й Петре ли й говоре:
Як' неможешъ да дойдешъ,
Да ми л пѹштишъ Марїя,

Малко да ми є на индатъ.
Маріѧ майка є плетеше,
Змъ ми є оука оучеше:
Маріѐ, ћерко Маріѐ!
Не плети косе со злато,
Не нижи бисеръ на г'рло,
Ни па се бело променѹй.
Оѹйко ти вера не д'ржи,
Ће да се ашикъ оучини.
Маріѧ майка не слѹша,
Оплете коси со злато,
Нанижа бисеръ на г'рло,
И па се бело промени.
Па се Маріѧ киниса,
Си отиде оу вѹйка си,
Своего вѹйко роћени.
Ашикъ се стори вѹйко є,
Та си є оузе Маріѧ.

306.

Заспало моме край море,
По това д'рво маслинка.
Повеа ветеръ отъ море,
Отк'рши грана маслинка,
Оѹдрила моме по лице.
Тр'гна се моме, разбѹди,
Лѹто го ветра кълнеше:
Ал' да бы ветре не вемлъ,
Што бе се лепо заспала,
Што ск'рши гранка маслинка,
Па ме оудари по лице,

И ѧ се т'ргна, разбѹди.
Горокъ си сонокъ сонова,
На сонокъ дойдоха три лѹди,
Три лѹди, три неженити.
Ѳдно ми даде ѧболкѹ,
Ѳторо ми даде златъ п'рстенъ,
Трећо ме на сонъ целива.
Той што ми даде ѧболкѹ,
Да бы се скапо какъ него.
Той што ми даде златъ п'рстенъ,
Да бы се проврелъ низъ него.
Той што ме на сонъ целива,
Ѩй да бы было на ѧве.

307.

Ѩажила се бела Ѩара,
Отъ селото па въ селото.
Погодила харна кѹћа,
Харна кѹћа, харенъ поминъ,
Харенъ поминъ, харенъ стопанъ.
Погодила зла свек'рва,
Ни се т'рпи, ни се тегна.
Т'рпела є три години,
Отигнала є машко дете.
Кога дете к'рштеваха,
Па си чѹди бела Ѩара,
Што да чини, што да стори?
Поминаха бегличїе,
Подъ селото въ ливаћето.
Па станала бела Ѩара,
Си облеће машко рѹхо,

Он остави машко дете.
Он отиде подъ селото,
Подъ селото въ ливаѣето.
На овчаре имъ говори:
Ой овчари браѣа моа!
Ѧ сѵ дошла, ви се моламъ,
Сакате ли некой овчаръ?
Овчаре ѝ говоратъ:
Та гакаме, какъ нѣеме.
Ѧе викаатъ дели-Димо,
Дели-Димо млатъ ѣехаа.
Овцете ми изѵмреле,
Овчаре ми избегали,
Качило ми запѵстиха,
Отъ оумотъ сѵ поместена,
Отъ оумотъ за стоката.

308.

Кираци Пеїо Рада говори:
Отани ми, стани, галена Радо!
Да си запалишъ фенеръ борина,
Да ми поможешъ да товариме,
Деветъ товари Ѳврейска стока.
Галена Раде тихо говори:
Ѧежи, полежи, кираци Пеїо!
Ѧежи, полежи, оѵште є рано,
Ѧежи, полежи, мене погали.
Отани ми Радо, ѣе се осамне,
Петлите пеатъ, ѣе се осамне.
Та несѵ петли, кираци Пеїо!
Токѵ се моми попретка предатъ.

Отани ми, стани, хѵбава Радо!
Па си є станала галена Рада,
Ои запалила фенеръ борина,
Па мѵ поможе, си товариха,
Ои товариха деветъ товари,
Деветъ товари тешка ћирїа,
Тешка ћирїа филеменъ чоха.
Кираци Пеїо тихо говори:
Остани съ Богомъ, хѵбава Радо!
А Рада ли мѵ тихо говори:
Оди со здравїе кираци Пеїо,
Оди со здравїе, здравъ да не дойдешъ.
Кога ћешъ идешъ кай ц'рно море,
Колко ћешъ внесешъ деветъ товари,
Деветъ товари въ тешка гемїа.
Да си разигра ц'рното море,
Ничкомъ да оѵдри тешка гемїа,
Да батисахатъ деветъ товари,
И ти найпосли самъ да батисашъ.
Како го Рада лѵто проколна,
Тако го Пеа клетвата втаса.
Кога си беше кай ц'рно море,
Колко си влезе въ тешка гемїа,
Колко си тѵри деветъ товари,
Па се разигра ц'рното море,
Ничкомъ си оѵдри тешка гемїа.
Се батисаха деветъ товари,
И найпосли самъ си батиса.

309.

Меглено моме хȣбаво!
Меглено скопско ѧболко,
Оѵмирамъ да те целивамъ.
Целивай лȣдо, непрашай,
Немой ми нишанъ оставай.
Да не ме види снаха ми,
Она є кȣчка ђидїѧ,
Она ће каже на брат ~~ми~~,
Братъ ми ће да ме однесе,
На прилепскїотъ панађȣръ.
Онъ ће ме скапо продаде,
За три хилади дȣкати.
Меглено моме хȣбаво!
Не бери кахаръ, касаветъ.
Кога ће тебе однесе,
На прилепскїотъ панађȣръ,
Ты хаберъ ~~по б'рго~~ прати по мене,
Ѧ тебе ће те докȣпамъ,
Ѧ немȣ ћемъ надплатамъ.
Меглено моме хȣбаво!
Оѵште ће те докȣпамъ,
Широки фȣстанъ ѧнински,
Оѵште ће те докȣпамъ,
Широка бȣнда ѧнинска.
Ѧ тебе ће те променемъ,
Па ће те тебе однесемъ,
На бело Скопє големо,
На мои високи сараїи,
На моїи шарени одаїи.

310.

Леле моме, малой моме!
Ће те прашамъ и распрашамъ,
Како си се научила,
Само легни, само стани?
А сирома ненаученъ,
Самъ да легнемъ, самъ да станемъ.
Од ноћъ седамъ, тебе мисламъ,
Тебе мисламъ, себе плачемъ,
Како си се научила?
Тебе мисламъ, солзе ронамъ,
Танко кърпче оутопумамъ,
На гради го исушуемъ,
Оти горемъ силенъ огенъ.
Гори луду, та изгори,
Има нема што да чинишъ,
Мене майка не ме дава.
Ахъ Девойко, ахъ душманко!
А изгоре салъ за тебе.
Гори луду, гори младо,
Има нема што да чинишъ.

311.

Девойко, девойко!
Турско огледало,
Оргенска препала.
Девойко, девойко!
Не стой спрама мене,
Изгоре за тебе.
Како ленъ за вода,

ОУ Петрове пости.
Како тУрчинъ ергенъ,
ОУ байрамови пости,
За мома каУрка.
Девойко, девойко!
Изгоре за тебе,
Како восилокъ за сенка,
Карафилъ за вода,
ЂУнЂУле за ветаръ.

312.

Ветаръ вее въ езерото,
ЧУма мрїе въ селото.
Ое се село разбегало,
Бела Неда не бегала,
Дома седи, платно ткае.
И отиде ц'рна чУма,
На Неда й говореше:
Леле Недо, бела Недо!
Дай ми Недо отъ платното,
Отъ платното до два лакта,
Да завїемъ машко дете,
Машко дете чУмаче.
Бела Неда й говореше:
Бегай тУва ц'рна чУмо,
Не ти давамъ ни полъ лакотъ,
Я камоли до два лакта.
Ое разлУти ц'рна чУма,
На Неда й говореше:
Леле Недо, бела Недо!
Ће ти оУдремъ деветъ браћа,

Деветъ браћа, оуште деветъ братȣчеди.
Леле чȣмо, ц'рна чȣмо!
Моите браћа несȣ тȣва,
Се отишле на далеко,
На далеко Шаръ планина.
Оуште така зборȣећи,
Приклȣкаха вити порти,
На портите Недините,
Недините деветъ браћа,
Оуште деветъ братȣчеди.
Ги оудрила ц'рна чȣма,
Оите глава прев'рзали,
На Неда и̂ говореха:
Леле Недо, наша сестра!
Нїе оудрила ц'рна чȣма.
Постилай ны на широко,
Тȣрай зглавѣ на високо.
Тогай Неда и̂ говори:
Барай чȣмо, ц'рна чȣмо!
Ѳла чȣмо да ти дадемъ,
Да ти дадемъ сето платно,
Да завїешъ машко дете,
Машко дете чȣмѧче.
Тогай и̂ чȣма говори:
Леле Недо, бела Недо!
Да ми дадешъ сета кȣћа,
И ѧ каилъ не се чинамъ,
Ће ти оумратъ твоите браћа.

313.

Делба делила мома Гроздана,
На сака мома по харенъ юнакъ,
Себе делила ц'рно арапче.
Па ми се чѹди мома Гроздана,
Што да мѹ жени на ц'рно арапче.
Ми го качила на бела коня,
Конь се белее, онъ се ц'рнее,
Кѹчина лаятъ, деца бегаятъ.
Па го однела на бела река,
Па є кѹпила три оки сапѹнъ.
Три дни го мила, три го т'рла.
Па мѹ претрила ц'рните оуши,
Ц'рните оуши, десната рака.
Па ми викнала мома Гроздана:
Ой Боже, Боже, ой мили Боже!
Омъ ми є ц'рно, емъ ми чкѹлаво,
Кога є тѹка, страхъ ме отъ него,
Кога нїе тѹка, жалъ ми є за него.

314.

Прочѹ се Анка Влахинка,
Дѹри до Отамволъ коприна,
Со хѹбавина не толко,
А со работа три толко.
На денъ везе по махрама,
На ноѣъ преде по кошѹла.
А дочѹ Марко т'рговецъ,
Па ми се чѹди, двоѹми,
Како да Анка нямами?

На майка си ѝ говори:
Мале ле, стара майчица!
Што ми се мома дочѹла,
Оо хѹбавина не толко,
А со работа три толко.
На денъ везе по махрама,
На ноќъ преде по кошѹла.
Какъ да а майко измамамъ?
Майка мѹ тихо говори:
Сынѹ ле, сынѹ ле, млатъ Марко!
И това ли кахаръ берешъ?
Прекѹпи си чиста свила,
И клабоданъ с'рмалїа,
Пѹшти ђемїа по море.
Извикни Марко, привикни:
Ела, ела, чиста свила,
И клабоданъ с'рмалїа.
Ситѣ ќе дойдатъ да кѹпатъ,
Анка ќе Блахинка да дойде.
Како га майка наѹчи,
Си прикѹпи чиста свила,
И клабоданъ с'рмалїа.
Пѹшти гемїа по море,
Извикна Марко, провикна:
Ела те свила евтина.
Ситѣ девойки дойдоха,
Нема с Анка да дойде.
Па ми се чѹди млатъ Марко,
Што нема Анка да дойде!
Кога вечеръ натъ вечеръ,
Ето а Анка кай иде,

Оо дванаестъ робинки,
Оо тринаестъ алайки.
Робинки й поли крепеха,
Алайки й дрȣмъ ги метеха.
Отъ далекъ иде и вика:
Т'рговецъ, млади т'рговецъ!
Т'ргни гемїѧ на сȣхо,
Овила да одбереме.
Ѧ Марко ли й говори:
Мене ме майка заклела,
На дворъ гемїѧ да не вадамъ.
Па си измами Ѧнинка,
Она си влезе въ гемїѧ,
И Марко тегналъ гемїѧ по море,
И си грабна Ѧнинка.

315.

Хȣбава Стано Видинко!
Дали си чȣла разбрала?
Излегла змїѧ голема,
Подъ рамно поле Видина.
Кога се змїѧ исправа,
Колко две танки тополи.
Кога се колачь вїеше,
Колко две гȣмна широка.
Нези й таинъ даваха,
До три фȣрни врȣћа леба,
До три бочви рȣйно вино.
Таинъ й нези даваха,
По три девойки хȣбави.
Па змїѧ си хаберъ праћаше:

Тай таннъ што ми праћатъ,
Мене не ми стигаше.
Па ми се чѫди Бидински паша,
Какъ да а змїа оутепа?
Пашата телалъ личеше,
Голема кр'чма даваше,
Девет дѫћани на сѫхо,
И оуште ми даваше,
Девет гемїи по море,
Кой ће ми се юнакъ наће,
Змїата да а оутепа.
Никой ми се не наима,
Ое наилъ Димо ћехаа,
Змїата да а оутепа.
Облеколъ Димо, облеколъ,
Девет кошѫли свилени,
И оуште ми є облеколъ,
Девет долами морови.
Опашалъ Димо, опашалъ,
Девет појси алови,
Закачилъ Димо, закачилъ,
Девет пиштоли сребрени.
Обесилъ Димо, обесилъ,
Девет сабїи златени.
Ои ахна коня добрего.
Отара мѫ майка говори:
Кай ће идешъ Димо ћехаа?
Ће идемъ майко, ће идемъ,
Излегла змїа голема,
На рамно поле Бидинско,
Бидински паша телалъ личеше,

Голема кърчма даваше.
Деветъ дѹѣани на сѹхо,
Деветъ гемїи по море.
Никой ми се не наима,
А сиромакъ майко, а се наймы,
Змїята да а оударемъ.
Отара мѹ майка говори:
Не ходи сынѹ, не ходи,
Тѹрци сѹ хитри, разѹмни,
Ѣе да те тебе измаматъ.
Дилю си майка не слѹша,
Токо си стана отиде.
Отъ далекъ иде и вика:
Излези змїо голема,
А сѹ ти таинъ донело,
Деветъ пиштоли сребрени,
До деветъ сабїи златени.
Вдночь си махна, а оудри.

316.

Ой Битане, младъ Битане!
Поканилъ ми е кралъ Деспо,
Оите кралеви, банѣви,
Оите на гости да дойдатъ.
Та како ми ги поканилъ,
Оите на гости дойдоха.
Кралъ Деспо ли си говори:
Попей ми слѹго, попей ми,
Какъ сиоѣъ што ми пееше,
На тая слатка вечера,
Гости да ми развеселишъ.

А слѹга ли мѹ говори:
Неможемъ краљѹ да ти попеамъ,
Големъ си каҳаръ а имамъ.
Девет'ъ сѹ чесми заправилъ,
Та не сѹ ги доправилъ.
На девет'ъ дрѹме широки,
Девет'ъ сѹ ц'ркви заправилъ,
Ни една несѹ доправилъ.
Та како да ти попеамъ,
Големъ си каҳаръ а имамъ,
Какъ да ти гости развеселамъ.

317.

Окарали ми се два брата мили,
Се разкарали, се раздѣлили.
Заради Стана тѹрци ны идатъ,
Оти є Стана моштне хѹбава.
Па ми се чѹдатъ какъ да а отрѹватъ?
Па си отиде Станинъ й свекоръ,
Та си отиде въ гора зелена,
Тамо си найде две лѹти змїи.
Ги направиҳа риба тепсїм,
Риба тепсїм пресна єгѹла,
Та ѣе а викнатъ Стана на гости.
Па ми отиде Станинъ свекоръ,
Па ми отиде Стана да викне.
Найде ми Стано оѵ насъ на гости,
Сме оѵготвили слатка вечера,
Слатка вечера риба тепсїм.
Сѹ вечерала, сѹ си легнала.
Па є отишла Стане свек'рва,

Ајде ми Отане оу насъ на гости.
Отана й вика: сѫ вечерала,
Оѫ вечерала, сѫ си легнала,
Оѫ си оуспала машкото дете.
Па станала Отанина зоова,
Она е отишла и м кажала:
Не иди Отано, не иди снахо,
Не иди снахо ће те отрѫватъ!
Па е отишалъ Отанини деверъ:
Ајде ми Отано оу насъ на гости.
Па си разбѫди машкото дете,
Па си отиде хѫбава Отана,
Па си седнаха ће вечераатъ.
Оните макнаха не го каснаха,
Отана макнала и го каснала!
Ај го каснала ничкомъ падналa,
Тогай си вика: отъ Бога нашли!
Азокъ сторите на машкото дете,
Осирочете машкото дете.

318.

Станала немска потера,
Отишла штипска нахија,
Разбили штипски безистенъ,
Во безистенъ Ханка кадѫна,
Назорова мила сестра.
Дѫри м въ Немца однели,
Депо м име тѫрили,
Хѫбава Отано Штипанко,
Назорова мила сестра.
Заманъ было поминало,

Машко є дете стигнала,
Лепо му име турили,
Іоване кованъ гайтане.
Стана свекорва прашаше:
Стано ле, снахо хубаво!
Ѧ ће те прашамъ, распрашамъ:
До две си вери имала,
Єдна турска, втора каурска,
Чїа є вера похарна?
Мале ле, стара свекорво!
Право да су ти кажала,
Турска є вера проклета!
Ништо си вера недржатъ:
Єденъ си барѧмъ имаѧтъ,
И него не си го знаѧтъ,
Оу кои денъ ће имъ падне!
Каурска вера похарна,
Деветъ си книги имаѧтъ,
Девета книга Великденъ.
Хубавъ си законъ имаѧтъ,
Хубаво во ц'рква одите,
Хубава руба носите.
Праћа допраћа Назоротъ,
До своѧ сестра рођена:
Хубава Ханко Штипѧнко!
Да си продадемъ са стока,
Та да те тебе одкупамъ.
Ѧ сестра ли му одпраћа:
Назоре, брату Назоре!
Не си продавай стоката,

Што ти є татко печалилъ,
Каурска вера похарна.

319.

Девойка си ц'рне очи колне:
Да бы очи и две ослепеле,
Што не ви й прѣже погледнате,
По рамни дрѹмови!
По дрѹмъ поминалъ паша зѹлѹмцїа,
Кай поминалъ се на колъ є оудрилъ,
И оуште си носи три синџири робя.
П'рви синџиръ се млади юнаци,
Ое юнаци оуголъ ц'рнооки.
Ктори синџиръ се млади невести,
Ое невести оуголъ ц'рнооки.
Трећи синџиръ се мали девойки,
Ое девойки армосани не венчани.
ОѸ юнаци моїотъ мили братецъ,
ОѸ невести мом мила снаха,
ОѸ девойки мом мила сестра.

320. *)

Доста одиме, доста шетаме,
Доста одиме пѹста Шѹмадїа,
Доста гинеме ц'рни сиромаси,
Зави баракъ ты Милошъ войвода.
Нашите жени црни кѹкавици,
Нашите майки ц'рне к'рпе носатъ.
Наши таткови небричени одатъ,

*) Ова се песма односи на Нѣгову Свѣтлость Господара князя Милоша Т. Обреновића I.

Нашите сестри неплетене одатъ,
Нашите деца оу тѹрци робе одатъ.
Доста одиме, доста шетаме,
Доста шетаме рамна Шѹмадїа,
Доста ядоме печене аганца,
Доста ядоме се бели логачи,
Да расипеме голема ордїа,
Да одкѹпиме наши дробни деца.

321.

Два се Змеи на планина бїятъ,
Отъ ни тече река Рѹменлїа,
Слапъ оудара оу темна темница,
Оу темница Ђѹро Босналїа.
Ђѹро лежи за деветъ години,
На г'рло мѹ тїа дробенъ синциръ,
На нозе мѹ тїа тежакъ тѹмрѹкъ.
На рака мѹ пиле соколово,
Лице грѹби та га рана рани,
Солзе, рони та га вода пои.
Пиле ле мѹ тихо говореше:
Барай Ђѹро мой стопанине!
Што ми мене толко тимаръ чинишь,
Лице грѹбишъ та ме рана ранишъ,
Солзе ронишъ та ме вода поишъ,
Дали ће ме овде кѹрбанъ колешъ,
Или ће ме негди пекшишъ пратишъ?
Барай пиле, пиле соколово!
Нити тебе овде кѹрбанъ колемъ,
Нити тебе пекшишъ пратимъ.
Ће те пратимъ на мой вилаетъ,

Да ми видишъ моѧ стара майка,
Стара майка моѧ п'рвна лѹба,
Да ми видишъ моѧ мила сестра.
Пиле ле мѹ тихо говореше:
Барай Ђѹро мой стопанине!
Та ѧ незнамъ дека ти сѹ двори?
Моите двори ми се бележити,
Среди двори три танки тополи,
На тополи до три кѹкавици.
П'рвата є моѧ стара майка,
Втората є моѧ п'рвна лѹба,
Трећата є моѧ мила сестра.
Таѧ што кѹка на изютрена,
Таѧ ми є моѧ стара майка.
Таѧ што кѹка дена на пладнина,
Таѧ ми є моѧ п'рвна лѹба.
Таѧ што кѹка вечеръ на вечера,
Таѧ ми є моѧ мила сестра.
Да ѝ кажешъ на моѧта майка,
Ми обрасле коси до землата,
Ми обрасле оу ц'рна зѹндана.

322.

Петкано бела Бардарко!
Рано ранила Петкана,
На бели Дѹнавъ на вода.
Петкана Дѹнавъ прашаше:
Дѹнаве, братко Дѹнаве!
Да ли го виде Отомна?
Ѧ Дѹнавъ ли ѝ говоре:
Петкано бела Бардарко!

Три сꙋ гемїє минале.
П'рва гемїѧ делїи,
Втора гемїѧ бекрїи,
Трећа гемїѧ младъ Стоѧнъ.
Со писанъ кавалъ свирише,
Оу кавалотъ редеше:
Мажи се море Петкано,
Дꙋри си млада зелена,
Дꙋри си бела червена,
Зере ѧ сꙋ се оженилъ.
Две ме моме маћепсале,
Дꙋръ ме мене залꙋбиле.

ИЗЪ ДИБРЕ. *)

323.

Вена ми одитъ за вода,
Оца ми одитъ предъ неѧ,
Оцо мꙋ калпакъ падна,
Ск'рши ѧ Вене стомната.
Викна ми Вене да плачетъ:
О леле, леле до Бога!

---

*) Ове любавне песме преписао самъ у Серезу одъ Дибрелія, коій онде посла ради долазе, и као што су ми казивали певаю се одъ мужева на седеню или путемъ путуюћи. О Дибри многи мысле да тамо само Арнаути живе, то є збогъ тога што су многа Славенска села у реченомъ предѣлу примила мухамедавску веру, кое по-

Какъ ке си одатъ дѹръ дома,
Какъ ѣе м кажа майка ми.
Не ми е майка какъ майка,
То ми е кѹчка моштеа.
Бикна ми оца да ми м тешитъ:
Молчи ми Бено, Бенѹшо,
Кротко ми мгне калешо.
Оѹтре ми е собота,
По собота Недела,
Мзъ ке си ода на пазаръ.
Якъ ти се скрши стомна земана,
Мзъ ке ти кѹпа стребрена.

324.

Божано бела кадъно!
Божана одитъ за вода,
Перо ми клала на глава.
Ѩй ты Божано бела кадъно!
Не клавай перо на главе,
Сама си тенка висока.
Божана одитъ за вода,
Не клавай бело белило,
Сама си бела црвена.

325.

Моме ле, моме, моме ле!
Нимой отивай Рѹшаво,

следователи непознаваюћи другогъ имена до верозаконогъ називаю себе по имену државе у коіой се речени предѣлъ Дибарскій налази, т. е. Арнаутима; а већи део народа у реченомъ предѣлу Славенскогъ е племена.

За тое момче хѵбаво.
Дай ме ле мале за него,
Сама ке побегнемъ по него.
Ке мѵ однеса бакшише,
Моите лепѵсте образи,
Како ми бели симити.
Чекай ле, чекай ле, керколе!
Дѵръ да ти дойде татко ти,
Каде ошелъ не дошелъ,
Кара хаберъ мѵ дошелъ.

326.

Стомнке море Гѵговке!
Зашто недойде синека,
Ты самъ готвила вечера,
Печено агне на роже,
Со ц'рвенъ шекеръ золено.
Айде иди Тѵрчинъ бѵдала,
Што ми си моштне хѵлаво.
Майка ми найде работа,
Ме пѵстна рано за вода,
Отъ там чешма шарена,
Да полна вода стѵдена.

327.

Де гидѝ пиле шарено ти се моламъ,
Немой пей ми сѵтромъ рано.
Сношти ми е дошелъ мой господаръ,
Сношти ми дошелъ отъ гѵрбетлѵкъ.
Ты се моламъ немой пей ми сѵтромъ рано,
Ке ти дадемъ грѵшка шекеръ,

Да не ми разбѹдишъ мой господаръ.
Ово ноћъ сѹ га заспивала,
Неговъ сонъ не го фати.

328.

Дай ми Боже крила паѹнови,
Да прелетамъ Сава и Дѹнава,
Да си найда юнакъ спроти мене,
Што не пїетъ вино и ракїа.
Отъ вино и ракїа, мома останѹва нелюбена.
И што не пїетъ ц'рна ми дѹвана,
Отъ дѹвана ми постела поплюкана.
И што ми не пїетъ ц'рна ми бѹрмѹта,
Отъ бѹрмѹта постела посекната.

329.

Отомнице море стопанице!
Што ми те лико повенало?
Бре Отомне, бре стопане!
Отъ твоите неправинѣ,
Зашто ми одишъ по тѹђина,
Зашто ми любишъ дрѹга люба.
Бре Отомнице, бре стопанице!
Да се колнамъ невервашъ,
Яко любамъ дрѹга люба,
Ђе ти се колнамъ во мое мѹшко дете,
Яко любамъ дрѹга люба.
Не колни се Отомне стопане,

Бо твое мꙋшко дете,
Ние твое, ние мое,
Мꙋшко е дете Господово.
Отомнице, море стопанице!
Што ми те оуста подгорела?
Бре Отомне, бре стопанине!
Отъ твоите неправинѣ,
Зашто ми ходишъ по тꙋѣина,
Зашто ми любишъ дрꙋга люба.
Отомнице, море стопанице!
Ке ти се колнамъ во б'рза кона,
Яко любамъ дрꙋга люба.
Бре Отомне стопанине!
Не колни се во брза' кона,
Ние моа, ние твоа,
Б'рза кона пцонска рана.

330.

Запрегни Бело, запрегни,
Запрегни поли, ракави.
Замеси Бело, замеси, деветъ погачи.
Исп'ржи Бело, исп'ржи, деветъ кокошки.
Нареди Бело, нареди, деветъ столови,
Зерке ми дойдетъ Бело ле земските
сеймени.
На свите Бело, на свите, пꙋшка да
фатишъ,
Парталꙋ пꙋшка не фатай,
Той ти опра татка ти.
На сите Бело, на сите, конѣ да фатишъ,

Парталѵ кона не фаштай,
Той ти опра брата ти.

331.

Ђѵрђа ми перетъ на река,
Седитъ ми ага на међа:
Ђелъ ми Ђѵрђо на колѣно,
На колѣно на големо,
Да ми отпетлашъ петлиците,
Петлиците отъ елекотъ,
Петлиците стре[illegible]ените.
Да ми видишъ [illegible]шѣлата,
Кошѵлата ко[illegible]ча,
Три години не [illegible]прана.
Ајде ага, Ајсланъ ага!
Немамъ сапѵнъ да ти ѧ перемъ.
Ајде Ђѵрђо, кадѵнъ Ђѵрђо,
Сапѵнъ ти са бели раци.
Хајде аго, Ајсланъ аго!
Немамъ плоча да ти перемъ кошѵлата.
Хајде Ђѵрђо, кадѵнъ Ђѵрђо,
Плоча ти са бели нози.
Ајде ага, Ајсланъ ага!
Немамъ вода да ѧ перемъ.
Вода ти є, кадѵнъ Ђѵрђо,
Вода ти са ц'рни очи.
Хајде ага, Ајсланъ ага!
Немамъ сѵнце да ѧ сѵшемъ.
Ајде Ђѵрђо, кадѵнъ Ђѵрђо,
Сѵнце ти є твое бело г'рло.

332.

Ѧно море, малка моме!
Ты си изгорела много млади,
И мене младо зелено, де Ѧно де!
Иди речи на майка ти,
Да не роди дрѹга мома,
Дрѹга мома като тебе,
Да не изгори дрѹго младо,
Дрѹго младо како мене.
Дѹръ да иде да ѝ речетъ,
Ѳмъ родила, емъ к'рстила,
И є рекли Ѧнгелина.
Ѧнгелина малка мома,
Малка моме цилвелїѧ.

333.

Не шетай се моме исредъ село,
Ћеа ми те баца исредъ чело.
Не шетай се моме по браздите,
Ћеа ми те баца во образите.
Не шетай се моме исъ шѹмата,
Ћеа ми те крена моме кошѹлата.
Не шетай се моме по штиците,
Ћеа ми те бакна моме отъ циците.
Пѹсти цици какъ ѧболко,
Как' ѧболко ћѹлавїѧ.
И да ѧ бакна не се жала,
И да оумра пакъ не се жала.

334.

Или се є чѹло и видело,
Девойка войвода да биде.
Со седамдесетъ сеймени,
Со осамдесетъ сѹбаше,
Со деведесетъ делїе.
Кладо́ха ми нишанъ да ф'рлетъ.
Оите ми ф'рле́ха, што ф'рлеха,
Никой ми нишанъ не оудри.
Зеде ми девойка пѹшката,
Оудри ми нишанъ по среде.

ИЗЪ КРУШОВА КОДЪ ПРИЛИПА.

335.

Море Мицко кротко пиле!
Оношти ѹ васъ кой све было,
Твойто татко го опиле,
Го излагале, те св'ршиле,
Дипъ на лошо те запѹстиле,
За тоа гринчаско копиле!
Каквѝ лѹѣе они было,
Отъ грехота не мислиле.
Ѝзе сега кога разбра,
Што ме падна̀ тешка жалба.

Ништо не ме дойде тешко,
Оалъ за момчето малећко,
Петъ стотини све дȣкати,
Оосъ Накета самъ ти пратилъ,
Да їи носишъ на белите гради.
Зеръ си тенка и высока,
Оакашъ юнакъ да те стега,
Да те види што си мека,
Да те мисли дȣръ до века.

ОБЯСНЕНЂ

НЕОБИЧНИ БУГАРСКИ, И СТРАНИ РЕЧИ, КОЕ СЕ У ОВИМЪ ПЕСМАМА НАЛАЗЕ.

(Сиращења значе: т. - турска а г. - грчка речъ.)

А.

Алайка, т. - слушкиня.
Алтинъ, т. - дукатъ.
Алъ, т. - црвенъ, алово-црвено.
Амайлїа, т. - една кесица, у коіой носе различне ствари, кое за свете држе, съ уверенѣмъ да имъ помоћи могу.
Ангарїа, г. - кулукъ.
Антерїа, т. - жен. альина.
Аргатъ, - раденикъ, пољодѣлацъ.
Армасъ, г. - прстеновањ.
Армосанъ, г. - прстеновањ.
Армиганъ, г. - іорговањ.
Артисати, - претећи, остати.
Атеръ, т. - призренѣ.
Ашикъ. т. - љубовникъ.
Ацамїа, т. - неискусанъ, невѣжа.

Б.

Балтїа, - т. сикира.
Бардакъ, т. - крчагъ.
Батисатъ, - пропасти.
Башта, - отацъ.
Бачило, - овчарница, или станариште; сравни: *бача*, кодъ карпатскы' Словака', найстаріи међу пастирима овца.
Бацата, т. - окно на кући.
Бекрїа, т. - піяница.
Белке, т. - може быти.
Бендисати, т. - заволети.
Бенъмъ, т. - мой.
Берберето, т. - бріячъ.
Бизати, - доити, сисати.
Бизъмъ, т. - мой.
Бирѝ, т. - овамо.
Бланова, - кротка.
Борина, - лучь одъ бора.
Боацїе, т. - кои фарбаю, фарбари.

Бȣбакъ, - памукъ.
Бȣгла, - брига, теретъ.
Бȣмбаширъ, т. - пашинъ или царскій човекъ, комесаръ.
Бȣниште, - сметиште, ђубре.

В.

Вакатъ, т. - време.
Вапсȣвати, - боядисати.
Варай, - чуй, пази, сравни словенско: варуй.
Варварссати, - обелити, окречити.
Вежи, - обрве.
Вейка, - грана.
Вервешките койнари, - Турци изъ Меленичкогъ предѣла.
Верига, т. - ланацъ.
Ветерȣшки, - силни ветрови.
Вилаетъ, т. - земля, држава.
Вилни, - вилински.
Вискай, - пропиньи се, скачи.
Вихна, - узящіо самъ.
Вихоръ, - олуя.
Віи, - веє.
Влеватъ, - улазити.
Вогень, - ватра.
Вреватъ, - говоре, сравни словенско: вравећъ.
Втасало, - сазрело.
Втесати, - скривити.
Втесала, - крива, на примѣръ, што ти самъ толко втесала значи, што самъ ти толико скривила.

Г.

Габи, - печурке, гльиве, сравни чешко-славенско: huby.
Галена, - малена и негована девойчица.
Гелъ, т. - дођи.
Гемїа, т. - галія.
Гемицїи, т. - лађари.
Гидй, т. - юначе.
Гиздава, - лепа, красна.
Гичкенлїа, т. - кои лагано иде, одъ речи: гечкенъ, доцканъ.
Главȣелъ, - наимао се, погађао се за слугу.
Градина, - башча.
Граматико, г. - писаръ.
Гȣмазово, - една фела грожђа.
Гȣрветлȣкъ, т. - странствованѣ.
Гѣргевъ, т. - везъ.
Гюзелъ, т. - лепъ.

Д.

Даловите, - цветови везени по кошульи.
Даланъ, - Таліянъ, далянъ гемія таліянска галія.

Делїа, т. - юнакъ.
Деликанлїо, т. - ватрени младићъ или юнакъ.
Дердови, - тегоба на срцу.
Дошикѣдне, - злаћене.
Дреҳи, - альине.
Дѣльверъ, т. - лепъ, узоритъ.
Дѣри, - докъ.

Е.

Евдовица, - удовица.
Ево, - ево.
Егрекъ, - место у овчарници гди се яганци притвараю, да неби сисали матере.
Елекъ, т. - прслукъ.
Ергенъ, т. - неженћнъ младићъ.
Ет, - и.

З.

Завалъ, - узео.
Зелело, - засеяло.
Залакъ, - парче, комадићъ.
Залѣмъ, т. - мален, размажено дете.
Заманъ, т. - време, доба.
Замбаче, - кринъ, лиліянъ.
Зандана, т. - тавница.
Збералто, - собрано.
Здравецъ, - врста цвећа.
Зеленъ, - врста цвећа.
Зере, - ерь.
Змеи, - змай, хала.
Зѣлѣпсѣва, г. - хули, кори.

И.

Издекнало, - излетело.
Измачити, - намучати.
Иленъ, - еленъ.
Иманъ, т. - вѣра.
Испѣди, - истерай.

І.

Іода, - вода.
Іолдашъ, т. - другаръ.

К.

Кадѣна, т. - жена.
Као, - каяти се зашто.
Казандисати, т. - стећи.
Каилъ, т. - склонъ.
Калесалъ, г. - позвао.
Калешъ, г. - добаръ, добра.
Калимана, г. - кума.
Калитата, г. - кумъ венчаный.
Канкалъ, - куколь.
Копиъ, - орудіе за прање кошуля.
Кара-мѣла, т. - име турско.
Карати, - терати.
Кардашъ, т. - братъ.
Касава, т. - варошъ.
Касаветъ, т. - брига.

Каскандисала, т. - завидила.
Каштa, - кућа, домъ.
Качиме се, - попесмо се.
Кафало, - гайде, пишанъ кафалъ, шарене гайде.
Кафалџїа, - гайдашъ.
Кахаръ, т. - брига, жалость.
Кавлъ, т. - обклада.
Кепето, - опаклія или гуняцъ. сравни словенско кепенъ.
Кердосати, г. - узети.
Керпичъ, - црепъ непеченъ.
Кинисати, - поћи.
Кирамиде, г. - црепъ.
Кирїа, т. - плата.
Кисметъ, т. - срећа, суђено е да тако буде.
Клаводанъ, - чипке златне и сребрне.
Койнаръ, - Турчинъ македонски порекломъ изъ Коніех у Азіи.
Колакъ, - колачъ.
Колаклїа, - крива ; колаклія сабля - крива сабля.
Коланъ, - поясъ, чампра.
Колвани, - гривне или наруквице.
Комка, - причешће, сравни: комуніо.
Комкати, - причешћивати.
Кондуре, г. - ципеле.
Коприна, - свила.
Коремъ, - трбу, утроба.
Косиленъ, - велика трава.
Крави, - крепи.
Крепеха, - носиле су, на примѣръ: поле крепеха, значи: носиле су красве одъ альине.
К'рмнина, - глоба за проливену крвь.
Крондиръ, - пехаръ или кантица.
Кътъ, - огньиште. И га ми е харо на къту, т. е. почемъ ми е на огньишту у кући харо, т. е. несрећа, човекъ когъ не воле.
К'рцна, - шкрипну.
Крчма, - даръ, бакшишъ.
Кузмъ, т. - ягнѣ.
Кындисати, - доћи, паднути.
Курванъ, т. - жертва.
Кючуцкъ, т. - маленъ, малена.

Л.

Лакердїа, т. - разговоръ.
Лале, - цветъ.
Ластаръ, - листъ.
Левенъ, - весели младићъ.
Леле, - богъ Лелъ, кои се призива одъ страдаюћи.
Лели, - питанѣ: ниe ли?
Ленъ, - ланъ.

Лисичанс, - фела грожђа.
Льокъ, - црвенъ.
Лю, - него, но, већъ.

М.

Магїа, т. - баянѣ, врачанѣ.
Манафи, - Манови, Татари.
Масленце, - масло.
Маштеа, - маћеха.
Мађепсати, г. - мађіомъ обчарати.
Мемлекетъ, т. - држава, отачбина.
Мерџани, - кораль црвенъ.
Ми, - не, немой, ми люляйте немойте люляти.
Михтарџїи, - бубняри.
Млазнице, - овце или краве кое се музу.
Мнесаше, - наличила е.
Мнѹка, - унука.
Моралїа, - грчка, морейска.
Мѹмлѐ, т. - памучно.
Мѹниста, - зове се све оно што се ниже и на ђердану на врату носи, као: бисеръ, амбра и т. д.

Н.

Напишана, - нашарана.
Нареваше, - певаше; некое певачице у место нареваше веле: руменяше.
Насравити, - навадити се на што.
Натемиса, г. - проклинѣ, анатемиса.
Натокмила, - обукла.
Нацрвити, - нацрвенити лице.
Недѹгаво, - што не трае много; харо недугаво значи, старацъ кои неће дуго живети.
Нефелно, - рђаво, неваляло.
Нишанъ, т. - знакъ.
Ничкомъ, - стрмоглавице,
Ножнице, - маказе,

О.

Ода, - вода.
Одревити, - одговорити.
Октаръ, - меровъ.
Олѹ̀, т. - сынъ.
Осойница, - змія осойница, т. е. люта.
Осойно, - люто.
Осамне, - осване.
Осемне, - осване.
Оти, - еръ, на примѣръ; оти ке дойда, еръ ћу доћи.
От'рнала, - утрнути; у место речи от'рнала, казала ми е Дафина другій путъ, да е болѣ рећи, утрапнала; сравни

чешко-словенско: trapiti, trapení.

П.

Пайванъ, т. - уже, конацъ
Паласки, - кутица за зейтинъ узъ оружіе.
Паликаръ, г. - юнакъ.
Панагиръ, г. - саборъ.
Пашка, - репъ.
Пепелаво, - некій родъ жита.
Пеперўга, - лептиръ.
Пернала, - накривила.
Песнопойке, - невачице, кое песме умеду.
Петопрсъ, - некои цветъ.
Пехера, г. - свекрва.
Пилца, - птице.
Пишанъ, - шаренъ.
Пиштимале, г. - Фела мараме.
Пладнина, - подне.
Поканилъ, - позвао.
Поминъ, - живленѣ, уживанѣ.
Попракъ, - коланъ, сравни: словенско: попрухъ, подбрухъ.
Попретка, - прело, предиво.
Попцете, - потурчіо се, попсети се.
Потресъ, - грозница.
Пригрaштати, - обувати-ти, загрлити.
Прикїа, - миразъ.
Принечъ, - танка велика марама, коіомъ се покріе девойка када иде на венчанѣ.
Проврелъ, - провуко.
Проимъ, - ютро.
Проскефалъ, г. - узглавлѣ, подушка.
Пўрсъ, - земля.
Пўдарето, - пударъ кои чува виноградъ.
Пўлати, - дворъ, палата.
Пўштенъ, - испуштенъ: пуштенъ иленъ, испуштенъ изъ затвора еленъ.
Пцонска, - псенія.

Р.

Раколке, - прегршће.
Рамна, - еднако, право: рамна снага - право и витко тело.
Ратейче, - слуга.
Ресати, - заволети.
Ресачки, - са ресама.
Ризикъ, г. - срећа.
Рида, - мараме кое дѣвойке ткаю и везу.
Рўменати, - певати, сравни ромонити.
Рўти, - рони се, обронява се, сравни: словенско рућити се, рушити се.

С.

Сагїа, т. - фела пояса.
Салъ, - само.
Самовила, - Вила.
Сая, - бела женска алъина долня, или сукня.
Сеймень, т. - полицайни пандуръ.
Сеиръ, т. - забава.
Сетни, - после.
Сефа, т. - добро расположенѣ.
Сиво, - пепеляво.
Синциръ, т. - ланацъ.
Сиракъ, - сирома.
Сирмїа, т. - иманѣ, капиталъ.
Скапао, - струнуо, пропао; сравни словенско скапати.
Скараха се, - свадише се.
Скорнати, - пробудити.
Слахаха се, - потрефиле се.
Сливѣватъ, - силазе.
Смилѣ, - смилѣ цветъ.
Соха, - чардакъ узвишенъ на четири стуба.
Соя, - свои.
Спанчове, - шеталиште.
Срана, - страна товара.
Серветата, - марама.
Сриди, - заове.
Сърмали, т. - сребрнъ.
Стигнала, - добила.
Стомна, - крчагъ.
Стопанъ, - домаћинъ.
Стройници, - просіоци кои ишту дивойку, проводаціе.
Сѣлакчето, - леворукъ, левакъ.
Сѣче, - препреда, одъ сукати.

Т.

Таврѣвати, - поносити се или дичити.
Тайфата, т. - породица.
Тегна, - сноси, ни се тегна, ни се трпи - нити се сноси, нити трпи.
Тейко, - отацъ.
Текнѣти, - сетити се.
Теленги, - биволска или воловска кола.
Телингаръ, - кои тера биволска или воловска кола.
Телка, - сикира, сравни: тесати.
Телосана, - съ телъ накићена, позлаћена.
Тестемелъ, - марама кое девойке везу.
Тимаръ, т. - нега.
Тїандафилъ, г. - ружа.
Топаха, - умакати ушто съ лебомъ.
Трамвика, - цветъ.

Тргнаха, - пођоше.
Трмови, - ходникъ предъ кућомъ.
Тр҃лици, - назувакъ.
Тр҃ло, - оборъ за овце.
Трѣши, - ломи, сече.
Тѹмвакъ, - тучъ.
Тѹмбе, - чета.
Тѹмр҃къ, т. - клада у кою се ноге затвараю.

У.

Ѹйнико, - они кои коло затвара крайньи у колу.
Ѹлица, - сокакъ.
Ѹмдисамъ, - мыслимъ, настоимъ.
Ѹметъ, - паметъ.
Ѹракчѣ, т. - жетеоци.
Ѹсилно, - врло.
ѹслѹшалъ, - послушао.

Ф.

Фереце, т. - горня альина кодъ турски жена.
Фиданъ, - дрво кое е високо и право израстло.
Филеменъ, - свита.
Ф҃рльи, - баци.
Ф҃рка, - преслица.
Фѣстанъ, - альина.

Х.

Хаберъ, т. вѣстъ.
Хазнадаръ, - благайникъ.
Харамїа, - айдукъ.
Харо, ова речь што значи, ни ми нитко знао казати; подъ овомъ речи разуме се нешто презрително, старо и ружно; — сравни - Харонъ.
Хизметъ, т. - послуга.
Хоро, - коло.
Хортоме, г. - конопци.
Хѹбава, - лепа.
Хѹбаво, - будаласто, лудо.

Ц.

Цвети, - цвета.
Ценилъ, - погодіо, најміо.

Ч.

Чаири, т. - ливаде.
Чапа, - мотика.
Челебй, т. - господинъ.
Черешa, - трешня, сравни словенско черешня.
Чиетъ, - паръ.
Чипо, - безъ ушію.
Читалъ, - мислила самъ.
Чифликъ, т. - спанлукъ.
Чичеклїа, т. - цветови.
Чкѹлаво, - безъ ушію.
Чорвацїа, т. - газда.
Чѹкати, - лупати.
Чѹлъ, - покровацъ.
Чѹма, - куга.
Чѹмбе, - перчинъ.

Чѣмберъ, - некои цветъ.
Чѣнке, т. - дакле, почемъ.

Ш.

Шака, - шала.
Шалвареˊ, т. - широке гаће.
Шалѝ - кошакъ, т. - фела појаса.
Шамѝ, т. - марама.
Шамъ, т. - Дамаскъ, Сирія.
Шаҳинъ, - фела птица.
Шестисали, - чудили се.
Шикѣсано, - позлаћено.
Шилегареˊ, - чобани кои паседу мале ягниће, шилѣжета.
Шиникъ, - меровъ.

Є.

Ємишъ, т, - суво воће.

Я.

Ѧванџїа, т. - странацъ.
Ѧдови, - лютенѣ.
Ѧзаџїа, т. - писаръ.
Ѧла, - него ако.
Ѧла, - дойди, оди овамо.
Ѧлѣка, т. - марама.
Ѧлѣци, т. - реса.
Ѧснина, - ведро небо.

Ю.

Юда, Дафина на моє питанѣ ніе ми знала казати што значи ово име, само рекне: „нешто лошото.“ После тога отишавши єдномъ Дибреліи одъ когъ самъ песме преписивао и казавши му, како самъ чуо єдно чудновато име, ков незнамъ што значи, но ипакъ изъ смисла да ми се чини, да ће то быти србска Вила; на то онъ рекне: да Юда не значи Вила, него Змей, а Вила кодъ ньи да се зове Самовила.

Ѣ.

Ѣєҳам, т. - настойникъ, намѣстникъ.

Ђ.

Ђерданъ, т. - низъ.

Ц.

Џамїа, т. - турска богомоля.
Џанъ, т. - душа.
Џѣвє, т. - зубунъ.
Џѣма, - село у полю серезкомъ, близу реке Струме.

ПОГРЕШКЕ.

Страна	редъ	печатано	читай
50	6	мллѣ	мале
65	20	въ	въ.
66	20	сьнъ	сонъ
66	25	сьнъ	сонъ
67	6	сьнъ	сонъ
82	13	сьнъ сънила	сонъ сонила
86	11	не мой	немой
92	20	не мога	немога
92	21	не мога	немога
108	4	не мога	немога
118	12	не мой	немой
123	20	ни мога	нимога
127	11	виволъ	виволъ
145	27	и на	и на
149	5	ни мой	нимой
154	26	не можа	неможа
154	29	не може	неможе
166	23	не бой	небой
169	3	не мога	немога
169	5	не мога	немога
169	6	не мога	немога
169	26	везми ме	везми ме,
176	29	идакъ	идатъ
183	16	розгледа	разгледа
230	29	кай	кой
288	21	мнна	минà
296	26	дрѣжана	дрѣжина
303	26	одговири	одговори
316	21	нелѣзе	излѣзе
327	17	вилетъ	вилаетъ

PG1189.5
M3N37
1860

PG 1189.5 .M3 N37 1860
Narodne pesme makedonskANR9249
Hoover Institution Library
3 6105 082 768 032